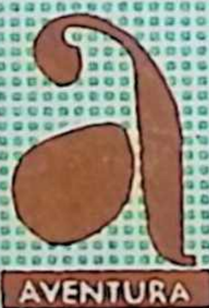

Vil Lipatov

UN DETECTIV RURAL

EDITURA ALBATROS

AVENTURA

AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA

AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA

Coperta colecţiei: GH. MARINESCU

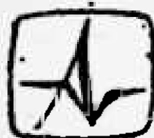
COLECȚIA AVENTURA

Vil Lipatov

UN DETECTIV RURAL

În românește
de PENKE și VLAD MUȘATESCU

EDITURA ALBATROS

Виль липатов:
„ДЕРЕВЕНСКИЙ ДЕТЕКТИВ"
издательство цк влксм
„молодая гвардия"
1968

GHENKA PALŢEV, BĂIATUL LUI DMITRI PALŢEV...

1

Milițianul Aniskin era socotit cel mai trupeş om din sat. Cerkaşin, directorul fabricii de unt, atîrna la cîntar o sută şi cinci kilograme, dar şeful de post era cu un cap mai înalt decît el şi mult mai plin, aşa că nimeni nu ştia ce greutate avea, deşi însuşi Aniskin spunea : „Ia-ncearcă, de mă cîntăreşte !“ În pofida faptului că era atît de mătăhălos, şeful de post se strecura pe uliţe ca o zvîrlugă — mai cu seamă în zilele răcoroase — îi plăcea să stea de taină cu oamenii, iar pe directorul fabricii de unt nu-l putea suferi.

Dumnezeu ştie de cîtă vreme lucra Aniskin în comună şi ce grad avea, localnicii nu-şi aminteau de aşa ceva — şeful de post îşi îmbrăca uniforma doar o dată la trei ani, şi asta numai cînd pleca la raion. Falnica sa trupeşie lămurea pricina, iar şeful de post zicea : „Păi, dac-o să umblu-n uniformă în fiece zi, n-o să-mi fie de ajuns nici o leafă de pe lumea asta !“ Vara, Aniskin purta nişte pantaloni largi din doc, o cămaşă cenuşie, descheiată pe pieptul flocănos şi cărunt, şi nişte sandale numărul patruzeci şi şase ; pe vreme noroioasă, încălţa cizme din pînză de foaie de cort, iar iarna se vîra în nişte

pîslari de culoarea spuzei, din care cauză picioarele îi semănau într-adevăr cu niște picioare de elefant.

Iarna, cînd șeful de post pășea pe uliţe cu pîslarii lui, scrîșnetul omătului se auzea de la un capăt la altul al satului, și muierile, trăgînd cu urechea, își spuneau : „Trebuie să fie ceasurile șase, să plămădim pîinea !" Vara, șeful de post se scula la șase și jumătate, iar umbletul i se băga de seamă după gîfîitul înfierbîntat al răsuflării. De la ceasurile cinci-șase seara și pînă la opt, șeful de post trăgea un pui de somn, iar apoi își bea ceaiul, după obiceiul rusesc, cu-o bucăţică de zahăr ţinută în gură — vara în ogradă, iar iarna în bucătărioara cu pereţii căptușiţi de poze colorate din „Ogoniok".

Nevasta șefului de post, dimpotrivă, era slabă, avea un glas domol și lin, ochi migdalaţi de mongolă. și se numea, de bună seamă, Glafira. Nu lucra nicăieri și din pricina asta îi mersese buhul în sat că-i cucoană mare, chit că nimeni n-o văzuse vreodată șezînd fără treabă — muncea cît era ziulica de lungă, de dimineaţă pînă-n seară. Glafira se îngrijea de grădină, creștea păsări, bătea nucile, culegea bureţi și fragi, dar casa miliţianului nu se putea făli cu cine știe ce belșug — în afara lui Aniskin și-a Glafirei, mai totdeauna se găseau acolo cîteva guri la masă, ba trebuiau să mai trimită și niscaiva parale, cînd unuia din băieţi, cînd celuilalt, cînd fetei, căci șeful de post se străduia să-și ţină cît mai îndelung copiii la învăţătură. Pruncii Glafirei se nășteau ușor, rumeni în obraji și sănătoși...

În vara lui 196..., greutatea aproximativă a lui Aniskin era socotită la o sută și douăzeci de kilograme — nici mai mult, nici mai puţin decît avea el în chip obișnuit. Astfel încît, într-o zi înăbușitoare de

iulie, pe la ceasurile patru după-amiază, cînd nu mai rămăsese cine știe cît pînă la vremea de odihnă, șeful de post pășea agale pe lunga uliță a satului, cătînd să țină drumul cît mai aproape de malul înalt al apei Obiului, pentru ca adierea umbroasă a vîntului să-i răcorească fața. Fluviul curgea molcom spre miazănoapte, cormoranii se roteau în văzduh, iar de cealaltă parte a apei trecea un barcaz de cărat mărfuri, scîrțîind din babaici. Fluviul era același de toate zilele, cerul așijderea, în vreme ce sub mal, fornăind ca niște mînji, copilandrii satului se zbînțuiau la scaldă. Zărind pe coasta povîrnită chipul de uriaș al lui Aniskin, dezlănțuiră o larmă și mai cumplită decît pînă atunci, și porniră să se stropească cu apă și să se fugărească.

— Toată ziulica stau în apa gîrlei, de unde-or mai fi scornit și bazaconia asta! — zise șeful de post, oprindu-se locului. — De unde-or mai fi scornit-o...

Își supse dintele găunos și-și scoase batista din buzunar, o privi cu luare aminte, stătu oleacă pe gînduri și, răschirîndu-și picioarele, se aplecă. Ridicînd de jos un colț sîngeriu de cărămidă, șeful de post îl înfășură în batistă și aruncă legăturica, zvîrlind-o muierește, sub coasta povîrnită a malului.

— Udați-mi-o! — le strigă el copiilor. — Că doar n-am cap de tuci...

După ce batista căzu în apropierea apei și copiii dădură năvală, care mai de care, spre ea, șeful de post își așeză pe-ndelete mîinile pe pîntec, plecîndu-și capul pe-un umăr, și-ncepu să-și învîrtească degetele-i butucănoase. Ochii lui Aniskin se holbară, gîtu-i pieri între grumaji și, încet-încetișor,

de parcă l-ar fi ținut cineva, se întoarse către cel care-i stătea la spate.

— Ei ? — întrebă liniștit Aniskin. — Ei ?

— Stau ! — răspunse la fel de liniștit cetățeanul.

Să fi avut vreo douăzeci și cinci de ani, purta o cămașă cadrilată, pantaloni bufanți cu cizme și-o șapcă cenușie, dar luat în întregime — din cap și pînă-n picioare — nu arăta așa cum trebuia să arate un om cu cămașă de cow-boy. De pe chipul tînărului se scurgea o mîhnire searbădă și bolnăvicioasă, din găvanele-i dăltuite de uscăciune priveau aprinși niște ochi de icoană, de-o nespusă frumusețe. Dar minunea care-ți tăia suflarea, minunăția cea mare, era mai jos — capul acesta neputincios și gîtul firav de copilandru stăteau sprijinite pe-un trunchi vînjos de luptător ; umeri largi, de necuprins, un piept puternic și bombat, și niște picioare bondoace ca două buturugi, în vreme ce mușchii brațelor despuiate, strălucind de nădușeală, zvîcneau, cine știe din ce pricină, învîrtoșîndu-se și deznodîndu-se necontenit. Trupul băiatului își ducea o viață a lui, aparte, capul și trupul aparțineau unor oameni diferiți. „D-apăi, cum ! — gîndi în tăcere Aniskin. — Păi, seamănă ca două picături de apă cu tat-su, cu Mitri ! D-apăi, cum !“

— Ciudat mai ești făcut și tu, măi Ghenka ! — rosti șeful de post și-și supse întristat dintele. — Ai chip de înger, dar trupul ți-i de lup...

— Oare eu mi-s vinovat, — răspunse tînguitor Ghenka. — Oare port vreo vină...

— Se vede treaba c-ai tu vreo vină, — spuse îngîndurat Aniskin. — De n-ai fi vinovat, n-aș umbla eu fără rost pe vipia asta.

Invîrtindu-şi într-una degetele pe pîntec, şeful de post privea cu ochi strălucitori undele Obiului, ţinîndu-şi răsuflarea, iar fluviul şi toate cele înconjurătoare i se oglindeau în ochi — apele curgînd în bătaia soarelui şi purtînd barcazul la vale, bătrînul plop negru de pe coasta povîrnită a malului, cotul domol al gîrlei şi copiii care, căţărîndu-se cu mîinile şi cu picioarele pe lutul gălbui, dădeau să urce malul. Cel mai sprinten şi mai voios dintre ei sări întîiul pe peticul de pămînt, purtînd batista udă în mînă şi, repezindu-se spre şeful de post, îi strigă încîntat :

— Nene Aniskine, am udat-o, am udat-o !

Dar şeful de post mai rămase neclintit cîteva clipe, cu grumazul încordat şi picioarele răşchirate. Băieţelul care aducea batista îşi astîmpără avîntul şi, alungîndu-şi zîmbetul de pe chip, se îndreptă către şeful de post, păşind cu picioarele lui ude, ale căror degete se şi şiştăviseră de-atîta scaldă. Băieţelul îi atinse încetişor cotul, îşi ridică privirile şi se uită drept în ochii şefului de post, iar Aniskin, încetînd să-şi mai învîrtă degetele, puse o mînă pe umărul băiatului.

— A, Vitalka, tu eşti, măi Vitalka Pirogov, — spuse şeful de post. — Vitalka Pirogov, băiatul lui Vaniuşka Pirogov...

Apoi Aniskin se îndreptă de spate şi, după ce-şi luă batista din mîinile băieţelului, spuse cu răceală :

— Vitalka, şterge-o la scaldă, iar tu, Ghenka, leagă-mi batista la spate... Că doar n-oi fi avînd ochi la ceafă !

Ghenka — flăcăul cu cămaşă cadrilată de cowboy şi cu cizme, — suflînd grijuliu şi aprins, — îi

legă șefului de post batista la ceafă, se trase la o parte și iarăși tăcu mîlc, căci Aniskin își închisese ochii fericit și-și scutura umerii înfiorat. Din batista nestoarsă bine, apa se prelingea pe nasul butucănos al șefului de post, îi picura pe pieptul năpădit de păr cărunt și se scurgea în iarbă.

— Dumnezeule ! — gemu Aniskin. — Ce bine-i !

Cu batista legată în patru noduleţe la colţuri, șeful de post semăna cu un zeu oriental de la începutul zidirii lumii.

— Mai bine v-aţi scălda !

— Ba scaldă-te tu !

Și, abia urnindu-și din loc picioarele, ca un elefant neîndemînatec, șeful de post porni iarăși agale pe uliţă — privind în jos posomorît, gîndind adînc și încordat ; părea gîrbovit, cu toate că, ţinînd seama de falnica lui trupeșie, nici nu-ncăpea vorbă să poată fi cocoșat. Fără să dea bineţe, ci mișcînd numai niţel din sprîncene, trecu pe lîngă moș Krîlov, care ședea pe laviţă c-un băţ lîngă el, nu se uită nici la ferestrele birourilor colhozului și nici nu-i zîmbi muierii ce-i ieșea în întîmpinare cu găleţile pline. Tăcut și încruntat, șeful de post străbătu jumătate din sat, îndreptîndu-se spre clădirea unde se afla odaia miliţiei. Aniskin se opri lîngă portiţă și, vîrîndu-și mîna printre lănteţi ca să tragă zăvorul, încremeni locului.

— Păi, la ce dracu, măi Ghenka, oi fi tu așa cum ești ? — întrebă el mîhnit. — Iac-așa, Ghenka, de ce-mi ești tu dintr-ăștia ?

Se așternuse o liniște deplină, cum numai la marginea unui sat poţi găsi, acolo unde, îndată după șirul de case, ia naștere lunca, brădetul cedrilor și

acolo unde brădişul zglobiu se furişează pînă lîngă mestecenii pitici care urcă în terase spre cimitir ; acolo unde brădişul zglobiu se furişează pînă lîngă cea mai îndepărtată locuinţă, semeţindu-şi copăceii, ca nişte ostaşi mongoli cu chivăre ascuţite, iar conurile lor gălbui, scînteind ca solzii cămăşilor de zale.

— Haidem înăuntru ! — spuse încet şeful de post. — Haidem să intrăm !

Pătrunzînd în odaia cam întunecoasă, Aniskin îi porunci lui Ghenka să rămînă în picioare lîngă uşă, iar el se aşeză pe-un scaun fără spătar şi-şi puse pe masă mîinile grele ca nişte baniţe şi năpădite de-un păr des şi bălan. Cîteva clipe, şeful de post stătu neclintit, apoi îşi holbă ochii şi spuse cu glas icnit, trăgînd aer în piept :

— Ai ?!

— Barem trei zile de-aş mai rămîne, — zise Ghenka. — Să mai rămîn barem pînă trece vaporul la vale... Trei zile !

— Se vede că n-ai tărîţe-n cap, Ghenka, — răspunse şeful de post, după ce stătu niţel pe gînduri. De bună seamă, luni vine „Proletarul", pîn-atunci mai ai două zile, ca după aceea să speli putina... N-ai tărîţe-n cap ! — mai spuse o dată şeful de post şi, pe neaşteptate, răcni asurzitor : — Stai jos ! Stai jos, ruşinea lumii !

Al doilea scaun fără spătar se afla într-un ungher, şi Ghenka, luînd seamă unde era, porni spre el să se aşeze — picioarele-i de jivină păşeau alandala, trunchiul, parcă turnat din tuci, se legăna abia văzut, iar capul, trăind aparte de trup, căta de la sine către scaun. Toate mişcările lui Ghenka erau line, împlinite, şi, după ce se aşeză, lăsîndu-şi mîinile

pe genunchi, cu-o mișcare plină de grație, suspină copilărește și privi la șeful de post cu niște ochi supuși, galeși și strălucitori. Se uita în așa fel la Aniskin, încît șeful de post se zgribuli, de parcă i s-ar fi turnat apă rece pe șira spinării, și spuse mîhnit :

— Într-adevăr, se vede că ești un tîlhar, Ghenka... Ai străbătut toată cancelaria și n-a scîrțîit o scîndurică.

Înfometate, libărcile forfoteau pe pereții odăii miliției ; erau o puzderie, mișunînd fără încetare, dar în zilele obișnuite șeful de post Aniskin nu le băga în seamă, ci doar își cerea iertare de la cei care-l vizitau și-n același timp le zîmbea. Astăzi, însă, șeful de post privi cu mînie la împărăția libărcilor, își miji ochii răutăcios, continuînd însă să scormonească în sine. Aniskin se străduia să descopere în adîncurile ființei sale un anumit lucru, dar nu izbutea, și din pricina asta se încrunta chinuit.

— Mai bine mi-ai povesti, măi Ghenka, ce năzbîtii ai mai săvîrșit ? — întrebă deodată șeful de post, politicos. — Numai să nu-mi torni la brașoave, măi fîrtate, ai ?

— Of, măiculița mea, — șopti pătruns de convingere Ghenka, învăluindu-și chipul într-o mască blajină, — da cînd te-am mințit eu pe matale, nene Aniskine, mi s-a-ntîmplat vreodată așa ceva, să te mint eu pe matale ?...

— Totdeauna ! — răspunse cu blîndețe Aniskin. Totdeauna, măi fîrtate !

— Vai de mine, d-apăi nu-i adevărat, nu-i adevărat ! Cine știe, poate-oi fi mințit în niscaiva tre-

buri mărunte, da cînd îi vorba de ceva mai acătării, am spus numa adevărul gol-goluț, că din născare n-am avut fire ascunsă, așa m-o hărăzit mumă-mea bună, încă de cînd m-o născut, cît privește minciuna, eu nu mi-s în stare să mint, nene Aniskine, iar înaintea matale-s deschis ca o carte...

Ghenka Palțev bălmăjea și turuia la litanii, clipea și iar clipea cu genele lui de înger scos din Biblie, în vreme ce șeful de post Aniskin pleca undeva departe, tot mai departe de el. Și iată că glăsciorul plin de amărăciune al lui Ghenka tremura înfiorat, pierdut într-o genune, și vorbele-i se afundau în pîclă ; ades, ca și cînd l-ar fi acoperit pe de-a-ntregul o plasă pentru țînțari — nu de pe chipul lui Ghenka se prelingea, de astă dată, mîhnirea aceea searbădă și bolnăvicioasă, nu trupul și capul său viețuiau despărțite unul de altul, ci tatăl lui Ghenka — Dmitri Palțev — era cel care se afla în odaia întunecoasă a miliției. Ședea și se uita la Aniskin cu ochii lui de maică precistă rusească, și, deodată, scaunul de sub șeful de post porni să se clatine, iar dușumeaua îi fugi de sub picioare... Duhni a mucegai jilav de rîpă, iar lumina ochilor îi fu izbită de-o stea verde cît hăul ; îl lovi, îl junghie și-l răsună în cap, ca un dangăt de clopote într-o biserică pustie ; cicatricea rănii în chip de stea, de sub sfîrcul țîții din stînga, îl duru și, în duhoarea prafului de pușcă, șeful de post strivi în căușul palmii un cheag din sîngele care picura în bătaia verzuie a razelor stelei...

— Liniște, liniște... — spuse Aniskin în șoaptă, făcînd cu mîna o mișcare, de pare-ar fi vrut să-și alunge de pe chip un păienjeniș închipuit. — Liniște...

Tăcură preț de-un minut. Apoi șeful de post întrebă :

— Ghenka, ce-ai făcut în cătun ?

— I-am șterpelit ceasul frizeriței, — răspunse Ghenka. — De aur...

— Ce tot spui !

— Dînsa începuse să țipe, nene Aniskine, — spuse Ghenka în șoaptă, — atunci am gîtuit-o nițeluș...

— De moarte ?

— Ah, zău, cum de poți gîndi matale la așa ceva, nene Aniskine, păi ce-s eu, fiară sau om, ce, m-apucam s-o omor pentru-un ceas ?... Tălică totdeauna născocești cîte ceva, nene Aniskine, cîte-o scorneală de te-apucă spaima numai cînd te gîndești, darmite cînd vorbești pe șleau, zău, din pricina asta chiar că mă simt obijduit...

Ghenka își îngîna litania din ce în ce mai încet, cu pauze tot mai îndelungi, întinzîndu-și cîte puțin picioarele și lungindu-se pe scaunul fără spătar. Vorbi tot mai stins, pînă ajunse să murmure, căci șeful de post privea la Ghenka cu niște ochi neclintiți și visători. Din uitătura lor se scurgea către Palțev ceva nevăzut, dar care se putea simți, ceva care-l lega pe Ghenka de mîini și de picioare ; Aniskin privea în adîncul lui Ghenka și străvedea prin el, scormonindu-i toate măruntaiele.

— Ei bine ! — spuse șeful de post. — Măi Ghenka, acum știu totul despre tine... Știu totul, de parcă n-aș fi primit telegrama miliției raionale care-mi cere să arestez un recidivist deosebit de primejdios... Ai priceput, nu telegrama mi-a dat prilejul să aflu, ci tu însuți...

Ghenka şedea acum pe scaunul fără spătar în aşa fel, de parcă era culcat — braţele cu muşchii noduroşi îi lunecaseră de pe genunchi, picioarele bondoace îi atîrnau, iar nasul cîrn i se ascuţise. Apoi, Ghenka sorbi aerul pe gură, ca peştii.

— Cînd a venit telegrama ?

— A treia zi... Nu-mi închipuiam că eşti atît de prost !

Scîrbit, încruntîndu-se muncit de chinuri, şeful de post îşi supse dintele şi se ridică de pe scaun cu înfăţişarea celui care de mult trebuia să facă lucrul acesta, dar nu se putuse îndura. Sculîndu-se de pe scaun, Aniskin se apropie de soba rusească, luă de pe prichici o cutiuţă cu inscripţia „Otravă" şi, scoţînd din ea cu trei degete un praf cenuşiu, il presără în jurul sobei.

— Frizeriţa a mai trăit două ceasuri, — spuse înăbuşit şeful de post. — Măi Ghenka, de ce-ai aprins felinarul cînd ai sugrumat-o ?... Zevzecule, zevzec ce eşti !... Păi cu-o mutră ca a ta, nici să bagi mîna-n buzunare n-ai voie, darmite să mai săvîrşeşti şi-o crimă... Uite că femeia a mai avut vreme să-ţi recunoască fotografia... Acuma, Ghenka, or să te-mpuşte ! Îi musai să se-ntîmple-aşa ! — şeful de post clătină mîhnit din cap. — De treizeci şi doi de ani lucrez ca miliţian în sat, dar ucigaşi încă nu s-au pomenit... Bătăi s-au mai pomenit, hoţii s-au mai întîmplat, dar ucigaşi... Tu eşti cel dintîi, Ghenka !

— Nu m-aresta, nene Aniskine, nu mă preda la raionul de miliţie, — se rugă tînguitor şi pătimaş capul lui Ghenka. — Nu mă preda !

Liniştea satului răzbătea pînă la ei : nu se auzea nici un zgomot, nici un temei pe care să se poată

odihni auzul încordat. Numai libărcile forfoteau și foșneau pe lavița de după sobă.

— Pe nici unul din sătenii mei nu l-am predat fără pricină la raionul de miliție, — spuse încet șeful de post. — Ia adă-ți aminte, Ghenka, pe care din săteni l-am predat de pomană la raionul de miliție ?

— Pe nimeni ! — șoptiră buzele umflate și înfierbintate ale lui Ghenka. — Pe nimeni...

— Pe tine însă, Ghenka, o să te-nhaț, — continuă șeful de post și mai încet. — Îi musai să te-nhaț, dar am să-ți pun o condiție ; în chipul ăsta o să te poți izbăvi și să te faci om, dacă ai să-ți birui frica... Iar dacă frica o să fie mai tare decît tine, Ghenka, apăi, să-ți pregătești copîrșeul !... Așa că, hotărăște-te — primești condiția mea, au ba...

— Care condiție ?

— Iat-o !

Aniskin umbla de colo-ncoa prin odaie și, sprijinindu-se cu mîinile de prichiciul ferestrei, privi pe uliță. Zări apele Obiului scăldate de lumina soarelui, brădetul cedrilor vineții de dincolo de ele, iar mai departe de trunchiurile cedrilor — pustiul ; de la un mal la altul al apei era un kilometru și jumătate, dar o întindere și mai necuprinsă se desfășura dincolo de fluviu, deoarece după undele Obiului începeau mlaștinile Vasiuganului ; de-acolo, smîrcurile porneau și se întindeau pe zeci și sute de kilometri, netede și posomorîte. Pe deasupra mlaștinilor, forfoteala țînțarilor atîrna ca niște nori, găinușele de baltă, pe picioroangele lor, piuiau a jale, iar soarele încremenea locului, de parcă l-ar fi prins cineva în laț.

— Ascultă, Ghenka, s-auzi condiția mea ! — spuse Aniskin. — Îți dau răgaz pînă la miezul nopții sau, după cum spun deștepții noștri de la raionul de miliție, pînă la ora zero-zero... Pîn-atunci să pleci din sat. Nu m-ai văzut, nu te-am văzut... Du-te, Ghenka !

— O plută-mi dai ? — șopti Ghenka doar din buze. — O plută...

— Nici tu luntre, nici tu plută ! — răspunse aspru șeful de post. — Știi prea bine c-am tocmit pază la ele... Pe jos să te duci, Ghenka !

Palțev ședea tot ca nelumea, întins pe scaunul fără spătar, dar în răstimp se întorsese cu fața spre fereastră, de unde se zăreau apele Obiului, mai departe cedrii, iar dincolo de cedri...

— Asta-i totuna ca și cum m-ai împușca... — șopti Ghenka.

— Păi, tu ce-ai fi crezut ! — rosti cu întîrziere șeful de post. — Tu ce-ai fi crezut, cînd o sugrumai pe muma celor doi copilași ?... — Așa că, du-te-n mlaștini, și Dumnezeu cu tine ! Dacă scapi cu viață, ai să te faci om, dac-ai să piei, iar o să fie după cum se cuvine. Acum îți ești stăpîn ție însuți, Ghenka... Asta-i tot ce-am avut de tăinuit cu tine !

Amuțit, Palțev nu se clintea din loc — cărnurile-i fleșcăite, ca un aluat înăcrit, îi acopereau scheletul, iar din ochii lui de maică precistă rusească i se prelingea pe piept o tristețe de fiară.

— Tare înspăimîntător mai ești, măi Ghenka, — spuse Aniskin și-și supse dintele. — Orice om pălește de spaimă, dar tu te-nroșești, de pare-ai fi dat dușcă un pahar de vodcă...

După vreo cinci minute, Ghenka se sculă de pe scaun, împleticindu-şi picioarele, şi porni către uşă.

— Junghier finlandez, ai ? — întrebă deodată Aniskin, politicos. — Ai, Ghenka ?

— Păi, cum poţi spune una ca asta, nene Aniskine ? — glăsui din uşă Ghenka. — De unde să am eu junghier finlandez, uite-aşa scorneşti matale cîte-o năzbîtie, încît chiar că vorbeşti cu păcat... Îi dădea într-una cu litaniile lui, dar şeful de post nu-l asculta — îşi aţintise ochii la trupul lui Palţev şi clătina mulţumit din cap, căci pe spinarea lui Ghenka, de la spete spre şolduri, iar de la şolduri spre buzunarul stîng al pantalonului de cizmă, privirea i se rostogolea ca o undă năprasnică.

— Lepădătură ! — spuse încîntat Aniskin. — Păi, măi Ghenka, în buzunarul din stînga ai un pistol... Halal să-ţi fie, într-adevăr eşti un recidivist primejdios !

2

Pe mal, bătrînul plop negru foşnea ca şi-n timpul zilei, albastrul apelor Obiului se întuneca, copiii conteniseră din scalda lor de sub coasta povîrnită a fluviului, căci vremea bătea către ceasurile şase şi, de prin luncile apropiate, apucau să se audă claxoanele camioanelor şi chiote răzleţe de glasuri muiereşti ; aşa cum se-ntîmplă spre seară, cînd văzduhul devine străveziu şi uşor. Atunci lasă să răzbată orice

sunet și, dacă în sat e liniște, se poate auzi și vaporul care gîfîie dincolo de cotul îndepărtat al fluviului, se aud și strigătele cormoranilor de pe cealaltă parte a limbii de nisip, pînă unde-s șase kilometri, și geamătul cucului din mestecăniș.

Peste sat se așternea liniștea, iar șeful de post, Aniskin, stătea ca o stană de piatră în mijlocul drumului, cu mîinile așezate pe pîntec, învîrtindu-și ca o fofează degetele mari, în vreme ce gîndea: „Iacă ce zi grea s-a dovedit a fi și ziua de azi, că nici nu mai știi încotro s-o apuci..." Mai zăbovi preț de-un minut pe șleaul colbăit, apoi dădu din cap, încuviințîndu-se singur, și se-ndreptă spre casa clădită din bîrne de pin, în care locuia Filatov, un învățător de la școala de opt ani. Aniskin se apropie de casă, dar nu intră în ogradă, ci păși spre ferestruica lăsată deschisă. Șeful de post trase cu urechea și se încruntă, căci, auzind zgomotul din odaie, nu era în stare să priceapă ce se întîmplă, dar după aceea zîmbi pe neașteptate, cu gura căscată.

— Vladimir, — strigă Aniskin. — Te-aș ruga să vii nițel afară... M-a apucat cheful să stau oleacă de vorbă cu tine.

Zumzetul de țînțar al aparatului de ras electric se curmă, scaunul vienez scîrțîi mînios, împins în grabă, niște picioare desculțe lipăiră pe dușumea, și învățătorul Filatov se ivi la fereastră, plecîndu-se peste prichici. Mărunțel, plin de pete de soare, de-ai fi zis că-i pistruiat, își ferea de șeful de post obrazul stîng pe care nu-l bărbierise în întregime.

—Multă sănătate, Vladimir Victorovici! — îi dădu binețe Aniskin. — Te bărbierești?

— Bună ziua, tovarăşe şef de post ! — răspunse învăţătorul cu glas neprietenos, salutîndu-l cu mîna-ai uscăţivă. — Poftim de intră-n casă.

— Dar şeful de post Aniskin nu intră în locuinţa învăţătorului Filatov, ci mai făcu un pas spre fereastră şi privi cu băgare de seamă la chipul lui Vladimir Victorovici. Se vedea cît de colo că obrazul stîng al matematicianului nu era bărbierit pe de-a-ntregul, dar asta era un fleac pe lîngă pleoapele-i umflate, de parc-ar fi fost înţepate de albine, pe lîngă obrajii buhăiţi şi vineţii, şi degetele care îi tremurau în aşa hal, încît aparatul de ras electric, pe care-l strîngea în mînă, lovea amarnic pervazul ferestrei. Luîndu-şi seama, Vladimir Victorovici zîmbi în silă şi-şi ascunse aparatul de ras la spate.

— Vladimir Victorovici, ah, Vladimir Victorovici, — zise şeful de post. — Ia stai oleacă la fereastră, iar eu am să rămîn în picioare lîngă dumneata...

— Mulţumesc ! — răspunse răguşit învăţătorul. — Mulţumesc, dar de stat la fereastră, n-am să stau.

Învăţătorul Vladimir Victorovici se răţoia, dar să privească drept în ochii lui Aniskin nu se hotăra, aşa că, folosindu-se de prilejul că obrazul stîng nu-i era bărbierit ca lumea, îşi sucea din ce în ce mai mult capul, ferindu-l de şeful de post, pînă cînd îl întoarse de tot. Acum i se putea zări urechea dreaptă, străbătută de razele soarelui, din care pricină era roşie ca o stambă purpurie pentru pancarte. „Ei, ce mai băiat de treabă şi învăţătorul ăsta !" — gîndi Aniskin, zîmbind nedesluşit.

— Zdravăn ai mai dres-o, Vladimir Victorovici ! — spuse vesel şeful de post. — Straşnic de bine ai scăpat de belea, cu maşina asta de bărbierit...

— Mă iertați, tovarășe Aniskin, dar nu-nțeleg...

— Dar ce să fie de înțeles în treaba asta, — răspunse șeful de post și deodată deveni serios. — Chiar că nici nu-i nimic de-nțeles...

Șeful de post Aniskin se adînci în tăcere, precum satul în înserare, și, întorcîndu-se și el cu spatele la învățător, se rezemă de peretele încheiat din butuci de lemn, lăsă mîinile să-i atîrne și-și plecă pe umăr capul. Răsufla greu, șuierător, pielea obrazului devenise pămîntie, iar gulerul cămășii i se desfăcuse larg pe pieptul încărunțit. Așa cum arăta în clipa de față șeful de post, nu-l mai văzuseră de mult în sat, iar învățătorul Vladimir Victorovici îl privea chiondorîș.

— Mi-am pierdut somnul, Vladimir Victorovici, e-a treia zi de cînd nu mai dorm, — zise Aniskin, oftînd întristat. — De trei nopți mi-am pierdut somnul, umblu pe uliță în dodii și-mi întorc viața pe dos... Mă-ntorc singur pe dos, ca pe-un cojoc, Vladimir Victorovici, și din pricina asta n-am pace, n-am somn. Parcă-mi pare rău de ceva, mi-e teamă de-un anume lucru, am chef de ceva de care nu-mi dau seama ce poate să fie... Cîinii latră, luna strălucește, gîrla Obiului își vede mai departe de scurgerea ei... Mă cuprinde-o mihnire nespusă, Vladimir Victorovici, cînd mi-arunc privirea îndărăt și mă văd din spate... Tăcu vreme de-o clipă, și-și supse dintele, apoi adăugă : — Și-asta numai din pricină că mare urgie s-a abătut asupra satului, Vladimir Victorovici...

Ridicîndu-și capul, Aniskin zîmbi în silă și-și netezi părul cărunt cu degetele, iar după ce mai stătu nițel tihnit, șeful de post prinse să se întoarcă, — parcă dintr-o depărtare nemărginită, dintr-o ne-

putință istovitoare de-a înțelege, — spre casa clădită din butuci de lemn verde, spre ferestruică, spre învățătorul Vladimir Victorovici, la care căța cu privirea pierdută. Aniskin își veni în fire încet, pe-ndelete, dar pînă la urmă își reveni.

— De-asta am bălmăjit în privința mașinii electrice de bărbierit, — spuse el, zîmbind nedeslușit. — Dar, Vladimir Victorovici, pesemne că-i mai la îndemînă să te razi, după beție, cu mașina electrică, decît cu briciul... Nu te tai, chiar de-ți tremură mîinile...

— Tovarășe Aniskin ! — zise învățătorul. — Tovarășe Aniskin !

— De șaizeci de ani mi se zice tovarășe Aniskin, — răspunse cu răceală șeful de post. — Numai că ție, Vladimir Victorovici, am să-ți spun adevărul în față, de vreme ce astăzi am avut o zi atît de grea... Poate că ieri aș fi tăcut, dar astăzi, iacă... De ce bei fără-ncetare, și nopțile îți înfrunți dăscălița ? — întrebă mînios Aniskin, holbîndu-și ochii. — Dar mă rog, ce drept ai mata să bei cîte șase sute de grame de vodcă în fiece seară și să-i cauți gîlceavă soției tale iubite ?...

— Nu vreau să răspund întrebărilor dumitale, — zise Vladimir Victorovici și zîmbi a batjocură. — Oare nu ți se pare că-ți depășești drepturile și obligațiile ?

Vladimir Victorovici nu-și mai feri obrazul de șeful de post, își scoase iarăși la iveală mîinile tremurînde de la spate și-și întinse gîtul subțire, ca un gîscan sîsîind. Era mărunțel, plăpînd și, privindu-l mai cu luare aminte, Aniskin zîmbi în sine și gîndi : „Iac-așa se-ntîmplă totdeauna : cu cît îi mai pricăjit

bărbățelul, cu-atît mai abitir își ocărăște muierea !"
De fapt, însă, șeful de post nu zîmbi, ci dădu din cap și zise :

— Să nu-ți închipui, Vladimir Victorovici, că mi s-a plîns cumva dăscălița dumitale. Pe ea s-o lași în pace, fiindcă eu însumi am auzit tărăboiul de peste noapte, cînd te clătinai sub lună... Cumplit tărăboi ai mai făcut, Vladimir Victorovici, că se auzea pînă hăt, departe de casa ta...

După vorbele astea, Aniskin se trase de lîngă fereastra deschisă și se așeză pe-un buturc teșit, pe care dulgherii îl tăiaseră dintr-un trunchi mai gros. Lumina soarelui bătea asupra șefului de post dintr-o parte, pe spate i se lățea un ditamai pătratul gălbui, și nu părea să fie pată de soare, ci mai degrabă un petic cîrpit pe cămașă. Tăcea, tot așa cum tăcea și învățătorul — Vladimir Victorovici își ținea capul tot mîndru și semeț, cu ochii mijiți, dar se vedea cum, încetul cu încetul, rumeneala îi năpădea obrajii vineții din pricina beției din ajun, iar buzele îi tremurau într-un asemenea hal, încît s-ar fi zis că slobozesc cuvinte.

— Că doară știu de ce te-ai apucat de băutură, Vladimir Victorovici, — spuse aproape șoptit Aniskin. — Bețivanul ăsta de Cerkașin te tîrăște în fiecare sîmbătă la el, îți dă de băut ce-i cade la îndemînă și ți se jăluiește că l-au dat jos, fără nici un temei, din postul de președinte al colhozului... — șeful de post scînci cu amărăciune. — Cerkașin e-un om hain, primejdios, iar tu, Vladimir Victorovici, începi să-i semeni...

— În ce fel ? — întrebă învățătorul. — Nu se poate mai deslușit ?...

Filatov, învăţătorul ăsta, iarăşi zîmbea strîmb, dînd batjocoritor din umeri, deşi băga de seamă că şeful de post era neobişnuit de ciudat şi nici nu mai semăna cu cel de mai înainte, — în ochii cenuşii nu-i mai jucau scîntei gălbui, nu mai rostea gînditor: „Aşa, iac-aşa!“ — nu-şi mai întorcea chipul spre luminosul Obi, ca adierea răcoroasă a vîntului să-i mîngîie obrajii.

— În felul în care te-ai legat frate de cruce cu Cerkaşin, Vladimir Victorovici, — spuse tărăgănat şeful de post, — în felul în care vezi în oameni numai răul... De-aia îţi ocărăşti şi nevasta, şi tot de-aia, la tine-n clasă, sînt şapte note de doi la aritmetică, deşi la limba rusă sînt patru... Tu gîndeşti cu trei note de doi mai rău despre oameni, cu trei note de doi mai mult decît Evgheni Samoilovici, care-i învaţă pe copilaşi limba rusă...

Aniskin amuţi — peticul gălbui i se odihnea pe spinare, mîinile mătăhăloase şi înăsprite îi atîrnau, printre buzele întredeschise i se zărea, negricios, dintele găunos. Vreme de cîteva clipe, şeful de post nu scoase o vorbă, apoi, pe neaşteptate, zîmbi subţire.

— Şi cu mine ai ajuns să fii nedrept, Vladimir Victorovici, — zise el. — Păi, iacă, de ce mi-ai zis sîmbătă, de faţă cu Cerkaşin, că-s majurul Prişibeev?... Cerkaşin are pică pe mine, fiindcă am ţinut mai mult decît alţii să-l dea jos din preşedinţie, oare cum de-i cu putinţă să mă umileşti numai pentru a-i face lui plăcere... Că mai înainte, doară, te arătai drept faţă de mine.

Aniskin nu-şi ridică privirile din pămînt, dar după zgomotele de la fereastră îşi dădu seama că învăţătorul de matematică îşi muşcă buza de jos.

pune încetişor aparatul electric de ras pe pricliciul ferestrei şi strînge cu degetele lemnul încins de soare. Şeful de post parcă văzu aievea cum ochii întunecaţi se umezeau de ruşine şi cum mîinile de beţivan conteneau să mai tremure.

— Fiodor Ivanovici... — îngînă matematicianul. — Fiodor Ivanovici...

— Da, iacă-mă-s Fiodor Ivanovici de vreo douăzeci de ani, — zîmbi şeful de post. — La început mi se spunea Fediunka, pe urmă Fedka, mai apoi Fiodor...

Şeful de post se ridică de pe buturele teşit, îşi duse agale mîinile la spate, dar nu o luă de-a lungul uliţei, ci, pentru întiia oară în tot răstimpul ăsta, îşi întoarse chipul spre strălucitorul Obi. Fireşte, dintr-acolo adia un vînticel uşor, pătruns de jilăveală, răcorindu-i obrajii, pieptul descoperit şi grumazul vînjos. Şi-aceeaşi boare dinspre Obi îi răvăşea lui Aniskin şi părul pe de-a-ntregul cărunt, dar care-i rămăsese des, ca-n tinereţile de demult.

— Eu, Vladimir Victorovici, — spuse Aniskin — nu mi-s supărat pe tine pentru vorba cu majurul Prişibeev, eşti încă tînăr şi prost. N-ai apucat să-nţelegi că trăieşti nişte vremuri mai bune... Că, înainte vreme, doară pentru o vorbă ca asta, năroadă, cu majurul Prişibeev... — şeful de post dădu a lehamite din mînă. — Păcat, da ce să mai vorbim, Vladimir Victorovici !... Eşti încă tînăr, crud la minte !...

Fără să mai privească la învăţător, fără să mai cate îndărăt barem o dată, şeful de post porni pe uliţa cea lungă a satului — îşi urnea picioarele călcînd strîmb, iar sandalele lui lăsau pe şleaul colbuit nişte

peceți lunguiețe, și, după fiecare doi pași, la cel de-al treilea, clătina din cap. Aniskin înainta fără să se grăbească, dar avea pasul mare și, peste puțină vreme, se topi în lumina trandafirie a soarelui.

3

Ca mai totdeauna, șeful de post se trezi pe la ceasurile opt către seară, își deschise ochii, mai stătu nițel lungit în tăcere și nemișcare, ciulind urechea la zgomotele casei, — Glafira pășea cu grijă pe scîndurile tari ale dușumelei, Zinaida, fata cea mică, șopocăia cu-o prietenă în odaia învecinată, iar în staul, vaca gata de-a făta, mugea arar. Sub pologul de stambă era un zăpuc cumplit, dar Aniskin nu asuda, căci în somn nu făcea nici o mișcare.

Șefului de post îi treceau prin minte cîte și mai cîte — de-alde Kolotovkinilor le pierise vițelul, de cinci zile nu mai dădeau de el; Murzinii își așteptau feciorul să vină din armată într-o permisie, așa că era cît se poate de firesc să facă pregătiri pentru fiertul basamacului; de la brigada întîia a colhozului au dispărut două grape vechi, dar potrivite pentru atelajele cu cai; la Panka Volosina iarăși a mas peste noapte Vanka-tractoristul, un băiat la vreo douăzeci de ani, pe care părinții au de gînd să-l însoare; nenea Anisim, pescarul, vinde pe sub mînă cegă, pe vremea asta oprită la pescuit... Tot felul de vrute și nevrute îi treceau lui Aniskin prin cap, dar abia acum șeful de post își mărturisi

că, toată ziua, cît fusese de lungă, de dimineață și pînă-n seară, în capul lui mătăhălos se învîrtejise, — anevoios și necurmat, ca un bolovan rotund și neted, dat de-a dura de apele unei gîrle, — doar întrebarea : „Pleacă, au ba ?"

Fie că se dusese pînă la locuința învățătorului Vladimir Victorovici, fie că stătuse cu el la palavre, fie că-și amintise de vremurile de demult, fie că se culcase să doarmă — mereu îi stăruise în minte : „Pleacă, au ba ?" Însă, dacă pîn-atunci Aniskin nu cugetase la treaba asta în chip deschis și îndepărtase cu încrîncenare orice gînd despre Ghenka, apăi acuma, în așternut, sub polog și în liniștea răcoroasă, gîndea la Palțev din răsputeri. Și, de îndată ce pornea să cugete la daravera asta, își dădea seama că, — și vizita făcută învățătorului, și somnul pe furatelea sub polog, și statul ăsta în pat, tîmpit și fără rost de-acum — totul era o fugă, plină de frică, din fața lui Ghenka Palțev.

La gîndul acesta din urmă, șeful de post zăbovi mai îndelung — îl întorcea și-l sucea stăruitor pe-o parte și pe alta, ba-l încuviința, ba-l alunga, ca iarăși să se lase copleșit de el în chip sîcîitor. Mii de fire se îndreptau spre vremurile de demult, îl izbeau și-l mîngîiau, îl legănau și-l îngrijorau ; cînd îl întorceau pe Aniskin pe dos, cînd îl strîngeau, făcîndu-l ghem. Ca un vițel la poarta nouă, Aniskin se lovea mereu de gîndul ăsta, care-l urmărea cu îndîrjire, și se trezea prins în hora neputinței de-a înțelege. „Paștele mă-sii !" — înjură el, în sfîrșit, pe jumătate în șoaptă, abia acum băgînd de seamă că-l scălda o nădușeală mîzgoasă. Pesemne, tot gîndindu-se la Ghenka, se zvîrcolise în așternut, zbătîndu-și fără rost mîinile și picioarele.

— Glafira ! — strigă răsunător Aniskin.

Nimeni nu-i răspunse, nu se auziră nici un fel de paşi, dar în despicătura pologului se ivi pe neaşteptate un obraz tuciuriu de ţigancă şi sclipiră nişte ochi posomorîţi :

— Ei, ce-i !

— M-am trezit, pune samovarul de ceai.

— Samovarul a dat de mult în clocot.

Glafira dispăru fără zgomot, tot aşa cum se ivise, iar Aniskin dădu supărat din deget în urma ei. „Totdeauna le ştie, din timp, pe toate !" — se gîndi el, smucindu-şi picioarele din pat şi nimerind drept în sandalele sale ponosite.

Liniştea casei se revărsa dintr-o odaie într-alta. era o linişte obişnuită, dar care lui Aniskin nu-i plăcea — neavînd niciodată o clipă de răgaz, viaţa familiei se întîmpla să treacă pe lîngă el, fără s-o bage în seamă, desfăşurîndu-se nu în preajma lui, ci undeva parcă pe nişte meleaguri îndepărtate. De era rău sau de era bine, la asta nimeni nu se gîndea. Şeful de post Aniskin ducea o viaţă tainică, ciudată şi neobişnuită, pe care nu numai familia lui n-o înţelegea, dar nici lumea din sat. Era tot atît de enigmatic, neaducînd a om obişnuit, întocmai ca şi generalul, comandant de oşti, care şade şi tot şade, zăvorît în biroul lui, să ticluiască cine ştie ce planuri.

Aniskin îşi bău şi astăzi ceaiul, ca întotdeauna, de unul singur — citindu-i-se cu uşurinţă pe chipul aprins fericirea, încîntarea şi plăcerea ce-l cuprinseseră. Toate se petreceau după tipicul înstatornicit, numai că şeful de post nu-şi bău ceaiul afară, ci în bucătărioară. Şi, ştiind că puţinul timp cînd

își putea îngădui să tăinuiască cu soțul ei în casă îi era prilejuit doar de cele trei mese — în vremea gustării de dimineață, a prînzului și-a cinei — nevastă-sa, Glafira, veni în bucătărie și se așeză în fața omului ei. Liniștită, odihnitoare, fața îi era învăluită de aceeași bucurie netulburată. Era ceva ciudat, cu neputință de înțeles, dar Glafira, femeie slabă și ciolănoasă de felul ei, se asemăna întrucîtva trupeșului său bărbat — fie în felul de-a privi, fie în încruntarea sprîncenelor, fie în cuta bărbătească de la rădăcina nasului.

— Ai isprăvit de săpat roșiile ? — o întrebă Aniskin, privind-o pieziș.

— Aha !

Se scurseră îndelungi minute plăcute — Aniskin sorbea pahar după pahar, ronțăia zahărul, rupea cu poftă, cu dinții, din bucățelele de slănină, și pufnea din amîndoi obrajii. Iar Glafira tăcea, privind în dușumea, însă urechea, șuvițele netede ale părului negru, degetul îndoit al piciorului desculț — totul mărturisea că se simțea bine, că era fericită să stea alături de bărbatu-său.

— I-ai cumpărat ghete lui Fedka ? — întrebă tărăgănat Aniskin.

— Ba.

— Da de ce nu, mă rog ?

— La ce-i folosesc lui, ghete din piele de porc !

Iarăși se așternu o liniște deosebită, cum numai în casa lui Aniskin se putea întîlni. Șeful de post ascultă, vru să spună ceva, dar se răzgîndi și dădu din mînă.

— În săptămîna ce vine, îi cumpăr ghete lui Fedka ! — spuse Glafira, pricepîndu-l. — Duska,

vînzătoarea, cum de-a aflat că-i trebuiesc ghete lui Fedka, a şi dat comandă la raion. Iarăşi o hărţuieşti ?

— Nu dă rest copiilor !... De trei zile, stă şi nu-i dă lui Petka Surov trei kopeici.

— Dar Luskăi, a lu Daria, i-a oprit cinci kopeici în cap ! — zise Grafira, stînd niţel pe gînduri.

— Cinci kopeici ? — Aniskin puse paharul pe masă şi se întoarse anevoie către nevastă-sa. — Cinci kopeici ?

— Aha ! Crede că dacă m-am sfădit cu Daria, apăi n-am să aflu de cele cinci kopeici. Iar proasta de Daria vine şi-mi spune. „Noi două, zice, măcar că ne-am luat la gîlceavă, da de ce să-i dea copilului mai puţin cu cinci kopeici — e curată neruşinare !" Iară Duska, pesemne că ştie ea ceva, vezi bine, se grăbeşte acu să-i facă rost de ghete lui Fedka.

— Asta am să i-o trec la catastif ! — zîmbi Aniskin şi dădu din cap. — Of, şi Duska asta, Dusenka, Dusiok ! Ce face cu banii ?

— Şi-a cusut palton nou ! Au adus trei gulere de blană, iar unul şi l-a oprit pentru ea...

— De-asta ştiu.

— Atunci la ce mai întrebi pe ce dă banii ? Crezi că ea poartă un guler trei ani ?

— Pe toate le ştii ! — spuse Aniskin neaşteptat de aspru, întorcîndu-se cu spatele către nevastă-sa care, totuşi, nu dădu semne de îngrijorare la glasul schimbat al acestuia, şezînd liniştită mai departe, la fel de încrezătoare şi fericită. Prinse doar să privească şi mai adînc în duşumea, plecîndu-şi şi mai mult gîtul firav şi vînos. Deodată, un zîmbet i se aşternu pe obrajii supţi.

— Fedka are de-acum treizeci și nouă la ghete! — zise ea.

— Iar tu să-i iei patruzeci! — răspunse Aniskin, după un scurt răgaz. Trebuia să-ți treacă prin cap și fără să ți-o spui eu!

— Aha!

Și odaia încremeni iarăși în tăcere. Aniskin mai sorbi două pahare de ceai, apoi puse hotărît paharul cu fundul în sus și se ridică mlădiu. Masa și scaunul fără spătar scîrțîiră, dușumeaua porni să geamă sub greutatea lui de elefant, Glafira tresări, dar amorți din nou, nevenindu-i să pună capăt fericitelor clipe de trîndăveală.

— Acu-i nouă fără un sfert! — spuse Aniskin. — Mă duc la kolhoz. Am o droaie de treburi. Să-mi faci patul de culcare în tindă.

Își șterse chipul nădușit cu prosopul pe care-l zvîrli lîngă fereastră, și se îndreptă stîngaci spre ușă. Pășea domol, așa cum umbla totdeauna, iar Glafira tot nu se clinti din loc, — ședea pe scaun, cu capul mult plecat, însă, pesemne după zgomotul pașilor, își dădu seama că bărbatu-său se apropia de ușă.

— Aniskine! — strigă Glafira.

— Ce-i?

— Ai face mai bine, Aniskine, să-ți iei cu tine pistolul! — rosti nespus de încet Glafira.

În ușă, Aniskin se opri și, agale, de parcă ar fi fost țintuit în balamale ferecate, se întoarse spre nevastă-sa. Nu zăbovi prea mult pe gînduri.

— Nu-l iau! — spuse șeful de post, dînd din mînă. — N-am de gînd să-l omor!

4

La douăsprezece ceasuri fără cincisprezece minute, luna stătea atîrnată deasupra satului, iar umbrele i se scurtaseră într-atît, încît nu se mai puteau ține după picioarele lui Aniskin ; de gălbejită ce era, semăna cu-o bucățică ieftină de chihlimbar, de trei parale, prinsă în țesătura întunecată a bolții cerești, care era presărată cu mii și răsmii de stele. Obișnuita noapte a Narîmului dădea în pîrgă, răcoroasă, luminoasă și lină.

Aniskin se simțea minunat de bine pe întuneric — nu-l mai durea inima, nu se mai văita de picioare și nu-l mai apuca, sub linguriçă, sfîrșeala aceea dureroasă, de moarte ; în timpul nopții, șeful de post se simțea sănătos, vioi, vesel și, de aceea, în prospețimea crudă, ca-n întîile zile ale zidirii lumii, lua seama la tot ce se petrecea în preajmă-i. Luna îi lumina lui Aniskin plăcut, din depărtare răzbătea cîntul tineresc al unei armonici, de parc-ar fi atras spre el meandrele scăldate de raze ale Obiului.

Armonica tulbura prin cîntarea ei : povestea despre comsomoliștii care se pregăteau pentru războiul civil, cum unul dintre ei îi strînsese mîna prietenei sale și-o privise în ochi ; mai departe, armonica povestea despre o rană ușoară, despre moartea fulgerătoare, iar în clipa aceea Aniskin se opri locului, căci armonica îi cînta despre tinerețea lui, despre el însuși. „Oi fi eu caraghios, dar mi-s hîtru !“ — gîndea șeful de post. — Căci știa cînd o să aibă loc arestarea lui Ghenka — la noapte ! — Auzind

armonica, șeful de post Aniskin întinerea, ba arăta chiar și mai frumos !

Casa lui Ghenka se afla la marginea satului. Colivia scorojită pentru grauri atîrna de salcia alburie, tăurașul de curînd jugănit gemea neliniștit în grajd, iar pecetea de aur a lunii învăluia toate ferestrele. Ograda forfotea de umbre — umbrele zvîrlite de fîntîna cu cumpănă, de pătulele scundace și de cotețe, de cămări și de bordeie. Umbrele de-un cenușiu întunecat păreau de sine stătătoare, de parcă nu datorită lunii trăiau în bătătura casei, și s-ar fi zis că nu-s făurite de razele ei. Aniskin se apropie de casă și se uită la ea, privind-o îndelung. „Ah, Mitri, Mitri" — gîndi el.

Nimeni nu știa în sat care era pricina, dar graurii nu sălășluiau niciodată în colivia de lîngă casa lui Dmitri Palțev și-a lui fiu-său, Ghenka. Păsările astea zbînțuite, gureșe, veneau spre plaiurile unde se născuseră, zburînd dinspre miazăzi, se luptau și se grăbeau să-și ocupe, pe rînd, toate coliviile din sat, făcute anume pentru ele, dar iată că, la casa Palțevilor, colivia hărăzită graurilor era ocolită. „Ah, Mitri, Mitri ! — gîndi iarăși cu mîhnire Aniskin. — Puterea sovietică ocrotește la sînul ei milioane de oameni, pe toți i-a cuprins, numai tu, Mitri, tot coadă de topor a chiaburilor ai rămas, așa cum ai fost !"

Șeful de post deschise, fără să se-audă vreun scîrțîit, portița trainică și înaltă, pătrunse în ogradă, tîrîndu-și după sine umbra întunecată și cenușie, lipsită de picioare. Umbra lui străbătu de-a curmezișul curtea, ocoli pătulele și cotețele, și încremeni lîngă grajdul cel mare. Razele lunii răzbăteau pe

ușa lăsată deschisă, jucăușe și neînduplecate, luminînd tulbure interiorul. În această beznă pîcloasă, scînteiau două puncte verzui și-o dunguliță alburie.

Intrînd în grajd, Aniskin își dădu seama ce vroiau să-nsemne cele două puncte verzui și dungulița pală. Ghenka ședea pe-o copaie răsturnată, rînjindu-și dinții albi și sticlindu-și ochii. Ținea în mînă un pistol fără luciu și fără culoare, brațul i se încovoia cu stîngăcie, astfel încît nu se putea ști încotro îi era îndreptată arma. Cînd pașii lui Aniskin se auziră scrîșnind și încremenind pe nisip, țeava pistolului se abătu spre el. Se întoarse și stătu ca o stană de piatră.

— Te omor ! — zise Ghenka.

Dezgolindu-și dinții, Aniskin zîmbi cu răutate.

— N-ai să mă omori ! — spuse el. — De vreme ce n-ai plecat, înseamnă că n-ai să mă omori ! Ești tot atît de fricos ca și tătîne-tău... D-aia mă hotărîsem să te mai pun la o-ncercare, să-mi dau seama dacă mai ești în stare să te faci om ! Nu ! Nici o clipă nu mi-a trecut prin cap c-ai să pleci, asta-i pricina pentru care ți-am și pus condiția... Acum văd că trebuie să te predau, să te-mpuște ! Ucigașii nu ne scapă din mîini...

Cu mersul lui greoi și domol, hîrșîindu-și sandalele cu ștaifurile scîlciate, șeful de post o luă spre Ghenka. Pășea drept către gura holbată a pistolului, mătăhălos și trupeș, aievea unui tainic zeu oriental.

LUNA PESTE OBI

1

Sîmbătă, după ce se îmbăie, fierarul Iusupov veni la Aniskin, şeful de post. De şase ori la rînd intrase fierarul la abur, dar, de bună seamă, să-şi spele praful de cărbune nu izbutise, aşa că privea la lumea lăsată de bunul Dumnezeu cu nişte ochi cerniţi, de parcă ar fi fost un negru. Braţele fierarului, obişnuite cu cleştele şi cu ciocanul, acum, cînd erau slobode, se bălăbăneau, ca prinse-n balamale, din care cauză şi le ţinea ascunse la spate.

— Să-mi fii sănătos, tovarăşe Aniskin! — îl salută fierarul şi tuşi. — De nu va bate vîntul, de pildă, să zicem, apăi mîine ne vine pe cap vipie cumplită. Azi am călit o bucată de oţel, iar caielele au ieşit atît de moi încît îi semn de zăpuc...

— Înfulec la morcovi! — răspunse Aniskin. — Doctorii mi-au recomandat: să nu mănînci carne, să nu mănînci peşte, să nu mănînci unt... Păi ce viaţă-i asta? — se înfurie pe neaşteptate şeful de post şi privi la fierar cu nişte ochi cît cepele.

Soarele nici c-asfinţea, nici că-ncerca să stăruie pe bolta alburie a cerului de iulie; razele lui nu se mai zăreau rătăcind, aşa că nu se putea spune cît era ceasul — ori trei după-amiaza, ori şase seara. Anis-

kin cătă mai întîi la soare, apoi la bătrînul plop negru de lîngă casă, dar, bineînţeles, nu fu în stare să-şi dea seama cît era vremea şi gîndi supărat: „Dar cînd mai pridideşc oamenii să meargă şi la baie!" Apoi, zvîrli morcovul jos.

Tăceau, privind la cocoşul roşcat. Şontic-şontic, ca şi cînd n-ar fi rîvnit la el, cocoşul se apropie de cioţul de morcov. Se uită cîş în ograda vecină, dar ajuns lîngă morcov, încremeni, acoperindu-şi ochii cu pieliţa lor albă. Hîtră orătanie, bună de aruncat, arătîndu-şi dibăcia doar faţă de găinile din străini, şi Aniskin îşi încruntă necăjit sprîncenele, dar era prea tîrziu — chiar în aceeaşi clipă cocoşul zvîcni ca un arc, apucă în cioc morcovul, zbură dînd din aripile smulse şi se topiră şi morcovul, şi cocoşul... Aniskin strîmbă din buze şi zise:

— La ceaun cu el!

— Tot ce se poate! — încuviinţă fierarul, după ce se gîndi niţel. — Păi, Aniskine, am venit la tine cu-o treabă.

— Nimeni nu vine la mine fără treburi! Haide, raportează.

La cotul brusc al albiei Obiului, vasul „Proletarul", ca un peşte argintiu, se legăna în timp ce pleca; mestecenii şi pinii de pe mal stăteau neclintiţi; pe bolta cerului, ca şi mai înainte, nu se zărea nici urmă de soare — se împrăştiase, se topise în văzduhul alburiu. Apele Obiului, un kilometru şi jumătate de la un mal la altul, stăteau pe loc — nu curgeau şi nici nu lunecau.

— Pier strumentele şi piesele de schimb! — spuse fierarul, şoptind ruşinat. — Ce să mai vor-

besc de pinioane! Iar ieri mi-au ciordit o osie întreagă. De-or merge treburile tot așa, apăi în puțină vreme n-o să-mi mai rămînă altceva de făcut la fierărie, decît să fierb cartofi...

— Așa! Iac-așa!

Întorcîndu-se, șeful de post îl străpunse pe fierar cu privirea pînă-n adîncul măruntaielor, își ridică o sprînceană, îl măsură din ochi, de la cap și pînă la picioare, zîmbi subțire și, așezîndu-și mîinile pe pîntecul uriaș, porni să-și învîrtă ca o morișcă degetele mari. Mai întîi le roti după soare, apoi de-a-ndăratelea, iar după aceea fără să mai țină vreo socoteală.

— Raportează! — spuse nemulțumit Aniskin. Are minte cin-le fură, au ba?

— În daravera asta, ca să zic așa, dacă de-o pildă...

— Nu bălmăji, raportiruiește!

— Cine fură, fără doar și poate nu-i om prost, dacă stăm și chibzuim. În daravera asta, iată care-i povestea...

Încurcîndu-se, fierarul își desprinse mîinile de pe genunchi, porni să le frămînte, se zăpăci — mîinile lui, deprinse să țină ciocanul și cleștele, acum îl stînjeneau.

— Povestea, povestea, — îl îngînă Aniskin. — Aici nu-i vorba să bați cu ciocanul, ci să raportezi... Acum ține-ți gura și să-mi răspunzi la întrebări. Din cele furate, se poate închgheba vreo mașină? Ai?

— Ce fel de mașină?

— Orice!

— Eu, unul, nu-s în stare să-njghebez nici un fel de mașină din lucrurile furate ! — spuse Iusupov, pe neașteptate înveselit. — Doamne, Dumnezeule, de ce mașină să-njghebe, dacă fură la brodeală...

Fierarul începu iarăși să dea din miini, ba chiar apucă să se ridice de la locul său, bucurîndu-se că Aniskin îl pricepuse, dar șeful de post își aținti asupră-i privirea încruntată :

— Dacă te-ai așezat odată, apăi stăi locului ! Nu-ți mai tot suci și răsuci mîinile.

Șeful de post Aniskin era mătăhălos ca un elefant, zdravăn și trupeș ca o sobă rusească, iar din pricina căldurii chipul i se înroșise ca o pătlăgică răscoaptă ; în vreme ce cugeta, își frămînta sprîncenele stufoase, își bulbuca ochii cît cepele, încît fierarul Iusupov simți cum îl pătrunde spaima în suflet. Se temea că ochii holbați ai șefului de post îi citiseră în gînduri, de parcă acestea ar fi stat scrise cu litere de-o șchioapă pe-o hîrtie liniată. Și fierarului i se tăie răsuflarea, își ascunse vinovat privirea, rostind nespus de încet :

— Păi, mă duc ieri la fierărie și, cînd colo, forja-i caldă.

De îndată ce se rostiră cuvintele de mai sus, Aniskin se întoarse la iuțeală spre fierar și strigă icnit :

— Cum ?

Apoi, șeful de post își reluă poziția de mai înainte și se potoli atît de repede, încît s-ar fi zis că nu se-ntîmplase nimic. Se uită cu priviri mîngîietoare la cotul argintiu al Obiului și-și dădu seama că soarele lunecă totuși pe dunga violetă a zării, că

barcazul de mărfuri se tîrăşte pe undele fluviului, că peste coama cedrilor se iveşte luna, arătînd ca o bucăţică de gheaţă străvezie.

— Iacă ce-i, Iusupov, — spuse tărăgănat Aniskin. — Acum du-te acasă. Acasă, am zis, să te duci, căci lucrurile s-au lămurit...

Fierarul se ridică de pe bancă, porni să-şi îndese mîinile la spate, privi la Aniskin pe sub sprîncene şi-ncepu să păşească de-a-ndăratelea către portiţă. Iusupov căta la şeful de post Aniskin ca la necuratul, ca la o vrăjitoare, părînd că-i gata-gata să-şi inalţe mîna pentru a-şi face semnul crucii : „Tatăl nostru, carele !"...

— La bună vedere, la bună vedere, dragule ! — spuse şeful de post, făcîndu-i un semn de rămas bun.

După ce fierarul fu plecat de-a binelea, Aniskin, gifiind şi cu ochii holbaţi, porni să bată cu degetele un marş ameninţător şi ciudat. Dărăbăni virtos şi răspicat, de parcă-l tocmiseră pentru aşa ceva. După ce bătu astfel toba vreme de vreo cinci minute, îşi făcu sieşi un semn cu ochiul şi se sculă. Din trei paşi, de-o poştă, se apropie de casă şi se opri lîngă fereastra deschisă. După ce ascultă o clipă spre liniştea dinăuntru, Aniskin îşi muşcă niţeluş buzele, îşi încheie toţi nasturii de la cămaşă şi se rezemă cu spatele de peretele de bîrne.

Vreo două minute, căută cu piciorul pe pămîntul încins, dădu, în sfîrşit, de sandale, şi-şi zîmbi.

Apoi apucă spre portiţă, tîrîndu-şi zgomotos încălţările.

2

După vreo patruzeci de minute, șeful de post se opri lîngă o căsuță cu porțile culcate într-o rînă, zăbovi să cugete cîtăva vreme, după care trase cu ochiul printr-o crăpătură dintre lănteți. N-o zări în ogradă pe stăpîna casei, Alevtina Prokofievna, dar nici nu se aștepta s-o vadă, căci de dimineață plecase într-o luncă din apropiere s-așeze fînul în căpițe. În schimb, în bătătură, se afla băiatul ei — un flăcăiandru de vreo șaisprezece ani. Stătea în pridvorul alcătuit din scînduri subțiri și răzuia o bucată de fier c-un alt fier, plecîndu-și mult capul deasupra lucrării cu care se îndeletnicea. Un moț de păr bălai i se legăna deasupra nasului prelung, iar sub nas, buzele lui groase, de băietan, își dezvăluiau conturul plin.

— Mecanic ! — spuse în șoaptă Aniskin.

Vreo trei minute, șeful de post rămase nemișcat, iscodind prin ogradă și privind la Vitalka — în pofida faptului că se uita c-un singur ochi, băgă totuși de seamă că ograda era măturată cu îngrijire, mașina de gătit de vară fusese muruită, loboda și lipanul cosite, iar amîndouă grăjduleţele și staulul șpraițuite cu scînduri noi. De bună seamă că toate astea le făcuse Vitalka, deoarece Alevtina nu era în stare nici un ciocan să țină în mînă. Aniskin făcu „hm !", se îndepărtă de crăpătură și-și scărpină nasul cu degetul arătător.

— Blestematul ! — rosti el.

Aniskin se așeză pe lavița de lîngă poartă, își răschiră picioarele și-și descheie trei nasturi de la

cămașă, după care se întoarse cu chipul spre gîrlă, deși aceasta nu mai răspîndea răcoarea de mai înainte ; apele Obiului arătau ca sticla topită, iar Aniskin simți cum i se lasă o greutate pe suflet și totul i se păru cenușiu. În fața-i se aflau peticele alburii ale scîndurilor șprăițuite din vechiul gard al Prokofievilor și-i flutura moțul bălai al lui Vitalka. Aniskin mai oftă o dată din greu și-și supse într-un asemenea chip buzele, încît s-ar fi zis că strivise între dinți un lujer bătrîn de pelin.

— Năpîrcă ! — ocărî iar Aniskin.

„Ograda-i plină de fiare, vrăcuite de-a valma, pînă și bătrîna căsuță geme de-atîta fier“, — își spunea Aniskin șuierător. „Viață ! — cugetă el — Rîul curge, soarele luminează, țînțarii zboară. Viață !“ Aniskin căta pieziș cu ochiul stîng la bătrîna și vechea căsuță a Prokofievilor și-și amintea că nu de mult — Doamne, nu era chiar atîta vreme de-atunci ! — era cea mai mîndră casă de pe toată ulița, cu albeața porților ei bine lucrate, cu acoperișul șițuit, cu ferestrele ei largi și cu prichiciuri albastre. Dar acu... Lui Aniskin îi pătrunse în piept un boț de gheață, care i se răsuci dureros sub inimă, răcindu-i întreaga făptură, încet-încetișor, ca fleșcăiala apei ce se strecoară în cizme.

Aniskin șezu pe lavița casei lui Vitalka preț de zece minute, apoi își supse pe îndelete dintele, se ridică și o luă spre poartă, fără nici o tragere de inimă, de parcă s-ar fi înșfăcat singur de guler și s-ar fi tîrît într-acolo. Lîngă poartă, mai zăbovi iarăși oleacă — pămîntiu, apăsat de-o greutate nespusă.

— Gazdele-s acasă, hei ! gazdelor, s-aude ? — chemă el după o clipă de tăcere. — E vreun suflet de om pe-aici ?

Din pricina hîrşcîitului fiarelor, Vitalka nu auzi glasul şefului de post, aşa că Aniskin îşi deschise singur portiţa strîmtă şi se strecură înăuntru, gîfîind şi plescăind din buze.

— Noroc bun, măi Vitalka ! — rosti domol şeful de post.

Nu se mai auzi hîrşcîitul. Ridicîndu-şi capul, Vitalka îl zări pe şeful de post, şi-atunci se petrecu ceva care-l făcu pe Aniskin să rămînă cu gura căscată : ca prin minune, Vitalka pieri din pridvor. Iată-l c-adineauri şedea şi rîşcîia fiarele între ele, şi-acuşica iacă-l nu-i. Pomenindu-se în faţa unei atari minunăţii, Aniskin fluieră subţire.

— Ce mai cocoş ! Ce sportiv ! — spuse Aniskin, clătinînd din cap. — Sprinten, nu altceva !

Aniskin se aşeză în pridvor, îşi sprijini bărbia în mînă şi căscă lung — era plăcut în ograda Prokofievilor. Îndeletnicindu-se cu fel şi fel de treburi la colhoz, Alevtina terminase cu porcii, găinile, gîştele şi cu celelalte orătănii, gardurile nu mai erau ticsite cu tot soiul de fleacuri muiereşti, păstra curăţenie, şi din pricina asta sufletul ţi se odihnea în voie. De aceea, Aniskin mai căscă o dată şi se gîndi : „Îngrijită muiere şi Alevtina asta, chit că trăieşte fără om la casa ei. Şi Vitalka-i băiat bun — aoleu, ce-a mai luat-o la fugă !"

— Mai aştept o ţîră ! — bîigui însomnurat Aniskin. — Ce treabă am !

Pesemne că Vitalka se înapoie desculţ, fiindcă nu i se auzi bocănitul ghetelor, însă şeful de post îl simţi după gîfîitul obosit al răsuflării. Ostenise flă-

căiașul, cînd o luase la sănătoasa. În ușa magazioarei se iviră moțul bălai și-un colț albastru de cămașă pe care Vitalka le înfățișă, fără prea multă chibzuință, cînd cătă pe furiș să vadă dacă șeful de post mai era acolo sau plecase.

— Știe, cotoiul, ce carne-a mîncat ! — spuse încet Aniskin. — Știe el ceva ! Sprinten, nevoie mare, sportiv... Te-apucă toate nădușelile-n magazioară. Bălegarul s-a-ncins din pricina vipiei, ba chiar răspîndește și căldură...

Aniskin își ținea mai departe bărbia sprijinită în mînă, astfel încît rostea cuvintele fără să se poată înțelege mare lucru, molfăindu-le, dar pe un ton blajin și toropit — și, după glasul șefului de post, se-nțelegea c-avea de gînd să rămînă multă vreme în pridvor. Din magazioară prinse să se-audă un gîfîit puternic, ca un soi de grohăit, iar Vitalka ieși pieziș la lumina zilei.

— Alergi binișorel, tragi tare ! — spuse Aniskin. — Dac-ai stropșit varza în picioare, păi n-o să te mîngîie mă-ta pe cap pentru treaba asta.

— N-am fugit pe-acolo, — spuse Vitalka cu glas icnit. — Ci prin cartofi...

— Ei, ei ! Ia fă-te-ncoa !

Privind în pămînt și bălăbănindu-și jalnic gîtul, Vitalka se apropia de Aniskin ca un iepure de casă hipnotizat de ochii uriași ai unui șarpe boa. Uite-l că face trei pași, patru, iată-l că-și ridică privirea și iar pornește mai departe, de parcă s-ar mișca pe-o sîrmă subțire întinsă deasupra pămîntului. Fruntea nădușită a băiețandrului era mare cît a unui vițel de-o săptămînă, și Aniskin zîmbi.

— Sportiv, ce mai calea-valea ! — zise el. — Nu-ți mai frămînta cămășuica, fiindcă și ea costă parale... Stai lîngă mine, odihnește-te și șterge-ți nasul...

Întorcîndu-și spatele spre Vitalka, șeful de post își puse iarăși bărbia pe mîini și-și închise ochii. Îi era plăcut și răcoare la umbra din pridvor, dar îl năpădeau fel și fel de gînduri triste. Se gîndea că lemnul nu dăinuie prea mult, de vreme ce în treizeci-patruzeci de ani casele se lasă la pămînt, iar porțile se culcă într-o rînă. „De bună seamă, chirpiciul îi mai trainic, — cugeta Aniskin. — De s-ar lua lut de la pîrîul Negru, păi să tot faci la chirpici, dar președintele, fiind tînăr de ani, nu se prea pricepe... Ah, tovarășe președinte, tovarășe președinte !" Aniskin se gîndi la chirpici și la președinte răstimp de vreo cinci minute, apoi, fără să se-ntoarcă spre Vitalka, zise :

— Măi Vitalka, păi să știi că tu n-ai voie să furi : ți se vede tot adevărul pecetluit pe mutră !

Șeful de post mai cugetă ca o minută, oftă și-și ridică alene capul de pe mîini.

— Ei, bine ! — zise el. — Acum să mă duci la locul unde-s fiarele și toate celelalte pinioane.

— Vai de mine ! — oftă din greu Vitalka. — Păi unde-s ?

— Haide, du-mă, du-mă acolo !

Și Vitalka porni înaintea lui Aniskin, îndreptîndu-se către grajd, deschise ușa și șopti cu buze ca de vată :

— Acilea...

Aniskin pătrunse în grajdul întunecos, stătu locului, privi cu atenție și, nedumerit și neînțelegînd nimic, cotrobăi cu ochii în spatele său. Dădu peste

un buștean scundac, se așeză pe el și, pe neașteptate, se miră, icnind subțire :

— Măiculiță Doamne ! — îngăimă el. — Fîrtaților !

În grajd zăcea o mașină, semănînd totodată a bicicletă, a semănătoare, a greiere și a păianjen. De zăcut zăcea ea, dar asta era doar o părere de-o clipă, căci, după aceea, Aniskin simți că-l apucă amețeala de cap, că amețește de-a binelea, deoarece acuma mașina i se părea atîrnată în aer, chit că nu plutea ; după încă o clipă, toate asemănările se topiră, și mașina nu mai semăna decît cu un greiere, și dinspre ea prinse să adie un vîntuleț, aromind a răcoare. Aniskin închise ochii și mai spuse o dată, cu înverșunare :

— Măiculiță Doamne !

Cînd deschise iarăși ochii, mașina se afla din nou pe pămînt, izbind privirea cu cele patru pale ale ei, cu cozile din placaj țipător, cu motorul străveziu străbătut de nervuri, și cu geamul din plexiglas, încovoiat cu măiestrie. Două faruri de automobil aruncau niște răsfrîngeri trandafirii de lumină și, de la trandafiriul lor, toată mașina părea sîngerie.

— Ce bazaconie-i asta ? — întrebă Aniskin. — Ce-i, te-ntreb ? !

— Elicopter.

Răsfrîngerile trandafirii se așterneau mai departe pe obrajii șefului de post care se ferea de ele și s-ar fi ferit mereu, dacă nu și-ar fi dat seama că razele reflectate de faruri se datorau soarelui ce cobora spre asfințit și-și trimitea lumina zmeurie printre crăpăturile pereților magaziei. Cînd știu despre ce-i vorba, Aniskin nu se mai feri de scînteie-

rile purpurii, clătină din cap şi spuse cu voce de bas :
— Ce se-ntîmplă-aici ? Măiculiţă Doamne !
Privind la maşină, Aniskin îşi închise ochii, totodată închizîndu-i şi asupra cîtorva probleme miliţieneşti secrete, cinci sau şase la număr. Nu văzu nimic şi, bineînţeles, nu băgă de seamă nici felul în care Vitalka se apropiase de el, cum îşi întinsese mîna tremurîndă şi şi-o pusese pe umărul şefului de post.
— Nene Aniskine ! — şopti Vitalka tînguitor.
— Aniskine, Aniskine, Aniskine, — repetă ca un ecou şeful de post. — Ei, Aniskine, Aniskine !
Farurile ciudatei maşini cătau parcă anume la şeful de post ; erau de la camionul colhozului, la el căta şi plexiglasul motoretei preşedintelui, lui îi făcea cu ochiul motorul de la motocicleta miliţiei, iar din spatele acestuia, rînjea la el acumulatorul hodorogitului camion de trei tone al colhozului. Patru furturi priveau cu ochi senini la Aniskin. Şi şeful de post dădu la o parte mîna copilandrului de pe umărul său, căci mîna lui Vitalka îl ardea, îl strivea cu-o greutate de neînchipuit. Cînd zări moţul bălai şi ochii limpezi ai copilandrului, inima şefului de post porni să bată nebunatic.
— Şezi, să nu sufli o vorbă, taci ! — spuse domol Aniskin. — Şezi locului, aşa cum stai acum !
Aniskin se uita întristat la motorul atîrnat în aer, aşa cum te uiţi la ultimul vapor de toamnă care poartă pe Obi cîntecul şi gîfîitul fierbinte al aburilor. Ce însemnătate mai avea faptul că Vitalka luase motorul unei motociclete înmatriculate ? Şi-aşa, şeful de post, o lună întreagă, n-a mai putut da cu

nasul pe la raionul de miliţie, iar cînd totuşi a fost nevoit să treacă pe-acolo, cu nişte treburi urgente, de ruşine nici n-a îndrăznit să privească în ochii altor şefi de post.

Trei luni de zile colindase Aniskin prin sat în căutarea acumulatorului, a farurilor şi-a plexiglasului, dar nu găsise nimic, izbutise doar să se ia la harţă cu mai mult de zece săteni, beştelindu-i şi-aducîndu-le învinuiri neîntemeiate. Aniskin se făcuse de ocară, din cap şi pînă-n picioare, cu daraverile astea de neînţeles, şi iată care era adevărul... În mijlocul grajdului zace o bîzdîganie, ceva care-i ba sperietoare, ba nu-i sperietoare, ba-i maşină, ba nu-i maşină, iar nişte faruri de automobil îi luminează ochii. Lîngă dînsul şade Vitalka, un băieţandru care de-acum clipeşte fără nici o teamă, străduindu-se să-nţeleagă de ce oftează şeful de post, de ce-şi lasă capul să-i cadă pe piept. Ah, viaţă, viaţă, legată cu aţă!

— Vitalka, măi Vitalka! — spuse întristat Aniskin. — De ce m-ai aranjat în halul ăsta, de ce i-ai făcut tu pocinogul ăsta lui nenea Aniskin! Ah! Ah!

— Nene Aniskine! — strigă Vitalka. — Nene Aniskine!

— Ce-i tot dai cu „nene Aniskine“! Nen-tu Aniskin e-un prost.

Şeful de post îl privi pe băieţandru drept în faţă, îşi supse dintele găunos şi iarăşi îşi lăsă capul să-i cadă pe piept. Tăcu preţ cam de-un minut, apoi spuse încet:

— Păi, de ce n-am izbutit să găsesc hoţul? Tocmai d-aia, fiindcă asemenea maşină nici în vis nu se poate născoci. Păi, cum căutam eu? S-a furat

motorul — du-te la barca cu motor ; au ciordit farurile — iarăși la barca cu motor. Am băgat în spărieți toți pescarii cu daravera asta. Îmi bănuiam pînă și prietenii. Ah, viață, viață !

— Arestează-mă, nene Aniskine ! — spuse cu gingășie Vitalka. — Leagă-mă, eu mi-s vinovat de toate astea !

— Să te leg ?

Aniskin se întoarse zîmbind la micul său buștean, se așeză în voie pe el și porni să privească la mașina lui Vitalka. Pesemne că soarele asfințea — raze străvezii pătrundeau în magazie, se împrăștiau și învăluiau elicopterul din toate părțile ; părea că mașina se topește, se înalță pe roți, devine mai ușoară decît aerul, iar culorile prind puteri. Abia acum se văzu că mașina stătea pe trei roți — una de la un cărucior de copii, iar celelalte două... amîndouă de la aceeași motocicletă a miliției, dată la casare — și că roțile atingeau pămîntul atît de ușor și șovăielnic, încît s-ar fi zis că între ele și pămînt se străvede văzduhul. Iar după aceea, Aniskin zări ceva de i se făcu inima cît puricele : rezervorul de benzină de la vechea caravană cinematografică.

— Ah, Vitalka, măi Vitalka !

Aniskin simți cum îl cuprinde un dispreț plin de amărăciune față de sine și gîndi alene : „Musai să mă dea afară din slujbă ! Să mă pensioneze, cotoi boșorogit !"

— În ce clasă ești ? — întrebă încet Aniskin.

— Am trecut într-a zecea.

— Englezeasca înveți sau nemțeasca ?

— Engleza.

Părea că-n faruri se aprinsese un beculeț ale cărui raze îl înțepau la ochi pe Aniskin, iar cel de-al doilea far clipea. Așa că Aniskin nu mai răbdă să stea locului, ci se ridică și începu să umble prin magazie, singur neștiind de ce, singur nedîndu-și seama pentru ce. Atinse pămîntul cu vîrful sandalei — era uscat și tare ; pipăi cu degetele cuiul bătut în perete — era cald și zgrunțuros ; ridică niște cărți de pe bancul de tîmplărie. Deși în magazie era destulă lumină, șeful de post își miji ochii cînd citi titlurile : „Teoria aripei", „Analiza matematică", „Sisteme cibernetice", „Rezistența materialelor."

Răsfoi cartea ce se chema „Teoria aripei", își apropie pagina de chip, se uită vreo două-trei clipe la semnele acelea necunoscute și la literele tainice, dar ameți de cap și i se împăienjeniră ochii, venindu-i să se scarpine la ceafă și la nas. Vroia libertate, aer curat și spațiu.

— Vitalka, măi Vitalka ! — spuse încă o dată, încet, Aniskin. — Nu te-aș fi prins niciodată, dacă n-auzeam de fierărie. Atunci, într-o clipită, am găsit chichirezul, mi-am dat seama că-i treaba unui băiețandru nechibzuit. Nici un țăran nu se-apucă să facă năzdrăvănii la fierărie, dacă-i pus pe furat.

— Am prins pinionul pe arbore, — răspunse Vitalka, scormonind cu gheata prin țărînă. — Nu se putea fără fierărie...

— Vitalka, măi Vitalka !

Aniskin făcu ochi mari, uitîndu-se la flăcăiaș — îl cîntări și pe-o parte, și pe alta, dar nu zări nimic deosebit : un gît firav și plăpînd, cu un măr al lui Adam de copilandru, niște buze cărnoase și pline, și ochi limpezi în care se citea nevinovăția. Un băie-

țandru ca toți băiețandri, dar poftim și te minunează... „Vrea să vorbească pe englezește, vorbește !“ — se gîndi deodată Aniskin și se pomeni întrebînd, mirîndu-se singur de ce-l apucase :

— Și-o să zboare ?

— Trebuie să zboare ! — răspunse încet Vitalka. — Așa-i calculat.

Aniskin se întoarse din nou spre mașină, acum se uită la ea cu ochi liniștiți și adînci. Cercetă cele patru pale, lipite din lemn de felurite culori, elicele dintre cozile de placaj, șaua de bicicletă și capetele manetelor, diferit colorate. Și mirosea plăcut — a benzină, a vopsea și-a ulei de mașină.

„O să zboare mașina asta, — gîndi Aniskin — iaca-așa, pornește și zboară !“ Motorul se apucă să bîrîie, palele lipite încep să se-nvîrtă, micuța elice de la coadă se rotește ca o fofează ; Vitalka Prokofiev încalecă pe șaua de bicicletă, apasă pe ceva, mai învîrte pe undeva și gata — își ia zborul și zboară ! Mașina are să se înalțe deasupra cedrilor, are să dea un țignal pătrunzător deasupra satului și-o să pornească, spînzurînd ca un greiere, peste Obi. Sus, în înălțimile cerului, mașina va pluti deasupra undelor, iar Vitalka Prokofiev va cuprinde cu privirea tot Obiul, și bătrînul plop negru, și moara părăsită, și tinerii mesteceni ce țin umbră crucilor povîrnite din cimitirul satului...

Atît de mult se întristă șeful de post Aniskin, încît o pojghiță umedă îi acoperi ochii. Orbi și, clătinîndu-se, se întoarse la scundacul-buștean, șoptindu-și : „Venit-a vremea să mă scoată la pensie ! Păi, ce altceva să pățească nepriceputul căruia i se fură din ogradă motorul de la motocicletă, care se uită

la un copilandru de şaisprezece ani şi nu-i chip să-l înţeleagă ?"

— Ce păcat, viaţă, viaţă !

Aniskin îşi aminti că anul trecut nu-l înscriseseră la cercul de limbă engleză, iar maiorul le spusese la învăţămîntul politic : „Unii din dumneavoastră se pot lipsi de acest curs !" Acum îi era limpede ce vroia să-nsemne „unii", — deosebit de limpede. La pensie, venise vremea să iasă la pensie ! Îşi predă Aniskin pistolul de serviciu şi decizia de numire, chipiul şi mantaua de miliţioner, se întoarce acasă şi zice : „Iată-mă-s ! Primeşte-mă, Glafiro !" şi-o să crească găini albe, din cele care-au adus nu de mult la sovhozul Thälmann...

— Cum le zice la găinile ălea albe ? — îl întrebă, înciudat, pe Vitalka. — Ălora, din care-s la Thälmann ?

— Leghorn, — răspunse Vitalka.

„Leghorn". I se împleticeşte limba în gură, nu-i mai ajunge nici suflarea, cînd rosteşte asemenea vorbe, iar băieţandrul ăsta ce-i mai turuie cu : „Leghorn, Leghorn !" Toate le ştiu, tinerii ăştia necopţi — iau amprente digitale, fac analize, prelucrează ipoteze, fotografiază, developează, măsoară urmele cu liniuţa, privesc cu lupa. Tineri, învăţaţi ! Un tînăr dintr-ăştia învăţaţii dă peste un fir de păr omenesc, se chiorăşte la el printr-o sticlă şi-o dată îl auzi : „Statura o sută optzeci şi şase, unul din ochi ciacîr, piciorul stîng mai scurt decît dreptul..." De bună seamă, unuia dintr-ăştia nu-i poţi fura motorul de la motocicletă.

— Aritmetica ! — spuse în gura mare Aniskin. — Chimia !

— Palele le-am lipit cu clei sintetic... — răspunse tărăgănat Vitalka.

La ei cleiul este sintetic, sistemele sînt cibernetice, saltelele din cauciuc buretat, geamurile din plexiglas, iar de pălăvrăgit, pălăvrăgesc pe englezește. Nu, nu, să te-apuci de crescut găini, ca la sovhozul Thälmann ! Ziua și oul, cocoșii îs liniștiți, găinile trebuiesc ferite de noroi, deoarece...

— Cum le zice găinilor ălora albe ? — strigă Aniskin.

— Leghorn.

Maica mă-si de treabă ! Vitalka se află înaintea lui Aniskin, nasul îi smiorcăie, nădragii abia de i se țin într-un nasture, buzele îi stau bosumflate, dinții din față-s strîmbogi și, totuși, uită-te la el... Pale, șuruburi, elice, motor, și — totul ca la carte, și-o să zboare.

— Taci ! Nu crîcni ! — strigă Aniskin.

— Tac, nene Aniskine !

Șeful de post privi pentru cea din urmă oară la mașină — îndelung, liniștit, simplu și firesc, prețuitor și critic. Acum își dădu seama că mașina nu fusese vopsită ca lumea peste tot, cozile din placaj erau crăpate pe ici, pe colo, sub motor se întindea o mică băltoacă de ulei, iar farul din stînga avea o plesnitură șerpuitoare. Șeful de post observă cleiul ce se scursese pe pale și băgă de seamă că mașina, cu toate cele trei roți ale ei, stătea cam într-o rînă.

— Benzină ai ? întrebă el încet.

— Am.

Aniskin își încheie toți nasturii de la cămașă, își așeză părul, pieptănîndu-l cu degetele, și porni, călcînd strîmb, spre ușa magaziei. Razele soarelui, pe

cale să asfințească, încă mai pătrundeau prin crăpături, iar în răstimp ce șeful de post înainta spre ușă, acestea cînd i se aprindeau, cînd i se stingeau pe spatele său lat cît un dulap. Lîngă prag, Aniskin se opri și, fără să se-ntoarcă spre Vitalka, spuse :

— O să zbori duminică !

Deschizînd ușa, Aniskin pufni pe nas și-și supse dintele găunos, după care ieși în ogradă, trase un scuipat pe iarbă și, pășind sprinten, dădu în uliță. Nu se opri pînă n-ajunse la malul fluviului. Aici se-ndreptă și-și duse mîinile la spate, mătăhălos și vînjos ca un gorun.

— Ca să vezi ! — îi spuse rîului în șoaptă. Soarele se topise cu totul dincolo de zare, doar cîteva raze piezișe și răsfrînte își mai făceau de cap peste dunga trandafirie a asfințitului, cerul era vinețiu-întunecat, iar deasupra lui Aniskin, încovoiată către bătrînul plop negru, luna străvezie stătea ca spînzurată. Aniskin își ridică privirea și se uită la ea, pînă cînd în fața ochilor porniră să-i joace o puzderie de puncte în mii de culori.

— Păcat ! — oftă șeful de post. — Viață !

Oglindind luna în milioane de răsfrîngeri scînteietoare, undele Obiului cel rece și necuprins lunecau între maluri ; curgeau și curgeau, fără de istov, neștiindu-se încotro, neștiindu-se de ce. Plopul negru, clătinîndu-și arar frunzele aspre și plumburii, foșnea și el fără să se știe de ce, fără să se știe ce vroia să spună. Iar luna avea și ochi, și gură, dar de ce le avea, pentru ce le avea — asta nu se știa !

— Viață ! Viață ! — șoptea într-una Aniskin. — Măiculiță dragă !

Dar era cineva care știa încotro curg apele fluviului, de ce luna avea ochi și gură, despre ce șopocăiau, între ei, bătrînul plop negru cu luna. Și era cineva care știa pentru ce cresc mestecenii pe dîmbul de pe Obi, acolo unde stăteau înfipte, ici și colo, crucile înnegrite, printre care, într-o bună zi, are să zacă și Aniskin, cînd ultima lună îl va privi cu ultimii ei ochi. Avea să-l privească, și apoi, pentru totdeauna, va pleca o dată cu veșnicia...

OSUL DE ELAN

1

Într-o zi de august, pe la amiază, Polkan, un cîine de pripas, veni în fuga mare către birourile colhozului și se apucă să-ngroape între brusturi un os cît toate zilele. Paznicul colhozului, Dorofei, era gata să-l ia la goană, cînd băgă de seamă că osul nu era de vacă, nici de porc și nici de oaie. Lui Dorofei îi mersese buhul că-i puturos nevoie mare, dar de astă dată se dădu jos alene de pe laviță și, îndreptîndu-și spre Polkan pușca de vînătoare, îl sili să lase osul.

— Nărodule ! — îi spuse el zăvodului. — Păi, ăsta-i os de elan.

De bună seamă că lîngă birourile colhozului se găseau și doi foști președinți care lîncezeau pe laviță, așa că nu trecu nici o jumătate de ceas și vestea cu osul de elan ajunse pînă la șeful de post Aniskin. Nu era o zi chiar atît de călduroasă ; mătăhălosul de Aniskin sosi la birouri peste vreo zece minute. Adulmecă osul, îl cîntări în mînă și spuse tărăgănat :

— Dacă nu pot suferi ceva pe lumea asta, păi, ăștia mi-s de-alde pierde vară ca voi. Golanii și trîntorii de la oraș sînt trimiși la țară, însă pe voi ar trebui să vă trimită de-aici taman în adîncul tai-

galei. Și ce obicei o mai fi și ăsta ! Cum stă omul un dram de vreme în postul de președinte, iată-l că după aia nu mai vrea să lucreze. Curînd am să-ncep să v-amendez, fără prea multă vorbă !

Apoi, Aniskin își scoase din pantalonii de doc un ziar, in care înveli osul, și-l strigă pe Polkan :

— Cuțulache ! Unde-ai dat de osul ăsta ?

Polkan cătă în ochii lui Aniskin și, zăpăcindu-se, dădu vinovat din coadă.

— Ei bine, lasă ! Știu și făr-de tine unde se găsesc oase dintr-astea !

Satul, pustiu și tăcut, se întindea în jurul birourilor, norii trandafirii de august se topeau pe bolta cerului ; pe ulițe nu se zărea țipenie de om, băiețandrii conteniseră plimbările lor cu bicicleta ; bătrînele nu se mai duceau, pășind mărunt, la fîntînă ; nu se auzeau nici plînsetele pruncilor de țîță — satul era pustiu, de parcă năvăliseră hoardele tătarilor haini și izgoniseră poporul în bejenie.

— Mare bucurie ! — spuse Aniskin zîmbind. Nu-i nimeni în sat ! Chiar că nu-i țipenie de om ! Iată ce urmări au avut asupra poporului hotărîrile partidului și guvernului, iar voi, trîntorilor, lîncezìți aici ! Nu, nu mai poate încăpea vorbă, am să mă pun cu-amenzile pe voi !

După ce le aruncă foștilor președinți o privire neînduplecată, Aniskin îl chemă pe Dorofei, paznicul, făcîndu-i semn cu degetul.

— Fă-te'ncoa !

— Cui îi poruncești, tovarășe Aniskin ?

— Numaidecît ai să afli !

Aniskin dădu din cap cuprins de plăcere, lăsîndu-și chipul să-i fie mîngîiat de vîntul ce luneca

încetișor dinspre gîrlă și, mijindu-și ochii, ca un motan sătul, oftă fericit :

— Dorofei, măi Dorofei, pesemne că-ți închipui că habar n-am cum dormi tu noaptea-n post ! Crezi că nu știu ce-ai făcut acum trei zile, cînd ai dat dușcă o sticlă de basamac în timpul serviciului și-ai cîntat măscări în birou... Oprește-te, nu mai da din mîini ! Eu ar trebui să dau din mîini, dar n-am s-o fac, ba dimpotrivă, din pricina vătămăturii tale, am să-ți iau apărarea în fața președintelui. Dar dacă nu-mi execuți ordinul, te dăm afară din slujbă !

— La poruncă, tovarășe Aniskin !

— Drept zici ! Stai așa : lipește călcîiele, îndepărtează vîrful picioarelor... Iar ordinul sună așa. Dacă-i mai lași vreodată pe trintorii ăștia să intre-n birou, să știi că te criticăm ! S-a-nțeles ? Ai să-ndeplinești porunca ?

— O-ndeplinesc, tovarășe Aniskin ! — răcni paznicul, holbîndu-și ochii.

— Iac-așa-i bine !

Uitîndu-se încă o dată, neînduplecat, la președinți și lăsîndu-și obrajii în bătaia vîntului, Aniskin îl bătu pe Dorofei pe umăr, slobozi un „hm“ răgușit și porni pe malul apei, ca să aibă în față toată întinderea Obiului — cu cotul său repede, cu nemărginirea apelor, pentru ca nesfîrșitul lor să-i bucure ochii și sufletul.

După ce călcă vreo jumătate de kilometru, Aniskin se îndreptă către una din case, deschise portița și intră în ogradă.

— Ei, e vreun suflet de om pe-aici ? Am zis, e vreo suflare de om pe-aici ! — strigă el.

La fel ca și în tot satul, nici în casa asta nu răsuna glas de om sau vreun zgomot ; o liniște de se auzea și zumzetul țînțarilor stăruia printre pătulele mărunte, printre poiate și colivii ; găinile ațipiseră afundate în colb, cocoșul se proțăpise într-un picior, cu coada zbîrlită și, ca pretutindeni, ușa casei stătea deschisă — căscată ca o surpătură întunecată, iar Aniskin mai făcu un pas înspre pridvor și se opri din nou.

— Ah, maică precistă ! — bodogăni el. — Mare belea !

Nici un ochi de om nu-l zărea pe Aniskin, nici o ureche nu-i auzea răsuflarea astmatică, dar nu era în stare să treacă, cu nici un preț, de linia nevăzută de lîngă pridvor. Mare caraghioslîc — matahala de Aniskin și-această linie nevăzută de pe pămînt, — dar șeful de post era leoarcă de nădușeală, obrajii și gîtul i se aprinseseră ca para focului și dădea mîniat din mîini.

— Maica mă-sii de treabă ! — ocărî în gura mare Aniskin. — Voi fi silit să mai fac un drum !

Înciudat, iscodi casa și ograda, înjură în șoaptă pereții de-o jumătate de metru, din lemn de zadă, și ferestrele care, din pricina îngustimii lor, semănau cu niște ambrazuri de cazemată, dădu ocol hambarelor cu trei caturi ce arătau ca depozitele unui mare negustor, pătulelor și magaziilor, se rățoi la cele două cotețe goale ale cîinilor, mîniindu-se într-atît de cumplit, încît dădu dracului cocoșul cu găinile sale. Aniskin deschise zgomotos portița, se năpusti în uliță și-amenință casa cu pumnul :

— Așa și pe dincolo !

Stînd oleacă pe gînduri, Aniskin se așeză pe laviță, zvîrli cît colo ziarul cu osul și-și descheie toți nasturii de la cămașă. Descărcîndu-și în chipul ăsta necazul, se mai potoli nițel, dar cătă, la fel de mînios ca și mai înainte, la cotul apelor Obiului și la cedrii de pe mal. „Și totuși va trebui s-o fac și p-asta ! — se gîndi Aniskin. — Cîmpurile s-au îndepărtat atît de mult, încît am rămas și fără gîrlă ! Tot ne-ntindem și ne-ntindem, dar încotro ne-ntindem !“ După ce bodogăni cîtăva vreme, pînă-n cele din urmă tăcu și stătu astfel vreo cinci minute. Apoi se sculă alene, piti sub laviță ziarul în care învelise osul de elan și oftă ușurat : „Și totuși va trebui să mă duc !“

2

Aniskin era mîniat pe apele Obiului, fiindcă nu-l însoțiseră pe ogoare — după doi kilometri, gîrla cotea într-o parte, cu adierea ei aromind a lut și cu lărgimea ce-ți înlesnea răsuflarea, după care se ascundea în spatele răchitelor roșietice, mai întîi sclipind ici și colo printre ele, iar apoi pierind de-a binelea. Șeful de post năduși într-o clipită, așa că merse mai încet și mai lin, dar cu toate acestea, cînd ajunse la tabăra brigăzii, cămașa îi era leoarcă de sudoare. Bucurîndu-se de liniștea găsită acolo și de faptul că oamenii lipseau, luă o găleată cu apă din butoiul de tablă și și-o turnă dintr-o dată pe el.

— Măiculiță Doamne ! — necheză Aniskin subțire. — Adevărată sărbătoare, nu altceva !

Aniskin lăsă să i se scurgă apa de pe cap, fornăi o țîră mînzește și-abia după aceea cercetă cu luare aminte tabăra — două bordeie din paie, o masă împlîntată în pămînt pentru prînzit și cină, niște bunde zăcînd pe jos. La umbra bordeiului celui mare, zăceau fel și fel de pachete și boccele, trăistuțe și sacoșe, sticle cu lapte și oale de lut cu smîntînă.

— Așa ! Bun ! — mormăi Aniskin. — Așa ! Așa !

Se apropie de trăistuțele, bocceluțele și sticlele îngrămădite acolo și, rășchirîndu-și mult picioarele, pentru a se putea apleca, cu ochii limpeziți de apa răcoroasă, prinse să le iscodească plin de curiozitate. Mîinile și le ținea proptite de genunchi.

— Desaga din stambă îi a mătușii Marfa, — bodogăni el, — a cusut-o din bluza pe care și-a cumpărat-o ca să-l întîmpine pe Fedka, venit în permisie de la armată... Fără îndoială c-aici își ține boarfele Marcia, în cutia asta pentru masca împotriva gazelor... Iar Lionka, Lionka Puteașov, tractoristul, el și-a cusut traista din pînză de in... Aoleu, păi desaga cea mai urîtă fără doar și poate că-i a Varvarei, căci în tot satul nu găsești o muiere mai împuțită ca ea... A, iată și tașca pe care-o caut... Asta-i, zău așa !

Înveselindu-se, Aniskin vru să se îndrepte de spate, dar se răzgîndi și mai stătu cîteva clipe în poziția de mai înainte.

— Ah, Mitri, Mitri ! — spuse el chicotind pe înfundate. — De-ăștia mi-ești, întocmai cum zice cîntecul : „Așa cum ai fost, așa ai rămas !“

Rîse în hohote, căci pe tașca din foaie de cort — cea mai încăpătoare și mai îndesată — se aflau cîteva fire de iarbă proaspătă. Unul din firele de

iarbă se întindea de la un colţ al taşcăi pînă la nasturele de izmană care-o închidea, iar al doilea se încrucişa în unghi drept cu cel dintîi, în vreme ce toate celelalte erau risipite alandala, la nimereală.

— Ah, Mitri, Mitri !

Rîzînd necontenit în hohote, Aniskin se lăsă anevoie în genunchi, se apropie de-a buşilea pînă lîngă taşca din foaie de cort şi, ferindu-se să clintească din loc firele de iarbă, adulmecă :

— Hai, că-i bine !

Aniskin se ridică, îşi scutură cu grijă paiele de pe genunchi şi zîmbi strălucitor şi prietenos întregii lumi. Atît de fericit era Aniskin, încît sări deodată într-un picior şi, ca într-un dant ucrainean, şi-l lovi de celălalt. Ochii cenuşii îi erau plini de zîmbet, buzele îi sclipeau, iar părul flocănos de pe piept i se ivea, semeţindu-se, de sub gulerul descheiat al cămăşii.

— Păi, nu mai încape nici o îndoială, Mitri-i pezevenghiul ! — spuse el cu glas plin de bucurie. — Păi, nu mai încape nici o îndoială, Mitri-i pezevenghiul !

Pentru întîiaşi dată, Aniskin cătă cu băgare de seamă în juru-i. Zări aurul nemărginit al holdelor de grîu, bolta cerului albastră, verdele de august al răchitelor roşietice avîntîndu-se spre apa îndepărtată a gîrlei ; privi forfota maşinilor de secerat pe cîmp, înaintarea greoaie a combainelor, bluzele în zeci de culori ale muierilor — toată hărmălaia plină de veselie ce se cheamă seceriş şi care bucură inima oricărui om, nemaiţinînd seamă dacă-i orăşan sau de la ţară. Aniskin zări toate acestea şi mai rîse o dată, apoi se îndreptă de spate, îşi împreună sprîn-

cenele, încruntîndu-le, își duse mîinile la spate, și porni prin miriște către geana mestecănișului.

Alegîndu-și un mesteacăn umbros, Aniskin se propti cu umărul de el, gîndi un pic și, luîndu-și mîinile de la spate, și le puse pe pîntec și-apucă să-și învîrtească degetele, cu chipul scăldat de-atîta încîntare, încît s-ar fi zis că asta-i cea mai mare plăcere a vieții lui — să stea sub mesteacăn. Petele lăsate de apă pe cămașa ucraineană cu cusături se murdăriseră, iar părul subțire, pe de-a-ntregul încărunțit, i se lipise de țeasta capului. Acum semăna cu un zeu oriental, zîmbăreț și viclean.

— Păi, merge bine treaba ! — mormăi înfundat Aniskin. — Acușica-l înhățăm ! Într-o clipită...

Secerătoarea de care avea nevoie Aniskin se apropia păcănind. Mașina dădea din aripi zbuciumîndu-se, părînd din această pricină străvezie, asemeni unui fluturaș de-o zi care-n scurta lui viață zboară jos pe deasupra pămîntului. Secerătoarea trasă de cai era neliniștită, fără tăgadă, dar și mai neliniștit arăta omul care stătea călare pe ea, cu toate că n-avea nimic altceva de făcut — stai și te legeni în șaua de oțel ! — ba dădea bezmetic din mîini, ba striga la cai amenințîndu-i, ba-și trecea hățurile dintr-o mînă într-alta. Întocmai ca un om care, deși este silit să-și vadă de lucrul pe care-l îndeplinește, se zbînțuie îngrijorat, trăind o nespusă frămîntare și spaimă.

— Ah, Mitri, Mitri ! — bodogăni mustrător Aniskin.

Întorcînd caii, Dmitri Palțev opri, sări jos, grăbit și neliniștit, își puse picioarele peste hățuri și-și

scoase la iuțeală din buzunar punga lunguiață cu mahorcă. Frămîntîndu-se din ce în ce mai avan, cu mîinile și trupul străbătute de neastîmpăr, începu să-și răsucească o țigară, aruncîndu-și privirile cînd spre cai, cînd spre grîul secerat, cînd spre Aniskin. Aniskin oftă domol : „Ei, drăcie ! Se mînie din pricină că alții muncesc !“ Șeful de post își învîrtea mai departe degetele pe pîntec, dar acum era încordat și îngîndurat, scîntei bolnăvicioase pornind să-i scapere în ochii cenușii. „Ei, drăcie !“ — mai oftă o dată șeful de post.

— Noroc, Mitri ! — spuse încet Aniskin, ieșind de la adăpost. — Mai tragi un fum de țigară ?

Luat pe neașteptate, Dmitri Palțev dădu un pas îndărăt, dar nu-și luă piciorul de pe hățuri.

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, — vorbi cu glas cîntător Dmitri Palțev, apăsîndu-și la piept punga cu tutun, — vai de mine, ce tot spui matale, orișicine s-ar speria, văzîndu-te ieșind așa din senin, cînd nici nu te-aștepți, sau cînd stai căzut pe gînduri...

Cîntîndu-și fără de istov litania, Dmitri Palțev se zbuciuma și se întărîta, iar Aniskin stătea liniștit și-l privea...

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai de mine, da ce tot spui matale.

De pe chipul lui Dmitri Palțev se scurgea o tristețe searbădă și bolnăvicioasă, din găvanele-i dăltuite de uscăciune priveau la lume niște ochi de icoană, atît de mîngîietori și neprihăniți, încît te treceau fiori pe șira spinării. Dar asta nu era cine știe ce minune, căci minunea cea mare era mai jos : capul acesta neputincios și gîtul firav de copilandru stăteau spri-

jinite pe-un trunchi vînjos de luptător, cu umeri largi, de necuprins, de sub cămașă i se ivea un piept puternic și bombat, avea niște picioare bondoace ca două buturugi, în vreme ce mușchii brațelor despuiate, strălucind de nădușeală, zvîcneau de la sine, cine știe din ce pricină, învîrtoșîndu-se și deznodîndu-se fără încetare.

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, da cum de poți să spui una ca asta...

— Ia haide, Mitri ! — zise Aniskin. — Mai înveselește-mă un pic. De multă vreme n-am mai văzut... Apropie-te de cai !

— Vai de mine, da de ce, Fiodor Ivanovici, da ce-ai mai născocit...

Pe neașteptate, Dmitri Palțev nu se mai zbînțui și conteni din legănare, își piti zîmbetul în colțul buzelor și-și duse mîinile la piept ; ochii săi de icoană priveau duios și neprihăniți, lăsînd să se reverse o drăgălășenie feciorelnică.

— Bine, am să te-nveselesc, Aniskine ! — spuse Palțev, trăgîndu-și suflarea. — Taman c-a venit și vremea să te-nveselesc...

Zîmbind galeș, alene și pașnic, Dmitri Palțev se apropie de cai, se opri la vreo doi metri de ei și grăi :

— Iată-mă-s lîngă cai, iacă stau...

Dezgolindu-și albul vinețiu al ochilor, caii dădură înapoi, nechezînd și fornăind ; o unduire nervoasă, ca un șnur răsucit, înfioră spinarea iepei murge, care se lăsă pe picioarele dindărăt ! De asemenea, o tremurare măruntă străbătu și juganul bălțat, care se lăsă și el pe picioarele din spate.

— Destul, destul ! — spuse Aniskin, răsuflînd icnit. — Pleacă de lîngă cai, Mitri, pleacă la mama dracului. Haide, ce mai stai !

— Gata, am plecat...

Aniskin se ascunse din nou la umbra mesteacănului, privi la galbenul, verdele și albastrul împrejurimilor, învălui nemărginirea holdelor de grîu, a bolții cerului și a răchitelor roșietice ce se pierdeau în apele Obiului.

— Păi, cam știu, Mitri, — zise el, — de ce-ai pus firele de iarbă pe tașca în care-ți ții merindele.

— Vai de mine, ce tot bălmăjești acolo, da despre ce fire de iarbă-i vorba, ce-ai mai născocit !...

— Haide, taci oleacă, taci un pic ! — răspunse neînduplecat Aniskin. — Nu te teme, Mitri, nu ți-am umblat în tașca cu merinde și nici în casă nu ți-am intrat, fără martori de față. — Dar trebuie să afli că Polkan a venit c-un os în bot.

— Vai de mine, da ce fel de os și cine-o mai fi și Polkan ăsta ?...

— Taci, taci nițel...

Aniskin își luă mîinile de pe pîntec, ieși de sub umbra mesteacănului și se apropie de Palțev — îl privi drept în față, drept în ochii lui de icoană, și-i zîmbi lung.

— Polkan a venit c-un os de elan în bot. Păi, Mitri, acum vezi-ți de seceriș, iar eu am să mă duc cătinel către sat. Trebuie să cumpăr o juma de băutură, că azi vin la tine-n ospeție, să mă-nfrupt cu prospătură !

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai de mine, da ce spui matale !...

— Haide că-i bine, îi bine !

După ce-l bătu pe spate pe Palţev, cu laba lui de elefant, Aniskin o luă prin miriște, dar după ce făcu vreo cinci pași se opri locului.

— Mai e ceva, Mitri, — spuse el în gura mare.— Mai întîi mă speriasem : crezusem c-altcineva doborîse elanul și că nu era vorba de tine. Astăzi îi pentru întîia oară că lucrezi cu-atîta rîvnă la colhoz. Se vede treaba că-ți place să dobîndești o zi-muncă mai barosană. Ba chiar și mă gîndeam : S-o fi lăsat de fapte rele !... Slavă Domnului, acu-s liniștit ! Că nu se află-n sat nime, în afară de tine, în stare să înjunghie un mînz de elan. Acuma-s liniștit, mi s-a luat o mare greutate de pe suflet.

3

Aniskin ședea din nou pe lăvicioară, și osul de elan se afla din nou lîngă el, învelit în ziar. Ședea și privea la o muiere care pășea grăbită pe șleaul colbăit. Muierea dădea din mîini, se împleticea în colbul gros, ieșea la drum bătătorit și iarăși alerga. În graba ei, nu-l băgă de seamă pe Aniskin, iar el se ridică greoi și-i merse în întîmpinare.

— Multă sănătate, tușă Agrafeno ! — zise Aniskin. — Da strașnic de iute mai fugi.

Dînd peste Aniskin, Agrafena se codi, vrînd să-l ocolească, dar șeful de post îi tăie drumul.

— Nici că mi-a trecut prin minte c-are să te trimită Mitri ! spuse el alene. — Mai bine nu te-ai

amesteca în treburile noastre, Agrafeno, oricum ai suci-o, oricum ai învîrti-o, tot din zile-muncă va trebui să trăieşti !

— Dă-mi drumu, blestematule !

Ochii spălăciţi ai Agrafenei priveau apăsători şi plini de ură la Aniskin, zăcea în ei o veche şi înrădăcinată duşmănie. Aniskin cătă la ea, uitîndu-i-se în faţă, şi oftă mîhnit.

— Că doară vin după tine în casă, aşa că nu te zori să dai jos ceaunul de pe pirostrii... — Şi, pe neaşteptate, zîmbi rugător. — Haide, mai bine, să şedem oleacă pe lăvicioară.

Clătinîndu-se ca beată, legîndu-şi basmaua la capete, Agrafena se îndreptă spre laviţă şi, răsuflînd hîrîit, se prăbuşi pe ea, înecîndu-se într-o tuse prelungă ; pieptul îi hîrîia în aşa hal, încît ai fi zis că-i sînt ciuruiţi bojocii, în vreme ce trupul mărunţel şi costeliv i se zbătea, de parc-ar fi dat în boala copiilor, iar picioarele loveau pămîntul, ţepene ca nişte beţe.

— Că asta ne mai trebuia ! — bodogăni Aniskin. — Iete-te ce mai păţanie !

Se aşeză cu băgare de seamă pe lăvicioară şi, aşteptînd să-i treacă Agrafenei tusea, îşi lăsă capul să-i cadă pe piept. Ca şi cum şi-ar fi descălţat ciorapii de pe picioare, tot aşa porni Aniskin să-şi lepede, agale şi pe-ndelete, asprimea şi neînduplecarea de miliţian ; buzele cărnoase i se muiară, iar o nevinovăţie ţărănească îi aburi ochii. Aniskin îmbătrînea şi el : lîngă buze, i se aşternuseră o droaie de zbîrcituri, obrajii i se fleşcăiseră şi-o şuviţă căruntă de păr i se pleoştise pe-o ureche.

— Ț-ț-ț-ț-ț ! — țîții el.

Tusea se potolea. Agrafena tresări, de parc-ar fi trecut-o un fior de gheață, își scutură umerii și-și îndreptă spatele ; rumeneala i se ivi din nou în obraji, iute și chinuitoare, iar Aniskin oftă din greu.

— Nu mi-a mai rămas mult de trăit, Grunia ! — zise el. — La grăsimea mea, oamenii pier de vreme... Doctorul zice că dacă nu mă țin de regim, m-am dus pe copcă !

— Barem și-azi de-ai crăpa, și n-aș zice vai ! Ba i-aș aprinde și-o lumînare bunului Dumnezeu.

Aniskin nu se clinti din loc și nu-și schimbă înfățișarea — privea la Agrafena cu-aceeași bunătate și nevinovăție de pîn-atunci, mijindu-și într-una ochii cu gene bălane.

— Ah, maică precistă ! — bîigui el. — Ce să mai vorbim de muiere, dacă și cailor li-i frică...

Trecutul, vremurile de demult îi jucau înaintea ochilor... O basma roșie, iar deasupră-i secera străvezie a lunii ; apele întunecate și cenușii ale Obiului, scăldîndu-se în străfulgerările soarelui, foșnetul tainic al catrinței care făcea să i se pună un nod în gît, și împușcătura răsunătoare ca pustiul ; gura țevii pistolului căta drept în lumina ochilor ; țiganca își scutura umerii și cînta, iar limbile jucăușe ale focului de găteje își prelingeau sfîrcul spre bolta sătulă a cerului... Păcat, a fost odată, totul a trecut !

— Granka, Granka ! — zise Aniskin scăldat de întristare. — De ce l-ai luat pe Mitri, de vreme ce Grișka Kustov te răstignise în frunzișul răchitelor roșietice ?...

— Netrebnicule ! — spuse Agrafena, străfulgerîndu-l din priviri pe Aniskin. — Trîntore ! — Apoi se ghemui și-și trase capul între umeri. — Nu te uita la mine, nu te uita ! — îl rugă Agrafena, cu-o șoaptă plină de înfiorare. — Nu te uita, vrăjmașule !

Cu simțirea-i muierească, îl tulburase pe Aniskin pînă-n adîncul rărunchilor, pătrunsese în sălbatica lui tristețe, în prelungile sale gînduri despre moarte, în nopțile fără de somn, cînd latră cîinii și luna tremurîndă stă spînzurată deasupra apelor rîului încremenit, rece ca tăișul unei securi de călău ; Agrafena își dădu seama că inima lui Aniskin, atît de mare și istovită, se încrîncenează sub cicatricea în formă de stea, de pe piept.

— Netrebnicule ! Netrebnicule ! Netrebnicule ! — repetă Agrafena, c-un glas înspăimîntat, de parcă în același timp s-ar fi ferit de Satana, făcîndu-și semnul crucii, și s-ar fi îndepărtat de Aniskin. — Netrebnicule ! Netrebnicule !

Agrafena, mărunțică și firavă, privea neclintită în pămînt, cu ochii ei tuciurii de țigancă. Chipul, tăbăcit de vînturi, părea cenușiu și împietrit ; nasul, semănînd c-un clonț de șoim, nu prea des întîlnit prin părțile locului, se subția, iar sprîncenele, cu desenul lor oriental, începeau să-i freamăte. Nu se mișca de fel, dar basmaua lunecă încet și-i căzu de pe umeri.

— De ce m-am dus după Dmitri ? — întrebă încă o dată Agrafena. — De ce m-am dus după el ?...

Ridicîndu-și capul, privi în nesfîrșitul depărtărilor, dincolo de cotul apelor Obiului și de brădetul cedrilor albăstrui ; privi la luna străvezie care de

trei zile încoace se ivea pe bolta cerului o dată cu soarele, spălăcită ca o bucățică de gheață pe cale să se topească.

— Păi, iacă de ce m-am luat cu Mitri ! — spuse ea cu glas dogit. — Fiindcă nu-i pe lume bărbat ca el ! Fie Mitri chiar și mai netrebnic decît îi acu, dar îmi dau și viața pentru o noapte petrecută cu el.

Agrafena se ridică domol de pe laviță, dădu țigănește din umeri și zîmbi cu buzele-i pîrjolite de soare.

— Asta n-ai s-o-nțelegi tu niciodată, Aniskine, nu ți-a fost dat !

Iar Aniskin, din nou nu se clinti și nu-și schimbă înfățișarea. Privea tot într-acolo, unde căta și Agrafena — la prăpastia albastră și la norii ca omătul, privea și se gîndea : „Parcă poți înțelege ceva din viața asta ? Nimic nu ești în stare să-nțelegi din ea, oricît ai trăi !"

— Poate că nu mi-a fost dat, dar iau aminte, — spuse încet Aniskin. — Pe tine, Grania, dintotdeauna te-am prețuit... Dar totuși am să vin după tine în casă. Trebuie s-aduc la îndeplinire legea. Am să-i iau lui Mitri, pentru elan, și pielea de pe el. Tu, Granka, nu-mi purta pică, de s-or apuca toți să omoare elanii, păi s-a isprăvit cu taigaua !

Norii se îndreptau, plutind, spre miazănoapte, spre marea înghețată ; soarele, mîngîind cedrii dauriți, își răschira razele, așa cum gîndacul de apă își răschirează piciorușele pe undele gîrlei.

În jur, domneau seninul și liniștea, seninul și neprihănirea...

4

Osul de elan se află pe masă, becul din tavan pîlpiie din pricina generatorului de mică putere care lucrează alandala, iar de pe perete, portretul lui Gagarin, tăiat din revista „Ogoniok", priveşte şi el. Deasupra capului lui Aniskin atîrnă tavanul jos al odăii mari din casa Palţevilor, iar în spatele său se află o sobă rusească cît toate zilele, atît de mare, încît te şi înfricoşează, zidită cu laviţe largi pe margini.

Trecuseră vreo zece minute de cînd şeful de post Aniskin şedea pe-un scăunel din lemn de cedru, şi îi spusese o mulţime de vorbe lui Dmitri Palţev, cugetase la o seamă de lucruri, căci vorbeau pe îndelete, domol, bărbăteşte, cum tăinuiesc siberienii, — mai spui două-trei vorbe, mai taci, mai aprinzi o ţigară. Şi Aniskin privea tăcut la Dmitri care-şi ţinea picioarele pe lăvicioara de cedru, căta cu coada ochiului la patul în care Agrafena gemea chinuită de-o cumplită durere de cap, asculta o armonică, duios cîntînd pe uliţă, auzea chiuitul fetelor şi bîrîitul tractorului ce se întorcea pe malul gîrlei de la cîmp. Iar deasupra tuturor acestor zvonuri, din difuzor se auzea un glas neomenesc de dulce: „Încotro, încotro v-aţi depărtat ?"

— Iac-aşa, iac-aşa, iac-aşa, Mitri, — spuse Aniskin îngîndurat. — Aşa se pune-acum problema: dacă i se-ntîmplă ceva lui Polkan, asta-nseamnă, Mitri, că tu l-ai ucis! Polkan îi cîine de pripas, îi cîinele satului, şi tot satul o să te blesteme de i se

va-ntîmpla ceva. Căci, Mitri, nimeni nu te iubește-n sat, toți te socotesc vrăjmașul satului.

Armonica își vedea mai departe de cîntecul ei, glasul acela dulce ca mierea își revărsa durerea, iar fetele chiuiau. Dmitri Palțev se mișcă nițel pe lăvicioară și i se văzură fremătîndu-i urechile clăpăuge și zgîrcioase. Tăcea mîlc, și nu era nici o deosebire între capul și trunchiul lui Dmitri — viețuiau în deplină înțelegere. O ură de gheață, fioroasă și întunecată, i se revărsa de pe chipul său de icoană pe trupul de fiară. Dmitri Palțev stătea ghemuit și încordat, ca o jivină înainte de-a sări, și doar faptul că-și strîngea picioarele cu mîinile la piept, doar asta îl ținea locului.

— Iac-așa, Mitri...

Ah, ce dulce cînta glasul! „Încotro, încotro v-ați depărtat?" Aniskin asculta cu băgare de seamă, cu tot atîta luare aminte asculta și Dmitri, în vreme ce Agrafena, chinuită de durerea ei de cap, se căznea să se ridice de pe pernă. „Încotro, încotro v-ați depărtat?" „Păi, dracu-i știe unde s-au îndepărtat de-atîția ani, ce s-a-ntîmplat cu ei, cînd fiecare zi din trecutul acela parcă-i o fărîmă firavă și neînsemnată. Razele soarelui scînteiază, mai țîrîie cîte-o ploiciсă, iar pieptul ți se crîmpoțește în boarea nopții haiducești și inima-ți bate năucă din pricina aromei pătrunzătoare a florii de mălin..." „Încotro, încotro v-ați depărtat?"

— Ce păcat, Mitri! Cînd te gîndești că din cei care-au plămădit satul ăsta, n-a mai rămas nici unul. Care-a murit, care și-a dat viața în război, care-a-ntins-o la oraș. Ești doar cu trei ani mai mare ca mine, dar n-ai nici un fir de păr cărunt pe

cap, frigul nu-ți încrîncenează inima, iar mîna și picioarele ți-s tinere... Pe front nu te-ai dus, în zilele războiului îți plesnea burta de-atîția cartofi, vînai fără de istov și undeai la pește. D-apăi, ținînd seamă de toate ăstea, cum de ești în stare să porți atîta dușmănie vieții ?

— Am de ce să-i fiu vrăjmaș ! — spuse Dmitri încet și tărăgănat. — Zice-se că războiul a secerat șase milioane de vieți, dar pe tine, Aniskine, te-a adus înapoi. Ce viață-i asta, cînd netrebnici ca tine se-ntorc de pe front ?

— O știu și pe-asta, că te-ai rugat lui Dumnezeu să pier, dar vezi, Mitri, Dumnezeu s-a lepădat de mine. Cum l-am dat jos de pe poliță, în anii douăzeci, cum și-a pierdut puterile asupră-mi. Lui Hitler trebuia să i te rogi.

— Și lui m-am rugat.

— Și-asta mi-am închipuit-o, Dmitri ! — zîmbi Aniskin. — Poate că treizeci de ani am tot așteptat ziua cînd să tăinuiesc cu tine, dar nu mi-am închipuit că din pricina unui os de elan se va întîmpla și asta.

Dulcele glas cînta pentru cea din urmă oară : „Încotro, încotro v-ați depărtat ?“ Ba chiar se îndepărta și glasul, pe cînd zvonurile aduse în casă de uliță se întăreau din ce în ce mai mult, armonica sufla veselă, din răsputeri, fetele chiuiau cu înverșunare, iar duduitul tractorului „Belorus“ se stingea, făcînd loc tăcerii din preajma liniștii de noapte.

— Acu parcă visez, — se plînse pe neașteptate Aniskin. — Să zici că-i minune, nu altceva, cum de-ți intru-n casă și mi te văd, pe tine sau pe Gra-

nea, cum de mi se-ntorc privirile spre trecut. Iacă, stau acu pe scăunelul ăsta și mă uit la tine, fetișcanele hăulesc pe uliță, iar mie mi se pare că nu-i nimic din toate astea... Cum de-ai izbutit, măi Mitri, să trăiești în așa chip, încît să-mi silești privirile să cate spre vremurile de demult.

Palțev tăcea mîlc, Agrafena se chinuia în culcușul ei, iar timpul se scurgea alene, înserat, însoțit de tictacul pendulei pătate de muște.

— Ochii tăi, Aniskine, parcă-s de greiere, — spuse Dmitri, după o clipă de tăcere, — au darul să vază în toate părțile. Încă din anii douăzeci ți-ai dat seama dincotro bate vîntul... Și iac-ai adunat la osînză pe tine ca un vier jugănit, care s-a-nfruptat numai cu grăunțe !

— Nu-i rău, Mitri, că mai tăinuiești cu mine ! Acum cinci ani, tăceai doar și rînjeai. Asta vra să-nsemne că ți-a venit și ție vremea să te gîndești la moarte, chit că ți-i trupul tînăr... Căci, fără îndoială, cînd îți va veni vremea să dai ortul popii, va trebui să te-ntrebi : „Cum de s-a făcut că eu, Mitri Palțev, mi-am părăduit viața numai în răutăți ! Oare cum de-a fost cu putință să se-ntimple așa ?

— D-apăi tot din pricina ta, din pricina ta, Aniskine ! — zîmbi deodată Palțev. — Numai că nu mi-am părăduit viața, ci mi-am trăit-o numai în bucurii. În fiecare seară, cînd mă culcam să dorm, tot nădăjduiam c-ai să piei. La-nceput așteptam să ți se tragă moartea de la vreo carabină, apoi m-am bizuit pe Hitler, după aceea pe alții, care trebuiau să te ridice, fiindcă ai lucrat ca milițian în sat, încă din fragedă copilărie, fără să găsești nici un duș-

man al poporului... În anii din urmă, Aniskine, aștept să crăpi de cîtă osînză ai pus pe tine. Iacă de ce mi-a fost viața plină de bucurii, și-atunci, și-acu !

Vai, ce păcat că s-a stins și s-a subțiat glasul care cînta : „Încotro, încotro v-ați depărtat ?" Dulce mai era, ca mierea proaspătă din fagure, îți fărîma sufletul cu o tristețe dulce, de sărut de muiere în vis. Îți venea să rîzi și să plîngi la auzul acelui glas, să tîngui și să vorbești de drag, ca-n ceasul din urmă, ca-n clipa cînd îți iei rămas bun, mai înainte de-a porni la un drum lung.

— Da, Mitri, treizeci de ani am așteptat să tăinuim ! Iacă, a venit și vremea... Iar să mor, să știi că-mi va fi mai ușor, dac-ai să mă-nțelegi măcar o dată ! — spuse Aniskin și-și lăsă capul mult în jos. — Iacă, Mitri, judecă și singur, iacă ce mă miră cel mai mult în toată daravera asta. Doar știi prea bine că-n satul nostru, în anii douăzeci, fost-au optșpe familii de chiaburi... Iacă ce-i, Mitri, pe mine, unul, să nu mă străfulgeri din priviri, ci mai bine lasă-ți mintea să gîndească la ce s-a-ntîmplat cu familiile ăstea. Dac-ai să taci, am să te-ajut...

— Ajută-mă, ajută-mă, Aniskine!

— D-asta am și venit, Mitri, să te-ajut. Osul de elan am să-l rod cu dinții, n-am să las nici urmă din el, dac-o să te lași tulburat barem un pic... Nu-mi vine să cred că ești chiar numai de piatră.

Patul prinse să scîrțîie și să geamă — Agrafena, pe care-o chinuia cumplit capul, se întorsese pe spate și-și trăsese perna sub ea, pornind să privească, cu ochii ei verzi ce scînteiau în beznă, la bărbatu-său și la Aniskin. Își tăinuia în colțișorul acela întris-

tarea și așteptarea, chinul și ura, dragostea și nădejdea. Tăcuse mîlc cît dăinuise discuția, dar fiece vorbă spusă de cei doi bărbați zburase către ungherul ei, risipindu-se în întuneric.

— Da, Mitri, — vorbi mai departe Aniskin, — fost-au optșpe familii, dar nimeni nu-și mai amintește acu de ele. Mai sînt în viață șase foști chiaburi, oameni ca toți oamenii. Asta o spun în ce-i privește pe ei, Mitri, căci în privința copiilor, ce să mai vorbim. Serioja a lu Novikov a ieșit colonel, Grișka Kolesnikov îi profesor universitar, iar Lionka Putințev, știi și tu, a ajuns secretarul comitetului raional. De învățători și de doctori, nici că mai pomenesc, chiar fie-ta, Mitri, îi doctoriță de urechi. Și, ia spune-mi acu, măi Mitri, cum se face că ai rămas tot chiabur ?

Nu se știe din ce pricină, dar pe uliță nu mai răsună cîntarea armonicii, iar chiuitul fetișcanelor se stinse ; și, fără vreun tîlc anume, becul electric ce stătea atîrnat de-un șnur prelung începu să se legene. Umbre după umbre începură să se fugărească prin odaie, nasul lui Dmitri Palțev ba se lungea, ba se scurta, iar colțișorul înecat în beznă al Agrafenei se lumină și el pentru o clipită, și-atunci scînteierea verzuie a ochilor pieri.

— Acum, Aniskine, nu mai mi-e teamă de tine ! — zîmbi Dmitri. — Acu, n-ai să-mi mai întocmești dosar.

— Nici mai înainte nu ți-aș fi-ntocmit dosar ! — răspunse Aniskin încet și liniștit. — Păi, ce fel de dușman al poporului mai poți fi tu, cînd ai rămas de unul singur, iar poporul se numără cu milioanele. Haide, judecă și singur, poate fi vrăjmaș țînțarul

unui tractor „Belorus" ? Așa că, măi Mitri, n-ai spus vorbă mare, ci-o prostie, și de-ar fi să mă opresc la ea, ar însemna doar să mă necăjesc. Că cine-i poporului vrăjmaș, păi sieși își este vrăjmaș. Așa tîlcuiesc eu lucrurile.

— Aniskine, — spuse Agrafena din pat, — Aniskine, adus-ai vodcă ? Toarnă, Aniskine, niște vodcă !

— Uitasem de vodcă ! — răspunse Aniskin, fără să pară surprins, fără să zîmbească, fără să miște măcar un deget. — Iacă vodca, Grania !

Puse cu băgare de seamă pe masă sticla ce se încălzise în buzunar, îi desprinse capacul cu unghia sa mare și groasă, ca o carapace de broască țestoasă, și împinse butelcuța către margine.

— Să-și toarne fiecare, cît îi poftește inima ! — spuse el. — Tu Grania, bea și tu, poate-ți ușurează capul ! Ai castraveți ?

Agrafena se sculă anevoios din pat, cotrobăi prin dulăpior, zăngănind paharele, și se apropie de masă, călcînd alene — ochii îi străluceau și nasul i se subțiase. Vodca gîlgîi năvalnic, umplînd paharul pînă la buză. Agrafena ciocni cu paharul în masă și rosti cu glasul ei pătrunzător și răgușit :

— În sănătatea voastră, fîrtaților !

Dădu vodca dușcă, pe nerăsuflate, își șterse buzele cu dosul mîinii și se înapoie în pat, clătinîndu-se și făcînd să scîrțîie dușumeaua. Iar din colțișorul ei, iarăși porniră să-i lucească ochii verzi, arzînd ca de friguri.

— O să beau mai pe urmă ! — spuse Aniskin. — Acu parcă visez, și-mi joacă mii și răzmii de puncte în cap...

— Am să te-mpuşc, Aniskine ! — spuse în şoaptă Palţev. — Treizeci de ani n-am fost în stare, da acu te-mpuşc !

Punîndu-şi mîinile pe pîntec şi plecîndu-şi capul mătăhălos, Aniskin privi în podea şi se-ntristă de moarte. Îl năpădise o asemenea întristare, potopit parcă de-o ploaie năprasnică şi de valurile Obiului, încît îi venea să se arunce la podea şi să urle ca o fiară.

— Vai de mine, Mitri, Mitri ! — oftă Aniskin. — Dar oare ce se-ntîmplă ?

Se legăna într-o parte şi-n alta, ca la rugăciune... Pe neaşteptate, scăunelul îi fugi de sub el, pereţii de bîrne răsunară, iar becul electric i se topi trandafiriu în faţa privirilor. Duhnea a mucegai jilav de rîpă, o stea verde îi izbi ochii ; îl izbi, îl înjunghie şi porni să-i vuiască în cap, ca dangătul clopotelor într-o biserică pustie ; iapa cea roaibă se încordă şi se lăsă pe picioarele dindărăt, sub sfîrcul stîng al ţîţii porni să-l doară cicatricea rănii în formă de stea şi, învăluit de mirosul prafului de puşcă, strivea în căuşul palmei un cheag din sîngele care se prelingea în bătaia verde a razei de stea. Dar după aceea se auzi cîntînd glasul cel dulce : „Încotro, încotro v-aţi depărtat ?..."

— De parcă n-ai fi tras în mine, Mitri ! — rîse încetişor Aniskin. — De parcă n-ai fi tras... Că doar n-oi fi vrut, la rîpa Krivaia, numai să mă sperii cu puşca !

— N-am fost eu, n-am fost eu, Aniskine ! De la zece metri, nici din întîmplare n-am pomenit să nimeresc.

De pe laviţa din lemn de cedru pe care şedea Dmitri Palţev, ura nutrită faţă de Aniskin gîlgîia aşa

cum gîlgîie șuvoiul, se revărsa ca un sirop de sfeclă, gros și cleios, iar scîndurile groase sugeau din ea, așa cum își suge pomul seva din pămînt. Cu mușchii trupului ca un morman de piatră, încordat ca arcul unui trăgaci, strîngîndu-și din răsputeri genunchii la piept, Dmitri Palțev ședea pe laviță în așteptare.

— Măi Mitri, sub puterea sovietică trăiești mai bine decît ai trăit la taică-tău, în Altai, — spuse încet Aniskin. — Anul trecut, cînd ți-am făcut percheziție din pricina lui Ghenka, s-au găsit la tine cinci mii de ruble, bani cîștigați în chip cinstit. Iar în Altai nici nu mîncai pe săturate, de lacomi ce erați.

— Nici acuși nu mîncăm pe săturatelea! — se auzi dinspre patul unde se frămînta Agrafena. — Fierbem zeamă-n ceaunaș, să ne-ajungă trei zile!

Cele două puncte verzui, ca niște ochi de pisică, se clintiră, un arc de la droturi se auzi scîrțîind, după care rămase înțepenit. Dmitri Palțev se mișca atît de ușor, încît abia se băga de seamă, iar mușchii i se zvîrcoleau pe brațe, de-ai fi zis că-s vii.

— Numai brașoave spui, Aniskine! — se auzi iarăși foșnind dinspre pat. — De-ar fi fost chiabur, Dmitri al meu, apăi de mult te-ar fi-mpușcat. Dar a fost, toată viața, doar o coadă de topor chiaburească... Trebuie să-i crezi pe țigani, țiganii cunosc pînă și gîndurile omului... Dmitri al meu, de-ajungea Hitler în Siberia, polițai se făcea...

Dincolo de ferestre, armonica începu iarăși să cînte, fetișcanele chiuiră din nou și se auzi tropot de pași tineri. Aniskin își ciuli urechile, clătină din cap și zîmbi pe sub mustață, străduindu-se să nu-i mai fie atîta groază.

— De cîte ori am stîlcit-o-n bătăi pe Granka asta, nici că mai țiu minte ! — spuse Dmitri îngîndurat. — Am călcat-o-n picioare, și părul i l-am smuls din cap, pînă și cu patul puștii am burdușit-o în piept...

— Muierile-s greu de stîrpit, Mitenka ! — gemu glasul din pat. — Da și eu, în timpul nopții, de cîte ori nu ți-am plimbat cuțitul pe la gît... Dar n-am fost în stare ! Dac-aș fi fost în stare, nu-l mai împușcau pe Ghenka.

În fața ochilor lui Aniskin, odaia se rotea, plutea, peticul de întuneric din colțișorul Agrafenei se lăbărța, se umfla, străpuns de punctele acelea verzui. Scăunelul porni din nou să-i lunece sub el, dar îl prinse zdravăn cu mîinile, strîngîndu-l din răsputeri și neîngăduindu-i să se prăvale în prăpastie.

— Vai de mine, măi fîrtate, spuse Aniskin zîmbind silit. Vai de mine, măi fîrtate, abia acu-mi dau seama de ce la noi în sat alegerile ies totdeauna cu nouăzeci și nouă la sută. Păi, Mitri, tu-mi ești ăla care-l tai pe candidat !

Și Aniskin se înveseli și mai dihai.

— Iacă, frate Mitri, ce gînd mi-ai trezit în minte. Eu unul, așa cred, c-ar trebui s-aducă școlarii la tine, să te vadă și să se-nspăimînte de viața din trecut și să-și învețe mai bine lecțiile... Iacă ce gînd caraghios mi-ai trezit în minte, Mitri !

Aniskin glumea și-și tot învîrtea degetele, dar un fior de gheață i se zvîrcolea în inimă și spaima îl cuprindea cu degetele ei mițoase. Simți pe obraji adierea unui glonte și zări, parcă aievea, o dîră de fum ridicîndu-se deasupra unei țevi de mitralieră. Fără să-și dea seama, Aniskin se sculă de pe scăunel.

Era peste măsură de burduhănos, pîntecul îi atîrna pe două caturi, dar Dumnezeu nu-l obijduise nici în privința staturii. Cînd se ridică, Aniskin dădu cu capul de șipcile tavanului netencuit. Nemaiîntîlnit de mătăhălos, stătea ca o fiară în mijlocul odăii și nu-și dădea seama că pe chip apuca să se nască și să-i lumineze fața o înțelepciune liniștită și tăcută. Așa arăta în aceste clipe Aniskin, de parcă ar fi făcut totul în viață, de parcă rezolvase și pusese stăpînire pe toate, de parcă ar fi pășit în zorii zilei pe malul apelor Obiului.

— C-ai să mori înaintea mea sau după mine, Mitri, — spuse liniștit Aniskin, — asta n-are să schimbe lucrurile. Oricum, odată și-odată, tot o să moară și ultimul chiabur pe care mi-a fost dat să-l văd în fața ochilor. Din pricina asta, chiar simt cum mi se închircește inima. Cînd ai să-ți dai duhul, și-n mine o să moară ceva... După cum vezi, cătușe grele ne leagă, totuși, unul de altul. Treizeci de ani am tot așteptat să tăinuim amîndoi, și nici prin cap nu mi-ar fi trecut c-asta are să se-ntîmple taman din pricina unui os de elan. Și iată că s-a-ntîmplat.

— Ca frații îmi sînteți ! — spuse cu glas limpede Agrafena, din colțișorul ei înecat în beznă. — Prieteni la cataramă... Da unde-i locul muierii, între voi doi ? În tine, Aniskine, vrea să tragă cu pușca, iar pe mine mă calcă-n picioare. Vă mulțumesc pentru toate cele, fîrtaților mei buni !

Cele două văpăi verzui, ca ochii de pisică în noapte, se stinseră — fie că Agrafena își închisese ochii, fie că se-ntorsese pe-o rînă, fapt e că-n colțișorul ei se făcu beznă. Dintr-acolo nu se mai auzea nici un sunet, nici o mișcare, ci-o liniște desăvîrșită.

— Tu, Mitri, niciodată n-ai să tragi în mine ! — spuse în şoaptă Aniskin. — Dacă pe vremuri n-ai apucat să mă strîngi în cleşte, apăi nici acu n-ai să tragi, cu-atît mai puţin. De-a lungul celor treizeci de ani, de cînd s-a-nnodat între noi legătura asta, eu mi-am îmbrăcat trupul într-o platoşă de nestrăpuns, în vreme ce tu ai rămas gol...

Aniskin se întoarse, fără să facă vreun zgomot, către colţişorul întunecos, străduindu-se să descopere acolo suflet de om, dar nu zări decît umbra cenuşie a sobei şi-a pereţilor nedrişcuiţi.

— Tu, Grania, iartă-mă ! — spuse el niţel mai tare. — Iartă-mă !

— Să crăpaţi amîndoi !

Sticla de vodcă stătea pe masă, plină pe trei sferturi, feliile de castraveţi căpătaseră un luciu soios, iar trei muşte umblau pe ele, părînd nespus de înalte din pricina umbrelor. Aniskin îşi ciuli urechea spre uşă, ascultă o clipă, aşteptă, apoi ascultă din nou.

— Aha, iacă-i, — zise el. — Vin martorii, să fie de faţă ! Mitri, va trebui să-ţi scoatem din cuptorul sobei carnea fiartă de elan... Dar pînă n-apucă ei să intre-n casă, să-ţi mai spun cîteva vorbe...

Silindu-se să nu scîrţîie duşumeaua, din grija de-a nu tulbura liniştea şi chinul din colţişorul învăluit de beznă, Aniskin se apropie de Dmitri, se plecă şi-i spuse răguşit :

— Pîn-acum puteam să te ridic de-un milion de ori şi să te trimit să putrezeşti în lagăre, dar mi-i atît de dragă puterea sovietică şi-atît de scumpă, încît mi-am pus toate nădejdile-n ea. Nu se află asemenea lagăre, Mitri, unde să fie o viaţă mai amărîtă decît aia pe care-o trăieşti tu. Nu-i nimic mai îngro-

zitor, decît să ştii că tu eşti numai unu la sută, iar poporul restul de nouăzeci şi nouă. Tu, Mitri, ai murit cu treizeci de ani înaintea mea !

În pridvor răsună mai limpede bocănitul şi tropăitul paşilor, şi-n odaia mare şi joasă parcă adie un vînt uşor, iar becul din tavan izbucni într-o pîlpîire luminoasă. În uşă duduiră bătăi hotărîte şi puternice şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, trei oameni dădură buzna în odaie. Cel mai bătrîn din ei era un moşneag hodorogit rău de tot, pe cînd ceilalţi doi arătau ceva mai tineri, şi Aniskin simţi cum dinspre ei adiau aromele undelor Obiului şi mireasma otavei pîrjolite de august. Făcu un pas în întîmpinarea lor.

— Ei, aţi venit, în sfîrşit ! — spuse tare Aniskin. — Aţi venit, pînă la urmă, diavolilor !

Abia acum îşi dădu seama unde anume cînta mîngîietoarea armonică, — lîngă club, peste drum de cei doi plopi negri, împovăraţi de trecerea anilor, şi-şi mai dădu seama şi cine erau fetele cu chiuiturile — mulgătoarea Niuska Bardina şi haimanaua aia de Verka Semenova.

UN DETECTIV RURAL

1

Ghenadi Nicolaevici Pazdnikov, responsabilul clubului, se socotea singur cel mai civilizat om din sat. La Kedrovka venise abia acum doi ani, dar chiar din întîia seară își dăduse la iveală purtările sale alese : sosise la club cu pălărie și cu botine roșii, vorbea tărăgănat, ca după o boală lungă, își mijea ochii și țăcănea într-una din tocuri. Ghenadi Nicolaevici cînta la acordeon și, de îndată ce începuse dansul, anunțase : „Poloneza lui Chopin !“ Cînd dădea mîna cu tinerele, își pleca atît de mult capul, încît părul, lins și lung, i se împrăștia în toate părțile, femeilor mai răscoapte însă le săruta mîna sus de tot — aproape de cot.

Cu toate acestea, vreme de doi ani, Ghenadi Nicolaevici trăi pașnic în sat. Curînd se obișnuiră cu dînsul și țineau la el, pentru că știa să cînte la acordeon cu osebită măiestrie și niciodată nu se lăsa rugat să vină la vreo nuntă, onomastică sau înmormîntare. Aniskin, șeful de post, se purta frumos cu Ghenadi Nicolaevici, îi recunoștea politețea și gradul de civilizație și, de aceea, în ziua senină de septembrie, cînd Ghenadi Nicolaevici se poftise pe nepusă masă în casa șefului de post, acesta nu-l primi în locuința sa.

— Să ne ducem la birou, — spuse el scurt, zăngănindu-şi cheile. — Mata eşti un om care-mi închipui că n-ai venit la mine cu fleacuri, aşa că va trebui să întocmesc un proces-verbal.

Cînd se aflară în odăiţa căreia îi spunea birou, Aniskin deschise cele două ferestruici chioare, scoase încruntat cîteva file de hîrtie cenuşie, o călimară, ce izbuti să nu se verse, şi un toc şcolăresc, cu peniţă „rondă“. După ce le aşeză pe masă, şeful de post luă loc şi-şi puse mîinile pe mapa de birou, rostind :

— Rog să fiu iertat pentru libărcile de-aici !

— Vai de mine ! — răspunse responsabilul. — Închipuie-ţi, Fiodor Ivanovici, nici nu le-am luat în seamă.

Responsabilul vorbea, ca-ntotdeauna, tărăgănat, îşi mijea ochii, de parc-ar fi stat cu ei în soare, şi lăsa să i se vadă şosetele cu elastic, însă Aniskin îşi dădu seama că Pazdnikov era tulburat şi înspăimîntat.

— Iacă ceva nespus de interesant, Ghenadi Nicolaevici, din ce trăiesc libărcile ? Mata eşti un om civilizat, orăşean, aşa că vezi şi singur, în birou nu se găseşte fărîmă de hrană pentru libărci...

— Nu, nu se găseşte !

— Pesemne că mănîncă chitul de la geamuri, — rosti gînditor şeful de post. — Apăi, cît chit să fie ?...

După aceste cuvinte, Aniskin porni să tacă răbduliu — îşi holba ochii, mai învîrtea din degete, ca o morişcă, dar răsufla lesne, căci septembrie cotropise uliţa, şi frunzuliţele bătrînului mălin de lîngă ferestre se zbăteau foşnind metalic, iar întomna-

tele și domoalele ape ale Obiului curgeau în depărtare, cu răsfrîngerile lor albăstrii.

— Ah ! — oftă Aniskin.

— Arta, Fiodor Ivanovici, — spuse responsabilul, — arta aparține poporului. Bineînțeles, cinematograful este arta cea mai de masă, dar, Fiodor Ivanovici, muzica are menirea să-l educe pe om nu numai din punct de vedere estetic, ci, dacă pot să mă exprim astfel, chiar și politic. Cîntecul, Fiodor Ivanovici, ne-ajută să construim și să trăim...

— D-apăi cum !

— Mi-au furat acordeonul ! — spuse Ghenadi Nicolaevici, și pe față i se așternură o puzderie de pete roșietice. — La douăzeci și trei și cincisprezece, l-am șters cu-o bucată de flanelă moale, pudrată cu talc, la douăzeci și trei și douăzeci și cinci de minute, l-am pus în husa lui anume făcută și l-am așezat în dulapul clubului, iar la... — responsabilul se uită la ceas... — la șapte și patruzeci, de dimineață, cînd am venit la club, ca să întîmpin cît mai bine înarmat munca voluntară organizată în ziua de duminică pentru adunatul spicelor, la șapte și patruzeci, acordeonul... Nu mai era, Fiodor Ivanovici ! — spuse indignat Ghenadi Nicolaevici, dînd neliniștit din mîini. — Mi l-au furat !

Mîinile responsabilului se prăbușiră pe genunchi, capul pe umăr, iar Aniskin hîmîi uluit — căci ochii lui Ghenadi Nicolaevici fuseseră podidiți de niște lacrimi muierești, cît bobul. Fără să se rușineze de șeful de post, și le șterse cu o batistuță, oftă și zise :

— Două registre, două registre !

Șeful de post habar n-avea ce sînt registrele, dar în glasul responsabilului răsuna atîta deznădăjduire, încît Aniskin se ridică, se aproapie de Ghenadi Nicolaevici și se plecă asupră-i.

— Cît costă ? — întrebă el încet.

— Ah, Fiodor Ivanovici, cînd îi vorba de sfînta artă...

— Cît costă ?

— Trei sute și cincizeci l-am plătit, în mînă...

— Trei sute și cincizeci ?

Aniskin se întoarse la locul lui și se așeză, iar scaunul pîrîi din toate încheieturile, își trase cu hotărîre călimara mai aproape. Totuși nu se apucă să scrie numaidecît, ci înmuie doar penița. Trupeș, mătăhălos și cu ochii holbați, Aniskin privea neînduplecat la responsabil, își mușca din cînd în cînd buza de jos și gîfîia din greu, ca o locomotivă după un drum lung.

— Ghenadi Nicolaevici, dumitale nu ți-i dat să-nțelegi legile noastre, — spuse el cu asprime, — dar furtul săvîrșit înseamnă tot atîtea parale cît costă o vacă de prăsilă, și ceva mai puțin decît e nevoie pentru o motocicletă... Dacă nu mă-nșeală ținerea de minte, apăi din una mie nouă sute și patrușopt nu s-a mai pomenit ditamai ispravă în satul nostru. Asta s-a-ntîmplat cînd a ciordit Valka Sucikov două cupoane de stofă nemțească, de la un invalid de război.

— A, Fiodor Ivanovici...

— Pe dumneata te rog să taci, să nu mai tot bîțîi din mîini, ci să răspunzi la întrebări.

2

După ce-şi notă la iuţeală — într-o jumătate de ceas — declaraţiile responsabilului, Aniskin împături în patru filele de caiet, le vîrî grijuliu în buzunarul pantalonilor neobişnuit de largi în brăcinari şi, pufnind pe nas, se ridică şi se apropie de fereastră, cu-o asemenea înfăţişare, de parc-ar fi făcut pentru cea din urmă oară o atare treabă. Privi îndelung, poate vreme de-un minut, la mălinul cel bătrîn și la undele Obiului, după care își supse alene dintele găunos şi spuse, fără să se întoarcă cu faţa la responsabil :

— Înc-o dată te rog să mă ierţi, dar nu pot hotărî, aşa, din senin, la cine-i acordeonul matale... Cel la care m-am gîndit de la bun început e plecat de ieri la pescuit pe pragurile Linevului, iar ălălaltul, la care m-am gîndit mai apoi, n-a mai păcătuit în treburi dintr-astea de vreo cinci ani, aşa că s-ar putea să-l învinuim degeaba. Într-un cuvînt, Ghenadi Nicolaevici, acilea-i vorba de-o treabă serioasă și-i nevoie să facem niște cercetări după toate articolele legii... Haidem la club !

Chit că Aniskin era greoi la mers şi-şi urnea anevoie picioarele, în zece minute ajunseră la club, iar cînd responsabilul tocmai vroia să se ducă după chei, Aniskin îl opri și nu-i dădu voie nici măcar să urce în pridvor. Bodogănind ceva cam în felul ăsta : „Unde te afli, acolo să şi rămîi" — şeful de post se apropie cu băgare de seamă de pridvor, se îndoi din burtă, se apleacă şi cercetă îndelung scîn-

durile groase din lemn de cedru. Responsabilul nu pricepu ce anume îi atrăsese atenţia, dar Aniskin hîmîi şi bodogăni din nou :

— Trebuie să cercetăm ferestrele.

Clubul din Kedrovka nu era nici prea vechi, dar nici prea nou ; privit în lungime semăna c-un depou de pompieri, deoarece în părţi se zăreau două uşi mari de garaj, iar din faţă, clubul amintea de magazinul unei cooperative de consum săteşti — un drug de fier de-a latul uşii, o firmă scurtă : „Club" şi două ferestre, de-o latură şi de cealaltă a pridvorului împrejmuit de parmaclîc. În afara acestora, clubul nu mai avea alte ferestre.

— Aşa ! Iac-aşa !

Păşind în vîrful picioarelor, cu multă băgare de seamă, Aniskin se apropie de ferestrele cu ochiuri dese şi, pufnind pe nas, începu să apese geamurile cu degetele. Erau douăsprezece la fiecare fereastră şi le apăsă pe rînd, dar nedînd peste vreunul mai slăbit, clătină neîncrezător din cap. Apoi, Aniskin stătu o clipă nemişcat şi, pe neaşteptate, o luă la trap spre partea clubului unde erau cele două uşi de garaj. Responsabilul porni cu paşi mărunţi şi repezi pe urmele lui, dar şeful de post îl opri locului cu-o mişcare mînioasă a mîinii.

— Nu-i nevoie să fugi, nu-i nevoie !

Rămas singur, şeful de post se apropie fără grabă de întîia uşă, trase zdravăn de ea, apoi, tot agale, se apropie şi de cealaltă, şi iarăşi trase... Uşa se deschise încet, nu se auzi nici un scîrţîit, şi Aniskin, care-o înhăţase tot atît de zdravăn, ca şi pe cealaltă, fu gata-gata să cadă pe spate.

— Fiodor Ivanovici !

— Stai la locul dumitale ! — îi spuse aspru şeful de post, recăpătîndu-şi echilibrul şi împingînd uşa la loc. — Aşa, aşa, aşa !

Şeful de post şi responsabilul încremeniră locului... Erau ceasurile nouă dimineaţa, galbenul se aşternea peste sat, iar văzduhul era atît de liniştit şi de străveziu, cum numai pe Obi poate fi, în septembrie, cînd frunzele foşnesc şi crapă sub picioare, cînd apa-i limpede pînă la fund şi-n suflet te pătrunde un dor, asemeni zborului lin al frunzelor căzînd de pe bătrînii plopi negri.

— Păi, se deschide uşa, — spuse încet Aniskin. — N-a fost zăvorîtă...

Stînd în liniştea înconjurătoare, nici el şi nici responsabilul nu băgau de seamă că erau împresuraţi de-o droaie de copii. Se apropiau grijulii şi sfielnici, tîrîndu-se în patru labe de prin tufişuri şi de sub gardurile de nuiele, ivindu-se de după tainice pîrleazuri. Erau copii între cinci şi opt anişori — mai vîrstnicii se găseau fie la adunat de spice, fie la seceriş, — dar şi ăştia, de-aici, umblau tot în cîrduri, şi cînd Aniskin îşi veni în fire, se pomeni înconjurat de-o sumedenie de capete paşnice, în zeci de culori. Scurmînd sfios în ţărînă cu degetul mare al piciorului, băieţelul cel mai mic al lui Aniskin, Vitka, stătea cu gura deschisă şi-avea ochii bulbucaţi, ca şi tătîne-său.

— V-arăt eu vouă ! — spuse Aniskin, şoptind ameninţător. — Acuşi v-amendez, pe toţi !

Copilaşii zbucniră sprinten îndărăt, dar şeful de post uită chiar în aceeaşi clipă de ei — făcîndu-şi singur cu ochiul, cercetă cu de-amănuntul pămîntul şi se-ndreptă spre uşă. Aniskin se opri lîngă ea,

fără să zăbovească prea mult — o deschise, încercîndu-o, şi-i spuse responsabilului care se ţinea după el :

— Ghenadi Nicolaevici, intri peste un minut.

Cînd responsabilul pătrunse în clubul întunecos, nu-l zări pe şeful de post, ci auzi doar pe cineva smiorcăind şi scîrţîitul anevoios al duşumelelor — era de bănuit că Aniskin se îndrepta, pe pipăite, spre odaia în care-şi duceau activitatea echipele artistice de amatori ale colhozului, unde se aflau puse la păstrare instrumentele muzicale şi unde, îndeobşte, şedeau, aşteptînd începerea filmului, membrii conducerii locale, preşedintele colhozului, preşedintele sfatului şi însuşi şeful de post, Aniskin.

Chiar aşa se şi întîmplase — Aniskin stătea în odaie şi, cu ochii mijiţi, miliţieneşte, se uita la dulapul larg deschis, în fundul căruia se afla o bucată de stambă roşie, un trombon spart şi-o grămadă de borcane cu praf de dinţi, folosit pentru lozinci şi pancarte. Odăiţa mirosea a colb, a castraveţi şi-a alifie grasă de grimă.

— Uşile clubului trebuiesc încuiate ! — spuse şeful de post, zîmbind nedeslușit. — Ieri, Ghenadi Nicolaevici, fără îndoială c-a fost sîmbătă şi, după cum e şi firesc, nu i se interzice cetăţeanului să mai bea şi el, cîte ceva, după orele de muncă, dar uşile trebuiesc zăvorîte, Ghenadi Nicolaevici...

Apoi, Aniskin dădu la iveală o bucată de castravete pe care-o ţinuse pînă-atunci la spate şi-o puse pe măsuţa cu trei picioare, îngălată şi plină de colb.

— Aşadar, cînd zici mata c-ai încuiat dulapul ?

— Aproximativ la douăzeci şi trei şi douăzeci şi cinci de minute.

— Păi vezi, Ghenadi Nicolaevici, acum zici: „Aproximativ !“, iar mai înainte spuneai... Dar chichirezul nu stă-n asta, Ghenadi Nicolaevici, ci-n faptul c-a pierit acordeonul. Ai !

Într-adevăr, acordeonul nu mai era în dulap: borcanele — iată-le, bucata de stambă roşie — uite-o, trombonul spart — iacă-l zăcînd pe raft, dar acordeonul... Acordeonul ioc, iar cînd responsabilul, potolit şi istovit de-atîta frămîntare, tocmai vroia să se aşeze pe divanul înflorat şi desfundat, şeful de post nu-i îngădui :

— Deocamdată nu ne aşezăm, Ghenadi Nicolaevici, nu ne aşezăm.

Cuvintele „nu ne aşezăm“, Aniskin le repetă, tot coborîndu-şi glasul, de vreo cinci ori la rînd, rostindu-le în felurite armonii şi tonuri, în vreme ce ochii lui bulbucaţi scotoceau odăiţa — cercetau ferestrele, scîndurile duşumelei, pervazurile şi masa, dulapul şi ungherele întunecoase, tavanul şi uşa din spatele său. Chit că şeful de post nu se clintea din loc, gîtul, în schimb, i se rotea cu hărnicie şi stăruinţă, iar peste cîtva timp, răsuflă uşurat :

— Păi aşa, Ghenadi Nicolaevici...

Aniskin făcu un pas spre masă, luă de pe ea o crenguţă de scoruş veşted şi şi-o duse la nas. Nu era cu putinţă ca crenguţa să miroasă a altceva decît a scoruş, dar Aniskin o adulmecă îndelung, apropiind-o cînd de-o nară, cînd de cealaltă, şi în sfîrşit, chipul i se lumină, scăldat de-un zîmbet galeş şi diavolesc.

— Ei, ei, Ghenadi Nicolaevici ! — spuse el imitînd glasul responsabilului de club. — Pentru a treia

oară-mi cer iertare, rogu-mă, dar crenguța asta nu poate să-nsemne altceva, decît că te-ai întors iarăși la Duska vînzătoarea...

— Fiodor Ivanovici, dragule...

— Ah, Ghenadi Nicolaevici, ah, dragule ! — strigă șeful de post la fel ca și responsabilul, și strînse la piept crenguța de scoruș. — Că doară nu ți-am zis nimic rău, iubește-te cu cine vrei, dar crenguța asta nu poate să-nsemne altceva, decît că-i vorba de Duska... În primul rînd, în septembrie, umblă-ntotdeauna cu-o crenguță de scoruș la ea și se dă cu colonie Lăcrămioara, iar în al doilea rînd, flăcăii de la tractoare au vrut să cumpere ieri niște vodcă, după ce-și isprăviseră lucrul, dar ia-o pe Duska de unde nu-i : la magazin ioc, la dînsa acasă nici gînd, la Grișka Storojevoi cu-atît mai puțin. Pînă și eu apucasem să-mi pierd firea, unde să fie Duska asta... Dar, după cum se vede, era la tălică, Ghenadi Nicolaevici. Se vede treaba c-aici se pitea !

— Da ! — recunoscu în șoaptă responsabilul clubului. — Da, Evdokia Mironovna era aici !

— S-a-ntors dragostea înapoi ?

— Căile iubirii-s de nemărturisit, Fiodor Ivanovici. Știi și mata, la vîrsta cînd florile nu te mai îmbată cu parfumul lor...

— Știu, știu, — se învoi bucuros Aniskin. — De cînd mi-au călcat pașii pe la Panka Voloșina, apăi știu totul despre dragoste, dar acu nu-i vorba de-așa ceva, Ghenadi Nicolaevici, ci-i vorba că trebuie să zugrăvim tabloul în întregime... Iacă, m-așez binișorel pe divan, chit că-i doldora de praf, iar mata

să-mi povesteşti pe-îndelete totul... N-avem unde ne grăbi, îi vremea dimineţii, iar tălică să mi te-apuci să-mi povesteşti întîmplarea pe de-a-ntregul...

Într-adevăr, Aniskin se aşeză pe divanul care, scîrţîind, se lăsă pînă aproape de duşumea, ridicînd nori de praf ; din pricina colbului îl apucă strănutatul, iar după ce isprăvi, începu să privească la responsabil, cu ochi senini şi liniştiţi.

— Ei, haide s-o luăm pe rînd...

— Fiodor Ivanovici, spuse responsabilul cu glas plăcut şi dînd atît de hotărît din cap, încît părul i se răsfiră ca un evantai. — Fiodor Ivanovici, vă respect din adîncul sufletului, pe dumneata şi pe familia dumitale, dar oare-i nevoie să răscolim asemenea amănunte intime din viaţa unui bărbat, amănunte ce-nfioară cele mai dureroase coarde...

— Nu-i neapărată nevoie să fie răscolite ! — spuse paşnic Aniskin. — Nu-i neapărată nevoie, Ghenadi Nicolaevici, dar altminteri nu-ţi mai pot găsi acordeonul. Iar instrumentul ăsta costă totuşi trei sute şi cincizeci de ruble. Aşa că haide să le răscolim... Cînd ai închis clubul ?

— La unsprezece, după cum s-a subliniat în nenumărate rînduri de către conducerea comitetului raional pentru cultură...

— Şi ?

— Evdokia Mironovna, dacă mă pot exprima astfel, se afla în clipa aceea în odaia de faţă, denumită cabină pentru machiaj...

— Şi ?

— Mai departe, Fiodor Ivanovici... mai departe...

— Ei, ei, şi mai departe...

Responsabilul clubului, Ghenadi Nicolaevici Pazdnikov, își împreună mîinile și se rușină — urechile îi ardeau ca poamele scorușului pe care Aniskin îl ținea ademenitor în mînă, la fel ca și pîn-atunci, iar nasul de bețivan, roșu-vinețiu, dimpotrivă, apucă să-i pălească. Privind la făptura responsabilului, Aniskin zîmbi larg și-l întrebă :

— Dar de ce nu v-ați dus acasă la Duska ? Fiindcă pe vremuri, în zilele dintîi ale dragostei voastre, țineați ședință în fiecare noapte la locuința ei !

— Aici, Fiodor Ivanovici...

— Ei, ei, Ghenadi Nicolaevici...

— Păi să vezi, Fiodor Ivanovici...

— Ei, ei, și inc-o dată ei...

— Grigori Semionovici Storojevoi ! — răspunse icnit responsabilul. — Tovarășul Storojevoi !

După rostirea acestor cuvinte, Aniskin își plecă degrabă capul, mirosi fără nici un rost crenguța de scoruș și-și umflă buzele. Ceva porni să clocotească în pieptul șefului de post, apoi se potoli, iar Aniskin, ridicîndu-și capul, privi la cercevelele ferestrelor și spuse îngîndurat :

— Așa trebuie să-nțeleg, că ți-i teamă să nu te prindă Grișka Storojevoi la Duska acasă și...

— Omul ăsta e-n stare de orice ! — răspunse încredințat și înfierbîntat responsabilul. — Dac-ai ști, Fiodor Ivanovici, cu ce ochi se uită la mine...

— Ochii ca ochii, — spuse Aniskin la fel de îngîndurat ca și mai înainte, adulmecînd iarăși crenguța de scorus. — Ochii-s fleac, Ghenadi Nicolaevici,

numai că ticălosul îi şi bătăuş... Bătăuş ca un ocnaş, în primăvară i-a rupt falca lui Senka Pankov, chit că Senka era însoţit lîngă club de fraţii săi. Au încasat-o şi fraţii, Ghenadi Nicolaevici. A fost grozăvie mare !

— Fiodor Ivanovici, dragule ! — exclamă pe neaşteptate responsabilul clubului, ridicîndu-şi în chip tragic mîinile. — Înţeleg desfăşurarea raţionamentului dumitale, ţi-am sesizat de minune ipoteza...

— Ei şi !

— Acordeonul l-a furat cetăţeanul Storojevoi !... Ia te uită, ia te uită ce lucrătură colosală ! Mă-nţelegi, Fiodor Ivanovici, vrînd să se răzbune pe mine, din pricina Evdokiei Mironovna, Storojevoi hotărăşte să-mi dea cea mai dureroasă lovitură... Mata pricepi, Fiodor Ivanovici, ce-nseamnă pentru un muzicant, pentru un artist muza lui !

Dînd ameninţător din mîini, învîrtindu-se în cuprinsul celor cinci metri ai odăiţei, răsucindu-se ca o sfîrlează, responsabilul clubului se izbea zgomotos cu pumnul în piept.

— Muza-i pentru artist mai mult decît o soţie, mai mult decît femeile şi prietenele. O ! Cetăţeanul Storojevoi mi-a dat o lovitură de moarte ! O !

Şefului de post îi plăceau la nebunie tot soiul de spectacole, iar cînd Ghenadi Nicolaevici porni să bîţîie din mîini într-un chip atît de neobişnuit şi să strige c-un glas de-o frumuseţe cerească, Aniskin se întinse în voie pe divan, tăcu şi începu să privească plin de respect la responsabilul clubului. De bună seamă, fără un costum anume, ba încă şi lipsit de lumină electrică, Ghenadi Nicolaevici arăta cam pir-

piriu, şi totuşi şefului de post îi plăcea straşnic de mult.

— Ah! Storojevoi ştia el ce face! — se înfierbînta Ghenadi Nicolaevici. — Spune-mi, spune-mi, Fiodor Ivanovici, mata ştii de-acum că el îi făptaşul, că mi-a furat acordeonul meu de sidef? Spune-mi, vai, spune-mi, Fiodor Ivanovici, oare nu asta-ţi arată intuiţia dumitale de detectiv...

Aniskin cunoştea cuvîntul „detectiv", îl folosise de milioane de ori în felurite împrejurări, dar nu-l întrerupse pe responsabilul dezlănţuit — mai întîi, pentru că i se părea interesant să-l privească, apoi, fiindcă nu poţi stăvili dintr-o dată un om atît de înfierbîntat. Aşa că Aniskin aşteptă pînă ce Ghenadi Nicolaevici se mai linişti niţel, îşi supse dintele şi spuse:

— Aşa-i făcută meseria noastră, Ghenadi Nicolaevici, că nu poţi să-ţi dai seama numaidecît care-i hoţ şi care nu-i! Se poate ca acordeonul să fi fost furat de Storojevoi, dar e cu putinţă şi pe dos, adică să nu-l fi furat el... Deci, potoleşte-te şi răspunde-mi la cea din urmă întrebare. Cine-a-ncuiat uşa?

— Uşa, ah, uşa... — Responsabilul clubului se opri, lăsîndu-şi mîinile să-i cadă. — Uşa, Fiodor Ivanovici, după cum singur îţi poţi da seama, eu am încuiat-o...

— Pînă să te-apuci de băut vodca, ori după aia?

— Totdeauna închid uşa mai înainte de-a mă pune pe băut.

— Păi, cam asta-i tot, Ghenadi Nicolaevici... Acum mai stai oleacă în pridvor, pînă mai dau cu un ocol prin club...

3

Aniskin ieşi din club cam după vreo jumătate de ceas, în clipa cînd responsabilul clubului, care stătuse ascultător în pridvor, ostenise să tot privească la uliţa pustie şi coborîse să se preumble cu paşi nervoşi şi frămîntat de gînduri prin preajma clubului. Se bucură văzîndu-l pe şeful de post, dar Aniskin nu legă vorbă cu el, ci, pornind din pragul uşii care se deschidea singură, străbătu uliţa de-a curmezişul. Ajuns lîngă pîrleaz se opri locului, cercetînd cu băgare de seamă scîndura pusă deasupra.

— Iete-te ! — luă aminte gînditor şeful de post. — Scîndura !

Cerceta una din acele scînduri care, în satele siberiene, se cheamă pîrleaz şi care, ca să zicem aşa, oglindeşte năzuinţa omului către linia dreaptă, întrucît calea pe uliţe şi ulicioare e totdeauna mai lungă, decît de-a dreptul prin grădinile şi ogrăzile străine. De aceea, peste garduri se aruncă două scînduri — de-o parte şi de cealaltă a acestora. Tocmai o scîndură dintr-asta cerceta şeful de post, şi, după ce-şi isprăvi cercetarea, făcu „hm !"

— Cizmă din pînză de foaie de cort ! — Şi, întrucît responsabilul clubului apucase s-ajungă în spatele său, şeful de post arătă cu degetul la urma lăsată de cizmă şi care se vedea lesne pe scîndura îngustă. — Zdravănă cizmă...

— Infractorul ! — şopti responsabilul clubului.

— Poate că-i el, poate nu-i el ! — răspunse Aniskin, apoi, făcîndu-i un semn responsabilului să vină după el, se întoarse spre uşă şi-i porunci : — Mergi

și intră prin ușa din față, Ghenadi Nicolaevici, și închide-o cu cîrligul. Apoi, să te-ntorci.

În răstimp ce responsabilul clubului alerga să închidă ușa, Aniskin stătea în doru lelii, respira aerul ușor și curat de septembrie și privea la soarele care strălucea nespus de frumos, fără să dogorească, la plutirea-n azur a funigeilor prelungi, la luntrea castanie ce înainta pe Obi, suspendată parcă între cer și pămînt. Adia un vînt atît de ușor și de mîngîios, cum numai în septembrie se întîmplă să adie, iar șeful de post își lăsa chipul să-i fie învăluit de suflarea sa.

— S-a-nchis, Fiodor Ivanovici !

— Bun.

Trezindu-se din starea lui de fericire, Aniskin privi stăruitor la responsabilul clubului, apoi la ușă, și iarăși la responsabil. De vreo trei ori își mută privirea de la om la ușă, iar după aceea, cu mîna dreaptă, apucă de clanță și trase de ea.

— E-nchis ? — întrebă rece șeful de post.

— După cum ai poruncit chiar dumneata personal, Fiodor Ivanovici !

— Poruncit-am, poruncit...

Aniskin își puse și-a doua mînă pe clanță, apăsă în partea de sus a ușii, o zgîlții des și mărunt și, deodată, o smuci zvîcnind. De cealaltă parte a ușii se auzi un clinchet, trosni ceva, și ușa se deschise.

— Ei ? — întrebă încet Aniskin. — Ei, zic !

— Ce rezultat, Fiodor Ivanovici ! — îngăimă responsabilul clubului. — Cine-ar fi putut să-și închipuie că dintr-o simplă zgîlțîitură...

— Cîrligul ăla-i un rahat ! — răspunse răspicat șeful de post. — După ce-am să găsesc acordeonul,

Ghenadi Nicolaevici, de bună seamă c-atunci am să te amendez pentru treaba asta, dar acu-i vorba de altceva... Cît era ceasul cînd ai ieșit din club și pe cine-ai întîlnit în drum ?

— Cum să spun cu precizie... Dumneata mă-nțelegi, cum să spun precis...

— Înainte de ploaie sau după ?

— În timpul ploii, Fiodor Ivanovici. Dumneata mă-nțelegi, cu toate că Evdokia Mironovna se împotrivea...

— Înțeleg, înțeleg, — îi tăie vorba șeful de post. — Grișka Storojevoi nu-i prost să umble prin ploaie... Ei, dar asta nu-nseamnă că n-ai întîlnit pe nimeni în drum...

— Pe nimeni, Fiodor Ivanovici !

— E-n regulă !

Șeful de post se uită pentru ultima oară la responsabilul clubului, cu o privire plină de tîlc și, împreunîndu-și sprîncenele lîngă rădăcina nasului, nu spuse nimic, ci clipi doar din ochi. După aceea, își duse mîinile la spate, îi făcu responsabilului un semn cu capul și porni agale pe ulița ce ducea spre malul apelor Obiului — pășea cu pîntecul înainte, cu capul sus și cu picioarele călcînd ciș, ca ursul.

— La revedere, Fiodor Ivanovici ! — dădu moale din mînă responsabilul clubului. — La revedere !

Dar șeful de post nu mai fu în stare să-l audă, căci înainta și tot înainta pe uliță, răsuflînd anevoios din pricina mersului și iscodind cu ochii săi bulbucați tot ce întîlnea în cale. Iscodea și-și întipărea în minte, își întipărea în minte și iscodea. și astfel, ușurel și-ncetișor, ajunse pînă la o casă înaltă ce se afla lîngă fierărie, parcă lipită de ea,

adică taman la marginea satului. Ajuns lîngă casă, Aniskin se opri și începu să pufnească mînios :

— Of ! Of ! Of !

Pufnea și se mînia din pricină că, deși era aproape de ceasurile unsprezece, în casa aceea încăpătoare domnea o liniște atît de cumplită, încît ai fi zis că înăuntru se află un mort în coșciug. Ușa, ce-i drept, era dată de perete, dar nici asta nu era semn bun, și Aniskin se înfurie în așa hal, încît se înroși la chip ca o pătlăgică răscoaptă. Grohăi pe nas, ca un rîmător, urcă în pridvor și păși de-a dreptul în casă — nici ușa de la tindă nu era închisă.

— Așa !

Pe cele patru paturi strîmte, rînduite unul lîngă altul, ca la spital, acoperiți cu niște pături cenușii, dormeau de le bușeau patru flăcăi cu părul ciufulit. Stăteau cu gura larg deschisă, așa că-n odaie puțea de trăsnea a duhoare de vodcă, de ceapă și de usturoi. În afară de paturi, în odaie nu se mai găsea nici un fel de mobilă, în schimb însă, pereții erau acoperiți în întregime cu desene porcoase, purtînd dedesubt niște lămuriri tot atît de nerușinate

— Iac-așa !

Aniskin merse de-a lungul celor doi pereți, privi toate desenele de curînd zugrăvite, citi explicațiile și, după ce zîmbi la văzul uneia din ele, se întoarse lîngă ușă. Aici se așeză pe pragul înalt, își descheie doi nasturi de la cămașă și căscă cu poftă — asta pentru că-n casă se dormea.

— Trîntorilor ! — spuse Aniskin după o clipă de așteptare. — Treziți-vă !

Doi dintre cei patru flăcăi se întoarseră pe cealaltă parte, un altul bălmăji ceva nedeslușit, iar al

patrulea sforăi mai departe subţire, dar nici unul nu se trezi. Atunci, Aniskin îşi scoase din buzunar o cutie de chibrituri, o batistă cît toate zilele, iar după toate astea, un lucru ciudat — un cartuş de armă legat cu-o sîrmă de-un mîner de lemn. Pufnind pe nas şi zîmbind, şeful de post scoase din cutie un chibrit și-l vîrî sub sîrmă, în așa chip, încît măciulia bățului să vină pînă la marginea țevii cartușului.

— Aha ! Aha ! — cotcodăci în şoaptă Aniskin. — Aha ! Aha !

Obiectul, semănînd cu un pistol, se chema pocnitoare, iar şeful de post îl luase nu de mult de la Vitka, băieţelul unui lucrător, ca nu cumva — Doamne fereşte ! — să se întîmple vreo nenorocire. Aniskin făgăduise să dea pocnitoarea mamei lui Vitka : „Cu biciul trebuie să fii bătut, Vitka, cu biciul !" — dar uitase, şi acum se bucura nespus că lucrurile se potriviseră astfel.

— Ha-ha-ha ! — chicoti Aniskin. — Hi-hi-hi !

Aniskin hîrşîi pe cutia de chibrituri partea din pocnitoare unde se afla măciulia bățului, de teamă îşi închise ochii, se întoarse pieziş, iar mîna în care ţinea pocnitoarea, imitîndu-l pe Vitka, şi-o zvîrli în lături. Măciulia sfîrîi cam o jumătate de secundă, după care detună atît de tare, încît Aniskin se izbi cu umărul de tocul ușii, răcnind :

— Măiculiţă, Doamne !

Odaia fu împînzită de-un fum înecăcios de praf de puşcă, geamurile zdrăngăniră, se auziră foşnete şi hurducănituri, căzături şi gemete — Dumnezeu ştie ce se întîmplase ! Însă după ce se risipi fumul, Aniskin porni să hohotească încet și plin de încîntare :

— Ha-aha-ha-aha-ha...

Înghesuiţi într-un ungher al odăii, înfăşurîndu-se în pături, cei patru trîntori, cu ochii holbaţi de spaimă, priveau la şeful de post şi la fumul prafului de puşcă care se îndrepta şerpuitor, ca o panglică albăstruie, către gemuleţul deschis. Apoi, unul din ei — cel mai tînăr şi mai plăpînd — îşi scoase de sub pătură mîna tremurîndă şi întrebă :

— Ce-o mai fi şi-asta ?

— Pocnitoare ! — răspunse Aniskin, încruntîndu-şi sprîncenele, parcă nu vezi şi singur că-i pocnitoare, ai ?... Haide, căraţi-vă la locurile voastre !

Flăcăii cu părul ciufulit se întoarseră la paturi, se aşezară şi-şi îndreptară faţa spre Aniskin care şedea, ca şi mai înainte, pe pragul înalt. Era liniştit şi tăcut, dar mai ţinea în mînă pocnitoarea şi chiar o legăna, încoace şi-ncolo, întocmai ca pe-un pistol.

— Păi, iacă ce-i, scumpii mei domni ! — spuse Aniskin. — Că tot satu-i la secerat, iar voi îi trageţi la aghioase, asta nu mă miră. Că tot satul s-a dus ieri la cinema şi s-a lăut la baie, iar voi aţi băut la vodcă pînă n-aţi mai putut, şi-aţi mai şi furat pătlăgele, nici asta nu mă miră. Dar vestea care m-a dat gata e că responsabilului de la club i-a pierit acordeonul. Iacă, asta mai zic şi eu veste de pomină ! — Aniskin se sculă, se preumblă prin faţa trîntorilor şi zîmbi nedesluşit. — Ei !

— N-am luat noi acordeonul, spuse morocănos cel mai tînăr şi plăpînd dintre ei. Nu l-am luat noi !

— Şi-asta o ştiu ! — răspunse bucuros Aniskin. Mai întîi şi-ntîi, deoarece voi n-aveţi nevoie de acordeon, fiindu-vă sufletul negru şi neîmpăcîndu-se cu muzica, iar în al doilea rînd, fiindcă nu sînteţi

în stare decît de furtişaguri mărunte... Iacă, tu, Sopîreacv Avtandil, dă-te jos din culcuş... Scoală de-acolo, scoală, am zis !

Sopîreacv Avtandil — un flăcău de vreo nouăsprezece ani, cu ochii mijiţi şi cu o cicatrice trandafirie la buză — se ridică în silă de pe pat, îşi dădu hoţeşte ochii peste cap, vrînd să strige, dar Aniskin, fără să scoată o vorbă, îl înhăţă de umăr şi-l buşi la duşumea cu laba lui de uriaş, îl dădu la o parte ca pe-un obiect netrebuincios şi, într-o tăcere înspăimîntătoare, scotoci pe sub pernă cu degetele-i îndemînatice, ca de chirurg. Mîna şefului de post stătu ascunsă doar preţ de-o clipă, apoi, de parc-ar fi fost un scamator, trase de sub pernă o basma şi-o fîlfîi în văzduh ca pe-un steag, de scînteiară pe sub nasul trîntorilor o puzderie de flori roşii şi de zugrăveli ; mătasea foşnea mîngîietor, şi mirosul unui parfum bun le pluti pe dinaintea nărilor.

— Basmaua învăţătoarei Malîghina ! — spuse încet Aniskin. — Cumpărată la Tomsk, cu douăzeci şi opt de ruble... Ei, Sopîreacv Avtandil !

În aceeaşi linişte de pîn-atunci, înfricoşătoare şi fremătătoare, şeful de post se întoarse la pragul înalt, se aşeză, îşi întinse picioarele şi oftă din greu, de cîteva ori la rînd — o zăpuşeală cumplită stăruia în odaia plină de duhoarea trupurilor nespălate.

— Pe mine unul, fără îndoială, ar trebui să mă dea afară din slujbă, — grăi Aniskin cu-acelaşi glas de mai înainte, — dar acuma, de vreme ce în sat s-a săvîrşit un furt, acuma mă bucur... Dar de ce mă bucur, cînd, dimpotrivă, ar trebui să plîng ? — întrebă el, încordîndu-şi grumazul şi ridicîndu-şi

degetul. — Păi, răspunsul la asta, iacă-l, tu-mi eşti, Leşcinski Igor.

— Nu ştiu nimic! — răspunse Leşcinski, unul din cei patru flăcăi, care stătea în spatele celorlalţi, ba mai şi încerca să se ascundă îndărătul lui Sopîreaev. — Nu pot să spun nimic, cetăţene şef de post.

— Nu poţi să spui nimic, dar c-ai stat la pîrnaie, pesemne c-ai să poţi spune... — zîmbi şeful de post. — Ei, dacă n-ai atîta minte, păi poţi şi să nu răspunzi, dar să-mi dai stiloul... Hai, dă-mi-l, dă-mi-l, că şi-aşa, tot fac percheziţie.

După ce Leşcinski îi dădu stiloul pe care-l furase alaltăieri, la club, de la brigadierul tractoriştilor, nenea Ivan, şeful de post îl ascunse în buzunar, unde se afla şi basmaua, şi-şi bătu genunchiul cu mîna lui butucănoasă.

— Acum, să vă spun de ce mă bucur că s-a-ntîmplat în sat un furt, — zise Aniskin. — Păi, d-aia mă bucur, fiindcă cu prilejul furtului am putinţa să vă percheziţionez şi pe voi, trîntorilor... Iacă, dintr-un foc, am găsit două lucruri de furat asupra voastră, fiindcă de cinci luni încoace nu se mai întîmplase nimic în sat, chit că vă-ndeletniciţi în fiece zi cu furtişaguri mărunte, ca s-aveţi cu ce plăti vodca cu care vă-mbătaţi criţă...

Flăcăii tăceau mîlc, privind în duşumea, iar Aniskin îşi îngădui să zîmbească pe sub mustaţă.

— Azi n-o să vă mai percheziţionez, căci am confiscat tot ce-a fost de furat, — spuse el. — Dar, iată c-am să vă silesc să mai şi lucraţi. Hai, tu, Vlasenko Iuri, ia bucata aia de lemn, care-i lîngă sobă, uite cuţitul ăla de bucătărie, de pe prichiciul ferestrei, ia-l şi despică-mi patru aşchii, ceva mai

măricele... Mişcă, mişcă, execută ordinul, Vlasenko Iuri, c-altminteri am să v-aduc aminte că ieri, tuspatru, aţi dat iama prin roşiile din grădina lui Potapov... Mişeilor ! — strigă Aniskin, înrăindu-se într-o clipită. — Barem dacă v-apucaţi să furaţi castraveţi şi roşii, păi cel puţin nu călcaţi în picioare toată grădina ! Înfulecaţi ca sparţii, îi de ajuns pentru toţi, dar măcar nu faceţi stricăciuni !

Strigînd şi înrăindu-se din ce în ce mai aprig, Aniskin se pomeni deodată leoarcă de năduşeală, începu să sufle anevoios, cuprins de năduf, răguşit, de parcă i se pusese ceva în beregată. Din pricina nădufului, şeful de post albi la chip şi se potoli. Şi, iată, abia acum, în liniştea ce se aşternuse, se auzi difuzorul de stradă, instalat pe clădirea birourilor colhozului, cîntînd cu zel un fox-trot de peste mări, abia acum răzbătu pînă la ei zbenguiala copiilor de pe coastele povîrnite ale malului Obiului, iar de la fierăria colhozului se auzi ciocănitul lui Iusupov, care bătea la nicovală cleştii secerătoarelor aduse la reparat.

— Ei, haide, mişcă, Vlasenko Iuri, — spuse Aniskin. — Ia lemnul...

După ce Vlasenko izbuti să-l despice în aşchii cu cuţitul de bucătărie, şeful de post le porunci :

— Veniţi încoace, unul cîte unul, luaţi cîte-o aşchie şi-apucaţi-vă cu toţii să-mi răzuiţi peretele ăla, unde-s scrierile şi zugrăvelile cu măscări. Haida !...

Iar după vreo cincisprezece minute, cînd desenele porcoase şi însemnările neruşinate dispăruseră de pe pereţi, şi trîntorii îşi aşezaseră aşchiile grămadă, Aniskin se sculă de pe prag, trecu prin faţa celor

patru care stăteau smirnă, de parc-ar fi fost în front, şi-şi supse dintele găunos.

— Acum să-mi răspundeţi la ce-am să vă-ntreb, — porunci el mînios. — De vreme ce ieri, la beţie, v-aţi bramburit prin tot satul, cît a fost noaptea de mare, apăi, trebuie să ştiţi, cine mi s-a vînturat prin faţa clubului, după ce-a stat ploaia?... Răspunde-mi tu, Sopîreaev Avtandil...

— După ce-a stat ploaia? După ploaie, numai noi şi cu Grigori Storojevoi am fost pe uliţă, — răspunse Sopîreaev şi, din respect faţă de şeful de post, tuşi delicat în pumn. — ...noi şi cu Grigori Storojevoi...

— Dădea tîrcoale clubului, cetăţene şef de post! — se băgă în vorbă Leşcinski, nespus de grijuliu. — Noi o apucasem spre căşile noastre, căci nu făcusem rost de vodculiţă, dar el, cetăţene şef de post, îşi vîrîse mîinile în buzunări şi dădea într-una tîrcoale clubului.

— Pe cine-aţi mai văzut?

— Pe nimeni altcineva! — răspunseră flăcăii în cor, dar printre glasurile lor învălmăşite, şeful de post nu desluşi vocea lui Iuri Vlasenko. Acesta, ca mai totdeauna, stătea ceva mai la o parte şi, din cînd în cînd, îşi arunca spre Aniskin privirile ochilor săi albaştri, de pui de tigru, dar de tigru adevărat, nu jucărie. Îndeobşte, Vlasenko se deosebea mult de ceilalţi trîntori, şi Aniskin se gîndi cuprins de îngrijorare: „Aoleu, cu flăcăul ăsta o să mai am mult de furcă, ah, multă bătaie de cap!"

— Ei, bine! — spuse şeful de post. — Ei, bine... În toiul liniştii ce se aşternuse, Aniskin tocmai se îndrepta spre uşă, cînd Igor Leşcinski se cocîrjă

pe neaşteptate, de parcă-l otînjiseră la linguriţă, se smuci ca un apucat şi porni să urle în odaia împuţită :

— Păi văzurăţi, fîrtaţilor, ce se-ntîmpla ! Noi ne-nchipuiam că Storojevoi trage clopotele cine ştie cui, iar cînd colo, el punea la cale furtul acordeonului.

Cîtă vreme Leşcinski urlă şi se scălămbăie, şeful de post stătu tăcut lîngă uşă, apoi se prinse de clanţă şi, nelăsînd-o din mînă, se întoarse domol.

— Iacă de ce vă mai urăsc, — zise el, — păi şi pentru faptul c-aţi venit, la dorinţa voastră, să munciţi aici, dar aţi rămas nişte trîntori ! — Aniskin oftă mîhnit. Ăştia-mi sînteţi, aşa că... Eu unul, uitaţivăţi, pentru satul ăsta, care-i dincolo de fereastră, m-am luptat cu bandele lui Kolceak, iar chiaburii, ca să pună mîna pe putere, au tras în mine cu puştile lor cu ţeava retezată, iar voi îmi faceţi satul de ruşine...

Zvîcnind fără voia lui din mînă, Aniskin ieşi în pridvor şi-şi lăsă chipul să-i fie bătut de vîntul ce sufla dinspre Obi, trase adînc în piept, de cîteva ori, mireasma înţepătoare şi veştedă a fînului, aroma lutului de pe malul gîrlei, ba chiar şi numai dulceaţa aerului, care-n septembrie te îmbie să-l respiri fără voia ta. Pe sub coastele povîrnite ale malului, copiii îşi vedeau mai departe de larma lor, difuzorul revărsa pe toată întinderea uliţei un vals tărăgănat, şi iată că Iusupov, fierarul, încetase să mai zăngănească cu fiarele lui — de bună seamă că isprăvise de bătut la nicovală cleştii secerătoarelor. „Va să zică, aşa ! — se gîndi liniştit şeful de post. — Va să zică, Grişka Storojevoi mai dădea tîrcoale clubului şi după ce contenise ploaia ! Iată cum stau lucrurile !"

Însă Aniskin mai rămase cîteva clipe lîngă ușă, căci satul acesta, în care se născuse se desfășura în preajma sa liniștit și, datorită tocmai tihnei pe care-o răspîndea, nespus de mîngîios. Se zărea clădirea cea nouă a birourilor colhozului, unde se afla o lozincă scrisă pe pînză de stambă roșie : „Tovarăși ! Colhozul nostru este al doilea pe raion la ritmul recoltării". — lozincă ticluită, de bună seamă, de organizatorul de partid, Serghei Tihonovici ; se întrezăreau și apele Obiului albastre, dar mai ales domnea liniștea. Tot satul, chiar tot satul plecase la cîmp s-adune bucatele, iar cîțiva flăcăi, veniți din Tomsk acum o jumătate de an, ca să lucreze la colhoz, zăceau într-o odaie îmbîcsită și murdară.

— Așa ! — spuse deodată cu glas tare Aniskin. — Iac-așa !

Împreunîndu-și încruntat sprîncenele pe frunte, bătu încetișor în geam cu degetele îndoite.

— Bunii mei domni, — grăi șeful de post și mai tare, — ia ieșiți în uliță...

Peste un minut, cei patru flăcăi se iviră, îmbulzindu-se, în pridvor, încheindu-și cămășile și pantalonii. Șeful de post îi iscodi cu băgare de seamă, zîmbi nedeslușit și le spuse :

— Marș pe holde !... Iacă, tu Sopîrcaev Avtandil, ai să fii șeful. Mîine, Sopîrcaev o să-mi raporteze cum ați lucrat...

Tuspatru trîntorii porniră pe ulița colbuită, iar șeful de post nu-i părăsi din ochi, pînă ce nu trecură de magazin, de club și de birourile colhozului. Zîmbea într-una și clătina din cap. „Chiar și-o oaie rîioasă, tot îți dă un ghemotoc de lînă ! — gîndea șeful de post. — Barem azi să meargă treaba ca

lumea, patru perechi de brațe, asta nu-i chiar atîta de puțin..." Apoi spuse cu glas tare :

— Ei, iacă, veni vremea să trec și pe la Duska vînzătoarea.

4

La Pronina, adică la magazinul unde vîndea și locuia ea, Aniskin o brodi, într-adevăr, la vremea cea mai potrivită — după douăsprezece, cînd Duska oprește vînzarea, pînă la ceasurile șase seara. La magazin era liniște, trei cogeamite lacăte de hambar atîrnau la ușă, iar ferestrele, căptușite pe dinăuntru cu niște obloane de lemn, arătau ca oarbe. Așa că șeful de post dădu ocol intrării din față a magazinului și se apropie de ușa din dos, în apropierea căreia, Polkan, cîinele de pripas, stătea încovrigat într-un tufiș de brusturi, unde se îngrămădeau o sumedenie de lăzi goale și se tăvăleau o puzderie de hîrtiuțe de felurite culori.

— Polkan, tu-mi ești, măi Polkane ! — spuse șeful de post și bătu încet la ușă. — E vreun suflet de om înăuntru, au ba ?

La prima bătaie nu răspunse nimeni, atunci Aniskin ciocăni ceva mai tare.

— Ce tot ciocănești acolo, intră ! — se auzi un glas îndepărtat, dar vădit răutăcios. — Intră, cine dracu te-o mai fi adus !

Aniskin trecu pe lîngă o mulțime de lăzi, de data asta nu goale, ci pline, se strecură printre stive de

ambalaje înjghebate din şipci încrucişate, ocoli un butoi cu scrumbii şi nişte saci cu zahăr, furişîndu-se pe după mormane de coase, greble şi alte mărfuri din metal, acoperite c-un strat gros de vaselină şi înfăşurate în hîrtie, se feri să nu lovească două biciclete legate cu sfoară şi o motocicletă ambalată între lănteţi de lemn, şi, astfel, răzbătu pînă la odaia Duskăi, unde de asemenea domnea o lumină chioară, căci vînzătoarea se odihnea după o zi de muncă şi-o noapte zbuciumată. Aşa că deocamdată, Duska nu putea fi văzută în întunericul de-acolo, şi şeful de post desluşi doar ceva negricios şi mişcător.

— Noroc, noroc, Evdokeia ! — dădu el bineţe mogîldeţei întunecate şi neastîmpărate. — Cum te mai lauzi ?

Întunericul stăruia mai departe, şi Duska-i răspunse din bezna de nepătruns :

— A, Aniskin... Noroc, Aniskine, treci !

Obloanele dinăuntru scîrţîiră, o halcă zdravănă de soare năvăli în încăpere, şi şeful de post cuprinse cu privirea, în toată lărgimea ei, odăiţa vînzătoarei, cufărul, oglinda orăşenească făcută din trei jumătăţi, un dulap cu oglindă şi pe însăşi Duska, într-o cămaşă neagră de mătase, şezînd pe pat şi ridicîndu-şi mîinile ca să-şi aranjeze părul bogat. Duska-şi ţinea acele de păr între dinţi şi, din această pricină, vorbea pe nas :

— Aniskine, dac-ai venit, păi nu-mi sta-n picioare, şezi.

Şeful de post îşi lăsă toată greutatea pe-un scăunel scundac, tapisat c-un material înflorat, îşi întinse picioarele ca să nu-i stea mai sus decît pîn-

tecul și, mijindu-și ochii, privi la vînzătoarea Duska, iscodind-o din cap și pînă-n picioare. Atît de deasă era cămașa neagră pe care o purta, încît nu îngăduia să i se străvadă chiloții și sutienul; sub cămașă, Duska era, de felul ei, dolofană și pieptoasă, cu niște picioare otova, tot atît de groase la gleznă, cît și la genunchi. După părerea șefului de post, vînzătoarea era arătoasă, cu toate acestea, însă, Aniskin își supse dintele, sever.

— Ai putea să te rușinezi, păcătoaso, că stai numai în cămașă!

— Păi, nu mă simt de loc rușinată, — se oțărî Duska, scoțîndu-și dintre dinți cel din urmă ac de păr. — Nu-i de ajuns că mă costă cămașa douășpe ruble, să mai îmbrac și rochie înaintea oricui, d-apăi fac bătături! Acum încă-i bine, că-i vremea secerișului, dar în alte zile abia apuci să te culci: „Duska, deschide! Duska, deschide!“ Încă-i bine că vin după vodcă, dar s-o fi văzut mai ieri pe de-al de Suzghiniha, cum venea mîncînd pămîntul — i s-a isprăvit oțetul, iar dumnealui i s-a făcut poftă de colțunași... Și-asta, pe vreme de vară, idiotul! Ba, unde mai pui că vin peste tine și noaptea, la miezul nopții.

De cîtă răutate zăcea în ea, Duska sări într-o clipită din pat, foșnindu-și pe sub nasul șefului de post cămașa de mătase, smulse totuși din cui un halat de stambă și și-l puse pe umerii largi, albi ca de cretă. Apoi, se așeză pieziș lîngă o măsuță, își puse picior peste picior și scoase o țigară dintr-un pachet Sever. Duska își aprinse ca un bărbat chibritul și-ntrebă răgușit:

— De ce mi-ai venit, Aniskine?

— Am o treabă cu tine.

— Ei, păi, atunci să-ţi deschid fereastra.

Din trei mişcări, parcă din trei sărituri, Duska deschise fereastra, dădu la o parte perdeaua purpurie, în treacăt luă ceva de prisos de pe masă, potrivi perna, mai făcu ceva nedeslușit şi de neînţeles — ca o viforniţă, ca o vijelie! Duska ţopăia de colo-ncoa, de-ai fi zis că-i o vrăbiuţă, chit că era rotofeie şi, după cum se zvonea, bolnavă de inimă. Cînd Duska se aşeză iarăşi la loc, Aniskin o mai privi o dată cu ochii săi limpezi: „Ah, straşnică muiere şi Duska asta!“ Apoi se îndesă mai în voie pe scăunelul acela al dracului şi spuse:

— De ce, Evdokeia, de ce le dai copilaşilor lipsă la mărunţiş?

— Cui? — strigă Duska şi iarăşi sări de la locul ei. — Haide, spune-mi, Aniskine, cui i-am dat lipsă la mărunţiş?

— D-apăi lu Froska Neganova, — răspunse şeful de post după o clipă de gîndire. — Asteia i-ai dat cu trei kopeici mai puţin, dar lu Mişutka Leapin, iacă, i-ai dat lipsă o băncuţă de cinci.

— Lu Froska, şi lu Mişutka! — privi Duska zăpăcită la şeful de post, în vreme ce halatul îi luneca de pe umerii rotunzi. — Ce-i cu tine, Aniskine, te-ai scrîntit la cap, — gemu ea. — Păi, cînd a fost daravera aia cu cele trei kopeici şi cu banul de cinci, cînd s-a-ntîmplat?... Să tot fi fost prin iunie, la cositul fînului...

— Ei, şi ce dacă s-a-ntîmplat pe vremea cositului, — răspunse paşnic Aniskin. — Ai dat lipsă la mărunţiş, asta-i!

— Ei, Aniskine, vai, Aniskine! — spuse Duska, dîndu-se îndărăt și așezîndu-se iarăși, de-atîta amar, pe patul pufos, după care își puse mîinile pe genunchi și porni să clipească din ochi obijduită. — Vai, Aniskine, nici n-am cuvinte să-ți zic cît ești de răutăcios. Nu degeaba-i Glafira ta atît de jigărită, de parcă-i un țîr, asta-i tot din pricina ta!

Duska bătu din palme, — de astă dată pripit și iute —, se învîrti ca un titirez prin odaie, deschise gura ca un puișor de stăncuță, gata să strige vîrtos, dar de-atîta indignare vorbele i se opriră în gîtlej ca niște așchii — apoi se așeză pe pat și, mijindu-și ochii, porni să privească pe lîngă Aniskin cu-o uitătură rea, de-ai fi zis că-i o mîță flămîndă. Buzele îi tremurau și se pociseră.

— Iacă-i bine așa! — o lăudă Aniskin. — Bravo, Evdokeia, mi te-ai potolit.

Șeful de post se uită îngîndurat la oglinda orășenească, din trei jumătăți — nu arăta rău, mîngîie din priviri dulapul cu oglindă — ce mai luciu avea, își mută ochii spre patul nichelat cu bile — moale, moale de tot! Lui Aniskin îi plăcură toate lucrurile din odăița Duskăi și dădu din cap a încuviințare — pasămite, haide, haide, Duska, dă-i-nainte, fără frică...

— De ce crezi, Evdokeia, că nu uit de mărunțiș, — spuse Aniskin — păi tocmai d-aia, ca să nu-ți iei nasul la purtare. Așa că nu te socoti obijduită, ci cată mai bine la rădăcina lucrurilor... Că doară din pricina asta te respect pe tine, Evdokeia, fiindcă față de vînzătoarele care-au fost pîn-acum, te-arăți un om de treabă și nu te lăcomești. Tu mai dai și pe datorie, nici nu-nșeli la cîntar și nici

n-ascunzi de popor mărfurile bune. Uite, d-aia te respect.

— Vai, mulţumescu-ţi, Aniskine ! — răspunse Duska în batjocură, cu mîinile larg desfăcute. — Mulţumescu-ţi, fir-ai tu să-mi fii, aşa şi pe dincolo...

— Iacă, mai mă şi-njuri acu, dar nu iau seamă la asta. Că de drag mă-njuri, Evdokeia.

— Asta-mi mai lipsea !

— Nu asta-ţi lipsea, ci-i adevărul gol-goluţ !

Tăcură cîteva clipe.

— Să trăieşti în viaţă, Evdokeia, nu-i ca şi cum ai trece prin apă, ca o raţă ! — spuse Aniskin după un răstimp. — Îţi înţeleg situaţia, o pătrund, aşa că, rogu-te să mă ierţi, dac-am să-ţi spui vreo vorbă nelalocul ei... — Şeful de post îşi întinse mîna spre abacul de tejghea ce se afla pe măsuţă, printre cutiile cu pudră, cu ape de colonie, cu rujuri de buze şi cu tot soiul de sulemeneli. Îşi puse abacul pe genunchi, dădu cu zgomot bilele în partea dreaptă şi, cu aceeaşi privire paşnică de pînă atunci, se uită la Duska. — Tu m-asculţi, Evdokeia ?

— Da.

Potolită, Duska şedea supusă pe patul moale ca puful, aruncînd din cînd în cînd cîte-o privire şefului de post şi uitîndu-se la el de jos în sus, iar acuma nu-şi mai ţinea mîinile sub pieptul ei vîrtos, ci şi le lăsase s-atîrne în lături, pe cearceaful plăpumii — butucănoase, aspre, cu unghiile vopsite, dar, din această pricină, arătînd şi mai grosolane, şi mai bătătorite.

— Ei, Evdokeia, — spuse încet Aniskin, — pătrund şi-nţeleg situaţia ta, că trăieşti dintr-o leafă

neîndestulătoare... Aşa-i că primeşti şaişdouă de ruble ? — întrebă el. — Ai ?

— Şaişdouă...

— D-apăi, cum să trăieşti din banii ăştia, dacă n-ai nici vacă, nici grădină, nici orătănii în ogradă. — Aniskin oftă grijuliu, mîngîind abacul cu mîna. — Cu banii ăştia, fără nici un cîştig în plus, Evdokeia, nu se poate trăi, mai cu seamă dacă n-ai şi-un bărbat statornic, ci doar din cei care mai pică din cînd în cînd... Toarnă-i o juma de litru, dă-i să-nfulece ceva, apoi ajută-l să-i treacă mahmureala... Tu, Evdokeia, n-ai să-mi porţi supărare pentru vorbele astea ?

— Vorbeşte...

— Iarăşi, rogu-te, să mă ierţi, Evdokeia, iacă, însă, că pe iulie, după socotelile mele, ai avut peste treijde ruble peste leafă.

Aniskin îşi potrivi abacul pe genunchi, dibui bila de care-avea nevoie cu un deget nemaivăzut de gros, iar Duska, veghind la mişcările lui, se îndreptă şi-şi încordă buzele cărnoase. Aniskin cătă iute la ea şi vorbi mai departe :

— Iacă, Evdokeia, cum de-ai avut treijde ruble peste leafă... Ei, întîi şi-ntîi, să zicem că iulie era luna cînd cositul fînului se apropia de sfîrşit, iar secerişul încă nu-ncepuse ; asta-nseamnă că oamenii veneau după vodcă, tocmai ca la moară. Iar în al doilea rînd, să zicem că-n iulie au venit geologii să se-mbăieze, asta-nseamnă încă un adaos...

— Tu, Aniskine, vorbeşte despre cele treijde ruble ! — răspunse Duska. — Că iulie-i lună bună, asta ştie toată lumea...

— Se poate și vorbi, Evdokeia! — Aniskin își apropie abacul de ochi. — Pentru o juma de vodcă, tu iei trei ruble, dacă n-o vinzi din magazin, ci de-acasă de la tine. E drept să fie așa, Evdokeia, e drept, fiindcă nu ești datoare să lucrezi peste normă. Te scoală noaptea din somn, la miez de noapte... Păi, tocmai pentru osteneală iei treișpe kopeici peste preț... Haide, să-ncepem acu să socotim.

Șeful de post își miji ochii, încruntîndu-și fruntea mai mult decît pînă atunci și zîmbind nedeslușit.

— Începem să socotim, Evdokeia, după cîtă ținere de minte mai am, căci în iulie ți-am făcut control în muncă, — spuse el. — Uite, pe ziua de două, șapte geologi au cumpărat vodcă la tine, asta-nseamnă nouășuna de kopeici. — Aniskin împinse zgomotos bilele abacului. — Ziua de-ntîi n-o socotesc, fiindcă-n ziua aia ai fost după marfă... Hai, mai departe! Pe ziua de trei, brigada de tractoriști a lu Peatunin și-a primit premiul pentru seceriș, asta-nseamnă, Evdokeia, douășpe sticle, care face o rublă și patrușșase de kopeici... Pe ziua de cinci, după cum prea bine știi, au năvălit în satul nostru ăia din Ustiulsk. Am stat pe laviță pînă tîrziu și-am numărat noășpe capace de sticle. Asta, Evdokeia...

— Ajunge, Aniskine! — spuse încet, nespus de încet Duska. — Ai o ținere de minte... — Se lăsă cu spatele pe pernă, zîmbi strîmb, își trecu mîna peste chipul palid ca un om fără văz și adăugă în șoaptă: — Mă duc de rîpă, Aniskine, cu ținerea ta de minte.

Fără să-i răspundă, șeful de post se sculă, gîfîind din pricina sforțării, puse abacul la loc, dar

nu se mai așeză pe scăunel, ci se îndreptă cît era de înalt — puternic și mătăhălos. Multă vreme, poate o jumătate de minut, privi la Duska cu ochii săi holbați de milițian, apoi zise :

— Nu-i nevoie să te duci de rîpă, Evdokeia ! Nu trebuie ! — Dădu pe neașteptate din mînă. Nu-ți cere nimeni să te prăpădești, ci, dimpotrivă, să te mărițí...

— Să mă mărit ? — Duska se ridică, încruntă din sprîncene, zăbovi o clipă și, strîmbîndu-și buzele, mai întrebă o dată : — Să mă mărit, zici, Aniskine ! Da cu cine ?

Duska mai tăcu o țîră, căscînd gura — căci iarăși nu-i ajungea aerul și vorbele îi stăteau ghem în gîtlej — apoi, dînd din brațele-i dolofane, sări la șeful de post și-l urzică cu privirea, dar deodată porni de-a-ndăratelea, către cufărul cel înalt — păi, muierușca-și pierduse capul de-a binelea !

— Cu cine să mă mărit, Aniskine ? — strigă în cele din urmă Duska, gata să-l asurzească. — Cu buhaiul colhozului, cu Cernomor ?

Zîmbind și dînd din umeri, se repezi spre cufăr cu trupul ei parcă turnat din tuci, deschise capacul dintr-o smucitură, și slobozind un țipăt subțirel și pătrunzător, începu s-arunce afară la iuțeală niște bazaconii albastre și trandafirii, castanii și verzui, foșnitoare și-n fel și fel de nuanțe, strălucitoare și nestrălucitoare.

— Să mă mărit, zici, să mă mărit, zici ! — striga Duska, scormonind în cufăr cu mîinile și cu umerii, ca într-o mină. — Să mă mărit, zici...

Pălindu-l un miros puternic de naftalină, spre șeful de post zburau bluze și rochii, ghete îmblă-

nite și pantofi, cămăși și chiloți, sutiene și ciorapi, apoi un palton de catifea, o căciuliță de blană de capră, niște bigudiuri, un pardesiu de gabardină, o rochie din velur de bumbac roșu, două perechi de șoșoni de cauciuc și așa mai departe... Aniskin mai apuca să prindă în mînă cîte unele din lucrurile ce zburau spre el, le așeza pe pat, dar altele cădeau pe dușumea, fără să le poată prinde, iar Duska striga la el, țopăind ca o apucată :

— Să mă mărit, zici, să mă mărit ?

În clipa cînd în cufăr nu mai rămase nimic, Duska, rînjind, se întoarse spre Aniskin și porni către el — cu pieptul, cu pîntecele, cu ochii, cu coapsele răschirate.

— Să mă mărit, zici ? Pe tine te-ntreb, paștele mă-tii, cu cine să mă mărit ? — Duska se îndesă cu pieptul și cu pîntecele în șeful de post, ba chiar izbuti să-l urnească din nemișcarea lui și, biruitoare, se încovoie de șale hohotind, cu părul vîlvoi, ca o rusalkă, cu ochi sălbăticiți și gura pocită. — Să mă mărit ?

După ce-l birui pe Aniskin, Duska se dădu de-a-ndăratelea, își împletici picioarele în paltonul de catifea și, deodată, dădu să se lase molatecă pe pat. Închipuindu-și că din pricina împiedecăturii era pe cale să cadă, Aniskin se repezi spre ea, dar nu mai izbuti s-o sprijine — femeia se trînti cu capul în pernă, și umerii prinseră să i se scuture des și mărunt.

— Oho-ho ! — se bocea Duska. — Ooho-ho !

— Evdokeia ! — o strigă încetișor Aniskin. — Ei, Evdokeia !

Duska plîngea. Halatul îi lunecase de pe umeri încă din clipa cînd dăduse năvală spre cufăr, părul i se răvășise, iar capul prăbușit pe pernă părea pe albul acesteia o pată de beznă; și-așa cum zăcea acolo, pe pat, ghemuită și cu picioarele strînse, arăta ca un copil. Umerii dalbi ai Duskăi se cutremurau, de parcă ar fi fost cuprinsă de friguri. Aniskin trecu spre scăunelul său în vîrful picioarelor, făcînd să scîrțîie ușor scîndurile dușumelei, se lăsă pe el, dar din dorința de-a se simți cît mai la largul lui, nu-și mai întinse picioarele, ci rămase cu genunchii ridicați pînă în dreptul pîntecului.

Încetul cu încetul, Duska se liniștea: umerii nu i se mai cutremurau, mîinile i se potoliră, iar spatele i se-ndreptă. Apoi se întinse pe de-a întregul — și se lăsă cuprinsă de liniște.

— Gata, Evdokeia? — întrebă șeful de post, după ce mai așteptă cîteva clipe. — Te-ai săturat de plîns?

— M-am săturat, — răspunse Duska cu capul înfundat în pernă.

— Ei, atunci, ardică-te...

Și Duska se ridică — dîndu-și la iveală chipul orbit de lacrimi, părul încîrlionțat și cămașa neagră cu pieptul udat.

— Nu te uita la mine, Aniskine, — zîmbi ea strîmb. — Acu-s ca muma-pădurii...

— Păi dichisește-te, dichisește-te, Evdokeia.

Aniskin se-ntoarse cu fața spre fereastră și, pînă ce Duska se țesălă, se unse cu alifiile ei și-și puse hălățelul pe umeri, privi la undele liliachii ale Obiului și la bătrînul, singuraticul plop negru de pe mal. Plopul își foșnea frunzele de tinichea, trun-

chiul i se înălța vînjos și întunecat, dar scoarța îi era brăzdată de niște zbîrcituri tot atît de adînci ca și cele de pe chipul lui Aniskin. De altfel, nu era nimic de mirare în asta, dacă ținem seamă că plopul era cu vreo douăzeci de ani mai bătrîn decît șeful de post și că spusa cu arborele care-i mai trainic ca omul nu-i decît o vorbă aruncată în vînt. De fapt, însă, gîndea Aniskin, lemnul copacului îi mai moale ca omul, mai tare decît omul îi numai fierul, de vreme ce fieru-i lipsit de suflet...

— Ți-ai dichisit făptura, Evdokeia ? — întrebă el.

— Gata mi-s, Aniskine !

Duska ședea pe pat potolită, cu hălățelul pe ea.

— Am bocit, Aniskine ? — întrebă ea surîzînd, arătînd din priviri la dușumeaua pe care mai zăcea încă mormanul de boarfe. — Am urlat, Aniskine, fiindcă toate bulendrele ăstea se prăpădesc, iar de măritat... — Duska porni să hohotească. — Să mori de rîs, nu altceva, că nu te ia nimeni de nevastă... Dar știi de ce, Aniskine... Fiindcă voi, bărbații, numai la război sînteți viteji. Cînd vine vorba de muieri, unii dintr-ăștia, ca de-alde tine, îmi sînteți mai fricoși decît iepurii...

— Păi de ce ? — întrebă Aniskin, înveselindu-se. — Cum vine treaba asta ?

— Iac-așa ! — răspunse Duska, și-și fremătă ademenitoare sprîncenele. — De ce li-i frică bărbaților să mă ia de nevastă ? Păi, fiindcă-mi trăiesc viața după cum îmi place mie, în juru-mi se-nvîrte totdeauna o mulțime de lume, îmi place să cînt în gura mare prin tot satul... Și iată că li-i frică, dar nu-s în stare să-nțeleagă că pot fi cea mai credincioasă nevastă, i-am cunoscut prea bine pe bărbați și

n-am nevoie s-alerg după plăceri de dragul plăcerilor... Iac-așa stau lucrurile, tovarășe Aniskine !

Duska se ridică și, fără să se uite la ele, mototolindu-le, începu să-și adune catrafusele de pe dușumea. Le aruncă laolaltă, grămadă în cufăr, închise cu zgomot capacul și se așeză pe el.

— Iac-am pus capac la toate și-acum stau pe capac ! — spuse Duska, făcînd haz de necaz. — Iac-așa stau lucrurile, Aniskine !

— Grișka Storojevoi vrea să te ia de nevastă, — spuse de-a dreptul șeful de post. — Acu știu foarte bine lucrul ăsta...

— De unde ? — întrebă Duska, după o clipă de tăcere și încrucișîndu-și mîinile pe piept. — Spune-mi, Aniskine, de unde ?

— De unde, de unde, păi fiindc-a furat de la club acordeonul responsabilului, — răspunse Aniskin, uitîndu-se la Duska cu ochi limpezi. — Atunci m-am hotărît să zic așa : dac-a săvîrșit un furt atît de însemnat, va să zică-nseamnă că vrea să-și ia nevastă...

Fără să-și mai isprăvească vorba, șeful de post se sculă vioi de pe scăunel și porni îngîndurat spre ușă, dar cînd ajunse lîngă prag, bineînțeles că se opri și ascultă la Duska, stînd cu spatele la ea. După o clipă de tăcere, în care timp Duska se căzni să priceapă, ea zîmbi și rosti :

— Da ce-i prost, să se-apuce de furat acordeoane ?

— Se cheamă că-i prost ! — răspunse Aniskin, fără să se întoarcă. — Păi e-n stare un om deștept să fie gelos pe responsabilul clubului ? — Aniskin se-ntoarse iarăși spre Duska și-o întrebă : — Ei, ia

zi-mi, de ce te-ai întors din nou la responsabilul ăsta de club ? Nu cumva fiindcă-ți pupă mînuțele și-ți cîntă la flașnetă ?

Duska nu-i răspunse. Coborî domol de pe cufăr și se îndreptă și mai domol către fereastră, de unde privi pe uliță, lipindu-și umărul de pervaz. Un nor albastru și bucălat se tîra pe bolta cerului, apropiindu-se de soare, iar dinspre el se răsfrîngeau către pămînt o puzderie de raze, tot atît de albastre și de bucălate. Se prăvăleau ca niște caiere ferfenițite în undele gîrlei, iar pe locurile unde fremătau, apa arăta ca smaraldul.

Oftînd înăbușit, Duska se întoarse cu spatele pe jumătate spre fereastră, frămîntîndu-și buzele-i pline, care acum arătau parcă mai gingașe. Lumina ce bătea dinspre rîu îi scălda chipul, iar ochii vînzătoarei se înalbăstreau duios.

— Ian te uită ! — spuse cu glasul înăbușit șeful de post. — Cum s-ar zice, dragoste ca la cinema... Ei, păi am plecat !

Aniskin deschise ușa, își trecu dincolo jumătate din pîntec, păși peste prag, dar iarăși nu plecă — așa era Aniskin ăsta, nicicînd nu pleca dintr-o dată.

— Evdokeia, măi Evdokeia, — o chemă el. — Dar n-ai văzut cine se mai vîntura pe lîngă club, cînd ieșeai cu firțăngăul tău ?

— N-am mai văzut pe nimeni, în afară de Grișka, — răspunse Duska cu glas tulbure. — Pe nimeni !

— Va să zică, tu l-ai văzut pe Grișka, dar firțăngăul, ba !

— Îi abăteam dinadins privirea, ca să nu-l vadă.

— Ei, Evdokeia, Evdokeia ! — cotcodăci Aniskin. Vai de mine, vai de mine !

După aceea, şeful de post ieşi de-a binelea din odaia Duskăi — trecu din nou pe lîngă bogăţiile din magazin, străbătînd prin miasmele de prăvălie, şi ieşi afară unde Polkan, cîinele nimănui, nu se mai tăvălea în frunzişul brusturilor, ci se uita înăuntru pe fereastră.

— Tu-mi eşti, Polkane, măi Polkane ! — spuse Aniskin, zgîlţîind potaia de grumaz. — Acuşi o să-ţi iasă în cale însăşi Evdokeia. O să-ţi iasă-n cale, Polkane, măi Polkane...

Luîndu-şi mîna de pe grumazul lui Polkan, şeful de post îşi miji ochii, luminat de-un gînd. „Interesant, — cugetă el, — foarte interesant, toate bănuielile se-adună împotriva lui Grişka Storojevoi!"

Apoi se îndreptă hotărît spre casă — să prînzească...

5

După ce prînzi, şeful de post, ca-ntotdeauna, se culcă să-i tragă un pui de somn, pentru a nu colinda prin sat pe vipia după-amiezii, iar după ce-şi îndeplini tabietul, sorbi cinci pahare de ceai, se sfătui cu nevastă-sa, Glafira, în privinţa lui Vitka, prîslea familiei, care-şi pierdea dimineţile umblînd hai-hui pe lîngă club, şi, cam în jur de ceasurile opt, ieşi pe uliţă, vîrîndu-şi din mers „Pravda" în buzunar, în vreme ce cu cealaltă mînă îşi încheia

nasturii de la gulerul cămășii. Descurcîndu-se cu bine în amîndouă treburile, șeful de post își zîmbi sieşi, după care cătă îndelung în toate părțile.

În zilele acelea de septembrie, satul n-avea nimic neobişnuit — colbul greu și castaniu zăcea pe șleau, paşnic și nevătămător pentru roți ; doi moșnegi, din cale-afară de bătrîni, pășeau pe uliță sprijinindu-se în toiegelele lor — moș Krîlov și moș Goldobin, — un băiețel alerga c-un cerc de fier de la butucul căruții ; în grădinițele din fața caselor pîlpîia roșul scorușelor, boabele mălinilor străluceau, iar locuințele pitite în dosul pomilor păreau liniștite, învăluite de tăcere, micșorate din pricina oglindirilor răsfrînte pe acoperișuri și pe ferestre de soarele trandafiriu.

Șeful de post porni cu plăcere pe ulița înțesată de praf. Pe înserate, respira mai ușor, așa că nu se apropie prea mult de apele Obiului, să-l mîngîie răcoarea lor, ci înaintă pe ulița dreaptă, iar după vreo cincisprezece minute de mers se pomeni lîngă birourile colhozului. Prin fereastra deschisă se auzea glasul președintelui, Ivan Ivanovici, și-atunci își dădu Aniskin seama că azi era duminică. „Vai, vai, vai, — gîndi el. — Grozav de repede mai fuge vremea ! Ieri fu sîmbătă, azi duminică, iar mîine — iată că mîine-i luni..."

— Așa ! — spuse Aniskin cu glas tare. — Iac-așa!...

Judecînd după glasurile ce răzbăteau pe fereastră, președintele colhozului, Ivan Ivanovici, și cu organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, încheiau bilanțul întrecerilor socialiste din săptămîna aceea, așa că șeful de post intră în biroul președintelui, pășind încetișor, și se îndreptă în vîrful picioarelor pînă în mijlocul odăii, de unde-i salută :

— Să-mi fii sănătos, Ivan Ivanovici ! Să-mi fii sănătos, Serghei Tihonovici !

— Sănătate, sănătate ! — îi răspunseră cei doi și se aplecară iarăși asupra hîrtiilor. — Ia loc, Fiodor Ivanovici.

Șeful de post se tolăni pe canapeaua de dermatină, își rezemă capul de spetează și începu să iscodească, rînd pe rînd, placardele, lozincile, pozele, diplomele și portretele ce-acopereau în întregime pereții biroului președintelui. Cea mai mare parte erau plictisitoare, neinteresante, dar una din lozinci și una din poze stîrniră zîmbetul lui Aniskin.

Lozinca suna așa : „Lucrători de pe ogoare ! Strîngînd la vreme recolta ajutați Patria !" Iată ce scrisese necunoscutul acela pe bucata de hîrtie scumpă și trainică, iar șeful de post cugeta : „Păi, de vreme ce țăranul nu-și strînge la timp recolta, înseamnă că, tot așa cum simte nevoia să bea, ca să-și astîmpere setea, simte și nevoia să duci muncă de lămurire cu el." Așa trebuia înțeles, după felul de-a gîndi al lui Aniskin... „Ia te uită, măi tovarășe, — rumega el în minte, — dacă țăranul n-o să-și adune bucatele la timp, păi asta-nseamnă că l-au împiedicat ploile, zăpada timpurie sau mașinile de proastă calitate. Păi bine, măi tovarășe, dacă lucrătorul ogoarelor nu și-a strîns recolta fiindcă n-a vrut să-și ajute patria, atunci ăsta-i un lucrător cu care neapărat trebuie să se ducă muncă de lămurire. Care-i pricina pentru care nu vrea să-și culeagă rodul ogoarelor la vreme ? Iar dacă țăranul și-a îndeplinit datoria la timpul potrivit, păi, măi tovarășe, ce-i deosebit într-asta, căci și-un prost știe că recolta trebuie strînsă la vremea ei..." Iar poza îl arăta...

— Fiodor Ivanovici, dac-ai venit pîn-aici, apăi nu sta bosumflat! — spuse președintele Ivan Ivanovici. — Cam bănuim noi de ce nu ți-s boii acasă, dar cu toate că nu ești membru al colhozului, hotărîrea adunării generale îi și pentru tine tot lege...

— D-aia își suge într-una din dinte, — adăugă organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, — d-aia pufnește pe nas, fiindc-au furat acordeonul responsabilului de la club. Și iată că-s aproape ceasurile opt, iar acordeonul n-a fost găsit...

— Nu! — răspunse șeful de post, ridicîndu-se cu hotărîre de pe canapea. — Nu, dragii mei tovarăși, nu de-asta pufnesc, că n-am găsit pînă-n clipa de față acordeonul.

— Păi, de ce atunci?

— Iacă, d-aia, — răspunse Aniskin, așezîndu-se pe scaun lîngă organizatorul de partid, — fiindcă din pricina tinereții și-a nepriceperii voastre neghioabe, v-ați apucat să nărăviți poporul la băutură!

Șeful de post luă din mîinile președintelui o foaie de caiet și, scoțîndu-și din buzunar ochelarii, îi puse pe vîrful nasului.

— Păi, de bună seamă! — rosti el mînios. — Venka Mohovoi, trei ruble; Pavel Kustov, cinci ruble; Grigori Storojevoi, iarăși cinci ruble; Varvara Kustova, trei ruble... Ei, și-așa mai departe... De ce faceți isprava asta, măi tovarășe din conducere, de ce nărăviți poporul la băutură? — întrebă Aniskin, scoțîndu-și mînios ochelarii și uitîndu-se la organizatorul de partid. — Ce-ați pățit, nu v-ajunge mintea să gîndiți că omul dacă primește duminică un premiu de trei ruble, n-are altă ieșire decît să dea buzna la vînzătoarea Duska? Pentru

fleacul ăsta, Ivan Ivanovici şi Serghei Tihonovici, nu-i nevoie să termini şcoala medie tehnică, ca să fii în stare să pricepi că, duminica, cinci ruble se prefac negreşit într-o juma de vodcă şi-un mizilic. Şi-atunci stau şi mă-ntreb, care-i pricina, aşadară, pentru care voi, oameni de partid, nărăviţi lumea la beţie ? — întrebă şi mai supărat Aniskin, învăluindu-i cu privirea pe preşedinte şi pe organizatorul de partid. — Luna trecută s-au luat la bătaie, cu două luni în urmă, au fost alte două bătăi. Vă străduiţi ca-n luna asta să fie trei ? Ai ?

Preşedintele şi organizatorul de partid, privind unul la altul, tăceau mîlc, iar Aniskin se înfurie ca o fiară :

— Nu, tinerii mei tovarăşi din conducere, aşa n-o să meargă treaba ! C-odată m-apuc s-amendez tot colhozul, de-o să vă dîrdîie tîrtiţa... Ian te uită, ce-au mai scornit ! Tu, Ivane Ivanovici, dă-i omului un premiu, dar nu-n fiece duminică şi nu cinci ruble. Dă-i o sută de ruble, dar să-i dai cînd s-a isprăvit fie strînsul recoltei, fie cositul fînului, fie însămînţările. Atunci, Ivan Ivanovici, omul o să-ţi strîngă mîna. Suta asta de ruble n-are s-o dea pe băutură, ci-o să-şi cumpere vreun lucru de folos, cu chibzuinţă... Ai !

Aniskin cîrni din nas, îi înapoie preşedintelui foaia de caiet şi se întoarse cu faţa spre fereastră, mînios ca un buhai toamna. Într-adevăr, acum pufnea şi-şi sugea şi mai îndîrjit dintele găunos.

— Fiodor Ivanovici, — spuse preşedintele cu îngrijorare, — de fapt, ai dreptate, dar cu toate astea premiile săptămînale au fost votate de întreaga adunare generală. Iar să-ncalci democraţia colhoznică...

— Iată pînă unde mi-a ajuns mie democrația voastră colhoznică ! — îl întrerupse Aniskin, ducîndu-și muchea palmei în dreptul gîtului, de parc-ar fi vrut să și-l reteze. — Cu democrația asta nu le vii de hac trîntorilor, iar în ce privește votul, mai trebuie văzut, cînd s-a votat și cine-a votat... Iacă, spune-mi, tu, Serghei Tihonovici, a cîta era pe ordinea de zi, problema cu premiile săptămînale ?

— Cea din urmă, pare-se...

— Nu pare-se, ci chiar cea din urmă !... Cu democrația ta colhoznică am stat în ședință pînă la întîiul cîntat al cocoșilor ! — Îndoindu-și degetele, Aniskin bătu în masă. — Apăi, să-ți spun eu ție una și bună : la ceasurile trei din noapte, poporul votează orice. Iar în al doilea rînd, ia să vedem, cine-a răcnit mai avan pentru premiile săptămînale ? — întrebă el înciudat. — Păi, în fruntea tuturor, bețivanii au fost cei care-au votat din toată inima... Vezi bine, ăștia n-au terminat școli medii tehnice, dar și-au dat la iuțeală seama că treaba miroase a vodcă, în sticle de-o juma...

Aniskin se sculă și, călcînd strîmbog, ca ursul, din pricina răzvrătirii ce-i cuprinsese ființa, se apropie de placarda cu „Lucrătorii ogoarelor !“ și se pomeni la aceeași înălțime cu țăranul zugrăvit pe ea, în pofida faptului că bietul de el se afla sus de tot pe perete. Șeful de post mai umblă cîteva clipe prin birou, bocănind din sandale și făcînd să scîrțîie scîndurile dușumelelor, și după ce privi la placardă, se domoli.

— Ia te uită ! — spuse președintele Ivan Ivanovici, după cîteva momente de tăcere. — Se află aici un grăunte de judecată...

— Pare-se că da, — răspunse cu înțelepciune organizatorul de partid.

Organizatorul de partid se uită la președinte, președintele la organizatorul de partid, și amîndoi tăcură mile. Pe ferestrele larg deschise, zvonurile de seară ale satului năvăleau în birou — scrîșnetul roților de la fîntîni, trosnetele difuzorului de la club, mugetul vacilor care cereau să fie mulse și țipetele asurzitoare ale copiilor la scaldă.

— Fiodor Ivanovici, ei, Fiodor Ivanovici, — întrebă lingușitor președintele, — dar de ce-ai venit atît de înrăit ?

— D-aia-s înrăit, — răspunse șeful de post, — fiindcă toată ziulica am fost silit să stau de vorbă cu cei mai răi oameni din sat. Iacă, abia ce-am fost la trîntorii ăia, și mai tîrziu o să fie nevoie să mă duc și la alții... Iar la tine-n birou de ți-am intrat, asta-i fiindcă am nevoie de Grișka Storojevoi.

— Curînd va să vie și Grișka Storojevoi, — răspunse organizatorul de partid, răsuflînd ușurat. — Astăzi lucrează pe „Belorus"...

Într-adevăr, cînd șeful de post ieși în pridvorul birourilor și privi spre răsărit, o trîmbă firavă de colb prindea să se ridice-n văzduh, lîngă îngrăditura de la marginea satului, și tractorul „Belorus" se auzea urlînd ca o fiară — de bună seamă, venea Grișka Storojevoi. Aniskin coborî din pridvor și se opri după colț. Își rășchiră larg picioarele și-și așeză mîinile pe pîntec — pentru ca numaidecît să-nceapă să-și învîrtă degetele ca o morișcă.

Rotindu-și și smucindu-și roțile uriașe, de-ai fi zis că-s niște aripi, „Belorus" se apropia năvalnic, iar îndărătul tractorului, săltînd din pricina vitezei,

remorca gonea și ea nebunește, îndesată pînă peste poate cu muieri în cele mai felurite culori. De altminteri, muierile păreau împopistrate, numai privite de la depărtare. Cînd, în cele din urmă, tractorul se opri lîngă birou, scoțînd un răget sălbatic și învăluindu-se de fum, se putu vedea că femeile erau cumplit de prăfuite, c-un colb gros și cafeniu așternut peste ele. Coborîră din remorcă, despletindu-se ca un evantai, iar Maruska Șmeleva se apucă să răcnească ;

— Ce l-a apucat, suratelor, își bate joc de oameni ! Nu-i de ajuns că ne-a zdruncinat mațele, dar uitați-vă ce mi-a făcut... Priviți, suratelor, ce s-a ales din bluza mea nouă !

În răstimp ce Maruska striga, din cabina tractorului săriră Grișka Storojevoi și nenea Ivan, brigadierul tractoriștilor. Grișka se-ndreptă spre birouri, iar nenea Ivan se luă după el, strigînd și dînd din mîini. Grișka se opri în pridvor și-l înhăță cu grosolănie de umăr pe brigadier.

— Păi, să nu mă pui pe mine să car muieri ! — zbieră el cu glasul său de bas profund. — Să nu-ți închipui că mi-s mătură, înțeles-ai !

După aceea, Grișka Storojevoi vru să intre în birou, să se mai ia la gîlceavă și cu președintele, dar nu dovedi — de după colț se ivi Aniskin, șeful de post, și-l cheamă pe tractorist, făcîndu-i semn cu degetul, după care, fără să privească îndărăt, o luă de-a lungul uliței. Umerii spătoși ai șefului de post se legănau din pricina felului în care pășeau lăboanțele lui strîmboage, ca niște buturugi, și care lăsau pe șleau urme rotunde, de parc-ar fi trecut pe-acolo un elefant.

— Aniskine ! — strigă Grișka Storojevoi, dar șeful de post nici nu se sinchisi. — Aniskine !

Grișka scuipă înciudat, strivi scuipatul cu cizma din pînză de foaie de cort, și se luă totuși după șeful de post.

Clubul se afla la o aruncătură de băț de birourile colhozului, vreo două sute de metri, așa că-n curînd se opriră — Aniskin lîngă afișul filmului „Ferește-te de automobil", iar Grișka Storojevoi la cinci metri de el. Chipul lătăreț al tractoristului îi dădea la iveală zvîcnetul tîmplelor și freamătul fălcilor, sprîncenele pleoștite aproape că-i acopereau ochii, iar pumnii și-i ținea spînzurați, pe lîngă trup, ca niște greutăți de cîntar.

Într-un cuvînt, ăsta era Grișka Storojevoi, așa că Aniskin își vîrî degetul în afișul clubului și rosti înveselit :

— Care va să zică, nu de automobil trebuie să te ferești, ci de Grișka Storojevoi și de tractorul lui...

— De ce m-ai chemat ? — întrebă Storojevoi, șoptind stînjenit. — De ce m-ai chemat, Aniskine, și pe deasupra mai mă și batjocorești ?

Grijka Storojevoi rînji, dezgolindu-și dinții tineri, ca un lup bătrîn și Aniskin își curmă zîmbetul încremenind, dar ochii apucară să i se holbeze din ce în ce mai mult. Scînteiau cenușii, mari și reci, ca niște pietricele de prund străvezii. Cînd ochii i se holbară de-a binelea și încremeniră și ei, începură să reverse spre Grișka ceva nevăzut, dar învîrtoșat, gros, încordat. Se revărsa și se tot revărsa, iar după aceea, șeful de post oftă din adînc, fără să-și miște buzele :

— A ? !

Grişka stătea ca o stană de piatră, dar capul îi clocotea.

— A ? !

Şeful de post se întoarse, se apropie de pridvorul clubului şi se aşeză. Spectacolul de la ceasurile şapte — pentru copii — cu filmul „Fereşte-te de automobil" încă nu se terminase, aparatul de proiecţie zbîrnîia din spatele peretelui, copilaşii făceau o larmă nemaipomenită şi hohoteau de se cutremura clubul ; în vreme ce-n afara clubului, viaţa se desfăşura în tihnă mai departe. Profesorul de matematică, Molceanov, trecu domol cu bicicleta pe şleaul colbuit, Suzghiniha, păşind mărunt şi grăbit, se îndreptă către magazinul sătesc, iar la creşa ce se afla la vreo sută de metri de club, se deschise pe neaşteptate şi zgomotos o fereastră, în cadrul căreia se ivi bucătăreasa dolofană a creşei, mătuşa Maria căscă, privi la Aniskin şi-şi făcu cruce în dreptul gurii.

— I-ascultă, Grişka, — spuse Aniskin îngîndurat, — în ultima vreme te-ai stricat rău de tot... Ai ajuns pîn-acolo, încît să-njuri în faţa mea. Cum de vine asta ?

— Iartă-mă, nene Aniskine ! — se rugă Grişka cu glasul său de bas dogit. — Ba cu muierile ălea, ba cu... Iartă-mă, nene Aniskine !

Lăsîndu-şi capul în jos, tractoristul scormoni cu botul cizmei pămîntul bătătorit, îşi vîrî mîinile în buzunar, ca să nu-i mai stea spînzurate în dorul lelii, şi porni să privească la un gîndac ce înota prin colb, străduindu-se să răzbată pînă la un ostrov pitic de iarbă pîrjolită. Fiecare gătej şi fiece pietricică îi stăteau în cale, dar le ocolea îndîrjindu-se,

și, în cele din urmă, ajunse pînă la firele ierbii. Atunci Grișka își ridică privirea și, uimit, întrebă :

— D-apăi, nene Aniskine, ce tot cați la cizmele mele ?

— Iacă, la ce mă uit, — răspunse tăios Aniskin, — cizme dintr-astea, nu-s decît două perechi în sat. Numărul patrușcinci nu purtăm decît noi, Grișka, tu și cu mine, cînd se noroiește vremea...

— Și ce-i cu asta, nene Aniskine ?

— Păi aia-i, Grigori Storojevoi, — răspunse Aniskin, ridicîndu-se de pe pridvor, — aia-i, că i-au șterpelit acordeonul responsabilului de la club... Așa că ia-te după mine.

Aniskin se apropie de scîndura de peste pîrleazul de nuiele, așteptă să-l ajungă și Grișka din urmă, și-i arătă urma gălbuie lăsată de niște cizme din pînză de foaie de cort.

— Uită-te la urma asta, — spuse Aniskin, — au lăsat-o după ploaie. Acum, ia uită-te, același lut galben se află și lîngă ușa clubului, nu demult au făcut săpături adînci și-au scos lutul deasupra. Și-atunci, ce-nseamnă asta ? — întrebă șeful de post și, tot singur, își dădu răspunsul : — Păi, înseamnă că hoțul a cărat acordeonul șterpelit peste pîrleazul ăsta... Așa că, haide, Grigori Storojevoi, pune, zic, piciorul pe scîndurică...

— Și ce-i cu asta, nene Aniskine ? — spuse încet Grișka. — La ce bun, să-mi pun piciorul ?

— Pune-l, pune-l...

Strîngînd din umeri și zîmbind pieziș, tractoristul urcă pe scîndura ce se îndoi sub greutatea lui, și-și puse piciorul peste urmă.

— Halal să-mi fie ! — se bucură şeful de post, bătînd din palme. Am un ochi, diamant, nu alta ! Urma-i numărul patruşcinci... Aha, aha ! — cotcodăci el. — Aha, aha !

Foarte mulţumit de sine, şeful de post dădu din mîini şi cotcodăci iar, după care, uitînd de bucuros ce era de Grişka Storojevoi, alergă în trap mărunt spre uşile clubului ; însă tractoristul se luă după el, îl prinse din mers de poala cămăşii cenuşii şi rosti morocănos :

— Nu l-am luat eu, acordeonul.

Oprit din zorul goanei, Aniskin stătu locului, se întoarse către Grişka şi, deodată, se uită la el cu nişte ochi atît de adînci şi îngînduraţi, încît chipul şefului de post scăpăra cu străluminat, aşa cum prea bine i-l ştia tot satul. Avea o înfăţişare ciudată, cînd nu se putea ghici cu nici un preţ ce gîndeşte şi ce vrea de la omul din faţă-i şi cînd în ochi i se aprindeau nişte puncte scînteietoare, care vrăjeau şi atrăgeau, întocmai ca vraja pe care-o răspîndeşte în juru-i un licurici singuratic, pe-o noapte cu lună. Erau nişte ochi neobişnuiţi, cu care şeful de post privea în adîncuri şi străvedea pînă dincolo de ele, pătrunzînd în măruntaiele omului ca nişte raze Roentgen încît acesta simţea cum i se prelinge pe şira spinării un fior îngheţat şi gîdilător.

— Tot ce se poate, tot ce se poate, — spuse tărăgănat Aniskin. — Tot ce se poate, să nu fi tu cel care-a şterpelit acordeonul, dar se poate şi pe dos... Treaba asta încă n-o ştiu taman bine, dar iacă... Hai, să mergem la uşă, Grigori Storojevoi ! Am să pun alături şi lutul şi... Hai, să mergem, Grigori Storojevoi !

— Ușa, eu am deschis-o... — spuse Grișka. — Dar n-am furat acordeonul.

La club, aparatul de proiecție țăcănea mai departe, ca o mitralieră, filmul „Ferește-te de automobil“ încă nu se terminase, dar copilașii țipau acum și mai strașnic, fără nici o oprelişte, cum se întîmplă totdeauna înainte de sfîrșitul unui film, cînd peste cîteva clipe ușile se vor deschide larg, iar măruntul popor al țîncilor va da buzna afară, într-o viermuială cumplită, înghesuindu-se și stîlcindu-se. Da, era aproape de ceasurile nouă, și colhoznicii vîrstnici se îndreptau spre club în straie de duminică, fetele și flăcăii chicoteau, iar undeva se și pornise să zbîrnîie, cu glasul ei dogit, o armonică cu trei rînduri de butoane.

— Responsabilul clubului spune, — zise zîmbind Aniskin, — că ușa poate fi deschisă dintr-o singură zgîlțîitură, cît de neînsemnată... Nu, măi fîrtate, nici gînd de-așa ceva ! fără-ndoială că-i nevoie s-o zgîlțîi, dar mai trebuie și-un coșcogeamite omul care s-apese de sus. Cîrligu-i sus de tot... Și, iacă, am găsit de cuviință că-n sat la noi numai doi oameni îs în stare să deschisă ușa — eu și cu tine, Grigori Storojevoi... Ai !

— N-am luat eu acordeonul, nene Aniskine !

— Da poate că l-ai luat ! Că doară-n afară de ușă, Grigori Storojevoi, mai sînt și alte dovezi, — răspunse șeful de post și-și supse dintele, aspru. — Mai sînt !

— Ce dovezi ? — întrebă tînguitor Grișka, scoțîndu-și mîinile din buzunare. — D-apăi ce se-ntîmplă aici ?

— Declarațiile verbale ale vînzătoarei Evdokeia Mironovna Pronina ! — răspunse Aniskin pe un ton oficial. — A declarat la cercetări că dumneata, Grigori Storojevoi, dădeai tîrcoale prin fața clubului, în vreme ce ploua. Asta-i una la mînă ! Iar în al doilea rînd, față de ei ai amenințat c-ai să furi acordeonul...

— Minte, minte ! — Speriindu-se de-a binelea de vorbirea orășenească a lui Aniskin, Grișka începu să strige și să dea din mîini, de-ai fi zis că se leapădă de satana. — Cînd am putut să spun eu așa ceva, de vreme ce nici nu vorbesc cu Duska...

— Nu vorbești cu ea ? — îl întrerupse deodată Aniskin în șoaptă, uimit și pornind să dea și el din mîini. — Cum așa, adică nu vorbești cu ea ?

Șeful de post se trase c-un pas îndărăt de lîngă tractorist, își supse de trei ori la rînd toți dinții și-și duse mîinile la spate. De bună seamă că asta fu pricina pentru care pîntecul i se bobonă, ieșindu-i înainte, și cămașa i se desfăcu la piept, dîndu-i la iveală părul flocănos și cărunt.

— Ei, Grigori, Grigori Storojevoi, — spuse cu amărăciune șeful de post. — Te știu de mic copil, încă de cînd erai în scutece, te prețuiesc pentru munca ta de fruntaș în colhoz, iacă, mă căznesc să dau crezare faptului că nu tu ești cel care-a șterpelit de la club acordeonul responsabilului, și cînd colo, mă minți... Zici că nu vorbești cu Duska !

— Nu te mint, nene Aniskine...

— Cum nu mă minți, cînd Evdokeia mi-a spus : „Eu și cu Grișka Storojevoi am hotărît să ne căsătorim..." Ei, ei ! — Aniskin dădu molatic din mînă. — Ei, ei !... Ei bine, fie... Să vii mîine la birou, la nouă, să facem confruntarea cu Pronina... Păcat !

Şeful de post nu vroia să se uite, parcă dinadins, la Grişka Storojevoi care, potolit, privea către apele gîrlei. Întocmai ca deunăzi chipul vînzătoarei Duska, faţa flăcăului era şi ea iluminată de oglindirea undelor albastre, iar buzele îi tremurau. Apoi, Storojevoi oftă din adînc şi porni agale, într-o direcţie opusă celei în care vroia să se îndrepte şeful de post.

Aniskin o apucă spre club. Merse şi tot merse, pînă se pomeni dincolo de colţul clubului, de unde se vedea bine uliţa. Acolo, şeful de post se opri locului.

— Aşa ! — spuse el. — Iac-aşa !

Prin gloata zgomotoasă, care apuca să se îndesească, cei trei fraţi Pankov păşeau plini de fudulie, îndreptîndu-se spre club — ca întotdeauna, înainte mergea Senka, după el — Boris şi Volodka ; şi, ca întotdeauna, fraţii erau înţoliţi la fel, şi tot la fel îşi bombau ameninţător piepturile şi-şi mijeau ochii lor tuciurii de mongoli ; erau atît de zdraveni şi de vînjoşi, încît păreau patraţi. Fraţii Pankov îşi croiră drum, ca un brăzdar, prin grupul de flăcăi din pridvor şi, îmbrîncindu-i într-o parte şi-n alta, răzbiră pînă la ferestruica unde se vindeau biletele.

— Aşa ! — repetă Aniskin. — Iac-aşa !

Nici nu dovediră fraţii Pankov să treacă prin mulţime şi să-şi cumpere biletele, iar după aceea să se proţăpească în pridvor ca nişte cadre, că tineretul amuţi — rîsetele cîrdului de fetişcane de pe prispa creşei se stinseră, cei cinci sau şase băieţandri care n-aveau de gînd să intre la cinema îşi luară bicicletele de lîngă club, iar perechile se îndepărtară de pridvor, privind cu sfială la cei trei fraţi. Şi la

club se lăsă o liniște ca la parastas, cînd lumea abia se așază la masă.

— Ei bine ! — bodogăni Aniskin. — Mă duc la ei !

Șeful de post ieși pe terasa clubului, unde putea fi zărit de toată lumea, se plecă, străduindu-se eroic să-și curețe sandalele de praf, apoi se îndreptă și văzu ceea ce vroia să vadă, — după ce coborîseră din pridvor, frații Pankov stăteau acum spășiți în mijlocul mulțimii, cu toate acestea, în jurul lor se făcuse un gol. Iar șeful de post pătrunse tocmai în golul acesta, privi la cei trei frați cu ochii săi bulbucați și, luîndu-și o înfățișare, de parcă nu s-ar fi aflat zeci de oameni în preajmă, îi chemă la dînsul, cu un gest jignitor și nepăsător, făcîndu-le semn cu mîna :

— Haide, apropiați-vă, unul cîte unul, nerușinaților ! Și ia luați-vă după mine...

Aniskin îi mînă pe frații Pankov în dosul clubului, se rezemă cu spatele de peretele tencuit al cabinei de proiecție și ascultă cum aparatul continua să țăcăne, și cum copiii, pregătindu-se să dea buzna afară, strigau cu înverșunare, după care porni să privească iscoditor la tustrei frații, cu ochi blînzi și îngîndurați, cercetîndu-i din cap și pînă-n picioare, de parcă ar fi încercat să vadă prin ei ; îl iscodi mai întîi pe Senka, cel mai mare, după aceea pe cel mijlociu — Boris, apoi pe mezin — Volodka.

— De la club s-a fost șterpelit acordeonul, iar eu stau și-mi pierd vremea de pomană cu voi ! — rosti el gînditor. — Se vede că Grișka Storojevoi nu v-a bătut ca lumea, de-i nevoie ca iarăși să-mi irosesc timpul...

Şeful de post prinse să rîdă încetişor, căci, auzind de tractorist, Senka Pankov strînse din pumni, iar fraţii cei tineri se traseră mai lîngă el, alăturîndu-şi umerii. Vai, tustrei fraţii stăteau ca un zid lîngă Aniskin — patraţi, parcă umflaţi de muşchii ce dădeau să le plesnească sub cămăşi, cu priviri întunecate din pricina mumei lor, Praskovia, cea cu ochii de mărgele tuciurii, femeie veselă şi vrednică, întocmai ca muierea şefului de post, şi care-i turnase pe cei trei fraţi, aidoma făpturii ei. „Ah, Praskeva, Praskeva, — se gîndea Aniskin. — Eşti muiere pricepută-n toate cele, dar de ce ţi-or fi băieţii atît de sălbatici ! Iacă, asta n-am s-o-nţeleg niciodată !"

— Haide, întindeţi-o la cinema ! — spuse Aniskin, căci dincolo de perete, aparatul de proiecţie îşi curmase zumzetul, iar copiii, urlînd, dădeau buzna afară din club. — Întindeţi-o la cinema, fîrtaţilor... Iacă, de-o fi să am niţică vreme slobodă, o să mă lămuresc eu şi cu voi...

Şeful de post îşi dezlipi spinarea de perete, îi dădu la o parte cu pîntecul pe cei trei fraţi, trecu printre ei şi numaidecît se pomeni în droaia copiilor care ieşeau din club. Cei mai înalţi dintre ei îi veneau lui Aniskin pînă în dreptul sfîrcului ţîţii, iar şeful de post, după ce scormoni de sus, cu privirea, peste capetele copiilor şi alese pe unul mai oacheş şi mai voinicel, — îl apucă pe băieţel de poala cămăşii.

— Uite, măi Kolka Sidorov, — spuse el. — Ia-ţi degrabă picioarele la spinare şi dă o fugă pînă la mătuşă-ta Duska, vînzătoarea. Şi s-o-ntrebi, măi Kolka Sidorov, cine şi-a cumpărat în anul ăsta, afară de mine şi de Grişka Storojevoi, cizme din pînză de foaie de cort, numărul patruzeci şi cinci... Ia, mai spune o dată, Kolka Sidorov.

Repetînd întocmai porunca șefului de post, Kolka, împreună cu trei însoțitori de bună voie, o luară la goană către magazinul sătesc, iar Aniskin se întoarse lîngă pridvor, să se uite cît de repede pătrunde lumea la club. Dădu mîna cu președintele sfatului sătesc, Korovin, și-o salută aparte, fără să-i întindă mîna, pe soția președintelui colhozului, dădu din cap, în semn de binețe, lui nenea Ivan, brigadierul tractoriștilor și directorului școlii de opt ani, după care așteptă, pînă se apropiară de el nevastă-sa, Glafira, și Fiodor, feciorul său mezin.

— Așteptați-mă un minut ! — îi rugă el. — Am nițică treabă.

Glafira, soția șefului de post, purta o rochie de mătase, niște pantofi cu toc potrivit, își acoperise capul c-un batic cenușiu și ținea în mînă o batistă curată. Iar Fiodor, mezinul — de rușinea lui taică-său — un tractorist ca toți tractoriștii, fără vreun semn mai acătării — îmbrăcase pantaloni negri, o cămașă căreia îi sumesese mînecile și niște pantofi din pînză de foaie de cort. Atît la chip, cît și la statura-i măruntă, Fiodor îi semăna mumă-si.

— N-am găsit acordeonul, — șușoti Aniskin nevesti-si și mezinului. — Așa că să nu m-așteptați devreme acasă...

— Bine ! — îi răspunse nevastă-sa și porni spre club, dar se opri din drum. De altminteri, așa erau toți cei din neamul Aniskinilor, nu plecau dintr-un bun început.

— Cînd ai să găsești acordeonul ? — îl întrebă nevastă-sa încet, să n-o audă nimeni.

— Mîine, — îi răspunse Aniskin. — Așa cred, că spre seară. Pe la ceasurile nouă.

Nevastă-sa, Glafira, încă mai urca, legănîndu-se, spre pridvorul clubului, iar fiu-său, Fiodor, abia deapucase să-i întindă controloarei biletul, că de-a lungul uliţei răsună un lipăit de picioare desculţe, şuierăturile haiduceşti şi chiuiturile lui Kolka Sidorov şi-ale celor trei tovarăşi ai săi, care se înapoiau de la magazin. Gîfîind, veneau în goana mare spre şeful de post, iar Kolka, din pricina avîntului, se izbi zdravăn de pîntecul lui Aniskin — căci nu mai avusese cum să se oprească altfel — şi raportă, vorbind repezit :

— Nene Aniskine, tuşa Duska a zis că n-a cumpărat nimeni aşa ceva. Numai tălică şi cu nenea Grişka.

— Aşa ! — îşi miji ochii Aniskin. — Iac-aşa ! Privi la afişul filmului „Fereşte-te de automobil", băgă de seamă că toată lumea apucase să intre pe uşă şi că acum rămăsese doar liniştea să se tîrască pe neîncăpătoarea terasă a clubului. După aceea, sprîncenele lui Aniskin săltară pe frunte, buzele i se crîmpoţiră a viclenie, iar mîna dreaptă şi-o aşeză uşurel pe capul negricios al lui Kolka Sidorov.

— Ia te uită ! — spuse şeful de post. — Dacă daravera asta s-ar petrece la cinema, apăi fără îndoială că anchetatorul penal s-ar văita : „A douăzeci şi şaptea ipoteză se dovedeşte inutilizabilă..." Dar iacă, o să mai vedem noi ce-i şi cu ipoteza asta. Ba chiar o să mai avem foarte mult de furcă cu ea, măi Kolka Sidorov, băietul Anastasiei Sidorova...

Păşind hotărît şi ţinîndu-şi mîinile la spate, şeful de post porni pe uliţă, în vreme ce Kolka Sidorov şi tovarăşii săi se luară după el. La cîtva timp, toţi cinci pieiră după cotitură.

o

6

În clipa cînd Aniskin, după ce mai umblase pe nu se știe unde, dădea să urce în pridvorul spitalului, încetul cu încetul pornea să se întunece ; o lună povîrnită atîrna deasupra apelor Obiului, iar în grădinițele caselor se auzea, cînd și cînd, șuieratul păsărilor de noapte. Dintre toți oamenii de pe lumea asta, șeful de post care luptase patru ani pe cele două fronturi ale războiului pentru apărarea patriei și fusese rănit încă de pe vremea războiului civil, pe doctori îi prețuia cel mai mult, așa că urca pridvorul cu multă băgare de seamă, străduindu-se, cu greutatea lui de-o sută și douăzeci de kilograme, ca scîndurile să nu scoată nici măcar cel mai mic scîrțîit.

— Ei ! — rosti el bătînd la ușă. — Ei, e careva pe-aici ?

— Intră, intră.

În odăița căreia i se zicea camera de gardă, la lumina becului electric, doctorul de țară, Iakov Kirillovici, ședea ținînd în mîna întinsă o carte pe care-o citea atît de adîncit, încît mișca din buze. Iar cînd Aniskin îl salută politicos, Iakov Kirillovici doar mormăi prelung și-i arătă cu capul un scaun : pasămite, așază-te și ține-ți gura.

— Mulțumesc, Iakov Kirillovici !

În camera de gardă, după cum se și cuvenea, atîrnau fel de fel de afișe, înfățișînd muște mărite, intestine colorate, însoțite de tot soiul de îndemnuri : asta să nu mănînci, asta să nu bei și să nu umbli pe la babe-doftoroaie. Ca și la birourile

colhozului, Aniskin cunoştea pînă în adîncul măruntaielor fiecare afiş şi fiecare poză, dar nu-şi îngădui să-şi bată joc de afişele spitalului, ci, aşezîndu-se pe scaun, se întoarse cu faţa către Iakov Kirillovici şi, zîmbind plin de modestie, întrebă :

— Nu care cumva citiţi Biblia, Iakov Kirillovici ? De cum am intrat, de-ndată m-a cuprins o nespusă uimire. Oare, gîndeam, o fi dat Iakov Kirillovici în cele bisericeşti !... — După ce rosti aceste cuvinte, Aniskin îşi plecă într-o parte capul şi spuse mai departe îngîndurat : — Iacă, toţi doctorii pe care-i ştiu, toţi îs necredincioşi...

— Fiodore, — îl întrerupse Iakov Kirillovici, lăsîndu-şi Biblia şi dînd mînios din cap. — Fiodore, de patruzeci de ani îţi tot zic să nu-mi mai spui doctor... Uite, să ţii minte pentru viitor : nu-s doctor, ci felcer de pe vremea armatei ţariste...

Cuvîntul „ţarist", Iakob Kirillovici îl apăsă în chip deosebit, dădu iarăşi din cap, ca un cal ce se apără de tăuni, şi, bodogănind, se întoarse la cititul pe care-l întrerupsese. Dumnealui, Iakov Kirillovici, era atît de slab şi de deşelat, încît cînd examina un bolnav, de multe ori i se întîmpla să-şi ridice cămaşa şi să-i spună : „La mata, măi nene, uite, îi ruptă coasta asta, a şaptea ! O vezi bine ?" Şi, într-adevăr, pe trupul lui Iakov Kirillovici se vedea de minune cea de-a şaptea coastă, ca la un schelet...

Camera de gardă era neîncăpătoare, doar o singură ferestruică privea în bezna nopţii, însă în odăiţă era o curăţenie atît de cumplită, încît se părea că înăuntru nu se afla nimic, nici un sunet măcar. Doar din cînd în cînd mai strălucea ceva rotund — nici tu căzănel, nici tu oală — un soi de vas pentru ţinut vată şi feşi ; două dulapuri albe,

cu felurite instrumente, se înălţau încremenite, iar într-un ungher se afla pitită o canapea atît de albă, încît îţi era milă nu numai să te aşezi pe ea, ci chiar să şi sufli asupră-i.

— Oţi fi sau n-oţi fi doctor, Iakov Kirillovici, — spuse şeful de post, după o clipă de tăcere, — numai că ştiţi de-o sută de ori mai multe decît orice alt doctor, dumneavoastră vă pricepeţi şi la ce-i pe dinăuntru, şi la ce-i pe dinafară, la toate cele... Pe dumneavoastră, Iakov Kirillovici, vă respectă toată lumea din sat, numai că eu nu mă pot dumeri, de ce-oţi fi citind dumneavoastră Biblia aia...

Iakov Kirillovici tăcea, aşa că Aniskin părăsi nădejdea să mai primească vreun răspuns în privinţa Bibliei, deşi era curios ca o coţofană. În loc de altceva, şeful de post se apucă să-şi cerceteze unghiile cu multă băgare de seamă — crescuseră mari, şi, trebuie s-o spunem, chiar nespus de mari, ca la o domnişoară de oraş. Şi, fireşte, faţă de curăţenia cumplită de spital, mîinile lui păreau lipsite de prospeţime, murdare, întocmai ca mîinile unui băieţel întors de la joacă în zilele ploioase de primăvară.

— Iacă ceva interesant, — spuse după aceea Aniskin, — minte ceasul ăsta, au ba ?

— Ceasul nu minte, ci stă ! — răspunse supărat Iakov Kirillovici. — Iar Biblia o citesc, dragule, pentru că scriitorii ar trebui să-nveţe să scrie, aşa cum au făcut-o necunoscuţii autori ai Bibliei, necunoscuţi, dar geniali... De altminteri, drăguţule, nu-s toţi autorii chiar atît de necunoscuţi. Fericitul Augustin... — Aici, Iakov Kirillovici se opri şi zîmbi ironic. — De fapt, ce-nseamnă pentru tine, Fiodore, fericitul Augustin ? Ţie-ţi trebuie Sherlock Holmes ! Sherlock Holmes !

— Iacă, din pricina lui am și venit la dumneavoastră... — zîmbi subțire Aniskin. Adică din pricina lui Sherlock Holmes...

După vorbele rostite de șeful de post, Iakov Kirillovici își închise Biblia de-a binelea, se sculă cît era de lung și, dîndu-și jos ochelarii de pe nas, privi la Aniskin cu niște ochi atît de adînciți în orbite, încît păreau să facă trup închegat cu pleoapele sale întunecate, din care pricină păreau nespus de uriași. Iakov Kirillovici era întotdeauna serios, de parcă ar fi operat din faptul dimineții și pînă seara tîrziu, însă acum încremenise cu totul, ca o stană de piatră.

— Aha ! — rosti el — Va să zică, dragule, nu ești în stare să găsești acordeonul !

— Nu-s în stare, Iakov Kirillovici ! — recunoscu ușurat Aniskin și se ridică și el. Am prins eu un firicel, Iakov Kirillovici, dar dacă dau greș, păi îmi pierd pentru totdeauna orice autoritate în fața omului de care-i vorba, iar din daravera asta tot satul o să se simtă prost.

— Tot satul ?

— Păi, nu chiar tot satul, Iakov Kirillovici, — răspunse grăbit Aniskin, — dar mulți din ei... Dar nu, Iakov Kirillovici...

Încurcîndu-se, șeful de post se lăsă să cadă îndărăt pe scaun, cu fundul său gros, după care se uită la felcer, de jos în sus, întocmai cum, nu de mult, se uitase și la Grișka Storojevoi. Însă Iakov Kirillovici nu băgă nimic de seamă din toate acestea, ci, pășind ca un curcan, străbătu camera de gardă, îl apucă pe șeful de post de umeri cu degetele sale osoase, încleștîndu-l dureros și poruncindu-i :

— Spune totul, pe şleau, Fiodore !

La început, din cauza durerii ce-i chinuia umărul, Aniskin se încruntă, apoi zîmbi și răspunse :

— Sherlock Holmeșii ăștia, năzdrăvanii de la raionul de miliție, măsoară după o urmă de talpă înălțimea unui om... Se uită cu lupa la urma lăsată și, nici una, nici două, gata : „Înălțimea o sută optzecișase !" Iacă, așadar, Iakov Kirillovici, să-mi ziceți dumneavoastră, se poate face năzdrăvănia asta și de-a-ndăratelea ?

— N-am înțeles, Fiodore ! — răspunse Iakov Kirillovici. — Așa ți-i vorba, sporovăiești cu nemiluita, dar fără nici un tîlc.

— Vai de mine, cum de n-are tîlc ! — răspunse obijduit Aniskin. — Păi, tocmai că vă-ntreb : dar după înălțime, se poate hotărî numărul unei cizme ? Iacă, dac-un om îi mai mărunt de statură, dar spătos ca o namilă, poate purta-n picioare cizme patrușcinci ?

— Vezi, măi Fiodore, — răspunse cu răceală Iakov Kirillovici, după o clipă de tăcere. — Nu știu, și la drept vorbind, nici nu vreau să știu ce anume meșteresc năzdrăvanii ăia ai tăi, dar cunosc un om care, la o înălțime de aproximativ o sută șaizeci de centimetri, poartă încălțăminte cu numărul patruzeci și cinci, — zîmbi pe sub mustață Iakov Kirillovici. — Cu dezvoltarea precoce din zilele noastre, dragule, o fată la șaisprezece ani îi domnișoară. Da ! Și mai dă-mi voie să-ți spun, scumpule, că iubita dumitale copilă, Zinaida, în ciuda faptului că-i coaptă înainte de vreme, cu toate acestea nu vrea să muncească.

Iakov Kirillovici își ridică degetul și-l vîntură în aer ca pe un paloș. Apoi se plecă asupra șefului de post și prinse să privească foarte liniștit la Aniskin,

care roșea pe îndelete, începînd de la grumazu-i vînjos. Și iată că roșeața îi trecu de la grumaz la fălci, de la fălci la obraji, iar după aceea, păru să-i cuprindă tot chipul.

— Iakov Kirillovici, dumneavoastră ați spus... — bîigui Aniskin, — dumneavoastră ați spus...

— Ce-am spus, am spus, preaiubitule ! Da-a !... — Mai stînd plecat vreo trei clipe asupra șefului de post, lui Iakov Kirillovici i se făcu milă de el și spuse aproape liniștit : — Omul ăla, care-ți trebuie ție, Fiodore, a fost joi la mine să-mi ceară un certificat medical... N-a primit certificatul medical, dar l-am cîntărit și i-am măsurat înălțimea... Da-a ! Eu, dragule, de șaizeci de ani urmăresc greutatea și înălțimea băștinașilor și-am ajuns la niște concluzii uluitoare. Uluitoare !

— Care-s alea, Iakov Kirillovici ? — întrebă lingușitor șeful de post. — Pînă la concluzii sînteți un om foarte vrednic de respect, Iakov Kirillovici, dar e-nteresant de știut, care-s ?

— Concluzia-i următoarea, iubitule, că-n curînd mujicul rus n-o să mai aibă loc unde să trăiască. Întocmai, cum îți spun ! — răspunse Iakov Kirillovici.

— D-apăi, cum așa ?

— Da, iac-așa, fiindcă s-au ivit chiriașii, scumpule! —răspunse mînios Iakov Kirillovici. — Dar uită-te, pe vremea cînd învățam să devin felcer în armata țaristă, mujicul rus n-ajunsese să-și închirieze odaie în casa unui alt țăran. Da-a !

— Ei și !

— Dumneata să nu mă iei pe mine cu ei și, scumpule, — se mînie de-a binelea Iakov Kirillovici. — Îți sînt cu treizeci de ani mai bătrîn, dar cată ca-n munca dumitale să ai spirit de observație,

dacă rîvnești la cununa lui Sherlock Holmes. — Și porni să numere pe degete, îndoindu-și-le : — Combainerul Proșin și-a închiriat odaie ? Și-a închiriat. Tractoristul Promozov și-a închiriat două odăi ? Și-a închiriat. Iablocikin, care-i bolnav de hipertensiune, și-a închiriat o casă împreună cu familia ? Și-a închiriat... E drept că-i nesănătos ? Ai ? Te-ntreb, dragule !

— Păi, — răspunse Aniskin încurcat, după care adăugă în grabă. — Dar mai am o trebușoară cu dumneavoastră, Iakov Kirillovici...

— Zi !

Aniskin se ridică și se apropie de Iakov Kirillovici, privi liniștit și cu duioșie la chipul lui uscățiv, pocit, la mîinile plăpînde, cu vinele îngroșate de scleroză, la spatele atît de gîrbovit, încît părea cocoșat și, pe neașteptate, se simți atît de bine, cum numai cîndva, demult de tot, în îndepărtata copilărie, se mai simțise, cînd asupra leagănului lui Fediunka Aniskin, care zăcea la pat, în convalescență, după niște dureri în gît, stătea aplecat obrazul osos al tînărului Iakov Kirillovici — un om înspăimîntător, fiindcă era un „bolșevic în deportare", dar bun și drag pînă la lacrimi... Trecuseră vreo sută de ani de-atunci, dar, și după o sută de ani, Iakov Kirillovici răspîndea în juru-i același parfum din copilărie, — un parfum înăbușitor și dulce, greu și răscolitor — parfumul picăturilor care lui Fediunka îi plăceau la nebunie și care, după cum aflase mai tîrziu, purtau un nume tare ciudat : „Picăturile regelui danez".

— Dacă se poate, Iakov Kirillovici, — spuse încet Aniskin, — să-mi dați și mie o dată Biblia aia, să citesc și eu din ea... Iar treaba care mă frămîntă, Iakov Kirillovici, e-o treabă grea, împovărătoare pentru dumneavoastră.

— Zi, zi, că mare palavragiu îmi ești, măi Fiodore !

— Îndată zic...

Aniskin se trase de lîngă Iakov Kirillovici, își miji ochii în bătaia vie a luminii becului, sugîndu-și dintele c-o înfățișare îngîndurată, și deodată se așeză pe canapeaua pe care mai înainte se temuse chiar s-o și atingă.

— La de-alde noi, milițienii, Iakov Kirillovici, spuse el încet, — munca-i din ce în ce mai grea. E-atît de grea, Iakov Kirillovici, încît chit că stai, chit că dai buzna...

— Aha-a-a-a, nenișorule, aha-a-a-a ! — își tărăgănă îmbucurat glasul Iakov Kirillovici. — Aha-a-a, dragu-ule !... Aha-a-a ! — Iakov Kirillovici zîmbi deodată cu neașteptată blîndețe și spuse : — Ei, care-ți este baiul, Fiodore ? Măi dragule, tu și mai înainte ai fost îndeajuns de bun, ce te mai supără acum ?... Spune, Fiodore !

— Iată care mi-i baiul ! — răspunse fără ocolișuri șeful de post. — Azi, cînd am auzit de acordeon, era cît pe ce să păcătuiesc față de Lionka Kolotovkin. E-adevărat că de cinci ani încoace nu se mai ține de furtișaguri și de scandaluri, dar totuși am nevoie de alibiul lui, după cum zic năzdrăvanii de la raionul de miliție... Acilea-i buba, Iakov Kirillovici, că lîngă ușile clubului se află și niște urme de cizme din

pînză de foaie de cort, numărul patruzeci. Iar ăsta-i taman numărul cizmelor lui Lionka Kolotovkin.

— Şi ce vrei de la mine, Fiodore ?

— Păi, vedeţi dumneavoastră, Iakov Kirillovici, dacă mă duc eu însumi la Lionka după alibiu, s-ar putea să-l obijduiesc...

— Minunat gîndit, Fiodore !

Iakov Kirillovici se ridică, își vîrî în buzunar un pachet de ţigări — la cei optzeci şi șase de ani ai lui, felcerul încă mai fuma, — își luă pe umerii osoşi o haină albă din pînză și-n mînă un bastonaș de filfizon, subţirel și lustruit.

— Haidem, Fiodore ! — spuse el. — Mama lui Lionka Kolotovkin suferă de-o hernie. În chipul ăsta n-o să stîrnesc nici un fel de bănuială... Ia-te după mine, Fiodore !

Ieșiră în uliţă, unde cerul senin apucase să se acopere de stele, unde aceeași lună povîrnită atîrna pe boltă, chit că în răstimp mai crescuse, și porniră pe drumul luminos și vrîstat de umbrele lănteţilor de la grădiniţele caselor, umbre zvîrlite de razele lunii, îndreptîndu-se către locuinţa lui Lionka Kolotovkin. Scheleticul Iakov Kirillovici, obişnuit să umble prin sat pe jos, păşea sprinten, bătînd vioi în pămîntul șleaului cu bastonașul său uşurel, dar nici Aniskin nu rămînea de căruţă. Lîngă casa lui Lionka Kolotovkin, care era plecat la cinema, Aniskin se așeză pe lăvicioara din faţa porţii, iar Iakov Kirillovici se duse înăuntru.

Pe felcer nu-l lătra nici un cîine din sat. Ştia toate portiţele, cunoștea cum se trag toate zăvoarele, așa că Iakov Kirillovici pătrunse în bătătură într-o clipită, iar în casă — și mai iute, după care ciocănitul bastonașului nu se mai auzi. Rămînînd

singur în liniștea și strălucirea lunii, șeful de post se rezemă cu spatele de gard, trase de două sau de trei ori în piept aerul ușor și dulce al nopții și nu se mai clinti. Şedea pe laviță ca un bolovan de sute de kilograme, semănînd în beznă cu niște saci puși unul peste altul.

Stelele scînteiau viu. Aniskin cunoștea pe puțin zece din ele, se pricepea să citească în stele, după mersul lor, ceasul şi starea vremii, aşa că nu-i era urît să stea în tovărășia unor asemenea întinderi și măreții care-ţi ameţeau capul. După oiștea Carului Mare se putea socoti că seceta va mai dăinui și vîntul nu va porni să bată încă o săptămînă — pe puţin ! —, dar mai trebuia înţeles că, spunîndu-i Ursoaicei celei Mari, Carul Mare, șeful de post Aniskin își trăda obîrșia — de urmaș al ţăranilor ucraiNieni deportaţi în Siberia, din cauza dîrzeniei lor, încă de pe vremea Ecaterinei a II-a, aici se rusificaseră şi se amestecaseră cu ruşii, cu osteacii și tătarii, dar își mai păstraseră cîteva cuvinte și obiceiuri aduse din patria lor caldă și îndepărtată...

— Minunat, Fiodore ! — spuse Iakov Kirillovici, după ce ieși din casa lui Lionka Kolotovkin. — De la ceasurile zece seara și pînă la șase dimineața. Leonid a fost acasă... De ce taci ? Crezi c-am făcut ceva ce nu se cuvenea ? Ți-am dezvăluit taina... Păi, dragule, în ce priveşte taina ta, pot să-ţi spun...

— De-asta și tac, Iakov Kirillovici, — răspunse Aniskin cu blîndeţe, — fiindcă în clipa de faţă sufletu-mi este de trei ori mai curat, decît acum o jumătate de ceas... Căci, Iakov Kirillovici, de astă dată am să gonesc prin sat cu pas ușor... Iar în privința lui Lionka Kolotovkin, îs tare bucuros, îi văr bun cu copiii mei. Dumneavoastră doar știţi,

Iakov Kirillovici, Glafira mea și mumă-sa se cheamă că-s surori de sînge...

— Ba bine că nu... Și pe una, și pe cealaltă, tot eu le-am moșit !

7

După ceasurile unsprezece, cînd filmul se sfîrșise de mult, iar perechile stăteau liniștite în locurile mai întunecoase, pe bănci sau doar așa, în picioare, Aniskin, lipăind cu sandalele lui înălbite de lumina razelor lunii, privind numai și numai în față, trecu spre club. Aici se opri, trase nițel aer curat în piept și bătu încet în ferestruica în spatele căreia se ascundea dulapul golit de acordeon.

— Ghenadi Nicolaevici, — strigă el, — vino, te rog, nițel pîn-afară.

Responsabilul clubului nu ieși numaidecît — la început, din dosul ferestrei, răsună o tuse bărbătească, apoi i se auzi glasul cîntînd : „Oare vor rușii război..." și abia după aceea se stinse lumina. După o clipă, Ghenadi Nicolaevici ieși în pridvor și, venind de la lumină, încercă să se deprindă cu noaptea scăldată de lună, iar apoi își ridică măreț capul și-și duse tragic mîinile la pieptu-i plăpînd.

— Cine tulbură liniștea artistului ? — întrebă el cu un bas dogit de băutură. — Care-mi ești, răspunde de-acolo din beznă ?

— Eu te-am tulburat, Ghenadi Nicolaevici, — îi răspunse Aniskin și începu să rîdă înăbușit și chico-

tind. — Şi astăzi, iarăşi te-ai cherchelit, Ghenadi Nicolaevici ? Taman mă uitai prin crăpătură : stai cu jumătatea de vodcă pe masă. Dar Evdokia Mironovna nu-i cu mata ?... N-a venit ?

Ghenadi Nicolaevici tăcea tot atît de măreţ ca şi mai înainte, apoi, scuturînd din cap, se descleştă din starea în care se afla, porni în pas de marş şi coborî din pridvor, mergînd drept spre şeful de post — subţirel, firav ca o trestie, dar băţos. Îl fulgeră din priviri pe Aniskin şi se proţăpi înaintea lui.

— Da, artistu-i beat ! — rosti responsabilul clubului cu glas înfricoşător. — Uită-te, lume, şi rîzi ! Dar ştie lumea, oare, de ce-i beat artistul ? — întrebă el, înviorîndu-se pe neaşteptate. — De ce ?

— Pentru că i-au şterpelit acordeonul, iar Evdokia Mironovna n-a binevoit să vină — răspunse repejor Aniskin. — Dar şi din pricină, Ghenadi Nicolaevici, că de-atîta amărăciune ai zvîntat toată jumatea de vodcă. M-am uitat pe fereastră, nici măcar pe fundul sticlei nu ţi-a mai rămas vreun pic...

— O, lume, lume ! Ce vrei de la nefericitul artist, şefule de post ?

— Păi, ce să vreau, — răspunse Aniskin neaşteptat de supărat, — vreau să-mi dai şi dumneata o mînă de ajutor, ca să-ţi găsesc acordeonul... Eu, unul, nu-s în stare să deosebesc nici o balalaică de-un fluier, aşa că-mi pusesem nădejdea-n mata...

— Să-mi găseşti acordeonul ? — Ghenadi Nicolaevici se legănă, pierzîndu-şi cumpăna, îşi luă tragic mîinile de la piept şi, drept urmare, privi îndeajuns de treaz la şeful de post. — Să-mi găseşti acordeonul !

Apoi, sub luna tolănită într-o rînă, în liniştea senină a nopţii, netulburată de suflarea vîntului, se

petrecură niște lucruri nemaivăzute — sub privirile uluite ale lui Aniskin, responsabilul clubului își scoase din buzunar o sticluță cu cine știe ce porcărie în ea, îi smulse dopul, o duse la nas, mirosind-o de cîteva ori, dădu înverșunat din cap și strănută atît de puternic, încît tot trupul uscățiv îi fu zguduit de-un cutremur. Din pricina zguduirii, Ghenadi Nicolaevici săltă caraghios de pe loc și se lăsă iarăși la pămînt, uluindu-l cu desăvîrșire pe Aniskin, după care, într-o clipită, o luă deodată la fugă, nespus de sprinten, în spatele clubului.

— Ho, ho ! — atît mai apucă să cotcodăcească Aniskin. — Ho, ho !

Nu trecuse nici un minut, cînd responsabilul clubului, urlînd cu glas tremurător, se porni să se legene într-o parte și-n alta. Întrucît de pe Ghenadi Nicolaevici curgeau șuvoaie de apă, de-ai fi zis că-i o cascadă, și întrucît era ud leoarcă, pînă la brîu, Aniskin își dădu numaidecît seama că Ghenadi Nicolaevici se cufundase în putina din dosul clubului, putină ce se afla acolo pentru a folosi la lupta împotriva incendiilor. Și întrucît dinspre responsabilul clubului mai duhnea și o miasmă jilavă de broaște — apa din putină se împuțise din pricina zăpucului din ultimele zile, — șeful de post își holbă ochii și se apucă cu mîinile de pîntec, rîzînd cu hohote.

Șeful de post rîse cam vreo două minute. În răstimpul acesta, Ghenadi Nicolaevici țopăia și tot țopăia, pînă ce i se tăie suflarea și se opri gîfîind. Tocmai în clipa asta, Aniskin își luă mîinile de pe pîntec și spuse sughițînd :

— Aoleu, negreșit mor, aoleu, nu mai apuc ziua de mîine... Aoleu, mă ține-n piept...

Șeful de post se îndreptă cu pași șovăitori către pridvor, se apucă de parmaclîc și rămase atîrnat de el, ca un sac. După vreo trei minute, Aniskin își veni în fire și întrebă c-un glas care, după hohotele de rîs de adineaori, dădea de bănuit :

— Ce-ai făcut cu făptura dumitale, Ghenadi Nicolaevici ? De ce-ai făcut treaba asta ?... Că peste cîtăva vreme, în putina aia, or să se prăsească broaștele....

— Cu plecăciune cer iertare, Fiodor Ivanovici, — spuse responsabilul clubului cu glas aproape treaz. — Mille pardons, însă artistul îi dator, în orice clipă, să știe să-și vină în fire... Nu-i așa, Fiodor Ivanovici, că de-acordeon ai pomenit ?

Oprindu-se de-a binelea din hohotiri, șeful de post se apropie de responsabilul clubului, îi privi cu-o sinceră prețuire îmbrăcămintea udă și înverzită, și spuse :

— Eu așa-mi-nchipui, Ghenadi Nicolaevici, că-n toiul nopții, hoțului o să-i dea cumva prin cap să sufle barem o dată la acordeon. Mai întîi, să zicem, hoțu-i tînăr, în al doilea rînd, acordeonul îi de sidef, iar în al treilea rînd, Ghenadi Nicolaevici, după cum spui și-mneata, are două registre... Așa că, vii după mine și m-ajuți cu minunatul dumitale auz...

— Gata mi-s ! — răspunse cu măreție responsabilul clubului. — După dumneata și după acordeon, de-ar fi nevoie, și pînă la capătul pămîntului...

Totuși, nu s-au dus nici pînă la capătul pămîntului, și nici măcar pînă la capătul satului. La început, șeful de post merse cam vreo două sute de metri pe aceeași uliță pe care se găsea clubul, după aceea o cîrmi pe-o ulicioară scurtă, năpădită toată de brusturișul care părea alburiu în bătaia razelor lunii și

plină de țăruși tare primejdioși pentru vaci; din ulicioară se îndreptă către un muncel mărunt pe care creșteau niște mesteceni drepți ca lumînarea, iar, ceva mai încolo, se zăreau o sumedenie de cruci povîrnite și înnegrite — cimitirul satului se afla, după cum se și cuvenea, pe-un loc mai ridicat, — dar șeful de post nu înaintă chiar pînă pe culmea muncelului, ci se opri mai jos de cruci.

— Chiar aici o să ne și așezăm, — spuse el încet. Avem în văzul și auzul nostru șaișpe căși, Ghenadi Nicolaevici...

Într-adevăr, de pe coasta povîrnită a muncelului, unde se afla cimitirul, se putea veghea asupra unei însemnate părți din sat, asupra ogrăzilor încăpătoare a șaisprezece case și-a cîtorva coșmelii pentru baie. Toate acestea se deslușeau de minune și limpede la lumina lunii, dar totuși era greu să privești vreme îndelungată la casele, băile și grădinile de-acolo, căci dincolo de ele, înălțîndu-se spre cer, se întindeau apele Obiului, doi kilometri de la un mal la celălalt, ca o mare argintie, sfîșiată însă la mijloc de dunga aurie a lunii. Marele fluviu acoperea jumătate din bolta presărată cu stele a cerului, ba se întindea chiar pînă la căușul Carului Mare, strălucind fosforescent, gingaș și mîngîietor. Și, tot atît de scînteietoare, ca și stelele de pe cer, pe apele fluviului scăpărau luminile vasului „Proletarul", îndepărtîndu-se pe după cotul Obiului și care oprea în sat, în luna lui septembrie, doar la două zile o dată. Vasul se desprindea de mal, fără nici un zgomot, luna lumina molcom, bătrînul plop negru veghea pe coasta povîrnită a gîrlei, iar liniștea părea că răsună ca o strună adîncă de ghitară.

— Fiodor Ivanovici, vai, Fiodor Ivanovici, — îl chemă în șoaptă responsabilul clubului și, din această pricină, glasul îi sună obișnuit și omenește. — Fiodor Ivanovici, îți vine să te ridici în picioare și să-ți scoți pălăria....

Pălărie, responsabilul clubului n-avea, n-avea nici maiou pe el, sub cămașa udă și desfăcută la piept, așa că-și ținu grijuliu suflarea, se mai vînzoli nițel, potrivindu-și capul pe iarba moale, după care se liniști, precum tot liniștite erau la spatele lui, mute și neclintite, cerul cu stelele, crucile povîrnite care priveau într-o tăcută așteptare la bolta noptatică, semănînd cu niște paraclise pitice, împodobite cu săgeți.

— De doi ani locuiesc aici, — șopti responsabilul clubului, — dar e pentru întîia oară... În fiece seară, în fiece seară, o, Doamne ! — Și-asta în loc s-asculți liniștea veșniciei...

— Tălică nu mai asculta la liniștea veșniciei, ci-ascultă, mai bine, la acordeon, — răspunse Aniskin, zîmbind blajin. — Să tăcem, Ghenadi Nicolaevici !

Liniștea era plină de-o sumedenie de sunete învălmășite : un greier de cîmp țîrîi insomnurat, trezit din nu se știe ce pricină, o pietricică se rostogoli de pe culme, urnită pesemne de vreun gîndac, o babaică se auzi scîrțîind pe apele Obiului, o undă plescăi sub coasta povîrnită a malului lutos, o vacă mugi înspăimîntată și, pe neașteptate, deasupra fluviului și-a mestecenilor, deasupra crucilor și-a muncelului, răsună pătrunzător, asemeni unui plînset de copil într-o pustie sală de așteptare de gară, jalnicul glas al păsării nopții. Strigătul păsării se împrăștie, rostogolindu-se și răsfrîngîndu-se de mesteceni, mai ră-

sună o dată, iar după aceea, așa cum se întîmplă totdeauna în nopțile scăldate de lună ale taigalei, se așternu o liniște, o liniște nespusă, de-ți auzi inima-n piept, izbindu-se neliniștită de coaste.

— A-a-ah ! — gemu Ghenadi Nicolaevici. — Doamne, Dumnezeule !

Aniskin tăcea. Știa că glasul jalnic și înspăimîntător era al unei păsăruici șugubețe, cenușii și cu cerculețe galbene pe sub ochi ; că vita care mugise era Cernușka, și că trebuia să-și fete vițelul peste două sau trei zile ; ținea minte că-n luntre vîslea nenea Ignat, ducîndu-se să controleze geamandurile de pe Obi, dar totuși simțea cum i se strecoară pe ceafă niște degete noduroase. Fie pentru că Ghenadi Nicolaevici zăcea ca răstignit pe pămîntul reavăn, întristat și mahmur, fie pentru că-n spatele său săgețile negre priveau către cer, iar pe-un grilaj de mormînt se afla o cucuvaie de tablă, fapt e că rebegeala aceea i se furișă pe șira spinării, îi porni spre piept și pătrunse în el cu încetul, ca tăișul de oțel al unui cuțit. Inima fu gata să-i plesnească... I se păru că pe muncel mișună o mulțime de pași, că iarba era dată la o parte, și-o cazma ascuțită străpungea pămîntul dulceag și reavăn... Șuieratul vîntului, zăpada albăstruie cu urme de iepuri pe ea, ca un drumeag ; revărsarea de primăvară a Obiului ; seva vîscoasă din trunchiul mesteacănului, o ploaie cu soare, cînd se-aud prelingîndu-se de pe acoperișuri picuri grei ca alicele de vînătoare. Pic-pic... „Pic !" — pe neașteptate, lui Aniskin i se păru că-l aude aievea, și tresări...

— Ghenadi Nicolaevici, picură apa de pe mata ! — rosti Aniskin cu-o voce șoptită, înăbușită, zîmbind stîngaci. — Încă nu te-ai uscat...

— Liniște! Mai încet! — răspunse în șoaptă Ghenadi Nicolaevici. — Urmăresc cu auzul instrumentele muzicale.

Aniskin se zgribuli, clătină din cap și-și ciuli și el urechile. De undeva, din mijlocul celor șaisprezece case, ori dinspre Anisimovi, ori dinspre Murzini, se auzea un zgomot străin de susurele nopții.

— Asta-i aparatul de radio cu baterie al Matiușăi Murzin, — spuse Aniskin. — Iacă, de cînd o știu, deschide aparatul, se așază în pat și-ascultă...

— Marea orchestră simfonică, — șopti responsabilul clubului, — uvertura operei „Oneghin"...

Și liniștea se așternu iarăși, se așternu din nou. Mai trecu pesemne încă o jumătate de ceas și, judecînd după stele, nu era mai devreme de miezul nopții, cînd iată că, din spatele ultimei case din stînga, izbucniră deslușit trilurile unei claviaturi de acordeon. Aniskin se ridică, ascultă cu luare aminte, dar se încredință numaidecît că nu cînta un acordeon — ci o muzicuță care intona răspicat întîia frază, ca după aceea să-ngîne și să continue tărăgănat „Serile de lîngă Moscova".

— Combainerul Zaremba, — șușoti disprețuitor Ghenadi Nicolaevici. — După auz, lua-l-ar dracu...

Poate că, — într-adevăr, cîntărețul cu muzicuța știa bucata după auz, dar „Serile de lîngă Moscova" se revărsa lin și plăcut, și nu mai încăpea nici o îndoială că după Lioha Zaremba pășea un întreg cîrd de fete, iar responsabilul clubului prinse să fredoneze și el, din vîrful buzelor, melodia cîntecului — cimitirul se liniști, pieri, cucuvaia își luă într-altă parte zborul, fîlfîind din aripi și bufnind nemulțumită: pesemne dincolo de mesteceni, către brădetul cedrilor. Iar „Serile de lîngă Moscova" trecu agale pe lîngă

case, o cîrni pe ulicioară, răsunînd mai puternic în dreptul cotiturii, după care începu să se potolească și se potoli, pînă nu se mai auzi de loc. Era Lioșka Zaremba, care ducea fetele spre buturugile de sub malul povîrnit al Obiului.

— De note are nevoie satul, de note ! — spuse serios Ghenadi Nicolaevici. — Fără note, satul se duce de rîpă...

Timpul se scurgea molcom. Șeful de post se tolăni încetișor pe spate, punîndu-și mîinile sub cap, închizînd ochii. La început stătu culcat doar așa, a lene, dar după aceea i se furișară în cap fel și fel de gînduri. Își aduse aminte că trebuia să trimită la raionul de miliție procesul-verbal privitor la febra aftoasă — să stai la fiecare vapor ca pasagerii, care ies să se plimbe pe mal, să-și vîre tălpile într-un lichid special, — își aminti c-ar trebui să cheme la telefon secția raională, dac-or mai fi în viață, sau poate că i-or fi băgat pe toți ca delegați la strînsul recoltei, și că aceeași secție raională ceruse, încă de-acum șase luni, ca Aniskin să întemeieze în sat o gardă populară pentru sprijinirea ordinii și-a disciplinei obștești.

Cînd lui Aniskin i s-a cerut pentru întîia oară, verbal, să alcătuiască garda populară, firește că s-a mirat și-a întrebat : „Da eu cu ce-am să mă mai îndeletnicesc ? Garda o să sprijine ordinea obștească, da eu ?... Ei, păi îmi dau seama, ce-i cu vorbulițele ăstea ! Voi, la secția raională, dormiți și vi se-arată în vis că mă surghiuniți la pensie... Bineînțeles, dacă nu scrie omul în fiece zi cîte-un proces-verbal și nu-i pune pe șoferi să sufle-n bășică, fiindcă știe și fără asta care-i beat și care nu-i, apăi... A doua

oară, Aniskin nici nu se mai sinchisi să răspundă la circulara privind gărzile, a treia oară agăţase scrisoarea într-un cui la privată, dar iată că, de astă dată, culcat pe iarbă, lîngă cimitir, şeful de post îşi aminti iarăşi de gărzi şi, pe neaşteptate, zîmbi îndelung şi plăcut. „Ei, Fiodor Aniskin, — gîndi el cu înflăcărare, — ei, măi Fiodor Aniskin, ai un cap de-ţi vine să zici că-ntr-adevăr chiar că-i cap..." Cuprins de neastîmpăr, proptindu-se cu mîinile în pămînt, şeful de post apuca să se ridice, ca să mai cotcodăcească niţel de bucurie, cînd deodată băgă de seamă că responsabilul clubului se ridicase şi el şi-şi lungise gîtul, îndreptîndu-şi către sat urechea lui clăpăugă şi zgîrcioasă.

— Asta-i ! — rosti, şoptind printre dinţi, Ghenadi Nicolaevici. — Acordeonul meu... Ah, Doamne !

— În care casă ? — întrebă tare Aniskin. — În care ?

— Un fa din registrul de sus... Acordeonul meu, al meu !

Pricepînd, pînă la urmă, ce vroia să spună Aniskin, Ghenadi Nicolaevici zvîcni şi-şi întinse mîna în partea caselor din stînga, răspunzînd cu glas tremurător :

— Nu-mi dau taman bine seama, dar e pe-undeva prin grădini... Ah, Fiodor Ivanovici, Fiodor Ivanovici !

— De şaizeci de ani mi-s tot Fiodor Ivanovici, — răspunse şeful de post şi, fără să se mai uite la case, se săltă vioi şi prinse să coboare muncelul.

Povîrnişul era destul de abrupt — la început, Aniskin se ţinu bine, lunecînd cu sandalele pe iarba umedă, dar după aceea nu mai fu în stare să-şi înfrîneze avîntul şi porni într-un trap caraghios,

tremurînd ca o piftie, iar în cele din urmă o rupse la fugă. Un gard întunecat, din răchită roșie, îi ieşi șefului de post în cale și Aniskin se propti cu pîntecul în el.

— Paștele mă-si ! — înjură el, smulgîndu-și poala cămăşii dintre nuiele. — De ce-or fi făcînd atîtea garduri şi îngrădituri...

Iar cînd și Ghenadi Nicolaevici coborî în goană muncelul și-l apucă pe șeful de post de mînecă, Aniskin zîmbi pașnic și spuse :

— Acum iacă ce-i, Ghenadi Nicolaevici ! Să știi că n-am fost împreună pe muncel, ca niște proști, n-ai auzit acordeonul și, de altfel, în seara asta nu ne-am întîlnit amîndoi... Înţeles-ai ? A ? Înc-o dată-ţi spun : Înţeles-ai ? A ?

— Înţeles !

— Iacă... Mîine seară, de cum se-ntunecă, o să-ţi capeţi acordeonul...

Aniskin îl amenință pe responsabilul clubului cu degetul său butucănos, își încheie toţi nasturii la guler și, legănîndu-se măreț, se îndreptă spre casă. Sub malul povîrnit, Lioșka Zaremba le cînta fetelor „Lîngă tîrgul de nimeni știut, pe culmea fără nume" ; Carul Mare se întorsese și privea îndărăt la Obi ; dinspre sat și dinspre grădinițele caselor începeau să se întindă niște umbre lungi-prelungi — căci luna o luase spre brădetul cedrilor. Șeful de post pătrunse în casă, ferindu-se să facă vreun zgomot, în prag își scoase sandalele și se îndreptă, pășind cu tălpile desculțe și gălbejite, spre pologul înflorat, în dosul căruia își avea patul.

În spatele pologului, Aniskin se dezbrăcă de rămase numai în chiloți, își scărpină pieptul flocănos

și se lăsă pe patul cu arcuri, încet-încetișor de tot, ca și cînd ar fi fost pe-un cric, — de teamă să nu scîrțîie arcurile. Izbuti — răsuflă ușurat, se întoarse numaidecît de pe spate pe-o rînă și-și vîrî mîna sub obraz, cînd deodată se auzi glasul șoptit al nevesti-si :

— L-ai găsit ?

— Ba.

După aceea, șeful de post adormi într-o clipită.

8

Trezindu-se ca-ntotdeauna la ceasurile cinci, Aniskin mai zăbovi cîteva minute în pat de-și supse dintele, după obiceiul său de dimineață, apoi se sculă și, numai în chiloți, se apropie de pendula cu greutăți. Căscînd și întinzîndu-se, șeful de post apucă lanțul pendulei, ridică greutatea mai sus și iscodi cu ochii bulbucați prin odaia căreia în casă îi spuneau cămăruță. Așternutul nevesti-si, Glafira, era strîns de-acum și acoperit cu grijă, dușumeaua fusese spălată și răspîndea un abur ușor, iar ziarele și cărțile stăteau puse teanc pe mușamaua de pe masă.

— Așa ! — spuse cu asprime Aniskin. — Iac-așa !

Tropăind zgomotos cu picioarele desculțe pe dușumea și dinadins pufnind mai tare, Aniskin se apropie de odaia în care dormeau mezinul, Fiodor, și fiică-sa mai mică, Zinaida și, dînd la o parte perdeaua de stambă, privi înăuntru. Nu stătu prea mult să se uite, ci, după o clipă, bătu asurzitor cu palma în despărțitura de scînduri.

— Sculareа ! — strigă șeful de post. — Sculareа !

După aceea, Aniskin ieși de-a dreptul afară și, făcîndu-i nevesti-si, Glafira, un semn cu capul, se opri în bătătură lîngă fîntîna cu vîrtej de lemn, lustruit de frecatul necontenit al funiei și-al mîinilor. Șeful de post luă găleata de pe ghizd, ținu cu cealaltă mînă vîrtejul, și-o zvîrli fără teamă pe gura fîntînii. Vîrtejul prinse să se dezvîrtă, șuierînd pătrunzător, găleata se duse în jos, iar șeful de post zîmbi cu răceală — îi plăcea glasul răsunător al fîntînii.

— Haide, Glafiro ! — strigă el, scoțînd găleata. — Unde-mi tot zăbovești acolo ?

— D-apăi, nicăieri !

Glafira înșfăcă găleata grea, Aniskin se plecă, își răşchiră brațele, iar nevastă-sa, clătinind din cap, i-o turnă toată și dintr-o dată peste el. Apa din fîntîna adîncă era rece ca gheața, iar Glafira se trase îndărăt și se zgribuli, ferindu-se de stropi, însă Aniskin se lăsă scăldat fără să scoată o vorbă, nici măcar nu se clinti, ci, dînd apei răgaz să se scurgă, strigă pe un ton de comandă :

— Prosopul !

După ce se șterse și mai stătu nițel, ca trupu-i despuiat să respire un pic de aer curat, Aniskin urcă în pridvor cu pași mari, iar cînd se ivi, după cîtăva vreme, nu mai purta îmbrăcămintea de ieri, ci un pic mai altfel — cămașa era aceeași, însă pantalonii, de astă dată, îi erau noi. Pufni, dădu din cap și cătă în jurul său. Fără îndoială că era cinci și jumătate, căci soarele apuca să răsară de după brădetul cedrilor de pe malul Obiului, revărsîndu-și razele peste sat. Pe uliță și printre case se așterneau pături de ceață, de parcă ar fi fost niște feși de tifon, iar

vacile mînate la pășune de văcarul Sidor înaintau prin vălul lăptos al pîclei, scăldîndu-se în el pînă la brîu. Se auzeau mugetele lor răsunătoare, dangătul tălăngilor, șuieratul biciului lui Sidor și strigătele răcnite cu glas pătrunzător de Kolka, ajutorul văcarului.

Așteptînd ca cireada să pătrundă pe ulicioară și să se potolească larma necuvîntătoarelor, șeful de post coborî din pridvor, se uită supărat și chiorîș la Glafira care zăbovea pe lîngă plita de vară din bătătură, după care se așeză la masa cu picioarele înfipte în pămînt. Își puse coatele pe tăblia mesei, sprijinindu-și bărbia în mîini, și porni să privească cu ochi holbați la ușa casei, mijindu-și-i ca la miliție.

La început, ușa stătu liniștită, neclintită, dar peste vreun minut se deschise repede și-n pridvor ieși în fugă Fiodor, mezinul șefului de post. Privind într-un chip aparte la taică-său, îi dădu bineţe maică-si, și-apoi îndeplini întru totul aceleași lucruri pe care le făcuse și Aniskin — își scoase apă din fîntînă, o rugă pe maică-sa să-i toarne găleata cu apă peste umerii plăpînzi și să-i dea ștergarul. Mezinul îl imita în toate cele pe taică-său, dar șeful de post își supse de cîteva ori nemulțumit dintele: fiu-său, Fiodor, se zgribulea în așteptarea și la atingerea apei, se freca cu ștergarul molatic și, îndeobște, avea uitătura somnoroasă.

— Umblă hai-hui, pînă-n faptul dimineții... — bodogăni Aniskin. — Pîn-la ceasurile trei dinspre ziuă...

După aceea, șeful de post se apucă să privească din nou la ușă — care iarăși stătu cîteva minute mută și nemișcată, pentru ca apoi, încet-încetișor, parcă de la sine, să înceapă să se deschidă. O clipă,

două se păru că nu-i nimeni dincolo de ușă, însă după cîtva timp se ivi o bucățică de pînză de culoare deschisă și flutură un cîrlionț bălăior — Zinaida, fata de șaptesprezece ani a șefului de post, se arăta la lumina zilei lăsată de bunul Dumnezeu. Ieși în pridvor, parcă plutind, agale, fără pic de grabă, întocmai cum se ivea vaporul de după limba de nisip a Obiului, și se opri locului, ferindu-și ochii de soare. Fiică-sa era încălțată cu pantofiori, purta o fustă învolburată, croită cloș, care i se rotea în jurul picioarelor, din crestătura bluzei i se zărea un colțișor de piele între țițișoare, iar pe năsuc îi rămăsese nițică pudră albă, căci Zinaida nu se spăla la fîntînă, ci în casă. Tocmai de-asta zăbovise aproape un sfert de ceas.

— Așa ! — zise Aniskin. — Iac-așa !

Încruntată, plecîndu-și genele roșcate și răsfrînte, Zinaida se apropie de taică-său, îi dădu binețe c-un glăscior abia auzit, nedeslușit — un soi de „bună“ sau ceva ca un fel de „noroc“ — după care se așeză c-un colțișor din fustița ei de culoare deschisă pe marginea laviței, stînd pieziș. Ba și mai mult de-atît, Zinaida privi sub masă, unde năpădise brusturișul și se tăvăleau tot felul de așchii, punîndu-și picioarele cu băgare de seamă între frunzele brusturilor și rămășițele de lemn. Apoi, Zinaida își ridică ochii mari și albaștri și privi mijit în jurul ei.

Fetișcana șefului de post zări plita din mijlocul bătăturii și pe mumă-sa care trebăluia lîngă ea, ghizdurile fîntînii și gardul învechit, magazioara înnegrită de vreme cu ușa crăpată, un mic hambar ce arăta și el tot atît de dărăpănat, scroafa grăsană care-i dădea înainte cu grohăitul ei prin brusturiș și cocoșul roșcovan înconjurat de credincioasele sale

găini ; după aceea, luă aminte și la casa Aniskinilor, măcinată de vreme, dar totuși încăpătoare, cu pridvorul povîrnit într-o rînă și porțile îmbătrînite. Zinaida văzu toate acestea, le privi pe de-a rîndul, dar în ochii ei nu se oglindea nimic — nici disprețt, nici nemulțumire, nici plictis, nici bucurie și nici mînie. Iac-așa, ochii Zinaidei rămăseseră cu desăvîrșire pustii în răstimpul cît iscodise totul și pe toți : casa părintească, ograda, pe taică-său și pe mumă-sa.

— Hm ! — icni pe înfundate Aniskin.

— Masa-i gata ! — spuse repede nevastă-sa, Glafira, de lîngă plita de vară și, ca întotdeuna, fără zgomot, dar cît se putu de iute, aduse la masă ceaunul cu supă de cartofi, castraveți și roșii, rasol rece de carne și de pește, salam tăiat în feliuțe, un borcan deschis de conserve de obleți, slănină groasă și niște bomboane cu grunji de zahăr lipiți pe ele. Toate acestea, Glafira le întinse din trei drumuri pe masa pe care se aflau ceștile, lingurile, polonicul și farfuriile, apoi, după ce stătu o clipă pe gînduri, o șterse din nou în casă de unde se întoarse cu-o farfurie verde pe care erau cîteva bucăți galbene de unt și niște felii vineții de marmeladă oarecare, așezate fiecare de-o parte și de alta a farfuriei. După aceea, turnă supa.

— Mîncați ! — spuse Glafira, așezîndu-și mîinile la piept și rămînînd ca o stană de piatră lîngă masă — ca să fie la îndemîna soțului, a mezinului, Fiodor, și-a fiică-si, Zinaida.

Mușcîndu-și buza de jos, Aniskin luă lingura de aluminiu, o întoarse pe-o parte și pe alta, o cercetă la lumină, suflă niște fire de praf nevăzute și-i dădu drumul încet în farfuria cu supă.

— Mîncaţi, mîncaţi, — spuse şoptit şeful de post, de ce staţi ?

Ridicîndu-şi ochii de la farfuria cu supă, Aniskin băgă de seamă că Fiodor mănîncă nici prea repede, nici prea încet, ci potrivit, că Glafira stă ca şi mai înainte, încremenită lîngă masă, şi-i priveşte, învăluindu-i într-o mîngîiere domoală, în vreme ce iată că fiică-sa, Zinaida, nu se atinge de supă. Ciupeşte cu degetele-i subţirele şi străvezii o bucăţică dintr-o franzelă de pîine de grîu, o duce la buze, de parcă ar fi seminţe, o bagă în gură şi se-apucă, încet-încetişor, s-o mestece. Fireşte că Zinaida nu-şi dădea seama ce mesteca şi cum anume mesteca, deoarece privea peste capul lui taică-său către nişte depărtări senine, spre nişte zări pierdute în nefiinţă. Încă de la vîrsta asta avea un chip diafan, năsucul străveziu, sub bluză nişte ţîţe cîte toate zilele iar picioarele, pe care şi le ţinea sub masă, erau în stare să învîrtească şi-o roată de olar.

— Gustoasă supă ! — spuse Aniskin, curăţindu-şi farfuria şi fărîmînd într-adins o bucăţică de pîine în ceea ce mai rămăsese pe fund. — O supă atît de gustoasă, că-ţi vine să-ţi lingi buzele !

Împingînd farfuria, şeful de post privi nespus de blajin la fiică-sa, apoi la nevastă, iar după aceea — în fugă — la Fiodor, mezinul.

— Glafiro, ei, Glafiro, — o chemă el încet. — Ce zici, este Iakov Kirillovici un om cu cap ?

— Şi-ncă ce deştept ! — răspunse nevastă-sa. — Că doar îi doctor... Toate ziarele le citeşte !

— Iacă, tot aşa gîndeam şi eu, — răspunse şeful de post, după care se întoarse atît de încet către fiică-sa, de-ai fi zis că-i prins în balamale. — Zinaido, ei, Zinaido ?

— Te-ascult, papa !

—Așa, așa, ascultă-mă, ascultă-mă ! — Șeful de post își puse mîinile pe pîntec și începu să-și învîrtă degetele ca o morișcă, spunînd pașnic mai departe : — N-o să te mai pregătești la iarnă pentru nici un fel de examene, și n-o să te mai duci la nici o bibliotecă, să lucrezi de ochii lumii, iar la primăvară n-o să mai pleci la Tomsk, ca să-ți dai a doua oară examenele ălea...

— Aniskine, — îl întrerupse Glafira, — Aniskine...

— Iar tu, mamă, mai taci un pic din gură ! — îi stăvili spusele șeful de post, fără să-și întoarcă privirea spre ea. — Ai să-mi fii numaidecît de folos și tu, mamă... Așa că uite, copila mea dragă, leapădă-ți fustița asta creață și șterge-o la muncă în colhoz... Iar tu, mamă — Aniskin se întoarse către nevastă-sa — iar tu, mamă, isprăvește odată să-i tot îndopi pe trîntorii ăștia cu-atîta hrană, nu-i vezi că nu mănîncă supă... Haide, ia untul de la masă, atîta timp cît se află slănină... Cară la mama dracului conservele ăstea, cînd avem pește pe masă ! — Înăbușindu-se de mînie, Aniskin sări de la locul său, se apucă să dea din mîini ca o moară de vînt, iar după ce răsuflă din adînc de două ori, se așeză îndărăt și isprăvi șoptind șuierător : — Marmelada, marmelada... să piară din ochii mei !

După ce Glafira, cu posomoreala așternută pe chip, cără tot ce era de prisos pe masă, Aniskin își puse mîinile pe locul rămas slobod, se uită la fiică-sa și la fiu-său care stăteau amuțiți și spuse, încordîndu-și grumazul :

— Fiodore, de-ndată ce-ți isprăvești supa, s-o ștergi la lucru, iar tu, Zinaido, să-mi stai aici...

Cînd Fiodor, după ce-și luase șapca îmbîcsită de ulei și ieșise încetișor din ogradă, nu mai fu acolo, șeful de post se sculă, se preumblă cîțiva pași pe iarba aspră și, oprindu-se locului, cătă în jurul său. Undele fluviului arătau așa cum pot arăta niște unde la ceasurile șase, în bătaia răsăritului de soare ; frunzele pomilor din grădiniță fremătau ca niște tinichele în adierea vîntului de dimineață, iar cîteva pete trandafirii, gonind de parcă ar fi fost însuflețite, rătăceau prin ogradă. Lumea era înveșmîntată în purpură și plină de bucurie ; cu pieptul despuiat răsuflai în voie, iar picioarele călcau molcuț pe pămîntul care, peste noapte, încă nu izbutise să se răcească, — însă Aniskin nu zîmbea și nici nu se gîndea la faptul că numai dimineața, pe răcoare și aer curat, îi era și lui dat să simtă că trăiește din plin plăcerea vieții.

— Să piei din ochii mei, Zinaido ! — spuse încet și cuprins de amărăciune șeful de post. — Mă doare sufletul cînd mă iau la gîlceavă cu trîntorii, mă doare sufletul cînd îl aud pe Iakov Kirillovici vorbindu-mi despre tine, cu fel și fel de ocolișuri... Am fost ieri pe la dînsul și mi-a ars obrazul de rușine... Să piei din ochii mei, Zinaido. Și dacă nu-ncepi chiar de mîine să muncești la colhoz, dacă mai bag vreodată de seamă că țîțele dau să-ți spargă bluza în fiecare dimineață, dacă te mai aud vreodată vorbindu-mi despre tînăra generație, atunci să piei din casa mea... Iar acum, șterge-o de te schimbă.

Zinaida intră în casă liniștită, în schimb Glafira, care-n toată vremea asta stătuse la o parte, se apropie de bărbatu-său, iar Aniskin își lăsă capul în jos. Stătu fără să clintească, pînă cînd Glafira îl luă grijulie de umăr.

— De ce ți-ai îmbrăcat pantalonii noi ? — îl întrebă ea. — Ori poate-i vorba să te duci la raion ?

— Ba nu ! — răspunse încet Aniskin. — Nu la raion...

— Dar unde-atunci ?

— Am să iau cuvîntul în fața oamenilor.

Tăcură cîteva clipe, și Glafira îl întrebă :

— Pesemne că n-ai să mai bei și ceai !

— Nu.

— Va să zică, ai plecat ?

— Am plecat.

9

Aniskin, nu se știe din ce pricină, se duse mai întîi la birou, unde rămase peste o jumătate de ceas, deși plecă de-acolo cu mîinile goale ; apoi, după ce cătă o clipă la soare, se îndreptă spre birourile colhozului — trebuie să fi fost aproape de ceasurile șapte și, fără îndoială, președintele Ivan Ivanovici își și întocmise planul de muncă pentru ziua aceea.

Așa se și dovedi a fi. Ivan Ivanovici, ținînd receptorul apăsat cu umărul la ureche și semnînd cu mîinile slobode niște hîrtii, ședea la masa de lucru înconjurat de-o roată gălăgioasă de brigadieri, tractoriști, mulgătoare, ba pe deasupra mai era și delegatul de la raion cu strînsul recoltei, precum și-o droaie de trîntori care se așezaseră pe vine de-a lungul pereților și trăgeau din chiștoace. Zîmbind la amintirea unei observații pe care o făcuse în decursul

vremii, că trîntorii fumează întotdeauna numai chiștoace, Aniskin se așeză pe canapea.

— Îhî-îhî ! — tuși șeful de post, ca să se bage de seamă că se ivise și el pe-acolo. — Îhî-îhî !

— Noroc, Fiodor Ivanovici, — îi răspunse președintele din grămada de brigadieri, strigînd mai departe în receptor : — Grîu de toamnă, o sută șaizeci și două ; grîu de primăvară, douăzeci și opt ; șanț de irigații, doi metri...

Atîta timp cît Ivan Ivanovici strigă în receptor, brigadierii, tractoriștii și mulgătoarele își mai ținură gura, din respect față de conducerea de la raion, însă cînd președintele puse ușurat receptorul în furcă, roata celor care-l înconjurau porni să răcnească și să vorbească, stîrnind o larmă cumplită. Careva, cu un glas ce-ți trezea scîrba, din pricina zelului cu care stăruia, cerea să se înființeze o gardă de noapte la fermă, mulgătoarea Igumeneva — o muiere de nimica — făcea un tărăboi cumplit în legătură cu șorțurile, iar șoferul Pavel Kosoi striga să i se dea cauciucuri pentru mașină. Într-un cuvînt, în jurul președintelui Ivan Ivanovici era o zarvă nemaipomenită, iar șeful de post, care nu putea suferi harababura, se încruntă supărat și se-apucă să privească cu băgare de seamă la poza pe care în ajun nu izbutise s-o cerceteze cu de-amănuntul. Își întorcea capul și-ntr-o parte și-n alta, cătînd să-i deslușească toate măruntaiele și, firește, nu contenea să-și tot sugă dintele. „E tînăr, încă-i tînăr Ivan Ivanovici, — gîndi cu răceală șeful de post. — Și nu se pricepe să vorbească cu fiecare om în parte ; îi socotește pe toți o apă și-un pămînt !“

Dar după ce în birou se făcu liniște pe deplin, după ce brigadierii, mulgătoarele și tractoriștii ple-

cară pe tarlale și la ferme, iar în odaie rămaseră numai președintele, Ivan Ivanovici, organizatorul de partid, Serghei Tihonovici și delegatul de la raion, șeful de post se ridică de pe canapea și se apropie de masa președintelui.

— Ivan Ivanovici, — spuse el politicos. — Bineînțeles că fitecine își dă seama că strînsul recoltei e-o treabă de mare-nsemnătate, dar năzdrăvanii ăia de la raion se țin de mine ca rîia. Să le alcătuiesc o gardă populară și nimic mai mult...

Aniskin se apropiase de masă grijuliu și plin de gingășie, vorbea cu glas așezat și liniștit și n-avea nimic de cerut lui Ivan Ivanovici, așa că președintele își descheie zvîcnit doi nasturi de la gulerul cămășii cadrilate, ceea ce-l făcu să răsufle ușurat, ca un cal căruia îi dai jos șaua. Ivan Ivanovici privi afară și-și dădu seama că nu era mai mult de ceasurile șapte, că o sumedenie de treburi fuseseră duse la bun sfîrșit și că, în sfîrșit, putea să-și șteargă nădușeala de pe chipul înnegrit de arșița soarelui. Și-și șterse sudoarea, și zîmbi, și, pe neașteptate, tuși după cum obișnuia să tușească Aniskin, după care se uită înfumurat la delegatul raionului.

— Ce măsuri ai de gînd să iei, Fiodor Ivanovici, pentru alcătuirea gărzii ? — întrebă Ivan Ivanovici.

— Uite-așa niște măsuri, încît s-o pun pe roate ! — răspunse Aniskin și se uită și el la delegatul de la raion, un bărbat tînăr și frumușel. — Am de gînd, Ivan Ivanovici, s-alcătuim o gardă de care să pomenească tot raionul...

Apoi, Aniskin se așeză pe-un scaun lîngă masa președintelui și se întoarse cu totul către delegatul de la raion.

Văzînd aceasta, președintele prinse să clipească din amîndoi ochii, organizatorul de partid se strîmbă, de parcă îl durea o măsea, însă șefului de post puțin îi păsă de mutrele lor.

— Iuri Venediktovici, — spuse Aniskin, strecurîndu-și în glas un pic de răutate, — de bună seamă că vă respect, fiindcă sînteți președintele DOSAAF-ului, dar aș vrea să vă fac o micuță întrebare...

— Poftiți, tovarășe șef de post, — răspunse delegatul cu destulă însuflețire, dar ferindu-și privirile și pălind nițel. — Stau cam prost cu timpul, totuși... întrebați-mă, tovarășe Aniskin.

Dar șeful de post nu se grăbea. Mai întîi se uită pe fereastră, în curte, unde șoferul Pavel Kosoi se tîra de-a bușilea pe sub mașina încremenită, apoi ascultă țăcănitul înăbușit al tractorului „Belorus" care ducea femeile la tarlale și ajunsese la barieră; abia după aceea îi aruncă o scurtă privire delegatului de la raion — iscodindu-i picioarele lungane în pantaloni cenușii, nodul gros al cravatei și părul negru lucios.

— Firește că n-aveți vreme, Iuri Venediktovici! — spuse tărăgănat Aniskin. — Păi de unde s-aveți vreme, Iuri Venediktovici, dacă vă bucurați de patru concedii pe an? Doar sînteți un cetățean de ispravă, o dată pe an vă duceți la băi, în stațiunile climaterice din sud, iar de alte trei ori, la stațiunile noastre, de la miazănoapte — însămînțările, cositul fînului, strînsul recoltei... Cum de se-ntîmplă așa?

Vreo trei clipe, liniștea cuprinse biroul. Apoi, delegatul de la raion se ridică nițel de pe scaun, frumosul lui chip albi ca varul, încremeni, și după aceea sări ca ars.

— Am să comunic comitetului raional felul în care vă purtaţi cu mine ! — strigă el tulburat. — Am să pun problema la comitetul raional ! Căci nu pe mine mă calomniaţi, ci comitetul raional şi hotărîrile lui... Neîntîrziat plec la raion !

— Duceţi-vă, duceţi-vă, îi răspunse în batjocură Aniskin. — Cum plecaţi, cum rămînem c-un beţivan mai puţin... Ai ? — Şeful de post se ridică încordat. — Dumneavoastră, Iuri Venediktovici, să nu mă priviţi cu ochii ăştia ce vor să-i bage pe oameni în spărieţi. La viaţa mea am mai văzut delegaţi dintr-ăştia, cum nici nu visaţi. Sînt în partid din anii douăzeci... Iete-te, cum mă priveşte, iete-te, cum mă priveşte...

Aniskin se plimbă prin birou, vreme de-o clipă îşi apăsă fruntea înfierbîntată de geamul ferestrei, apoi se întoarse la masă şi spuse ceva mai domolit :

— Dar astă-noapte, Iuri Venediktovici, aţi binevoit să mîneţi la Panka Voloşina... Ai ? — strigă şeful de post căci delegatul apucase din nou să se ridice. — Ai ? Eu însumi am văzut cum aţi intrat în casă la Panka Voloşina, cînd la ceasurile două din noapte mă-ntorceam de la... mă-ntorceam dintr-un anume loc... Ai ?

După aceea, Aniskin se aşeză şi tăcu dinadins. Iacă-l tăcînd şi nimic mai mult, cu toate că preşedintele, Ivan Ivanovici, nu ştia unde să-şi pună mîinile, cum să şadă locului, iar organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, roşindu-se ca para focului, nu ştia cum să-şi vîre mai adînc privirile în duşumea. Organizatorul de partid şi preşedintele se zăpăciseră, şi Aniskin se gîndea : „Nu-i călit poporul, încă nu-i

călit. Li-i teamă de orice delegat, îs slabi de înger... Tineri, îi simt că încă-s tineri !“

— De ce nu m-or fi sunînd de la „Selhoztehnika“ ? — bîigui Ivan Ivanovici. — Doar mi-au făgăduit...

— Iac-așa, iac-așa, Iuri Venediktovici, — se îndură în cele din urmă șeful de post. Eu unul, după cum mi-am dat seama, stînd cu dînsa de vorbă, apăi și singur m-am priceput că Panka Voloșina nu-i muiere rea, dar totuși nu se cade ca dumneavoastră să faceți de rușine în sat comitetul raional... Ce-or să se-apuce să facă mujicii noștri, dacă dumneavoastră, om însurat, ba încă și de la raion, umblați după muieri ? Stați binișorel locului și citiți-vă instrucțiunile... Dacă n-o să faceți așa, v-ați dus pe copcă ! Iacă, președintele nostru, Ivan Ivanovici, a terminat școala tehnică de agricultură, organizatorul de partid, Serghei Tihonovici, școala de partid... Iar dumneavoastră, ce-ați terminat ? — Șeful de post își miji ochii. — V-au cerut de la comitetul raional al comsomolului, ținînd seamă de vîrsta dumneavoastră, și iacă, vă aflați în fruntea DOSAAF-ului. Ce pricepeți dumneavoastră din treburile astea ale agriculturii ? Așa că stați binișorel locului.

Aniskin luă de pe masa președintelui tamponul de sugativă, îl puse din nou pe masă și-l legănă într-o parte și-n alta, de parcă ar fi uscat niște cerneală, apoi își zîmbi sieși, mînios, mulțumit.

— Iete-te, cum se mai uită la mine ! — bodogăni șeful de post. — Unde-or fi-nvățat, oare, să se uite așa...

Iar dincolo de ferestre se și așternuse liniștea. Tractorul „Belorus“ plecase la cîmp, șoferul Pavel

Kosoi își pornise, în sfîrșit, mașina și se dusese după încărcătură, iar acum numai joardele de mălin și poamele roșii ale scorușelor fremătau tăcute în adierea ușoară a vîntului — și dinspre ele nu răzbătea pînă la birou nici un fel de zgomot.

— La revedere, Iuri Venediktovici, — se îndură pentru a doua oară șeful de post. — La revedere, dragă tovarășe...

— La revedere !

Delegatul de la raion porni spre ușă, mai întîi de-a-ndăratelea, apoi pășind cîș ; după aceea se întoarse zvîcnit, gata s-o rupă la fugă, dar, stăpînindu-se, merse liniștit, deși închise ușa plin de draci, încît ferestrele biroului cîntară trist, iar cupele sportive de pe măsuță zăngăniră ușor. Și iarăși se lăsă liniștea — președintele, Ivan Ivanovici, ședea tăcut, organizatorul de partid încremenise, numai șeful de post se juca, fără să facă vreun zgomot, cu prespapierul din masă plastică transparentă.

— Ce se-ntîmplă, de ești azi atît de-nrăit ? — întrebă în cele din urmă Ivan Ivanovici. — N-ai găsit acordeonul, sau ce-i ?

— L-am găsit, — răspunse liniștit șeful de post. — L-am găsit, dar iacă, nu pot pricepe de ce ți-i milă de muieraticul ăsta ? Oare nu te stinghereşte destul ?

— Ba încă ce mă stinghereşte ! — răspunse necăjit Ivan Ivanovici. — Se vîră în birou, se-așază și se uită. Iacă, mă crezi, Fiodor Ivanovici, nu-s în stare să lucrez de față cu ochi străini, totul îmi cade din mînă...

— Atunci, de ce ți-i milă de el ?

— Totuși îi om... Și după aia... — Președintele își scărpină îngîndurat bărbia nerasă. — Și după aia, Fiodor Ivanovici, chit că nu pricepe nici pe dracu din treburile noastre, e-n stare totuși să-nfățișeze în așa fel lucrurile la comitetul raional, încît și cea mai bună inițiativă să iasă prost. E mare meșter la vorbă ! Ai văzut cum s-a rățoit la tine : „Căci nu pe mine mă calomniați, ci comitetul raional și hotărîrile lui !..." Numaidecît a-nceput să-i dea zor cu politica !

— N-o să-i mai dea el zor cu politica ! — rîse Aniskin. — Și nici n-o să te mai stingherească... Acum s-a dus la casa de oaspeți și tremură ca o frunză... că e-un fricos ce nu s-a pomenit, să te ferească Dumnezeu... — Șeful de post tăcu cîteva clipe și adăugă serios : — Aici-i și-o parte caraghioasă... Ia aminte, Ivan Ivanovici, dacă ni l-au trimis pe firțăngăul ăsta, apăi asta-i o laudă adusă ție...

— Ei aș ! — porni să rîdă președintele.

— Nu „ei aș", ci-i laudă ! — răspunse și mai serios șeful de post. — Cînd treburile de la colhozul nostru o apucaseră pe-un drum greșit, păi de la comitetul raional ne trimiteau un cetățean cu cap, ăla era în stare să-ți dea și-un sfat... Iar acum, ne descurcăm și singuri, și-atunci pot să ne trimită și-un năzdrăvan de la DOSAAF... Iacă, asta ne măgulește, Ivan Ivanovici și Serghei Tihonovici...

Tăcură duși pe gînduri pînă sună telefonul, firește de la „Selhoztehnika", și Aniskin se sculă repede.

— Ivan Ivanovici, să-mi dai diseară „GAZ"-ul. Trebuie să mă duc în vreo trei locuri, iar atunci n-o să mai ai de făcut drumuri. Bine ?

— Să iei „GAZ"-ul, Fiodor Ivanovici, — răspunse președintele, punînd mîna pe receptor. — Fără șofer ?

— Fără șofer, Ivan Ivanovici...

10

Pînă la ceasurile douăsprezece, Aniskin își petrecu vremea ca de obicei — după vizita la birourile colhozului, scrise ceva la el în birou, îndelung și fără tragere de inimă, apoi citi cîteva articole din „Pravda" de alaltăieri, copie niște rînduri pe-o bucățică de hîrtie cenușie de împachetat și abia după aceea ieși din birou. Așa că, între ceasurile zece și unsprezece, șeful de post trecea pășind agale pe lîngă fermele de produse lactate, făcîndu-se că-l interesează buhaiul de prăsilă Cernomor ; acesta, nu numai că stătea închis într-o împrejmuire trainică și de neclintit, dar mai era și legat cu două lanțuri de niște bulumaci zdraveni. După ce-l prețui pe Cernomor cu încîntare, vreme de vreo cinci minute, șeful de post mai colindă printre grămezile de bălegar și de bușteni, privi spre cer și socotind că se făcuse de douăsprezece, prinse să se uite cu luare aminte la porțile fermei. „Ah, viață, viață ! — gîndea el. — Ce-nseamnă viața, dacă nici dracul nu știe ce-i aia..."

La ceasurile douăsprezece și-un sfert, mulgătoarea Praskovia Mihailovna Pankova ieși pe poarta

fermei, își feri cu palma ochii de soare, se uită într-o parte și-n alta, oftă din greu și-o apucă pe cărăruia ce ducea spre sat. După cum erau înțolite toate mulgătoarele colhozului, purta și ea un halat cenușiu, capul și-l lega cîndva cu-o basma albă, dar acum și-l acoperise cu una cenușie, din pricina plevei de la fîn și-a colbului, în vreme ce în picioare îi clămpăneau niște cizme de cauciuc scîlciate. Praskovia Mihailovna avea peste cincizeci de ani, chipul îi era brăzdat de zbîrcituri adînci, iar mîinile-i arătau ca la toate mulgătoarele — butucănoase, crăpate, cu vinele bolnave și umflate.

Văzînd-o pe Praskovia Mihailovna, șeful de post se sculă de pe buștean, stătu nițel pe gînduri și, plecîndu-și capul, se luă după ea. O ajunse curînd din urmă, dar atîta vreme cît ferma îi stătea în văz, păși după ea în tăcere. Însă, cînd cărăruia o coti și se ascunse printre frunzele de brusturi, Aniskin se apropie pînă la vreo cinci pași de Pankova, strigîndu-i voios :

— Paraskeva, nu cumva te duci în sat ? Așteaptă-mă, să mergem împreună !

Praskovia Mihailovna se întoarse și, cînd îl recunoscu pe Aniskin, prinse și ea să zîmbească înveselită, iar cînd se apropie de tot, îi strînse zdravăn mîna, bărbătește.

— Noroc, Fedenka ! — spuse ea și-și dădu la iveală cei treizeci și doi de dinți tineri și albi. — Nu ești-n stare să te-nfrînezi și tu, măi drace, mereu te-ngrași !

— Mă-ngraș, mereu mă-ngraș, Praskeva ! — răspunse Aniskin, rîzînd. — Da nici cu tine nu mi-i rușine. Cînd alergai pe la ghilușuri, unde jucai ca apucată, păi nici cu amîndouă mîinile nu-ți putea cu-

prinde omul mijlocul, iar acum poate că numai doi bărbaţi laolaltă.

— D-apăi cum ! — cîntă şi mai înveselită Praskovia Mihailovna. Nici ca Glafira ta. Nici încolo, nici încoa... Cum te-mpaci cu ea, măi Fedenka ?

— Că nu-mi trebuie carne multă, Paraskeva ! — rîdea Aniskin în hohote. — Mi-s destul de cărnos şi singur... N-am nevoie de mai mult, mi-ajunge !

Rîdea în hohote şi se veselea, căci preţuia nespus femeile de soiul Pankovei, îi plăcea din cale-afară să tăinuiască cu ele şi totdeauna gîndea că dacă toate femeile ar fi fost ca Praskovia Mihailovna, de mult ar fi pogorît pe pămînt raiul acela făgăduit. Ca mai toţi locuitorii de la ţară, şeful de post socotea că viaţa bărbatului atîrnă de muiere, că prin muiere-i mai zdravăn şi vîrtos. De aceea învinuia mai straşnic femeile îndărătnice, decît pe bărbaţii nevrednici, şi nu putea să sufere nici holteii, şi nici muierile nemăritate.

Praskovia Mihailovna Pankova, după judecata lui Aniskin, era taman femeia cu care ar fi trebuit să semene şi toate celelalte. La colhoz muncea strădalnic şi bărbăteşte, căpătase ordinul Lenin pentru îndemînarea ei la muls, la adunări nu-l cruţa de fel pe preşedintele Ivan Ivanovici, cu bărbaţii se purta plină de veselie, dar mîndră, cu muierile nu se băga în vorbă ; nu bîrfea şi nu lega prietenie, pe sub halatul ei cenuşiu era curată ca lacrima, iar locuinţa şi-o ţinea ca pe-o căsuţă de păpuşi. Iată de ce-i plăcea lui Aniskin să glumească bucuros cu Pankova, să rîdă cu ea, ba chiar să rîdă în hohote.

— Păi, haidem, haidem, Paraskeva, — o îndemnă vesel Aniskin. — Ce să mai zăbovim aici, de vreme

ce-n preajma noastră-s atîtea tufişuri, iar gura lumii ar fi-n stare să scornească vorbe. Doamne fereşte, ne mai pomenim cu Glafira pe capul nostru, apăi află că-ţi scoate ochişorii tăi negri ca mura. Vai de mine, să ştii că ţi-i scoate !

Aniskin rîdea, o îndemna pe Praskovia să meargă, dar el însuşi clipea din ochi zăpăcit, îşi muşca iarăşi buza de jos, stătea fără să se clintească din loc şi dădea să-şi sugă întristat dintele. Că nu era om în sat, pe care să-l preţuiască atît de mult ca pe Praskovia Mihailovna, în afară, poate, de Iakov Kirillovici...

— Ce-i cu tine, Fiodore, ce te frămîntă ? — întrebă Pankova şi conteni din rîs. — Caţi la mine, de parcă mi s-ar fi întîmplat ceva acasă. Poate-i cumva vorba de Vitali ?

— Nu, nu, — răspunse Aniskin. — Vitali al tău e viu şi teafăr...

În jurul lor odrăsleau tufele de sălcii, razele soarelui străbăteau printre ramurile încîlcite, văzduhul era plin de legănarea pînzelor de păianjen, iar marginile cărăruii erau năpădite de ierburi înalte — de jur-împrejurul lor era plăcut, linişte şi tacere. Şi undeva şuiera, cîntînd în triluri, o păsăruică — un măcăleandru. Şeful de post Aniskin îşi lăsă capul în piept, pironindu-şi ochii mari şi cenuşii în pămînt. Dacă era în stare să privească drept în faţă nişte ochi străini, şi nici pe-aceia totdeauna — ah, de data asta nici gînd de-aşa ceva !

— Nu-i bine ce se-ntîmplă cu Zinaida mea, Paraskeva, — spuse Aniskin cu mîhnire. — Ai tăi îs băieţi vrednici, trudesc sîrguincioşi la colhoz, dar fata mea, să-ţi vină să te-aşterni la pat şi să mori...

Dimineața se gătește cu pantofiori și-și pudrează năsucul, îmbracă o fustiță cam scurtă și pe-aci ți-i drumu... Nu vrea să lucreze și nici supă nu mănîncă.

— Multe fetișcane-s așa, în zilele noastre! — gemu la rîndul ei și Pankova. — La fermă ducem lipsă de trei mulgătoare, iar ele se plimbă cu mîinile-n șolduri...

— Iacă, și-a mea-i la fel! Flăcăii din sat nu i-s pe plac, își rîde de ei... Crede-mă, Praskeva, e-a cincea zi de cînd iau aminte, îi tot dă tîrcoale firțăngăului ăla de la DOSAAF.

— Oare-i cu putință?

— Chiar eu am văzut treaba asta... — răspunse Aniskin plecîndu-și capul. — Pe trîntorul și pe bețivanul ăla nici că l-aș lăsa să prînzească la aceeași masă cu mine, iar ea se îmbracă pentru el numai în bluză și nimic altceva...

Pîlcurile de sălcii se clătinau, zidurile albe și prelungi ale fermei se zăreau printre ele, în stînga se făcea cotul neașteptat al Obiului, pe ale cărui unde pluteau o lotcă și-un remorcher, tîrînd după el cinci șlepuri mari, cît toată ferma. Era mai mult de un ceas de cînd remorcherul se tot foia pe apele fluviului, și se putea bănui că va pieri după cotul Obiului abia după un alt ceas — într-atît de necuprinse erau întinderile Obiului și-atît de încet își tîra sîrguinciosul remorcher șlepurile încărcate doldora cu cherestea.

— Nici cu băieții nu-i mai ușor! — spuse Pankova, oftînd. — Nici cu ei nu-i prea ușor, Fiodore.

— Da ce se-ntîmplă? — întrebă șeful de post, după o clipă de tăcere.

— Într-un fel, pare-au crescut răi și răzleți.

Praskovia Mihailovna se dădu c-un pas înapoi, rupse o joardă uscată dintr-un brusture și-o ținu fără nici un rost în palmă.

— Cresc oarecum altfel, Fiodore, nu așa cum i-am visat eu...

Printre tufișurile de brusturi se așternu liniștea — Praskovia Mihailovna lovea în gol cu joarda, Aniskin privea într-una în pămînt, frunzele brusturilor se legănau în bătaia vîntului, întretăind cu vîrfurile lor revărsarea razelor de soare. Cîntul măcăleandrului conteni, în vreme ce, departe-departe de tot, cucul porni să-și numere norocul, al său și-al altora.

— Măi Praskovia, să nu te sperii cîtuși de puțin, spuse Aniskin, — n-o să fie cine știe ce mare belea, dar află că băieții tăi i-au șterpelit acordeonul responsabilului de la club... Fiecare cu necazurile lui, Paraskeva !

Și iată că-n clipa aceea se pogorî o tăcere atît de cumplită, încît și cucul se înfricoșă de ea — și tăcu. Numai frunzele brusturilor chițăiau ca niște șoareci, numai Praskovia Mihailovna răsufla anevoie și hîrîit, smulgîndu-și cu-o mînă vlăguită basmaua de pe cap. La început, basmaua nu se clinti de la locul ei — stătea agățată de părul des și zbîrlit, — după aceea lunecă de pe cap și atîrnă ca o fleandură în mîna femeii.

— Grișka Storojevoi le-a tras o mamă de bătaie, soră cu moartea, pentru c-au luat tot satul la cotonogeală, — spuse mai departe șeful de post, — și-atunci și-au zis să-i facă bucata. Își închipuiau c-am să mă leg de Grișka, din pricina acordeonului...

Praskovia Mihailovna tăcea. Apoi lăsă să-i scape din mînă joarda de brusture, care nu-i mai era de trebuință, iar basmaua, dimpotrivă, și-o săltă la piept și-o șterse atît de puternic, de parcă-n ea ar fi fost totul — în basma.

— Ce să-i faci, Aniskine, — spuse ea. — Așa trebuia să se-ntîmple... Doar știi cum îi Vitali al meu, știi și tu că, din fragedă tinerețe, am fost în fiecare zi la fermă. Iacă, însă, băieții mi-au scăpat din mînă... — Pe neașteptate, prinse să zîmbească în silă. — Vezi tu, Fiodore, nu degeaba au scris despre mine în ziarul regional : „A muls un tren de lapte". Uite, pînă să-l mulg, băieții mi-au și crescut ca niște răi...

— La colhoz muncesc bine...

— Geaba mă liniștești, Fiodore, ce să mai lungim vorba, — dădu Praskovia Mihailovna din mîna în care ținea basmaua. — Nu-mi place să stîrnesc mila... Da unde-i acordeonul ? Ai apucat să-l iei ?

— Încă nu... E-n baie !

— Ei, băițo, băițo, — gemu nespus de încet Pankova. — Că-i spuneam lui Vitali, înainte de război : nu zidi baia prea departe de casă, c-or să-și facă de cap copiii în ea. Dar a zidit-o acolo... Totdeauna a fost un îndărătnic... Dară, haidem să mergem, Fiodore...

Trecură în tăcere și tiptil prin spatele satului, îndreptîndu-se către casa Pankovilor, săriră pîrleazul, fără să se oprească, deoarece de inimă amară Praskovia Mihailovna pășea în graba mare, și se apropiară de baia înnegrită de fum. Și-abia aici femeia își luă un răgaz să răsufle — se opri locului, își puse basmaua și deodată își ridică semeață capul.

— Haide, Aniskine, — spuse ea răspicat. — Iacă baia, iacă ușa de la baie, însă eu, mi-s mamă... Ia acordeonul ! Dac-au păcătuit, apăi Pankovii or să răspundă pentru păcatul lor... Oamenii-s în stare să trăiască și-n închisoare !

Tăcînd mîlc, șeful de post pătrunse în baie, rămase o clipă acolo, după care răsări în prag, mătăhălos și gîfîind. În mîna stîngă ținea acordeonul care atîrna greu în husa lui, iar cu dreapta își ștergea o pată neagră de funingine. După aceea, șeful de post duse acordeonul la vreo trei pași, îl așeză în frunzișul des al brusturilor, se îndreptă și rosti cu asprime :

— Chit că tu-mi ești căpetenie-n casă, Praskovia, deși ești doar o biată femeie, aș vrea însă să schimb cîteva vorbe cu Vitali... Nu-i plac hotărîrile luate peste capul lui.

— Haidem în casă, Aniskine !

Dar șeful de post nu intră de la bun început înăuntru — cătă mînios de cîteva ori în jur și, după ce se încredință că nu-i nimeni prin grădinile învecinate și dincolo de pîrleazuri, își supse prevestind a rău dintele, și-abia atunci ridică acordeonul din brusturi și-l duse în casă. Semețindu-și capul și îndreptîndu-și umerii, Praskovia Mihailovna urcă în pridvor, deschise ușa tindei și rosti :

— Poftim înăuntru, Fiodor Ivanovici ! Intră, nu te teme c-ai să murdărești scîndurile dușumelei.

Cu toate acestea, șeful de post își curăță încălțările pe-un raz făcut în prag, anume pentru așa ceva, își scutură praful de pe pantaloni și pătrunse în casa alcătuită dintr-o odaie mare și-o odăiță mai mică, despărțite printr-un perete din scînduri albe și geluite cu grijă. Casa, firește, nu era prea mare,

dar sclipea de-o curățenie și-o rînduială atît de strașnice, încît șeful de post, după ce puse acordeonul lîngă prag, se duse să strîngă mîna bărbatului Pankovei, pășind în vîrful picioarelor.

— Noroc, noroc, Vitalia ! — rosti el vesel. — Vai, ce mînă mai ai și tu, te strînge ca-ntr-un clește...

Într-adevăr, nu se afla în sat altă mînă la fel de puternică, precum era mîna lui Vitali Pankov ; nici altul mai lat în spete, cu un cap atît de buiac încîrlionțat și cu niște ochi ca ai lui Vitali, cenușii și neastîmpărați. Pînă la brîu, toate erau bune la Vitali, dar iată că mai în jos, nu era nimic. Vitali Pankov stătea băgat, ca o ditamai buturugă, în niște piei de oaie, așezate în scobitura unei mese înalte, iar în jurul său se aflau împrăștiate, în fel și chip, o sumedenie de nuiele de răchită din care Vitali împletea coșuri.

— Noroc, Fiodor Ivanovici ! — răspunse cu glas gros și vesel Vitali și, legănîndu-și trunchiul, îi arătă un scaun. — Stai jos, prietene !

Într-o cămașă orbitor de albă, ars de soare, — căci Praskovia Mihailovna și feciorii îl scoteau în fiecare zi în ogradă, — sătul și cu ochi cenușii, Vitali era atît de frumos, încît Aniskin nu fu în stare decît să facă „hm“ și să se așeze pe scaun, încercînd să-și pună picior peste picior. Ceea ce nu izbuti ; firește că Vitali băgă de seamă încercarea șefului de post, și-amîndoi porniră să rîdă.

— Vai, Fiodore, te-ai făcut cît un vier ! — spuse Vitali. — Zău, prea te-ai îndopat !

— Ce să-i faci ! — zise iarăși Aniskin. — După cum spui tu întotdeauna : „Formația de luptă a tan-

chiștilor !" Deși drept să-ți spun, Vitalia, n-am întîlnit la război oameni mai ciufuți ca tanchiștii.

— Păi, tehnica, tehnica, Fiodore prietene Ivanîci ! — prinse să rîdă Vitali în hohote. — Ce soi de oameni să îndrăgească și tehnica, dacă nu pe tanchiști...

Praskovia Mihailovna stătea lîngă ușă, se uita la ei pe sub sprîncene, apoi își luă iarăși basmaua de pe cap, se apropie de bărbatu-său, pășind cu hotărîre, și-și vîrî umărul lîngă umărul lui. După ce rămase preț de-o clipă în felul ăsta, Praskovia Mihailovna se desprinse de lîngă bărbatu-său și se îndreptă către Aniskin, dar șeful de post i-o luă înainte — sări de la locul său și prinse să vorbească grăbit.

— Iacă, trecui pe la voi să beau ceva ! Car după mine acordeonul ăsta, l-am găsit în mestecăniș, așa că m-am înfierbîntat și mi-a venit o poftă nebună să beau ceva !

După aceste cuvinte, Aniskin o privi în așa fel pe Praskovia Mihailovna, încît ea își înghiți vorba, strînse îndurerată din ochi și încremeni. Iar șeful de post se tot uita la ea, cu niște priviri blajine și adînci ; iscodea înlăuntrul ei și străvedea totul, de la ficat și pînă la bășica fierii, apoi își luă ochii de la femeie, zîmbi nedeslușit, ridică de pe masă un coșuleț gata lucrat și se-apucă să-l sucească în mîini — iac-așa, și-așa, iac-așa, și-așa.

— Vai de mine, vai de mine ! — spuse încîntat șeful de post. — Păi, muierile profesorilor se-omoară după așa-ceva... Că la Tomsk, Vitalia, zvîrli cu bățu-n cîini și nimerești în neveste de profesori...

Coşuleţul era într-adevăr minunat — împletit din nuieluşe subţiri, de mai multe culori ; iar Aniskin, cu el în mînă, arăta ca o muieruşcă uşuratică şi fandosită, însă şeful de post nu-şi îngădui să zîmbească, ci ceru cu asprime :

— Apăi, să-mi dai, Paraskeva, să beau nişte apşoară. Mi s-a uscat limba-n gură... Iar cît priveşte acordeonul ăsta, iată ce ! Îl las la voi pîn-diseară, bine-i ? — se rugă el. — Ce să mă car cu el prin tot satul.

— Totuşi, ascultă la mine, Fiodor Ivanovici, pe cine să-i îndrăgească şi tehnica, dacă nu pe tanchişti — spuse însufleţit Vitali. — Tehnica tanchistă, Fiodor, fîrtate Ivanîci...

11

Pe la ceasurile nouă, cînd soarele asfinţea în pripă, şi umbrele goneau înspăimîntate prin sat, iar la seceriş se apropia sfîrşitul zilei de lucru, şeful de post veni la birourile colhozului, strigă pe fereastră la preşedinte că ia „GAZ"-ul, prinse din zbor cheile care-i fuseseră aruncate tot pe fereastră, se îndreptă gîfîind spre maşină şi, după ce aruncă o privire împrejur, să vadă dacă multă lume cască ochii la el cum urcă în „GAZ" — se cocoţă la volan.

— Ian te uită la ei ! — strigă Aniskin la băieţii ce se zbenguiau pe lîngă birourile colhozului. — Mai bine duceţi-vă după ciuperci.

Lui Aniskin îi plăcea să meargă cu mașina și știa s-o conducă, așa că-și luă viteză chiar de la pornire, viră pe ulicioară ca un drac și, băgînd spaima în găini și-n gîștele lenevoase, goni pe ulița unde se afla magazinul sătesc. Cînd ajunse lîngă el, șeful de post opri și se plecă în afară.

— Evdokeia, hei, Evdokeia ! — strigă el. — Ia vină nițel afară.

Cînd Duska, îmbrăcată într-un halat alb, se ivi nemulțumită în ușă, Aniskin se uită la ea prietenește, cu ochii mijiți, bătu cu mîna în volanul neted și spuse aspru :

— Măi Evdokeia, să fii, pe la ceasurile nouă, la mine la birou. Am să te confrunt cu Grigori Storojevoi...

Dar șeful de post nu mai zăbovi s-o asculte pînă la capăt — cîrîi amarnic din cutia de viteze, apăsă acceleratorul pînă la fund și pieri, spulberînd în urmă un nor de colb. Într-o clipită fu dincolo de barieră, suci volanul la stînga, și-aici își domoli goana, ca să înainteze agale de-a lungul fluviului, de unde putea cuprinde toată întinderea pămînturilor. „Unde să mă grăbesc, — gîndi el cu sufletul împăcat, — de vreme ce acordeonul a fost găsit, Duska-i veselă, iar Ivan Ivanovici stă singur cuc în biroul lui. Stă și tot stă, și mai știi, te pomenești că născocește și ceva de folos..."

Drumul urma marginea povîrnită a malului, îndreptîndu-se către cotul Obiului, iar în partea dinspre apă se înălțau mesteceni tuciurii și veseli, se întindeau holde de grîu secerat, care prindea să se zbicească și, din această pricină, revărsa arome îmbătătoare ; mai încolo se-ițea brădetul cedrilor

tineri și albaștri, plini de conuri. Cînd ajunse pe la mijlocul brădetului, la auzul motorului se ivi o droaie de copii cu trăistuțe care, văzînd că-i vorba de-o mașină mică, țîșniră în lături, iar Aniskin dădu să zîmbească. Apoi, iarăși începură să se arate mestecenii — mai falnici, mai groși și mai deși, — după aceea mestecenii începură să se rărească și se răriră pînă pieriră cu totul. Și iată că, de-abia atunci, „GAZ"-ul se pomeni în fața unei întinderi atît de necuprinse, încît ți se tăia suflarea.

De la marginea malului povîrnit și pînă la apele Obiului să fi fost vreo douăzeci și cinci de metri, fluviul se lățea în stînga, iar în dreapta, întocmai ca și undele fluviului, cîmpurile aurii se pierdeau pînă în zarea nesfîrșită. Acestea erau ceva rar întîlnit prin părțile Narîmului, și lanurile de grîu, de secară și de orz acopereau o suprafață uriașă, și-acolo, unde totuși se sfîrșeau, se aflau niște întinderi la fel de necuprinse — vestitele mlaștini Vasiugan, ale căror smîrcuri de nepătruns erau îngrădite de restul lumii de către cîmpurile de grîne, de mestecăniș și de brădetul cedrilor. Iar deasupra lanurilor, peste mlaștini și peste zările nemărginite, stătea ca spînzurată o lună străvezie.

Șeful de post prinse să mîne mai domol — privea în voie, zîmbind nestînjenit, iar mîinile și le ținea pe volan doar de ochii lumii, căci mașina gonea și de la sine pe cele două făgașuri care duceau la tabăra de cîmp ascunsă pe după munții șirelor de paie.

La umbra lor ședeau cîteva femei, niște băieți se zbenguiau de colo pînă colo, iar doi combaineri se îndreptau spre tabără — venind să cineze și să se odihnească înainte de munca de noapte. Lîngă tabără

se aflau patru camioane — cu patru șoferi și încă patru descărcători sosiți la practică... Un pîlc de vreo douăzeci de oameni se tot vîntura prin tabără, iar cînd se apropie, Aniskin frînă brusc, glumind și lăsînd să se creadă că vrusese să dea cu mașina peste muierile care se împrăștiară de la adăpostul șirelor, ca niște boabe de mazăre. După aceea, șeful de post ieși din mașină, se bătu pe șolduri ca după scaldă, se apropie de mijlocul taberei și spuse :

— Noroc-noroc, suratelor, noroc-noroc, fîrtațiților, noroc-noroc, tuturor de primprejur !

Îi răspunseră lui Aniskin cu toții, într-un glas și veseli, iar șeful de post băgă de seamă că, după cea de-a doua șiră, mai erau cîțiva flăcăi și bărbați în toată firea — brigada de tractoriști a lui nenea Ivan care dezmiriștea la tabără, și șeful de post se duse de-a dreptul la brigadierul de cîmp, Piotr Artemievici, care ședea la o masă, adică o scîndură bătută pe doi pari. Piotr Artemievici bea lapte dintr-o sticlă și-și ridicase capul în așa fel, de-ai fi zis că se uită cu telescopul la lună.

— Pe dumneata, Piotr Artemievici, te văz că ești aici, — spuse Aniskin, — pe doi din Pankovi, de asemenea îi văz, dar unde-i al treilea ?

— Al treilea Pankov stă la umbra șirei, — răspunse brigadierul de cîmp, vorbind peltic. — Ăsta, Fiodor Ivanovici, e-un flăcău vrednic de pismuit, cum de are-o clipă slobodă, dă-i cu aghioasele ! — Piotr Artemievici își sorbi laptele pînă la fund și adăugă gînditor : — Eu așa-mi-nchipui, că d-aia și muncește bine, fiindcă într-una-i sătul de somn... Dar eu, Fiodor Ivanovici, iacă, de cînd mă știu, niciodată n-am dormit pe săturatelea. Ia să vedem, că

dumneata ești om cu cap, haide să socotim, cît dorm eu în douășpatru de ceasuri...

— Fă-ți singur socoteala ! — îi răspunse șeful de post și se îndreptă agale către ultima șiră, la umbra căreia, într-adevăr, tolănit pe-o rînă, lîngă paie, dormea cel mai mare din Pankovi — Semion.

Flăcăul stătea cu ochii închiși și gura deschisă, iar buza de jos îi era nițel rotunjită, ca la un copilandru. Însă pe paie zăceau niște pumni grei, pieptul zdravăn și bombat răsufla uniform, iar la tîmplă îi zvîcnea un mușchi încordat.

— Scoală ! — spuse șeful de post, și atinse cizma lui Semion cu sandaua. — Hai, scoală !

Semion se urni din loc, mormăi ceva nedeslușit, se întoarse pe partea cealaltă și plescăi din buze, iar Aniskin se lăsă pe ciuci lîngă dînsul, privindu-l cu ochii săi bulbucați.

— Și acordeonul stă sub lavița din baie, — spuse Aniskin. — Semioane, măi Semioane, tu mi-ai pus acordeonul acolo. Ia aminte, Aniskin o să-l găsească !

Pankov își împreună vîrtos sprîncenele, își strînse și mai strașnic pleoapele, după care bodogăni :

— Păi, luntrea, luntrea...

— Nu luntrea, — spuse repede Aniskin, — ci acordeonul l-ai ascuns sub lavița din baie, Semioane ! M-auzi tu, de-acordeon îi vorba...

— Aud, — răspunse Semion și-și deschise ochii.

— Păi, acordeonul zace sub lavița din baie, — rosti încet șeful de post. — De ce l-ai ascuns acolo, măi Semioane ?

La început, ochii lui Semion priviră lenevoși, lipsiți de viață, apoi luminile li se strînseră în așa fel, de parcă s-ar fi uitat în soare, iar albul ochilor

i se albăstri. Preț de-o clipă, Semion stătu țintuit, cu spaima în ochi, apoi genele îi fremătară, o străfulgerare îi străbătu privirile, încît șeful de post gîndi : „Of, ce ți-i și cu Pankovii ăștia ! Ce mi-i Paraskeva, ce mi-i Vitali — tot un drac !"

— Ai cîștigat, Aniskine ! — spuse Semion, și-n glas îi răsună ușurarea. — Joacă acu de bucurie, Aniskine !

Fără să se sprijine în mîini, Semion se sculă mlădiu, își scutură cîrlionții buiaci, aidoma cu ai lui taică-său, și lăsîndu-se pe-un picior, înlemni înaintea lui Aniskin, cît era de lung. Salopeta cenușie îi îmbrăca strîns trupul butucănos, cizmele, numărul patruzeci și cinci, stăteau proțăpite zdravăn cu tălpile pe pămînt, Aniskin, pe neașteptate, fluieră subțirel.

— Iac-ale cui erau cizmele !

Da, abia acum își aminti șeful de post că Vitaii Pankov se întorsese de pe front cu cizme. Vitali își adusese de pe front și picioarele, dar se apucaseră să i le taie la Tomsk, în clipa cînd niște pete vineții începuseră să-i putrezească vinele. Picioarele lui Vitali n-au fost scurtate dintr-o dată, și nici din două rînduri, ci din trei, și doar așa i-au izbăvit viața, ciumpăvindu-i-le de la rădăcină.

— Iac-ale cui erau cizmele ! — mai spuse o dată Aniskin și-și supse îndelung dintele. — Parcă mă zăpăcisem de cap !

Șeful de post se îndepărtă la trei pași de Semion, se îndreptă și el tot atît de bățos ca și flăcăul, privi la lună, la nourașul cioplit ce plutea pe deasupra lanurilor și-a Obiului, la cerul purpuriu și neliniștit dinspre soare-răsare. Mătăhălos mai era și Anis-

kin ăsta, plin de măreție, întocmai ca un tainic zeu oriental, şi nu se afla cale pe care să te apropii de el, să-i te alături sau să-i intri-n vorbă. Șeful de post stătu așa cam preț de-un minut și se gîndi: „Măiculiță Doamne, uite, vezi cum îi viața! Pesemne că nici eu n-am vorbit cum trebuie cu Zinaida, pesemne că nici cu trîntorii ăia nu m-am purtat cum se cuvine! Nu-i cu putință să fie toate rele-n ființa lor, vai, nu-i cu putință! Și nici așa nu se poate, să am numai eu într-una dreptate, iar fiică-mea bună să fie mereu vinovată... Viață, viață!“

— Ia hai, Pankove, ridică-ţi capul. Ridică-ţi-l şi fă bine de-mi povesteşte cum păzeşti tu cinstea lui tac-tu. Povesteşte-mi, hai! Ai? Povesteşte-mi, cum păzeşti tu cinstea familiei tale.

Semion Pankov se moleși, se simți fărîmat în bucățele — albi la chip ca varul, mîinile i se înmuiară, iar piciorul pe care stătea în voie, se tîrî de la sine lîngă celălalt. Îndărătul său se auzea larma plină de veselie a taberei de cîmp, tractorul huruia fără încetare, iar fetițele și băiețașii rîdeau în hohote.

— Îl pîndeam lîngă club, cu toții, pe Grișka Storojevoi, — spuse Semion, tremurîndu-i vorbele pe buze, — dar nici chip să se depărteze de club... La loc deschis e greu să-l birui... Apoi prinsese să zgîndăre pe la ușă, o deschisese, dar fără să intre... N-am izbutit să-l ajungem...

— Ei, și!

— Atunci am intrat eu pe ușă și... Mai întîi am vrut să le trag o păcăleală Duskăi și responsabilului de la club, ca să-l dau de rușine pe Grișka.

— Așa! — zise Aniskin. — Iac-așa!

Luîndu-și mîinile de pe pîntec, șeful de post se apropie de Semion, își supse dintele, și-i porunci:

— Cheamă-ţi fraţii !

După ce Semion porni ca un melc după fraţii săi, şeful de post se apropie de capătul şirei, o luă după colţ şi-şi scoase din buzunar bucăţica de hîrtie pe care copiase cele cîteva rînduri din ziar. Mişcînd din buze, Aniskin citi de cîteva ori scrisul, apoi rupse hîrtia şi ascunse bucăţelele în paie. Aşezîndu-şi din nou mîinile pe pîntec, şeful de post porni să privească la fraţii Pankov care, în vreme ce se apropiau, îşi vorbeau în şoaptă. Atunci, după ce se aflară lîngă el, Aniskin îi privi în treacăt şi-i întrebă :

— Înţeles-aţi cu toţii despre ce-i vorba ?

— Toţi ! — răspunse Semion în numele fraţilor. — Pe mine să m-arestezi, Aniskine, numai eu mi-s vinovat !

Şeful de post nu răspunse — făcînd un semn din sprîncene, ca tusfraţii să se ia după el, Aniskin porni legănîndu-se către tabără, ocoli din mers femeile şi fetele ce se odihneau pe paie, ieşi din nou în mijlocul taberii şi, aici, se opri locului, ca o stană de piatră — apoi, după ce-şi suci capul într-o parte şi-n alta, cu ochii săi bulbucaţi îl găsi pe brigadierul de cîmp şi-l chemă cu degetul :

— Piotr Artemievici, ia fă-te-ncoa !

În liniştea ce se aşternuse în tabără, din clipa în care şeful de post ajunsese în mijlocul ei, brigadierul de cîmp se apropie de Aniskin, privi la dînsul, fără să pară uimit, şi-i zîmbi prietenos — se bucura că se mai întîmpla ceva-cumva, care să-i distreze.

— Ascult, tovarăşe Aniskin !

— Iacă ce-i, Piotr Artemievici, — spuse răspicat șeful de post, — dă de știre oamenilor să se strîngă mai aproape de inima taberei. —

Trăgîndu-se mai la o parte, Aniskin porni să privească cu băgare de seamă la oamenii care, la strigătul brigadierului : „La adunare, la adunare !" se îndreptau spre el. Femeile și fetele, ca să nu se mai scoale de pe paie, se tîrîră de-a bușilea, copiii se apropiară țopăind, moș Krîlov veni, abia mișcîndu-se, cu bățul în mînă, se așeză pe-o buturugă și-și duse palma pîlnie la ureche ; de după cea de-a doua șiră se iviră tractoriștii cu brigadierul lor, nenea Ivan, și se rînduiră unul lîngă altul — Grișka Storojevoi se afla printre ei.

La început, în tabără domniră larma și veselia, după aceea oamenii se mai potoliră, căci șeful de post stătea nemișcat, învîrtindu-și într-una degetele pe pîntec, iar în spatele său, frații Pankov tăceau într-un chip neobișnuit, liniștiți și neclintiți. Era ceva ciudat în treaba asta, și-n tabără coborî liniștea.

— Ei, vezi ! — spuse mulțumit șeful de post. — Iată că v-ați domolit !

Într-adevăr, priveliștea dinaintea ochilor săi bulbucați era atrăgătoare : în bătaia luminii de asfințit a soarelui — din care se ițea dincolo de zare doar o margine roșiatică — femei și fete îmbrăcate în fuste și bluze de toate culorile ședeau liniștite pe paie, în spatele șirelor picoteau două combaine autopurtate, trei tractoare Belorus și-un altul CTZ ; tractoriștii stăteau ținîndu-se unul pe altul de mînă, iar combainerii, mai la o parte — despărțiți de ei ; copiii se tolăniseră pe pămînt, sprijinindu-și capetele

în mîini, și, pe-o buturugă veche de cînd lumea, se așezase moș Krîlov. Și dincolo de priveliștea asta împestrițată, dincolo de viața plină de însuflețire, se zăreau jumătate din apele Obiului și jumătate din lunca nesfîrșită care, pînă la urmă, se preschimba undeva în mlaștină, însă rămînea tot așa de uriașă și fără margini.

— Care din voi scrie procesele verbale la adunări ? — întrebă încet Aniskin. — Haide, răspunde !

— Eu, — spuse Liuska Matveeva și se ridică de pe paie. — Eu, nene Aniskine, îndeobște eu scriu procesele verbale.

Șeful de post zîmbi.

— Poftim și ticluiește-l, Liudmila, dac-ai terminat școala de zece clase, deși văz că nu ți-i silă să muncești la colhoz...

După ce domoala și drăgălașa Liudmila Matveeva își luă un creion și-o hîrtie, Aniskin tuși cu asprime, își împreună sprîncenele, adunîndu-le lîngă rădăcina nasului, și spuse cu glas lin :

— Partidul și guvernul, măi tovarășe, acordă din ce în ce mai multă atenție muncii organelor de miliție sovietice. — Luîndu-și o clipă de răgaz, șeful de post răsuflă adînc și-și holbă ochii și mai strașnic. — Partidul și guvernul, măi tovarășe, de asemenea ne atrage atenția asupra faptului că misiunea organelor de miliție nu-i numai folosirea metodelor de reprimare și pedepsire, ci, tovarășe, și folosirea muncii educative. — Răsuflă pentru a doua oară și rosti mai ușor : — Partidul și guvernul, măi tovarășe, acordă o atenție atît de însemnată muncii organelor de miliție, încît, iacă, s-a stabilit și-o zi a milițianului... Mai înainte, măi tovarășe,

au fiinţat zile ale tanchiştilor, ale minerilor, ale feroviarilor, şi-acu, iacă, avem şi noi ziua noastră... — Aniskin îşi luă mîinile de pe pîntec, dădu afară din piept aerul de prisos şi-şi desfăcu larg picioarele. — Acum, tovarăşe, am să vorbesc, — spuse şeful de post, — despre faptul că-n societatea noastră-s şi oameni din ăia care ne stînjenesc viaţa. Iacă, de-o pildă, să-i luăm pe fraţii Pankov. — Aniskin privi îndărăt şi arătă cu degetul la cei trei fraţi. — Să-i luăm ca pildă pe fraţii Pankov... Fireşte, la colhoz muncesc bine, strădalnic, dar iată că pe uliţe şi la club nu dau lumii pace... Se leagă de oameni ! — mai spuse o dată, supărat, şeful de post şi ameninţă cu-acelaşi deget. — Omenirea s-a schimbat, după lucru se duce la club, cînd colo, ce să vezi, hop şi fraţii Pankov ! Ba te-mproaşcă cu noroi, ba te-mbrîncesc din drum, sau cine ştie ce altă bădărănie mai fac... Ce, nu-i adevărat ce spun, tovarăşi ?

— Ba-i adevărat ! — spuse cu răutate Maruska Şmeleva, o muiere ageră şi dezgheţată. — Mai deunăzi, mi-am pus şi eu o rochie nouă, ca de duminică, m-am pieptănat frumos şi-am pornit pe drum. Dar Borka Pankov rămîne în urma celorlalţi fraţi şi-mi zice : „Fă, lăţoaso, un-te-nghesui ! Cin-te bagă pe tine-n seamă la club ? Eşti o proastă, — zice, — iar buleandra aia de pe tine, — zice, — şi mai prostească..."

— Asta încă nu-i nimic ! — se amestecă în vorbă, cu glas ţipător, baba Suzghiniha, care gătea prînzul şi masa de seară pentru toată tabăra. — Asta încă nu-i nimic, Fedenka ! Stepaşka al meu... Să-l vezi cum stă şi suferă de ruşine... Că doar ei mi

l-au stîlcit în bătăi, Fedenka... Stepașka umbla cu gînduri curate după aia care scrie procesele verbale, adică după Liuska Matveeva, iar Volodka Pankov l-a prins în tufișuri și... i-a învinețit amîndoi ochii, și se vaietă de mînă toată noaptea...

— Și-njură pretutindeni, oriunde li se nimerește ! — spuse, în liniștea adunării, grăsana și domoala Efrosinia Smirnova. — Stai acasă cu-ai tăi, iar ei vin pe sub ferestre, pentru a-și înfăptui uneltirile lor de huligani, și-njură de mamă, la fiece vorbă. Și de trei zile-ncoace, iacă...

— Iacă, de trei zile-ncoace ! — strigă deodată Klavdia Morozova, de obicei o femeie potolită și cumsecade. — Iacă-s trei zile, Aniskine, de cînd își fac de cap prin sat toată noaptea, de nu ne dau pace să dormim. Chit că stăm la marginea satului, apăi n-am închis un ochi, cît a fost nopticica de lungă.

Și-atunci se iscă o larmă cumplită, porniră să strige muierile, fetele, copiii, bucuroși de gălăgia dezlănțuită, iar moș Krîlov se apucă să bată mînios cu bățul în pămînt, privind la frații Pankov cu niște ochi înspăimîntători, în stare să bage groaza în ei. Un tărăboi nemaipomenit cuprinse toată tabăra, și Aniskin, săltîndu-se pe vîrful picioarelor, strigă asurzitor :

— Ho, oameni buni !

Însă, după ce larma dezlănțuită fremătă ca o bulboană de apă și se domoli, șeful de post rosti în liniștea ce se lăsase :

— Ia haideți voi, Pankovilor, ridicați-vă capul din piept și cătați drept în ochii oamenilor. Priviți la adunarea asta, mă rog, unde nu-i nevoie să te milogești pentru înscrieri la cuvînt, ci, dimpotrivă,

trebuie să domolești lumea... Haideți, fraților Pankov, uitați-vă în ochii lumii.

Dar frații Pankov nu-și ridicară privirile spre chipurile oamenilor — stătea fiecare răzleț, în bătaia razelor de soare, gata să asfințească, și care se oglindeau trandafirii pe fețele lor îngălbenite.

— Nu vă dă mîna să priviți în ochii oamenilor, — spuse Aniskin, — pînă-ntr-acolo a ajuns lumea să se sature de voi, încît acum vă temeți de ea. De data asta, nu numai Grișka Storojevoi o să vă ia la trînteală, ci toți ăilalții, dacă are să vă mai treacă prin cap să vă întoarceți iarăși la apucăturile de mai înainte... Adevărat îi, Leonid Grohotov? — întrebă Aniskin, sucindu-se către unul din tractoriști. — A, nu vrei să răspunzi, ți-i rușine, fiindcă trei frați au fost în stare să cotonogească un sat întreg... Și voi, tovarăși tractoriști, tot așa vă uitați în pămînt, și voi, tovarăși combaineri? Cu toții îs cît niște malaci de grași, dar le-a fost frică... — La cuvîntul „gras", Aniskin zîmbi din ochi, își luă mîinile de pe pîntec și-și desfăcu larg brațele înaintea oamenilor. — Iac-așa, dragii mei tovarăși...

Șeful de post tăcu și, după o clipă, în liniștea ce se așternuse, se auzi răsunînd un bocănit înăbușit — era moș Krîlov care bătea în pămînt cu bățul lui de mesteacăn, îmbrăcat la vîrf în cauciuc. Încercase să se ridice de pe buturugă, dar din pricina celor o sută de ani ai vîrstei sale, nu fusese în stare să facă treaba asta dintr-o dată și rămăsese în șezut.

— Păi știi tu, măi Fediuk, — îi spuse el șefului de post, — știi tu, neicușorule, cum se luptau mujicii în vremurile de demult cu de-alde ăștia? Iacă, asta n-o mai știi, Fediuk...

— Ba da, știu, — răspunse șeful de post, zîmbind larg. — Mujicii din toată lumea au fost nevoiți să se lupte cu huliganii, și, iată, că și noi sîntem nevoiți să facem acum o treabă de rușine. — Aniskin zîmbi nedeslușit și își întoarse capul către Liudmila Matveeva, care nu-și lăsase din mîini creionul și hîrtia : — Scrie, Liudmila ! — îi porunci șeful de post. — Scrie, Liudmila, un proces-verbal că, uite, prin glăsuirea adunării obștești, am luat hotărîrea să înființăm o gardă populară pentru păstrarea liniștii și a ordinii din sat... Ce îndatoriri au membrii gărzii, am să lămuresc eu mai tîrziu, potrivit instrucțiunilor primite, iar acu vă rog să ridicați mîna, cine-i „pentru", și cine-i „contra". Toată lumea-i „pentru" ? Poftim de scrie, Liudmila, că garda s-a alcătuit și lasă-i pe năzdrăvanii ăia de la raionul de miliție să citească și ei...

După ce-și mai luă o clipă de răgaz, Aniskin zîmbi cu nevinovăție.

— Acordeonul l-am găsit, oameni buni... Cine știe ce ticălos l-a aruncat printre mesteceni... Eu așa-mi-nchipui, că negreșit trebuie să fi fost vreun străinaș, nicidecum din satul nostru... Păi, asta fuse toată adunarea !

Cînd lumea porni să sporovăiască deodată și copiii să se împrăștie care încotro, după ce tractoriștii se îndreptară către tractoarele lor, iar combainerii spre combaine, șeful de post se întoarse către frații Pankov, îi iscodi din priviri pînă-n adîncul măruntaielor, și le spuse în șoaptă :

— N-am să pomenesc nici un cuvințel despre acordeon, cîtă vreme n-o să v-apucați din nou de năzbîtii... Dar dacă asupra voastră, cuvîntul ăsta,

atît de răspicat, al poporului, n-o să aibă nici o urmare, atunci sînteţi pierduţi ! Vă dau în judecată pentru furtul acordeonului... Iar acu pieriţi din ochii mei, neruşinaţilor !

Din soare nu mai rămăsese, în depărtarea zării, decît o muche subţiratică, în vreme ce luna, dimpotrivă, prinsese puteri, și, din această pricină, deasupra cîmpurilor și deasupra fluviului se revărsau mii de raze ; roşietice, rubinii, ruginii, stacojii, trandafirii. Se vede că se lăsa înserarea. Se lăsa înserarea şi, de aceea, Grişka Storojevoi, tractoristul, se tot uita către soare-răsare, unde deasupra satului mai atîrna un cer albastru de sineală.

— Oare-ai uitat, Grișa, că trebuie să vii la confruntarea cu Evdokeia ? — spuse Aniskin. — Așadar, lămureşte-te o dată, vă luaţi de bărbat și nevastă, ori iarăşi nu vă mai luaţi. Că vă rîde lumea...

TREI ZILE DE IARNĂ

capitolul întîi

1

După sărbătorile din noiembrie, Zinaida, fata șefului de post, căzu bolnavă la pat. N-avea cine știe ce temperatură, însă fata zăcea tăcută sub plapumă, zgribulindu-se din pricina frigurilor. Rostea atît de încet „da" și „nu", încît trebuia să te apleci mult asupră-i, ca s-o poți auzi.

În cea de-a patra zi, veni felcerul Iakov Kirillovici. Rămase aproape un ceas în odaia Zinaidei, iar după ce ieși, se așeză pe întîiul scaun nimerit în cale și prinse să-și frece înfrigurat mîinile una de alta.

— Poșta asta-întîrzie ! — spuse Iakov Kirillovici. — E-a cincea zi de cînd n-a mai venit poșta...

— Aerodromul e-nzăpezit, — răspunse Aniskin, — nu zboară avioanele.

Deși erau ceasurile unsprezece dimineața, în odăiță totul arăta galben din cauza luminii chioare a becului electric, geamurile ferestrelor se-acoperiseră c-un desen albăstrui pe care-l zugrăvise gerul, iar dinspre soba de teracotă se revărsau unduiri de aer cald. Și, la fel de galbene erau și chipul șefului de post, Aniskin, și-al nevesti-si, Glafira, deoarece peste

ele se așterneau o sumedenie de umbre galbene și nestatornice.

— Nu pot să-i pun un diagnostic ! — spuse supărat felcerul Iakov Kirillovici. — Fetița e slăbită, apatică, absolut inertă, însă fondul este insesizabil. Iac-așa, frățioare Aniskine ! Mai așteaptă o zi, două...

Iakov Kirillovici, felcerul, îmbrăcîndu-și în bucătărie șuba neagră îmblănită cu dihor, își mijea mînios ochii, se încrunta dureros, iar mai înainte de-a ieși pe ușă, îi întinse Glafirei o hîrtiuță cenușie. „Fier, fier !" — mormăi el și plecă, dînd din bastonașul său subțire. Se auzi cum Iakov Kirillovici trece cu pași apăsați prin tindă, apoi prin pridvor. Cînd pașii supărați ai lui Iakov Kirillovici nu se mai auziră, șeful de post, Aniskin, se uită la nevastă-sa, iar ea la dînsul.

— Pare-se că n-ar fi nimic primejdios ! — spuse Aniskin îngîndurat.

— Cînd Iakov Kirillovici dă o rețetă cenușie, înseamnă că nu-i nici o primejdie...

Picioarele șefului de post stăteau vîrîte în niște pîslari de uriaș, iar trupul îi era îmbrăcat într-un veston de catifea și-n pantaloni vătuiți. Din care cauză, Aniskin părea mult mai mătăhălos decît era într-adevăr, și, totuși, în pofida îmbrăcăminții călduroase, răsufla liniștit, în voie și se mișca vioi, așa cum i se întîmplă totdeauna pe vreme de iarnă. Iar obrajii lui Aniskin erau cuprinși de-o rumeneală tînără și iernatică.

— Păi, mă duc ! — spuse el. — Iacă-i aproape de unsprezece.

Șeful de post își luă din cuier fularul de la uniforma milițienească, și-l înfășură de două ori în jurul

gîtului și-i zvîrli capetele în spate, apoi își trase pe cap căciula mițoasă din blană de cîine și-ncepu să-și îmbrace scurta albă, pe care nu avea epoleți, ci doar găicile lor cusute de-a curmezișul. Peste scurtă, Aniskin își încinse o centură lată, pe care-o strînse gîfîind. După ce sfîrși cu toate pregătirile, răsuflă atît de ușurat, de parcă ar fi fost un copil pe care mumă-sa îl gătește de plimbare și care, o dată îmbrăcat, a și zbughit-o pe ușă afară.

— Am plecat ! — spuse Aniskin. — Dă-mi rețeta aia.

Cu toate acestea, nu plecă numaidecît, ci mai zăbovi cîteva minute în prag, cătînd pieziș la nevastă-sa, — neclintit, liniștit, semănînd, în scurta lui albă și largă, cu o muiere de omăt. Și Glafira tăcea, în vreme ce mîinile-i așezate pe piept se mișcau încetișor.

— Ai face mai bine să lași alesul cartofilor, spuse înăbușit șeful de post. — Mai stai cu Zinaida.

Apoi, Aniskin ieși în pridvor și se uită pe îndelete de jur-împrejur.

Era cam pe la mijlocul lui noiembrie, pornise să ningă încă de-acum trei săptămîni, zăpada cădea însă îmbelșugată și deasă, așa că în sat se petrecea ceea ce, în anii trecuți, se întîmpla către sfîrșitul lunii : acuma, satul arăta mititel și pipernicit. Deasupra lui plutea un cer cenușiu și jos ; troienite de omăt, casele își pierduseră din mărimea lor, iar marginea malului povîrnit al Obi-ului venise pînă lîngă ogrăzi, căci dincolo de mal nu se mai zărea întinderea verzuie a apei.

Și pretutindeni, oriîncotro ar fi privit șeful de post, zăpada se așternuse ușoară, pufoasă și proaspătă. Nici un fel de adîncitură, nici un picușor de ne-

greală nu se zărea pe întinderea dinaintea ochilor, și se părea că un om de ispravă, curat și grijuliu, înfășurase dinadins pămîntul înghețat, casele geruite și copacii goi în omătul ăsta moale, ca într-un gingaș înveliș. Iar Obi-ul se întindea pe sub zăpadă, atît de neted, atît de străveziu, de parcă ar fi fost o panglică de nea ce se scurgea în ocean. Și plopul cel negru stătea pe malul Obi-ului, dalb din poale și pînă-n vîrf, cu creasta încotoșmănată în zăpadă.

Satul își trăia molcom viața sa de iarnă — mulgătoarele, care se întorceau de la fermă, treceau scrîșnind amarnic din pîslarii lor ; tractorul „Belorus", huruind limpede ca în zilele geroase, trăgea după el pe uliță sănii cu bălegar ; un băiețaș cu capul gol și c-un colac în mînă dădu o fugă, țopăind ca un iepure, și trecu de la o casă la alta ; operatorul cinematografic de la club se furișă pășind adormit, și, abia după aceea, deasupra lui Aniskin, un glas senin și viguros rosti : „Bună dimineața ! Începem gimnastica de dimineață..." Însemna că la Moscova era șapte dimineața, iar pe malurile Obiului unsprezece, deoarece ziua sosea în sat cu patru ceasuri mai devreme, decît în Capitală.

Șeful de post coborî din pridvor. O luă pe drumul ce ducea la birourile colhozului, așa că pășea agale pe ulița cea mare și lungă a satului. Răsufla liniștit și cu plăcere, dintele și-l sugea mai rar, iar mîinile nu și le mai ținea la spate. Sub cele o sută și douăzeci de kilograme ale lui Aniskin, zăpada scrîșnea zgomotos, ca sub tălpicile săniilor pe care le trăgea tractorul, pîslarii lăsau pe nea niște urme uriașe, în vreme ce între gulerul scurtei și căciulă, se învolburau aburii răsuflării.

Lîngă ulicioara ce ducea către brădetul înzăpezit al cedrilor, şeful de post se opri un răstimp oarecare. Omătul nu se mai auzi scrîşnind sub pîslari, ci răsunară explozii de motoare, zumzetul de ţînţari al ferăstraielor electrice şi geamătul greu al pămîntului îngheţat bocnă. Erau nişte sunete străine de sat, deosebite de urletul tractorului „Belorus" ; nu erau ale satului şi nici nu puteau fi ale lui, căci nu sunau ca la ţară.

Zgomotele pe care le revărsau taigaua şi cedrii, se îndreptau către sat dinspre miazăzi. Trecuseră două luni de cînd în brădetul cedrilor lucra un centru forestier mobil care tăia pini şi cedri pentru catarge. Atît centrul forestier, cît şi cedri, se aflau în partea de miazăzi a satului şi, pe zi ce trecea, sunetele care veneau dintr-acolo se făceau din ce în ce mai desluşite. La centrul forestier motoarele urlau zi şi noapte, răsunau glasuri bărbăteşti ; copacii erau doborîţi la pămînt fără încetare, focurile de tabără ardeau neîntrerupt, fie noapte, fie zi, în schimb razele proiectoarelor, ca nişte pumnale, se împlîntau în beznă şi în zăpadă numai pe timp de noapte. Zi şi noapte vuia şi detuna centrul forestier, asemeni unei maşini de tuns ce lasă în urmă, pe-o piele zgribulită, cărarea ei neregulată. Nu trecuseră decît două luni de cînd centrul forestier se pripăşise lîngă sat, dar prin brădetul cedrilor înzăpeziţi se zărea o dungă cenuşie — cioturi, noroi, gropi şi cenuşă.

„Iacă, dintr-o hidoşenie ca asta, te poţi şi-mbolnăvi ! — gîndi Aniskin. — Şi liniştea s-a dus, şi aerul îi mai greu..." Şi iarăşi se auzi prin sat scrîşnetul pîslarilor săi uriaşi. Şeful de post pornise mai departe, cu mîinile la spate şi făcînd paşi

de-o poștă. Mergea, ca și mai înainte, pe ulița cea mare a satului și cugeta că iarna, firește, răsufla mai ușor și trăia mai lesne, dar că, totuși, era cam plictisitor, căci iarna se petrec mai puține pățanii în sat decît vara. Doar fiertul basamacului se mai întețește. Tocmai de aceea, Aniskin pășea agale, chibzuind îndelung, și, iacă, se oprea lîngă fiece casă. Căta la fumurile ce ieșeau pe coșuri. Dacă fumul era cenușiu sau negricios, șeful de post se oprea îndeobște numai un răstimp oarecare, dar dacă fumul nu dădea buzna pe coș, ci se înfuiora încetișor, dacă se dovedea c-avea o culoare bătînd în albăstrui, cu-o ușoară pală roșiatică, atunci Aniskin clătina din cap și se oprea de-a binelea. Pe drumul către birourile colhozului, numai de la o singură casă se vedea năvălind un fum siniliu, iar Aniskin stătu preț de vreo cinci minute, privind la el. Casa era locuită de Dmitri Palțev. Că Palțev avea de gînd să fiarbă basamac, șeful de post știa încă de ieri, și acum se gîndea pe îndelete : „Am să-i cad pe cap, pe la ceasurile două..."

Aniskin mai avea de mers, pînă la birourile colhozului, încă vreo sută de metri, cînd în văzduhul geruit se iscă un nou sunet — un cîine se pornise să urle ca lupii, iar după aceea, rostogolindu-se din casă în casă, țipătul unei femei. Luat pe neașteptate, șeful de post tresări și se învîrti pe loc ca un titirez. Încă nu izbutise să deslușească nimic pe albul zăpezii, dar numaidecît își dădu seama că strigătul femeii și urletul cîinelui răzbăteau dinspre casa Murzinilor. Apoi, Aniskin o zări pe Marina Murzina în pridvor, într-o rochie de casă, frîngîndu-și mîinile deasupra capului și răcnind cu glas subțire și îngrozit :

— Oa-a-meni buni ! — chema ea. — Oa-a-meni buni !

Cînd Aniskin dădu fuga într-acolo, Marina sări deodată din pridvor și se prăvăli cu pieptul peste cîine, cuprinzîndu-l cu brațele de partea cea albă, care era mînjită de-un sînge întunecat. Șeful de post încremeni pentru o clipă, apoi se repezi spre Marina, o ridică și fu gata s-o scape din brațe, căci femeia începuse iarăși să țipe din răsputeri. Marina țipă doar atît cît o ținu suflarea, căci după aceea încremeni în brațele șefului de post, cu gura larg deschisă. Încremenise și el.

În liniștea ce se lăsase, după țipătul femeii, peste toate împrejurimile, satul se piti, omătul albi și mai avan, iar Obi-ul își vărsă mai departe apele, spre miazănoapte. Și pe albul neprihănit al zăpezii, dulăul zăcea însîngerat. Totul părea sălbatic, cu neputință de înțeles, ciudat. Apoi se isprăvi și cu liniștea — Marina se clătină, parcă legănată de valuri, își înfipse mîinile în păr și răcni și mai groaznic :

— L-au omorît pe Stepan !

Tot satul alerga spre casa Murzinilor. Președintele, Ivan Ivanovici, ieșea din birou, îmbrăcîndu-și paltonul din mers ; după el, numai în haină, fugea organizatorul de partid, Serghei Tihonovici ; operatorul cinematografului venea val-vîrtej dinspre club, o droaie de femei și de bărbați țîșnea din casele învecinate. Și cu toții alergau, și cu toții strigau, și iarăși prinse să urle sălbatic dulăul Kazbek, și, pentru o clipită, lui Aniskin i se păru că, din pricina țipetelor, zăpada se făcuse cenușie. Și, după cum se întîmplă mai totdeauna, difuzorul de la birourile

colhozului se apucă să îngîne un cîntec vesel : „Iar eu merg, pășesc prin Moscova..."

Strigătele oamenilor plutiră vreme de vreo zece minute deasupra satului și-a Obi-ului înzăpezit, apoi se potoliră treptat, și-atunci Aniskin, încă nedîndu-și bine seama ce face și ce spune, strigă :

— Cîinele, luați cîinele !

Cîteva mîini de bărbați se întinseră spre Kazbek, îl apucară și-l ridicară, purtîndu-l peste capetele femeilor și-ale copiilor, pînă ce cîinele se află în dreptul pieptului lui Aniskin. De spaimă, dulăul își dădu ochii peste cap, dar Aniskin, cu degetele înțepenite din cauza tulburării, prinse să-l pipăie, să-i dea la o parte părul flocănos, să-l tragă de labe. Într-o clipită, mîinile șefului de post fură pline de sînge, dar Aniskin nu luă seamă la lucrul acesta, ci, din ce în ce mai grăbit, pipăi cîinele, apoi își smuci mîinile de pe el, de parcă s-ar fi fript.

— Cîinele îi teafăr ! — spuse Aniskin, pălind la chip. — Cîinele îi teafăr !

Gerul trosnea, iar sub picioarele șefului de post zăpada gemea. Pălind din ce în ce mai mult, își descheie cu mișcări tărăgănate scurta la piept, apoi o încheie din nou și, o vreme oarecare, stătu neclintit. Un tremur ușor o vlăguia de puteri pe Marina, sîngele clăbucea în botul căscat al lui Kazbek, iar oamenii ce se îndesaseră în jurul șefului de post. abia își țineau răsuflarea. Aniskin mai stătu nemișcat cîteva clipe, apoi, îndreptîndu-se, își încheie în grabă nasturele de sus al scurtei și-și holbă deodată ochii. În aceeași clipă, obrajii lui Aniskin își recăpătară culoarea.

— Toate schiurile de ren din sat, încoace cu ele ! — strigă șeful de post. — Pe Marina duceți-o-n casă, aduceți cureaua de la zgarda lui Kazbek... Haideți, mai iute ! Ivan Ivanovici...

Nu apucă să isprăvească ce-avea de spus : strigătul Marinei îi săgetă iar urechile. De data asta țipă atît de furios, încît copiii se împrăștiară care încotro. Un om nu era în stare să strige în chipul ăsta, așa că Aniskin numaidecît gîndi : „Gata ! L-au omorît pe Stepan !“

2

La cel de-al nouălea kilometru, Kazbec cîrmi într-o parte, își lipi pieptul de zăpadă și scheună subțire de două ori. Apoi, cîinele se potoli.

Printre pinii pitici, Stepan Murzin zăcea pe spate. Bunda îi era desfăcută, cămașa sfîșiată, iar mîna stîngă îi stătea întunecată pe pieptul gol. Răposatul Murzin își întinsese un picior înainte, de parcă s-ar fi pregătit să mai facă un pas, cel din urmă. Nu se zărea nicăieri sînge, însă cînd șeful de post se apropie cu băgare de seamă și dădu la o parte un colț rupt al cămășii, sub sfîrcul țîții din stînga se ivi o rană de glonț. Glonțul de plumb, făcut în casă, pătrunsese ceva mai jos, îi străbătuse trupul de-a curmezișul și-i ieșise într-o parte. Așa că de cealaltă parte a trupului, sîngele se închegase în țurțuri înghețați.

Stepan Murzin își ațintise ochii deschiși la cerul plumburiu. Zăcea mort, la nouă kilometri de satul

în care se născuse, dar în jurul trupului său nu era liniște, deși era înconjurat de brazii albaștri, de pinii pitici și de bătrînul cedru care-și clătina acele mășcate deasupra capului lui Stepan. Nu era liniște în taiga, deoarece motoarele de la centrul forestier cîntau înăbușit, avionul poștal zbura păcănind peste vîrfurile copacilor, iar șeful de post, Aniskin, răsufla greoi și șuierător.

Tăcerea se prelungi vreme îndelungată, pînă ce, în sfîrșit, soarele străpunse cele din urmă zdrențe ale ceții albăstrii, iar lumea se ivi așa cum se ivește o imagine pe hîrtia fotografică. Soarele ieși din ceață și se părea că de pe brazi, de pe pini, de pe fața pămîntului, ba chiar și de pe cer, fusese smulsă o pieliță plumburie. Prinzînd strălucire, lumea înconjurătoare deveni mai înaltă, mai întinsă, mai largă ; în bătaia luminii, taigaua păru că se întinde, în lărgime și-n înălțime.

— Așa ! — spuse Aniskin. — Iac-așa !

Cu toată scurta lui albă pe care și-o încinsese strîns cu centura, Aniskin era sprinten și ușor și se mișca vioi cu schiurile, de la un loc la altul. Cercetă centimetru cu centimetru trupul celui ucis, cîinele care încremenise neînsuflețit nu departe de stăpînul său, urmele lăsate de schiuri îndărătul acestuia, și-un șirag rotund de alte urme nedeslușite. Apoi, Aniskin se întoarse către rariștea dintre pini unde stăteau tractoristul Grigori Storojevoi și profesorul de educație fizică de la școala elementară, Ludwig Ivanovici.

— Veniți-ncoa ! — îi chemă șeful de post. — Pășiți pe-aceleași urme.

Tractoristul și profesorul de educație fizică se apropiară cu băgare de seamă. Se opriră lîngă Aniskin, care-și luă de pe cap căciula mițoasă, o duse la piept și stătu în poziție de drepți. Își scoaseră și ei căciulile, și se scurseră cîteva clipe îndelungi, tărăgănate. Apoi se auzi scîrțîitul uscat al omătului : Kazbek, înfiorîndu-și spinarea unduitor, se apropie de stăpînul mort, își întinse capul și și-l așeză pe palma deschisă a mîinii însîngerate. Coada cîinelui se întinse, întoiegindu-se.

— Trei zile, — spuse Aniskin, — trei zile... Doar atît, și-am să găsesc ucigașul !

Nu trecuseră decît două ceasuri, de cînd șeful de post auzise țipătul Marinei Murzina, dar în acest răstimp Aniskin slăbise. Obrajii îi păliseră și i se fleșcăiseră, căci gonise pe schiuri nouă kilometri, fără pic de răgaz ; iar ochii îi scăpărau reci. Și-n răstimpul celor trei ceasuri se gîndise, din cînd în cînd : „Nenorocirea nu vine de una singură !“ Și-atunci îi răsăreau în minte ochii severi ai felcerului Iakov Kirillovici, iar în auz țipătul neomenesc al Marinei Murzina.

În cele din urmă, Aniskin își puse căciula pe cap.

— Întîiul caz de ucidere din viața mea ! — spuse el tărăgănat. În anii treizeci, chiaburii l-au omorît pe delegatul de la ținut, dar pe vremea aceea încă nu eram milițian... De-atunci, nimeni n-a mai fost ucis în satul nostru.

Aniskin își trase pe mîini mănușile roșcate de la uniforma de milițian, își îndesă vîrtos fiecare deget la locul său și, vîrîndu-și mîinile după curea, oftă din greu.

— Ucigașul n-a lăsat nici o urmă, — spuse Aniskin. — A nins de la patru la nouă. Iacă, uitați-vă,

chiar și urmele lui Kazbek îs acoperite... Căci dulăul a mai tras nădejde, încă multă vreme !

Într-adevăr, de la picioarele lui Stepan Murzin porneau niște urme dese de cîine, pe jumătate acoperite de zăpadă, iar în spate — altele mai rare. Erau urmele lui Kazbek care pleca încetișor de lîngă stăpînu-său mort, dar care se întorcea iarăși, alergînd în salturi.

— Dulăul a mai tras nădejde, încă multă vreme ! — mai spuse o dată Aniskin. — Ei bine, păi să-i dăm drumul, Ludwig Ivanovici.

Întorcîndu-și schiurile, șeful de post și tractoristul se dădură la o parte, iar profesorul de educație fizică se apucă să țăcănească cu aparatul de fotografiat. Fotografie cadavrul lui Stepan Murzin, de sus și dintr-o parte, din față și dinspre picioare. Era ger și Ludwig Ivanovici își ascundea mereu aparatul sub bundă, să nu i se înțepenească obturatorul. După ce isprăvi, se trase și el în stînga, iar șeful de post le porunci în șoaptă, lui și tractoristului, să cerceteze pretutindeni locul întîmplării. Se răspîndiră în direcții diferite, iar lîngă răposatul Stepan Murzin rămase culcat doar Kazbek, ca o momîie de piatră.

După vreo patruzeci de minute, cei trei se întîlniră iarăși la locul de mai înainte. Erau ceasurile două din zi, la centrul forestier se dăduse pauza de prînz, iar taigaua se învălui în liniște. Numai arareori, ghemotoace de zăpadă cădeau molatec de pe pini, copacii își clătinau agale crestele și, sub schiuri, omătul mai scîrțîia cînd și cînd.

— Ia raportați ! — zise Aniskin. — Ați găsit dopul cartușului ?

Dopul nu era nicăieri de găsit, dar în schimb tractoristul Storojevoi ţinea în degetele înmănuşate un obiect la care nu se aştepta nimeni să poată fi găsit în mijlocul zăpezii, al pinilor, sub razele soarelui şi sub bolta cerului — o sticlă cu gît lung şi cu-o etichetă de culoare ţipătoare pe care sta scris : Riesling. Pe fundul sticlei se mai clătea un pic de vin alb.

— Stătea aruncată sub un pin, — spuse Storojevoi. — Uite, ăla, al doilea din dreapta... Dar, iată şi-un cartuş de carton.

Sub cel de-al doilea pin din dreapta, în zăpadă, se vedea o gaură rotundă şi întunecată. Apropiindu-se grijuliu de ea, Aniskin se opri mai la o parte, se lăsă pe ciuci şi porni să cerceteze cu-o privire liniştită şi îngîndurată pinul, zăpada şi gaura. Şeful de post măsura distanţa de la sticlă şi pînă la cadavru, de la sticlă şi pînă la rariştea dintre pini ; apoi, fără să se ştie din ce pricină, cătă la soare şi la crestele pinilor, de parcă ar fi măsurat şi distanţa dintre ei. Îşi sugea fără încetare dintele, clătina din cap şi arăta aşa cum nu i se prea întîmpla să fie, dar cum mai fusese totuşi văzut în sat. Ochii lui Aniskin erau rotunzi şi parcă somnoroşi, avea mişcări tărăgănate şi răzleţe, iar buzele-i stăteau strînse ca un fund de găină. Tot descînta şi boscorodea în jurul găurii, apoi se pornea să mormăie ceva ca pentru dînsul, iar celor care-l priveau le era frică, arătau îngrijoraţi şi chinuiţi. Omul acesta care descînta deasupra găurii din zăpadă, trezea groaza şi părea de neînţeles, dar în spatele lui acum zăcea cadavrul lui Stepan Murzin, se răcea înţepenit Kazbek, iar copacii fremătau ca-n întîile zile ale

facerii lumii. Și era tot atîta liniște ca și mai înainte, iar tractoristul Storojevoi și profesorul de educație fizică, Ludwig Ivanovici, stăteau zgribuliți sub scurtele lor pătrunse de nădușeală.

Dar șeful de post Aniskin dădea să se ridice de jos. Privi lung la tractorist și la profesor și spuse, strîmbînd din buze :

— Trei zile au mai rămas pentru căutarea ucigașului ! Dacă nu-l găsesc în trei zile, păi n-am să-l mai găsesc niciodată... — Tăcu cîteva clipe, după care vorbi mai departe cu glas tare : — Iar acu să-l luăm pe Stepan !

De bună seamă că și pe front, Aniskin fusese tot așa, cum arăta acum. Drept și înalt, ochii îi scînteiau reci și încremeniți, iar lîngă buzele pline i se adînciseră două zbîrcituri. Din cîteva mișcări precise, milităresti, șeful de post își scoase mănușile și și le vîrî sub centură, după care, întocmai ca un schior-parașutist, se apropie lunecînd lin de cadavrul lui Stepan Murzin. Glasul lui Aniskin răsună mîngîios, cînd spuse !

— Desfăceți-vă schiurile.

Prinseră cele patru schiuri între ele, le acoperiră cu crengi de pin, iar deasupra, după ce-l ridicară cu băgare de seamă, îl așezară pe Stepan Murzin. Apoi șeful de post îi scoase mortului bunda, învelindu-i umerii și capul cu ea.

În poiana acoperită de omăt, domnea liniștea. Avionul poștal nu se mai auzea zburînd deasupra taigalei, iar centrul forestier amuțise ; pinii și brazii stăteau tăcuți și-o creangă de cedru își legăna podoaba de nea, bătînd într-un albastru spălăcit. Dincolo de pini și de brazi se întindeau luncile albe,

mai încolo de ele — cedrii, iar dincolo de cedri se desfășurau mlaștinile Vasiuganului — sute de kilometri de gheață presărată cu omăt, cu mușuroaie rotunde, semănînd cu broboanele de pe o piele rebegită de frig. De jur-împrejur, se revărsa nemărginirea albă a pămîntului înghețat bocnă.

— Haidem ! — spuse Aniskin.

Tîrîră după dînșii schiurile cu trupul lui Stepan Murzin, dar după vreo cinci pași se opriră, căci Kazbek rămăsese pe loc. Cîinele zăcea culcat pe zăpadă, urechile ascuțite i se pleoștiseră, ca frînte, iar părul nițel gălbui, prinsese să bată în albastru.

— Kazbek ! — strigă Aniskin. — Kazbek !

Chemarea se răsfrînse, ca un ecou șoptit, de pinii pitici, spori și goni răsunătoare prin strunga dintre doi molizi în toată firea, dar dulăul nu se clinti din loc. Atunci, în liniștea aceea zdrobitoare și înăbușită, pălind din pricina unei presimțiri, șeful de post păși încet-încetișor spre cîine. Schiurile nu mai scîrțîiră, iar zăpada nu scoase nici un foșnet — într-atît de tăcut făcea șeful de post calea-ntoarsă. Se plecă asupra cîinelui și multă vreme după aceea nu se mai îndreptă.

— Păi, dulăul, dulăul...

Capul lui Kazbek zăcea culcat pe labe. Murise.

— Păi, dulăul și-a dat duhul ! — spuse șeful de post, fără să-și mai dea seama ce spune. — În vreme ce-l așezam pe Stepan pe schiuri, dulăul și-a dat duhul... Kazbek, Kazbek, — rosti el în șoaptă. — Ce-am să mă fac fără tine ?... Căci numai tu erai în stare să-l dai de gol pe ucigaș !

3

Anchetatorul penal de la secția raională a miliției și medicul legist sosiră dimineața cu elicopterul, căci „GAZ"-ul nu fusese vrednic să biruie zăpezile. Așa că pe la ceasurile zece dimineața, un elicopter mai mititel trecu în zbor de libelulă, plecat într-o rînă, pe deasupra satului, rămase atîrnat și pîrîind peste întinderea Obi-ului, apoi porni încet și șovăielnic să coboare, de parcă n-ar fi fost prea hotărît. După ce uruitul elicelor încetă, din elicopter ieșiră anchetatorul Igor Kaciușin și, împreună cu dînsul, o femeie cam măruntică de statură.

Împotmolindu-se în zăpadă, se îndreptară către malul înalt și povîrnit al fluviului, unde șeful de post Aniskin, înconjurat de-o droaie de copii, îi aștepta pe marginea rîpei. Zăpada era adîncă și afînată, noii sosiți se afundau mereu în ea și pășeau anevoios și repede, cu toate că elicopterul nu se grăbea să-și ia zborul : trebuia să aștepte întoarcerea medicului legist. Iar șeful de post Aniskin nu se clintea din loc. Îl cunoștea pe Igor Kaciușin, anchetatorul penal, își amintea că locotenentul de miliție nu avea decît douăzeci și cinci de ani, dar cînd cei doi sosiți sfîrșiră de urcat malul povîrnit, Aniskin le ieși totuși în întîmpinare.

— Noroc, tovarăși ! — răspunse încet șeful de post la salutul lui Kaciușin și-al doctoriței. — Noroc, noroc !

Își strînseră unul altuia mîinile, tăcură cîteva clipe, iar după aceea, Aniskin și anchetatorul se îndreptară către biroul miliției, în vreme ce doctorița

plecă spre casa lui Stepan Murzin, înconjurată de copiii care-i arătau drumul.

De-acum se făcuse unsprezece și jumătate, soarele se vîrîse de-a binelea în nori și, deasupra satului, intra în pîrgă o zi mohorîtă și vîntoasă. Ca și în ajun, norii pluteau joși și deși, înconjurînd satul din toate părțile, nu lăsau să răzbată nici un luminiș, nici măcar o despicătură prin care să se străvadă cerul albastru. Și, după cum își dădea seama Aniskin, totul prevestea un vînt cumplit, ba poate chiar și vifornită. De aceea, în vreme ce pășea îndesat, șeful de post se tot încrunta și hîmîia, dar tot timpul cît ținu drumul nu se întoarse niciodată către anchetatorul Kaciușin.

Șeful de post se opri în micuța piață ce se formase între magazinul sătesc, creșa de copii și poștă. În cele din urmă, se întoarse către anchetatorul Kaciușin și, împreunîndu-și sprîncenele, pînă la rădăcina nasului, se apucă să privească la mersul ușor și sprinten al tînărului locotenent. Kaciușin își mai bălăbănea din cînd în cînd geamantănașul, frămîntîndu-și țigara între buze; picioarele nu-i erau încălțate în pîslari, ci-n niște ghete scurte, îmblănite. Pe umeri purta un palton subțirel și larg. Din cap pînă-n picioare, anchetatorul Kaciușin arăta tînăr și energic. Iacă-l apropiindu-se de șeful de post, iacă-l oprindu-se, iacă-l sticlindu-și dinții dalbi ca neaua.

Șeful de post tăcea. Își dădea seama, firește, de ce era tulburat tînărul Kaciușin; nu oricărui anchetator i se întîmplă să fie chemat seara tîrziu la comandantul miliției, să i se spună cuvinte pline de respect și să fie urcat, în faptul dimineții, într-un

elicopter special, ca să fie trimis pentru lămurirea unei întîmplări din cale-afară de neobişnuite. Iar comandantul secţiei raionale de miliţie nu rosteşte despre un anchetator oareşcare, cuvintele pe care i le spusese ieri seară, la telefon, lui Aniskin. „Kaciuşin e isteţ“ — se auzise glasul îndepărtat al comandantului. — Primeşte-l frumos, Fiodor Ivanovici!“ De aceea şi zîmbea pe sub mustaţă locotenentul Kaciuşin, de aceea îşi bălăbănea geamantanaşul.

— Salutări de la băieţii din secţia raională, — spuse Kaciuşin, — iar pe dumneata, Fiodor Ivanovici, comandantul te ridică în slăvi. „Aniskin, zice dînsul, nu-i om, ci aparat de raze Roentgen... Asta-i adevărul!“ — Anchetatorul zîmbi reţinut. — Mata şi la mine, Fiodor Ivanovici, te uiţi cu nişte ochi care străpung...

Aşa şi era: şeful de post îl privea pe Kaciuşin cu ochi liniştiţi şi îngînduraţi. Pe chipul lui Aniskin se aşternuse acea înfăţişare, cînd nu se putea înţelege la ce gîndeşte şi ce vrea, cînd se părea că din ochii săi izvorăşte ceva nedesluşit, dar care totuşi se simţea, ceva încîlcit şi dens... Acel ceva izvora şi se revărsa fără încetare din ochii lui Aniskin, şi anchetatorul Kaciuşin rîse încetişor.

— Da, — spuse el, — aşa-i, într-adevăr.

— Cată la sat, mai bine, Igor Valentinovici, — rosti încet Aniskin, — cată la sat...

Satul tăcea pe înfundate; oamenii şedeau pe lăvicioarele din faţa caselor, iar lîngă locuinţa celui ucis stătea o mulţime de lume, fără să încropească vreo mişcare. Sub cerul jos şi pe omătul plumburiu, din pricina luminii mohorite, puteau fi număraţi vreo sută de oameni, iar anchetatorul Kaciuşin îşi

curmă zîmbetul. Acum era cu putință să i se vadă fruntea înaltă și strînsă între tîmple, cît de rumenă îi era pielea feței și ce buze ciudate avea — pătrate.

— Haidem, Igor Valentinovici, — spuse Aniskin, — ce să stăm.

În biroul miliției, Kaciușin își dezbrăcă paltonașul subțire și larg în spate, și deodată în odaie se făcu mai multă lumină — într-atît de strălucitor era puloverul albastru al anchetatorului. Frecîndu-și mîinile rebegite de frig, Kaciușin se plimbă prin birou, iar răsfrîngerile azurii se luară în goană după el, revărsîndu-se pe dulapul plin de julituri și peste soba rusească. Din pricina mișcării, ghetele îmblănite ale anchetatorului scîrțîiau, iar părul gingaș și bălai îi flutura ușor pe frunte.

— Să-i dăm drumul, Fiodor Ivanovici ! — spuse el. — Haidem, s-o luăm de la bun început și cît mai pe-ndelete.

Aniskin stătea lîngă masă, iar după ce anchetatorul se așeză, șeful de post mai făcu un pas înainte și, pe tăcute, puse pe birou cîteva fotografii mari. Apoi se trase îndărăt, la locul de mai înainte, și rămase smirnă.

În odaia miliției, soba cu cărămizile încinse trosnea plăcut, iar motanul Vaska, neliniștit, se furișa tiptil dintr-un ungher într-altul. Urmărindu-l cu băgare de seamă pe Kaciușin, care se uita la fotografii, șeful de post stătea drept, fără să clintească ; își ridicase bărbia și-și îngustase ochii, iar spinarea îi părea țeapănă, ca de lemn.

În cele din urmă, Kaciușin puse la o parte fotografiile, se îndreptă, și șeful de post îi zări pe chip un zîmbet nehotărît și sfios.

— Avem şi procese verbale ! — raportă şeful de post. — Iacătă-le !

Cu mişcări răspicate, îşi scoase din geanta jerpelită cîteva foi de hîrtie liniată în pătrăţele şi scrise cu nişte litere butucănoase, făcu iarăşi un pas spre masă, aşezînd pe ea filele.

— Avem şi corpuri delicte ! — spuse mai departe şeful de post, scoţînd din buzunar sticla cu eticheta de Riesling, învelită într-un ziar, un ineluş de aramă şi cartuşul de carton. — Iacă. Iar ăsta-i procesul verbal de cercetare a cadavrului.

Kaciuşin, cuprinzîndu-şi tîmplele în mîini, citea procesele verbale, iar Aniskin stătea nemişcat. Şeful de post nu dormise toată noaptea, ochii i se închideau de la sine, şi trupul îi era străfulgerat de-o undă dulce şi prelungă, în vreme ce gîndurile i se învălmăşeau în cap. Se simţea legănat, de parcă ar fi fost într-o luntre, şi era frămîntat de gîndul că în procesul verbal se afla cuvîntul „străpuns" pe care îl scrisese despărţit, iar în faptul dimineţii, Iakov Kirillovici, felcerul, venise s-o vadă pe fiică-sa, Zinaida, şi-i spusese nedeslușit : „Pesemne nu-i o boală trupească, ci una sufletească, deşi nici asta nu se ştie prea bine."

— Minunat ! — se auzi ca de departe glasul anchetatorului. — Tabloul se încheagă.

Kaciuşin se plimbă cîtva timp prin birou. Păşea iute, cînd ajungea în vreun colţ al odăii se întorcea dintr-un zvîcnet, şi-şi ţinea mîinile la spate. După ce umblă cît umblă, se opri, îşi ridică privirea şi, zărindu-l pe şeful de post, prinse să roşească încetul cu încetul : îşi dădu seama că şeful de post îi stă

în faţă în poziţie de drepţi, că pîslarii lui Aniskin sînt lipiţi soldăţeşte, unul de altul. Anchetatorul roşi din cale-afară, din toată făptura ; roşi într-un asemenea hal, încît ochii i se înalbăstriră şi mai şi, iar buzele pătrate i se înnegriră de-a binelea.

— Fiodor Ivanovici, — bîigui el, — Fiodor Ivanovici...

Cîteva clipe, şeful de post tăcu mîlc, apoi spuse îngîndurat :

— Nu m-apuc să scriu la procese verbale pentru fieşte fleac. Dar dacă s-a săvîrşit un omor...

Aniskin se aşeză pe scaun şi prinse să rîdă pe înfundate.

— Şi tu, să mă ierţi, Igor Valentinovici, — spuse el. — Ţi se-ntîmplă pentru-întîia oară un omor, şi eu stau ca un prost, cu buzele umflate. Haide ascultă, Igor Valentinovici, cum şi ce fel s-au petrecut lucrurile.

În odaie era cald şi plăcut, prin geamurile dezgheţate se zăreau o părticică din Obi-ul acoperit de zăpadă, bătrînul plop negru de pe mal, un colţişor din Sfatul sătesc cu steagul roşu de pe acoperiş. Şeful de post povestea agale, mai poticnindu-se, mai stînd pe gînduri ; în vreme ce-l asculta, Kaciuşin ba se plimba prin birou, ba se oprea lîngă sobă, cu braţele încrucişate la piept.

— Iacă, citeşte, şi gata, Igor Valentinovici — sfîrşi de vorbit Aniskin. — E-ntîia crimă din satul meu, şi ceea ce-i şi mai prost, e c-a murit Kazbek.

Şeful de post se purta grijuliu cu Kaciuşin ; apropiindu-se, se plecă şi-şi puse mîna rugător şi blînd pe umărul anchetatorului.

— Iacă şi cea din urmă nedumerire, Igor Valentinovici. Merg pe şaiştrei de ani, de patruzeci de ani vieţuiesc în satul ăsta şi-l cunosc pe fiecare, aşa cum îmi ştiu degetul mic. — Oftă şi tăcu o clipită. — Aşa că, dintre săteni, îl cunosc pe fiştecare om în parte, din cei care-ar putea fi amestecaţi în daravera asta, dar, iacă, pe cei de la centrul forestier...

Pe neaşteptate, cu Aniskin se petrecu ceva ciudat : gîrbovindu-se, îşi trecu degetele peste chipul palid, de parcă l-ar fi spălat, apoi îşi lăsă mîinile moleşite să-i cadă.

— Iată care-i povestea, Igor Valentinovici ! Cînd vine vorba de cei de la centrul forestier, parcă-s mai rău decît o mîţă oarbă.

Aniskin privea pe ferestruică, dar se părea că nu zăreşte nici Obi-ul, nici plopul negru şi nici steagul de la Sfatul sătesc. Aniskin privea în trecut, şi, în luminile ochilor, bătrînul plop negru i se oglindea întors pe dos, răsturnat.

— Iacă, asta-i povestea, Igor Valentinovici, — mai spuse el o dată. — Aşa că nu-ţi pot fi de nici un ajutor, în privinţa celor de la centrul forestier.

Şeful de post şi anchetatorul stăteau unul lîngă altul, lumina tulbure a zilei le scălda chipurile, şi Kaciuşin îşi dădu seama, în sfîrşit, că Aniskin avea ochii cenuşii. Pleoapele i se umflaseră şi îngreunaseră, aşa că de departe nu era cu putinţă să bagi de seamă că are ochi rotunzi, lucioşi şi calzi. Şi dacă pielea feţei căpătase o culoare plumburie, iar lîngă buze i se brăzdaseră două zbîrcituri adînci, de bătrîneţe, în schimb strălucirea ochilor îi era tînără, neprihănită.

— Eu unul, așa am chibzuit, Igor Valentinovici, — spuse șeful de post. — Cine-ar fi fost în stare să-l omoare pe Stepan ? Firește că numai un braconier. Murzin le făcea viața amară. Asta în ce-i privește pe sătenii noștri, dar despre cei de la centrul forestier, taman despre ei nu pot spune nimic. — Clătină din cap, își scoase din buzunar o hîrtiuță nu prea mare, o întinse cu miinile pe genunchi, și citi : — Mihaila Kolotovkin, Ivan Bocinin și Flegont Volkov. Noaptea trecută, cînd s-a prăpădit Stepan Murzin, ăștia-au fost în taiga. Pare-se că Mitri Palțev n-a fost în taiga, dar treaba asta încă mai trebuie controlată. Toți ceilalți locuitori, Igor Valentinovici, în noaptea omorului au stat pe la cășile lor. Satu-i mic, fieștecare om e ținut în evidență.

Șeful de post oftă subțirel, dădu din cap și se apucă să privească pe fereastră la fluviu. Se auzeau vîrtejurile de aer împingînd în ferestrele casei miliției, iar pe acoperiș hurducănitul unei scînduri neprinsă ca lumea.

— Dar lucrul cel mai de seamă, Igor Valentinovici, îi faptul că ucigașul era un om binecunoscut de Kazbek. Adică, iarăși Mihaila Kolotovkin, Ivan Bocinin și Flegont Volkov. Iar dintre forestieri...

Șeful de post își supse întristat dintele. Făcea treaba asta într-un chip hazliu : mai întîi i se ridica colțul stîng al buzelor, obrazul se crîmpoțea într-o schimonositură adîncă și zeflemisitoare, și-abia apoi răsuna țicîitul acela prelung. Aniskin mai era și știrb de-un dinte.

— Iac-așa-i, Igor Valentinovici, — spuse mai departe șeful de post.

— Stepan era cel mai dibaci bărbat din sat. Era de două ori decorat cu ordinul Slava, iar Kazbek se afla lîngă el. Judecă şi singur, cine-ar fi fost în stare să-l răpună ? Căci tocmai înainte de-a muri, Stepan s-a bătut cu cineva. Acum ştiu prea bine treaba asta. Noaptea trecută, am stat pînă-n zorii zilei la locul unde-a fost omorît Stepan. Mi-am aprins un foc şi toată vremea numai la asta m-am gîndit. Iar dimineaţa am dat de inelul cuţitului. Aşa că acum ştiu : Stepan a fost ucis într-o încăierare. A fost încăierare cumplită, Igor Valentinovici !

Aniskin mai vru să spună ceva, dar nu dovedi : în pridvor se auzi fuga unor picioare sprintene şi uşoare, uşa se deschise în mare grabă şi, o dată cu un nor de aburi îngheţaţi, medicul legist dădu buzna în odaie. Doctoriţa îşi aruncă pe masă valiza cafenie, îşi desfăcu şuba miţoasă şi, pînă să-şi găsească în buzunar hîrtia pe care-o căuta, şeful de post izbuti să-i vadă chipul frămîntat de copilă, năsucul cîrn, ştrengăresc, şi buzele răsfăţate. În sfîrşit, îşi găsi în grabă hîrtia trebuincioasă şi i-o întinse lui Kaciuşin.

— Înăuntru îi scris totul, Igoriok ! Preaminunaţii noştri autohtoni s-au luat la bătaie. Împuşcătura a fost trasă de aproape sau s-a împuşcat singur. Asta se va stabili la expertiză.

Fără să întrebe, fata luă de pe masă puşca lui Stepan Murzin, sticla goală cu eticheta Riesling, inelușul de aramă, după care o zbughi grăbită spre uşă. Cizmuliţele ei moi alergară pe duşumeaua cră-

pată și săriră pragul lat al odăii miliției. Acuși fusese în odaie, adineauri stătuse în pragul ușii și iată că nu mai era nici urmă din ea, de parcă nici n-ar fi fost cîndva acolo, deși pe dușumea mai stăruia încă aerul geros de pe uliță.

— Așa ! — spuse șeful de post. — Iac-așa !

Zîmbind pe sub mustață și clătinînd din cap, Aniskin se apropie de masă, luă hîrtia în mînă și-o citi îndelung-îndelung de tot, descurcîndu-i literele neregulate. Sprîncenele șefului de post se înălțară pe frunte, buzele i se deschiseră, și prinse să răsufle anevoios, șuierător. Aniskin privea la hîrtie și i se părea că vede aievea limbile galbene ale focului din mijlocul brazilor și-al pinilor. Zăpada topită se afunda, jarul licărea ca un foc haiducesc de pădure, o noptatică și ditamai stea atîrna de creanga îngreunată a unui pin, căci în noaptea trecută cerul se înseninase pe neașteptate, ba chiar se ivise și luna la a cărei lumină zăpada afînată și spulberată bătea într-un albastru scînteietor. Noaptea fusese lungă cît veșnicia, gîndurile lungi și nesfîrșite, dar iată că fetișcana asta cu nasul în vînt pufnise în rîs : „Preaminunații noștri autohtoni s-au luat la bătaie !"

— Așa ! — mai spuse o dată Aniskin. — De unde-o fi aflat doctorița de încăierarea din pădure ?

Aniskin se apropie de cuier, își luă scurta albă, și-o îmbrăcă agale, încheindu-și toți nasturii, pînă la unul.

— Să mergem după autohtoni ! — spuse șeful de post zîmbind. — Îmbracă-ți paltonul, Igor Valentinovici.

4

Vîntul se întețea din ceas în ceas. Dinspre miazăzi se învălmășiră niște nori neguroși și groși și se sloboziră deasupra satului, revărsînd ninsoare și dezgheț ; iar steagul flendurit de pe clădirea Sfatului sătesc se și porni să fîlfîie înveselit, în vreme ce suflarea vîntului stîrni mici vîrtejuri prin cotloanele uliței ; cîteva ciori zbîrlite se așternură pe șleau. Pe malul Obi-ului, vîntul ți se năpustea în picioare, te împingea de spate, și, după toate semnele, se putea vedea că asupra satului dă zor vîntoasa, ba poate chiar și vifornița, întîia din anul acesta.

Abia apucaseră șeful de post și cu anchetatorul să urce treptele pridvorului de la clădirea miliției, că tot satul știa de-acum că Ivan Bocinin fusese arestat. Abia apucaseră să-și scuture zăpada de pe picioare cu mătura, că Suzghiniha, bîrfitoarea locului, pornise de mult din casă în casă, în goana mare, să vestească faptul că anume Ivan Bocinin îl omorîse pe Stepan Murzin. Anchetatorul se mai pieptăna încă, șeful de post încă nu-și scosese scurta ca lumea, iar Ivan Bocinin abia apucase să se așeze pe jumătate, pe scaun, că lîngă clădirea miliției se și îmbulzise puștimea, venită în fugă să-l vadă pe ucigaș.

Kaciușin nu se mai așeză. Se apropie de masă, se lăsă sfielnic pe-un colțișor al acesteia și-și mai trecu o dată degetele prin păr. Neted, lucios, acuma stătea lins și, datorită dîrei așternute de lumina electrică, părea pieptănat cu cărare. Kaciușin rămase tăcut cîteva clipe, legănîndu-și piciorul și privind pe sub sprîncene la Bocinin.

— Povestește-mi ! — îl rugă el liniștit. — Am să-mi notez mai tîrziu.

Ivan Bocinin clipea mărunt. Becul electric ce-atîrna de-un fir prelung îi bătea drept în ochi, iar chipul îi era atît de puternic scăldat de lumină, încît își dezvăluia grunjii pielii tăbăcite de soare și de vînturi. Bocinin avea ochii apropiați, gura mare, arăta atît de mărunțel și de șters, încît era greu de spus ce vîrstă avea : ori treizeci, ori cincizeci de ani. Și tăcea, așa cum numai siberienii sînt în stare să tacă, — într-un chip obișnuit, îndelung și înstrăinat, de nu se poate pricepe, cu nici un preț, la ce gîndește omul.

— D-apăi ce să povestesc, tovarășe miliționer ? — spuse el mirat. — Că doar nu l-am omorît eu pe Stepan Murzin, iar cît privește elanul, nenea Aniskin dă greș.

Bocinin prinse să rîdă îndesat și mărunt, scărpinîndu-și zgomotos ceafa cu degetele și lăsînd să-i atîrne buza de jos ; o înfățișare de prostănac i se așternu pe chipul rotund, iar părul i se zbîrli.

— Nenea Aniskin dă greș, — mai spuse o dată Bocinin, plin de convingere. — Nici vorbă de elan ; în noaptea aia, tovarășe miliționer, n-am ieșit din casă, nici cît să-mi fac treaba mică.

Bocinin își lăsă capul să-i cadă pe-un umăr, zîmbi slugarnic către șeful de post și-și ținu suflarea. „Firește că nenea Aniskin e om cumsecade, — grăia privirea lui Bocinin, — dar acu a dat greș ! Trebuie să vă lămuriți în privința asta, tovarășe miliționer !" Bocinin își sticlea dinții, drepți și albi, toți la fel, unul și unul.

Kaciușin își legăna din cînd în cînd piciorul de lungan. Ca și mai înainte, privea la Bocinin pe sub

sprîncene, învîrtindu-și între degete bricheta cu benzină și părînd întru totul nepăsător față de cele ce se petreceau. Însă, cînd Bocinin se apucă să chicotească și să-și caște gura prostește, anchetatorul își ridică mîna și prinse să-și privească pe rînd unghiile — se încruntă nemulțumit la una din ele, iar celeilalte îi zîmbi. După aceea, Kaciușin, fără să-și înalțe capul, spuse :

— Ei bine, tovarășe Bocinin, dumneata te poți socoti slobod ! Poți să te duci acasă, numai să-mi iscălești două documente : declarațiile dumitale și-un angajament că n-ai să pleci din sat.

Anchetatorul își părăsi în silă unghiile, se așeză alene la masă, ferindu-se mai departe să privească la Bocinin, după care zvîrli nepăsător la marginea mesei o foaie de hîrtie cu niște rînduri tipărite. Apoi, Kaciușin țăcăni din stiloul cu pastă și scrise grăbit cîteva cuvinte pe-o hîrtie curată. Și-o aruncă și pe-asta la marginea mesei.

— Iscălește, tovarășe Bocinin.

Căscînd îndelung, Kaciușin se așeză din nou pe colțul mesei, începînd să-și privească unghiile de la cealaltă mînă. Și iarăși i se așternu pe chip înfățișarea aceea care te îndemna să zici că anchetatorul părea să fie numai el în odaia miliției. Făcu cu ochiul unghiei de la degetul cel mic, îi rupse pielița cu dinții, frămîntat de-un gînd și dădu din cap. „Iată ce pacoste ! — grăia fața lui Kaciușin. — Uimitor ce repede mai cresc și unghiile ăstea !“

— Haide, tovarășe Bocinin, pune-ți iscălitura ! Ia tocul.

Fără să-l privească pe Bocinin, anchetatorul îi întinse stiloul cu pastă. Firește, își închipuia că

Bocinin o să-l ia numaidecît, dar așa ceva nu se întîmplă — stiloul rămase atîrnat în aer. Cu toate acestea, Kaciușin nu-și trase mîna îndărăt, ci o ținu într-una întinsă.

— Haide, ia-l, ia-l !

Libărcile foșneau pe după soba rusească, vîntul fremăta dincolo de zidurile casei, iar la centrul forestier se auzeau duduind motoarele. Vîntul bătea dinspre miazăzi, așa că se deslușeau cît se poate de bine izbiturile înăbușite ale copacilor doborîți la pămînt, urletul icnit al tractoarelor forestiere și vuietul anevoios al motorului stației electrice mobile. Ba se auzeau chiar și chemările glasurilor din taiga.

— Aha ! — se arătă uimit, într-un chip teatral, anchetatorul Kaciușin. — Mata nu vrei să iscălești ?

Dar se și dezlănțuise acel ceva, tainic și neobișnuit, de care nu o dată se lovise Kaciușin în satele siberiene și în vederea căruia, de fapt, încă din întîiile minute ale interogatoriului, pornise un joc deschis, pe față : se dezlănțuise împotrivirea — înăbușită, încrîncenată și tăcută. Auzind de documentul pe care urma să-l iscălească, Ivan Bocinin își strîngea buzele groase, crîmpoțindu-le, își frămînta între degete un nasture de la cămașă și-și ținea privirea ațintită în dușumea. În felul acesta își dădea la iveală grumazul rotund și zdravăn, urechile moi și clăpăuge, precum și ceafa puternică, acoperită cu cîrlionți de păr bălai.

— Va să zică, n-ai să iscălești ?

Nu se auzi nici un răspuns. Ivan Bocinin ședea ca o momîie, privea în dușumea cu ochii neclintiți, răsufla măsurat, liniștit și domol. Se părea că toată făptura i se îndîrjise asupra răsuflării uniforme și

asupra faptului că nu trebuia să-şi ia ochii de la crăpătura căscată între scîndurile nepotrivite. Arăta, de parcă n-ar fi auzit niciodată glasul lui Kaciuşin, nici vîntul de dincolo de pereţii odăii şi nici gîfîitul încordat al şefului de post.

— Să ştii că eşti obligat să iscăleşti !

Şi iarăşi nu se auzi nici un răspuns, nu se zări nici o mişcare, aşa cum păţea totdeauna Kaciuşin la interogatoriile pe care le lua locuitorilor din satele acestea răzleţe, de soiul Kedrovkăi. Plecîndu-şi capul, Bocinin se zăvora în tăcerea lui, iar grumazul rotund, urechile pleoştite şi gîtul vînjos îi vădeau vrăjmăşia.

— Va să zică, dumneata nu vrei să iscăleşti, te împotriveşti să răspunzi la interogatoriu ?

Kaciuşin, surîzător, se apropie de şeful de post, se plecă şi-i şopti cîteva vorbe. Nici nu dovedi să isprăvească ce-avusese de spus, că anchetatorul, privind piezis la Bocinin, văzu numaidecît ceea ce aşteptase. Bocinin îşi ridicase în pripă capul, răsufla uşurat şi-şi ştergea sudoarea de pe frunte. Abia acum băgă de seamă Kaciuşin că Bocinin avea tîmplele mai deschise la culoare decît părul ca inul şi că în jurul ochilor rotunzi se iviseră o mulţime de zbîrcituri. Gîtul lui Bocinin era niţel cam strîmb ; în locul unde-l cuprindea gulerul cămăşii albastre, se iţea colţişorul unei cicatrice în formă de stea.

— Fiodor Ivanovici, condu dumneata ancheta ! — spuse cu glas tare Kaciuşin, zîmbind uşurat că-l văzuse pe Bocinin înviind de-a binelea : buzele pline i se întredeschiseseră, ochii i se înveseliseră, iar cicatricea se ascunsese la loc, după gulerul cămăşii.

Apoi Bocinin se întoarse către Aniskin, își puse miinile butucănoase pe genunchi și-și miji ochii, așa cum și-i mijește omul cînd vîntul bate din răsputeri.

Șeful de post se ridică pe îndelete, păși îngîndurat prin birou, liniștit, cu mișcări domoale, și se opri înaintea lui Bocinin. O clipă — două, privi cu băgare de seamă, dar făcînd pe nepăsătorul, la cel aflat sub anchetă, apoi dădu din cap dojenitor.

— Am dat de elanul pe care l-ați tăiat ! — spuse Aniskin. — La marginea coamei de pădure de la Kolomen, sub un cedru bătrîn. Iacă, a văzut și Igor Valentinovici crestătura de pe copac.

Șeful de post se întoarse către fereastră și, sprijinindu-și umărul de muchia tocului, porni să privească la malul înzăpezit al Obi-ului și la bătrînul plop negru. Copacul se clătina încetișor, iar pe-o creangă dezgolită de omăt se așezase o cioară care, supusă și întristată, se dădea huța, legănîndu-se în sus și-n jos.

— Vine vifornița ! — spuse nemulțumit Aniskin. — Așa că, nu mai trage de timp, Ivane, povestește.

Tăcerea mai dură cîteva clipe, iar după aceea, parcă pe neașteptate, acel ciudat stăvilar care-l despărțea pe șeful de post de Bocinin încetă să mai dăinuiască. Ochii vînătorului scînteiară plini de inteligență și istețime, gura lăbărțată i se învîrtoșă și, amîndoi — și cel aflat sub anchetă și șeful de post — prinseră să semene ca niște gemeni. Gîndeau la fel de încrîncenați și de îndîrjiți, priveau în același chip prin geamurile dezghețate, aidoma se uitau unul la altul.

— Dar de ce-a luat Stepan vodca aia ? — întrebă Bocinin, după încă o clipă de tăcere. — Că doară față de mine...

— Iacă, a luat-o ! răspunse nemulțumit șeful de post. — Vorbește-mi ce-a fost și cum a fost cu-mpușcătura.

Iarăși tăcură șeful de post și Bocinin, iar Kaciușin ascultă, tăinuindu-se, tăcerea ce se așternuse. Nu trecuse nici o jumătate de ceas de cînd anchetatorul și cu șeful de post fuseseră la locul întîmplării, de cînd văzuseră zăpada răscolită, urmele focului, de cînd umblaseră printre pini, se așezaseră pe cioturi ; și chiar pe locul acela, printre copacii fremătători și zăpada întunecată, Kaciușin se gîndise pentru întîiași oară că șeful de post Aniskin îi ascunde ceva, că se ferește de el, anchetatorul penal. Fusese și-o asemenea clipă, cînd lui Kaciușin i se păruse că Aniskin îl cunoaște pe cel care trăsese în Stepan Murzin.

Atunci, în poiana înzăpezită, anchetatorul se străduise să nu mai gîndească la faptul că șeful de post ar fi în stare să-i ascundă adevărul, dar acum, iacă, în vreme ce Aniskin și Bocinin se uitau liniștiți și simplu unul la altul, fără să scoată o vorbă, și prindeau să semene ca niște gemeni, gîndul de-atunci i se întorcea în minte și Kaciușin simțea cum i se închircește inima. Era un gînd năstrușnic, de neînchipuit, însă aul ceva ce se cheamă intuiție îi striga anchetatorului : „Aniskin știe !“ Iscodindu-l în ascuns pe șeful de post, Kaciușin își dădu seama că Aniskin, întocmai ca și Bocinin, se bîlbîie sub privirile anchetatorului, cînd acesta și le îndrepta către dînsul. Despre ce vodcă pomeneau șeful de post și

Bocinin ? De ce lucrul ăsta avea atîta însemnătate pentru vînător și de ce Aniskin îi răspundea supărat la întrebare ? Amîndoi aveau ceva de ascuns, și-acum iată, se fereau de privirile lui Kaciușin.

Kaciușin asculta la Bocinin și la șeful de post, și iarăși își dădu seama de asemănarea lor, iarăși simți că amîndoi gîndeau la fel, așa că începu să aștepte cu atîta încordare răspunsul lui Bocinin, încît s-ar fi zis că de la el atîrnă desfășurarea întregii anchete.

— Împușcătura a răsunat pe la ceasurile trei din noapte, — spuse Bocinin. — Împreună cu Mihailo, dovedisem să îngropăm elanul și ne-ndreptam către cășile noastre, cînd s-a auzit bubuitura. — Bocinin mai stătu nițel de chibzui și dădu din cap. — De bună seamă că te frămîntă gîndul să știi, nene Aniskine, dincotro a venit. Păi, din dreptul coamei de pădure a Kolomenului, așază-te cu fața către sat și ia-o nițel mai la stînga de balta lui Siomka. Și socoteala iese, că-i taman la kilometrul al nouălea.

Pe scaunul descleiat și fără spătar, ședea un om într-adevăr de cincizeci de ani, un om cinstit și cuminte. Bocinin se gîndea stăruitor, își mijea ochii plin de tîlc, și-abia acum se putea da crezare vorbelor spuse de șeful de post : „Ivan e-un viteaz ! Îi acoperit de sus și pînă jos cu decorații, și-a sfîrșit războiul cu grad de locotenent". Și-avea un chip însuflețit, frămîntat și isteț.

— De ce nu te-ai dus într-acolo, unde-a bubuit împușcătura ? întrebă tărăgănat Aniskin. — Iacă, asta să-mi spui tu mie, Ivane.

Bocinin se gîndea încet, șeful de post își învîrtea degetele tot atît de încet, iar Kaciușin simți că și

dînsul începe să trăiască încet: se întorcea, zîmbea și cugeta încet. Se îndrepta, parcă aievea, împreună cu șeful de post și cu Bocinin, către cedrul bătrîn pe care se afla crestătura, iar în vreme ce-și lega schiurile de vînătoare, auzea împușcătura aceea detunătoare, căci o dată cu încetineala căpătată de la șeful de post și de la Bocinin, i se împărtășise și putința de-a gîndi în imagini, adică așa cum erau în stare să gîndească numai Aniskin și cu Bocinin.

Vrăjitoria se desfășura mai departe: din cînd în cînd, Aniskin, îngîndurat, își mîngîia fruntea cu degetele; Bocinin își scoase din buzunar, cu mișcări răzlețe, pachetul de țigări. Privi etichetele de pe-o parte și de pe cealaltă, stătu o clipă pe gînduri, întoarse pachetul și dădu să-și scoată o țigară. După ce o trase pe jumătate din pachet, se opri și spuse:

— Ne-am dat apoi seama că era vorba de Kazbek. După împușcătură, se-apucase să latre ca înnebunit...

Anchetatorul Kaciușin păși și el, cu gîndul, de la cedrul crestat către poteca întunecată dintre pini; abia apucase să treacă de poiană, că din stînga se auzi lătrat de cîine, iar în spatele său, zăpada scrîșnind înăbușit.

— De bună seamă, ne-am mirat de lătratul lui Kazbek, dar după aia, Mihaila chiar a și zis: „Păi, ăsta-i Stiopșa!“ Atunci, am luat-o pe drumul drept...

Kaciușin o luă și el pe drumul drept: urcă cu schiurile povîrnișul dîmbului acoperit de mesteceni, apoi lunecă lin la vale. Luna strălucea mai departe, iar norii se tot adunau. Spinarea îl durea de apăsătura biciului pentru prins elanii, în vreme ce pușca

i se legăna pe umăr, cu țeava în jos. Coborînd povîrnișul, Kaciușin luneca ghemuit, cu băgare de seamă ; din cînd în cînd se oprea și trăgea cu urechea. Pe dîmbul următor...

— Cineva mergea cu schiurile. Luna începea să-și domolească lumina, totuși ni se părea că-i Stepan. Căciula, parcă era a lui. De bună seamă, ne-am așezat, pitulîndu-ne.

Într-adevăr, cineva cu-o căciulă mițoasă se furișa, strecurîndu-se printre copaci, zăpada îi scîrțiia sub tălpicile schiurilor, iar luna dădea să se ascundă pe după colțul singuratic al unui nor tivit cu-o dungă aurie.

— Kazbek n-a mai lătrat de loc. Mihaila chiar a și spus atunci : „Pesemne că nu-i Stepan !"

Necunoscutul se îndepărta către sat ; căciula i se mai ivi o clipită, pentru cea din urmă oară, asemănîndu-se cu căciula lui Stepan Murzin, iar tîrșitul schiurilor se stinse. Apoi, luna se ascunse după nori, și vâgăuna pieri în beznă.

— O luaserăm pe pîrtia de schiuri din dreapta... spuse Bocinin, isprăvind ce-avea de spus. — N-aveam alt drum...

De pe chipul lui Aniskin se ștersese înfățișarea aceea ursuză de încrîncenare, în tăcerea lui nu mai era nici pic de vrăjmășie, și toate astea se lămureau prin faptul că-n răstimpul cît povestise Bocinin, șeful de post uitase de Kaciușin care-l urmărea cu osebită agerime. Aniskin își descheiase toți nasturii de la gulerul cămășii, stătea sleit de puteri lîngă fereastră, cu-o față liniștită, de parcă ar fi fost la el acasă, și pe care se putea citi cu ușurință : „Măcar că știu toate astea, dar totuși e interesant de ascultat !"

Uitînd că trebuia să se înstrăineze de Kaciușin, șeful de post intrase iarăși în pielea lui, iar anchetatorul se și gîndea, liniștit, fără nici o uimire și șovăire : „Aniskin știe !"

— Iar acuși o să vă spun lucrul cel mai de seamă, — vorbi încet Bocinin. — Omul ăla s-a-ndreptat către centrul forestier. De s-ar fi dus în sat, urmele schiurilor i s-ar fi întretăiat neapărat cu cele ale noastre. — Deodată, privi scurt și pătrunzător la chipul lui Aniskin. — Căci am plecat în pădure prin coasta din stînga a satului.

— Știu ! Căci prin coasta din dreapta vă temeați de mine.

Și se petrecu ceva neașteptat : Aniskin își supse îndelung și mîhnit dintele găunos. Pe fața șefului de post se iviră semnele unei dureri învechite și ale unei tristeți mocnite. Stînd mai departe lîngă fereastră, își apăsă fruntea de geam, gîrbovindu-se însingurat, în vreme ce spinarea lui, apăsată de-o suferință nemărturisită, trezea mila.

— Nu mă aflam nici la hotarul din dreapta al satului ! — spuse Aniskin cu mîhnire. — Iată care-i tărășenia, Vaniușka !

Pentru cea de-a doua oară anchetatorul se simți cuprins de fiorul irealului, de fantasticul celor ce se petreceau : odaia, cu soba ei rusească, i se părea o nălucire, o nălucire și fluviul, de parcă ar fi curs pe sub ferestre o panglică de zăpadă, o închipuire i se părea și șeful de post, care-i spunea pe numele cel mic, dezmierdîndu-l, unui braconier bănuit de crimă. Un singur fapt era aievea — tristețea din pricina căreia se gîrbovise spinarea lui Aniskin.

Şeful de post stătu vreme îndelungată lîngă fereastră, lipindu-şi fruntea de geam, apoi oftă şi spuse :

— S-a pornit viscolul ! Acum nu mai poate fi vorba să fugi din sat, că nici cu tractorul nu izbuteşti a răzbi. Ce să-ţi mai iei angajamentul că n-o să pleci din sat !...

Dincolo de pereţii casei, vîntul urla înfricoşător ; de pe acum nu se mai zăreau nici bancurile de nisip, nici plopul negru, ba chiar şi Obi-ul se-acoperise cu-o pojghiţă — din pricina trîmbelor de omăt, cît nişte cearceafuri, care goneau pe scoarţa de gheaţă a zăpezii. Ca întotdeauna, viscolul se stîrnise pe neaşteptate, izbucnind într-o clipită şi dezlănţuindu-se cu-atîta furie, încît s-ar fi zis că se îndeletniceşte cu-o treabă mai demult deprinsă. Scîndurile de pe acoperiş, bătute-acolo în dorul lelii, pîrîiau şi hurducăneau de zor.

Paşii lui Ivan Bocinin, din pridvor, se stinseseră de mult ; becul electric atîrnat de-un fir prelung, pe care-l agăţase cu umărul la plecare, îşi curmase de mult legănatul, însă anchetatorul şi şeful de post tot mai stăruiau în tăcerea lor. Kaciuşin se aşezase pe marginea mesei şi, legănîndu-şi piciorul, aştepta ca Aniskin să-şi dea drumul la vorbe. În cele din urmă, şeful de post îşi ridică privirea.

— Ivan Bocinin se-avea ca un frate cu Stepan Murzin, — spuse el. — Aşa că, de bună seamă, nu el l-a omorît pe Stiopşa ! Între ei era o prietenie la toartă. Au luptat în acelaşi regiment. Vaniuşka a comandat informaţiile, iar Stiopşa pionierii.

Luîndu-şi un răgaz, Aniskin trase cu urechea : uşa din tindă se deschidea, scîrţiind din balamale.

— Iacă-l şi pe Mihaila Kolotovkin ! — spuse Anis-

kin, zîmbind neașteptat. — Un țăran tare șod, o să-ți spun eu ție...

Pe scîndurile înghețate din pridvor, bocăniră niște pași vioi, ușa se deschise larg, detunînd, un vîrtej năvalnic de aburi geruiți dădu buzna, prăvălindu-se peste prag, și-n odaie răsări un bărbat îmbrăcat într-un palton lung și călduros, cu-o căciulă neașteptat de pricăjită pe capul său pipernicit. Chicotind înăbușit, dădu un ocol biroului cu privirea ochișorilor lui mărunți și țipă cu glas pițigăiat :

— Rogu-vă, binețe să primiți, din partea noilor veniți !

După aceea, bărbatul îmbrăcat în paltonul cel lung și scump, se apropie de Kaciușin, pășind pripit și semeț, și-i întinse zvîcnit mîna :

— Boala rea, viață grea. Să nu mănînci și nici să bei, te lecuiești și de femei.

Întorcîndu-se dintr-un zvîcnet, în același chip, se săltă spre Aniskin, îi strînse mîna, după care, oprindu-se falnic în mijlocul odăii, prinse să-și dezbrace, cu multă grijă, paltonul. Ridicîndu-l în sus, îl purtă pînă la ușă, îl agăță de-un piron de lemn și, vreme de cîteva clipe, se uită la el, mîncîndu-l din ochi. Apoi, se întoarse pe loc, ca un manechin de mode, își îndreptă cravata ce bătea într-un stacojiu deschis pe albastrul cămășii, și se așeză la largul lui pe-un scaun.

— Dac-o să stai în picioare, n-o să mai vezi în pahare ! — se pițigăi el. — Dacă oalele-s pline, înseamnă că trăim bine !

Oricît de pipernicit era capul lui Kolotovkin, oricît de mărunt îi era chipul, fapt e că din mijlocul acestuia țîșnea un nas cît o gogoașă, atît de bobonat,

de-ai fi zis că-i din cauciuc, oglindind și toate culorile curcubeului. Ba, pe deasupra, drept în vîrful nasului, i se ițea și-un neg catifelat.

— Venit-am l-ascultare, puneți-mi întrebare ! — spuse Mihail Kolotovkin și rîse încîntat de sine. Nasul de cauciuc se strîmbă de-a binelea, nările smucite i se lărgiră și Kolotovkin strănută din răsputeri, zbîrnîind ca o trompetă. — După elani am umblat, nasul mi l-am vătămat.

Toate cele întîmplate — sosirea, dezbrăcatul, felul de-a vorbi în rime — ținuseră cam un minut, căci Mihail Kolotovkin era om iute și iabraș. După ce se așeză, privi binevoitor la anchetator, îi făcu cu ochiul și-i spuse prietenos :

— Eu unul, fără doar și poate, nu mi-s cu nimica vinovat, dar mă dau bătut... Vanka spunea c-aici trebuie iscălite niscaiva hîrtiuțe, apăi gata-s. Iacă, barem într-o doară să-ncerci, tovarășe miliționer ; iscălesc orice fel de hîrtiuță !

Minunatul nas al lui Kolotovkin porni să miște, să se umfle, ochii i se micșorară de tot, și Kaciușin rîse încet : atît de caraghios era Kolotovkin, încît anchetatorul nu fu în stare să se stăpînească. În timp ce rîdea, trase cu coada ochiului la șeful de post și văzu că și Aniskin izbucnise în hohote. Odaia miliției fu plină în curînd de veselie, iar Mihail Kolotovkin se bucură ; sări, dădu din mîini și spuse mai departe, întărîtat :

— Eu d-ăștia mi-s ! Cam șugubăț ! Haide, dă hîrtia, c-o iscălesc din mers. Iacă, Vanka nu iscălește nici un fel de hîrtii, dar eu dimpotrivă. Iscălesc orice hîrtiuță.

Kolotovkin, înflăcărat, îi făcu prietenos cu ochiul anchetatorului, se trase îndărăt, se lăsă cu zgomot pe scaun și rosti ceva mai încet :

— Orișice hîrtiuță, cetățene anchetator de la miliție, iscălesc orișice, numai despre săvîrșire de omor nu mă-nvoiesc să vorbesc. Pe Stiopșa l-au ucis cei de la centrul forestier, iar viața mi-i mai scumpă decît orice. Pe ucigaș o să-l arestuiți, dar prietenașii or să-i rămînă slobozi... Cine, ce, pentru ce ? Mihaila Kolotovkin ? Ia haide, dă-l încoa pe Mihaila ! Troscpleosc, și gata, o să fiu mort și-o să duc dorul vieții ăsteia.

Kolotovkin se clătina, sălta de pe scaun, se bătea încîntat cu mîinile pe șolduri, dar în sinea lui urmărea cu mare băgare de seamă pe Kaciușin, pîndindu-i fiecare mișcare.

— Așa că despre săvîrșirea omorului n-o să suflu o vorbuliță, dar dacă-i vorba de elan, iacă — o să le torn cu carul ! — Pentru o clipă își astîmpără zîmbetul. — Elanii ăștia i-am omorît, îi omor, și-o să-i mai omor și de-acu-nainte ! De bună seamă că noi n-avem permise de vînătoare ! Uite permisul nostru...

Încovoindu-se lin, ca o undă, Kolotovkin își săltă încetișor trupul. Întinse atît de mult brațul stîng, de parcă ar fi ținut în el o pușcă, cu dreapta apucă trăgaciul închipuit și-și lipi obrazul de patul puștii nevăzute. Kolotovkin încremeni, și lui Kaciușin i se păru că lîngă becul electric lucește cătarea armei și scînteiază, reci, cele două țevi ale puștii. Apoi se auzi țăcănitul cocoșului : era Kolotovkin care pocnise din limbă, scoțînd un sunet metalic.

— Iacă permisul nostru !

Chipul lui Kolotovkin devenise înfricoşător. Fiecare celulă din pielea sa pîrjolită de soare era pătrunsă de ură, ochii i se făcuseră reci, buzele pale, iar nasul de clovn, fără să se ştie din ce pricină, i se micşorase, şi din înfăţişarea lui Kolotovkin nu mai rămăsese nici măcar o singură trăsătură caraghioasă. Era tot numai ură, lipit pe de-a-ntregul de puşca închipuită, şi se părea că pînă şi odaia se îmbîcsise de ură. Ungherele mişunau de umbre înfricoşătoare, bezna plină de foşnetele libărcilor se ascundea după sobă, iar duşumeaua crăpată răspîndea un frig şi-o jilăveală cumplite.

— Noi nu sîntem orăşeni, n-avem permise ! — mai spuse o dată, în şoaptă, Kolotovkin. — Sîntem oameni de la ţară ! Orişice hîrtie de iscălit, sîntem în stare, dar, iacă, să dăm declaraţii despre cei de la centrul forestier, asta nu-i treaba noastră ! Aşa că nu mă-nvoiesc să vorbesc despre omorul care s-a săvîrşit. — Kolotovkin zîmbi pe neaşteptate. — Totdeauna ţăranii rămîn de proşti, cînd au de-a face cu orăşenii. Chiar de m-ai hăcui, tovarăşe miliţioner, tot n-am să suflu o vorbuliţă. Iar hîrtia, dă-o-ncoa, că hîrtii iscălesc...

5

Zinaida, fata şefului de post, îşi iubea odaia, singurătatea şi liniştea de-acolo, se simţea bine în ea, căci lampa de pe masă lumina plăcut, vîntul şuiera

înăbușit dincolo de ferestre, iar maică-sa trebăluia prin bucătărie, în tăcere.

Pe seară se simți mai bine și se dădu jos din pat. Pe masă se afla o carte deschisă și privirea-i nimerea mereu asupra unuia și-aceluiași rînd : „...Către seară, sosi vaporul din Feodosia..." Cuvintele acestea îi trezeau un soi de mîhnire, simțiri de seară, un dulce dor după ceva neînfăptuit. De fapt, „Doamna cu cățelul" a lui Cehov, era tristă pînă la lacrimi ; și nu mai găseai în ea ceea ce, pe vremuri, păruse atît de însemnat, cînd povestirea se citea în conformitate cu programa școlară de lecturi. De asemenea, și-un alt lucru se arăta a fi uimitor : Zinaida citea cărțile pe care le cunoștea, ca și cum i-ar fi fost străine. „Către seară, sosi vaporul din Feodosia..." Zinaida văzu vaporul atît de limpede, de parcă atunci ar fi ieșit de după malul povîrnit al Obi-ului...

În toate aceste zile din urmă, Zinaida se simțise mai mintoasă, om în toată firea ; nu se mai rușina de cele petrecute la Tomsk, ci, dimpotrivă, se gîndea la întîmplările de-acolo ca la întîia biruință din noua ei viață, de om copt la minte. „Dac-am găsit în mine puterea să-mi dau seama de cusururile mele, — cugeta Zinaida, — atunci totul o să fie bine !" Își aducea aminte de trecut, plină de liniște...

Într-o zi însorită, Zina sosise la Tomsk, găsise căminul, și cînd responsabilul o condusese în salonul absolvenților de liceu, încăperea era goală, ca o gară din care abia plecase trenul. Dar în răstimpul cît Zinaida se spălase, își făcuse patul și-și despachetase geamantanul, fetele începuseră să se adune.

Zinaida se așezase pe pat, așteptînd ceva nedeslușit ; se bucură nespus la venirea fetei al cărei pat

se afla alături de-al ei. Vecina se dovedi a fi o fetișcană înaltă, vorbăreață și zeflemisitoare. Îi spuse că abia se întorseseră cu toatele de la o consultație de chimie. Consultația le fusese predată de-un profesor renumit în țară și dacă vor da examenul cu el — asta avea să aibă o mare însemnătate. De ce avea să aibă o mare însemnătate, Zina nu prea pricepu, dar vecina ei — pe care-o chema Valea — se și porni pe povestitul unor întîmplări hazlii.

Apoi, coborîndu-și glasul, Valea îi vorbi despre fetele din odaia lor. Iacă, cele două care beau ceai și mănîncă salam sînt din Moscova, iar aia, cu ochelari și coade groase, e din Tuapse ; alături de dînsa — fata care rîdea în hohote, — lucrează ca soră medicală în orașul Kolpașev. Fetişcana cea mai frumoasă, care fără doar și poate o să intre la institut, stătea lîngă fereastră cu-o carte.

— S-a pregătit, — șopti Valea, — numai cu manuale universitare...

După vreo zece minute, iarăși se făcu liniște în odaie, de parcă ar fi plecat toate fetele din ea ; acestea se cufundaseră cu nasul în cărți, iar Valea își trăsese pătura pe cap, adormind într-o clipită, nu mai înainte de-a spune c-o să se scoale de la patru dimineața și-o să se ducă să tocească pe-o bancă din grădinița orașului.

Zinaida ieși din cămin. Orașul era plin de larmă, strălucitor, fremătînd de-atîta mișcare. Se așeză pe-o bancă, sub niște plopi, se rezemă cu spatele de trunchiul cald al copacului și-l simți cum vibrează mărunt — din pricina mașinilor ce treceau pe asfalt și-a uzinei care vuia nu departe de cămin. Văzduhul era călîi, apăsător, îmbibat de miresme ne-

cunoscute. Zina închise ochii, se lipi de copac și stătu așa mult-mult de tot, pînă ce-i obosi trupul. Se gîndea că-i va fi nespus de greu la examene, deși se pregătise toată vara și în diploma de absolvire n-avea decît trei note de patru.

Ziua următoare se irosi cu depunerea actelor, cu biblioteca, iar, pe seară, Zina se duse la consultații împreună cu toate fetele. Valea o călăuzi pe coridoarele lungi și zgomotoase ale institutului, unde atîrnau tot soiul de tăblițe cu denumirea catedrelor, iar pe lîngă pereți, cu cărțile în mînă stăteau absolvenții de la licee, și-o conduse spre-o ușă înaltă și albă care dădea într-o încăpere uriașă pe-ale cărei bănci, dispuse în amfiteatru, ședeau o sumedenie de tineri — viitori pediatri, stomatologi, interniști, farmacologi. Jos, ca într-o arenă de circ, se afla un bărbat uscățiv, cu un halat alb pe el.

Zinaida urcă treptele cu sfială. Mai jos, toate locurile fuseseră ocupate și-și găsiră un sălaș abia pe băncile de sus. Vecinii lor, doi tineri, le făcură loc, să aibă unde să se așeze, iar unul din ei o iscodi pe Zina, liniștit și cu băgare se seamă, din cap pînă-n picioare. Nu era întîia privire care-o fisticea pe Zina. Era îmbrăcată într-un costumaș de vară tare drăguț, avea pantofi frumoși, păru-i era tuns modern, dar nu se simțea prea sigură de sine, se mișca și vorbea rușinată, apoi iar se așeza și-și ținea mîinile pe genunchi — părîndu-i-se că fusta-i prea scurtă. La școală, Zina fusese socotită o fată inteligentă, citea mult, și-acum își dădea seama ce se întîmplă cu dînsa : se simțea o provincială desăvîrșită. Valea era la fel ca și ea : venise la examen tot de la țară, —

însă avea o fire sociabilă și-un surplus de bună dispoziție.

Consultația fu predată după prelegere. Omul cel uscățiv în halat alb — de ce în halat, asta nu mai înțelegea — vorbea voios și gălăgios, aproape fără să se uite la tablă, scria cu litere și cifre niște frumoase formule de fizică și, întrucît lecția era de sinteză, expuse în două ceasuri întreg cursul de electricitate. Cînd isprăvi, Zina simți o bucurie nespusă : înțelesese tot ce vorbise profesorul. După aceea, absolvenții puseră întrebări. Din ce în ce mai neînsemnate. Pe Zina o frămînta altceva : purtarea vecinilor. Cel de lîngă ea citise în tot timpul lecției o carte, iar cînd veni rîndul întrebărilor, își lăsă cartea de-o parte, se plecă spre Zina și-i șopti :

— Profesorului trebuie să-i pui o întrebare inteligentă. Dumneata ai pregătit așa ceva ? Nu ! Atunci cum să te țină minte ?...

Zinaida îi văzu chipul inteligent și ochii nespus de frumoși. Asculta întrebările absolvenților, zîmbea pe sub mustață, iar degetele nervoase, așezate pe tăblia băncii i se frămîntau necontenit. După ce ascultă un timp oarecare, se cufundă din nou în carte și Zina izbuti să-i citească titlul „Însemnările unui medic". Căpătînd nițel curaj, îi șopti deodată vecinului :

— Dar cum rămîne cu electricitatea ?

— Puțin îmi pasă de electricitate ! — îi răspunse el. — După ce-l isprăvesc de citit pe Veresaev, o dau dracului de medicină !

Mai tîrziu, tînărul acesta nepăsător, independent și plin de duh, se dovedi a fi printre cei dintîi în-

scrişi la facultatea de medicină, deşi în ziua cunoştinţei lor se pronunţase împotriva medicinei. După prelegere, plecară împreună din amfiteatru şi porniră prin scuar. Tînărul — se numea Iuri Vaneev — lua peste picior medicina, defăimînd-o. După ce le spuse rămas bun şi plecă, Valea rosti răspicat :

— Interesant puştiul ! Dintr-ăştia ca el se nasc chirurgii.

În cele două săptămîni care-i mai rămăseseră pînă la examene, Zina îşi dădu seama că din cei douăzeci şi doi de absolvenţi care candidau pentru un singur loc la facultate, cel puţin zece erau mai interesanţi şi mai instruiţi decît dînsa. Se puteau întîlni printre ei şi unii care vorbeau cu uşurinţă engleza, care aveau suficiente cunoştinţe de latină ; mai erau şi alţii pentru care cuvîntul „scalpel“ nu era ceva necunoscut, ci-l pronunţau cu-o vădită deprindere profesională. Zina înţelese că-i lipseau cultura generală, un orizont, lecturile bogate sau, ceea ce la Valea se găseau din belşug, ba chiar cu prisosinţă — încrederea în sine. Zina era stingherită nu numai de fusta prea scurtă, ci şi de vorbirea sa din Narîm, de neîndemînarea ei molatică şi de obişnuinţa cu-o viaţă simplă, plină de cumpătare. Pînă şi oraşul acesta necuprins i se părea străin. Ultimii doi ani de liceu — clasele a noua şi-a zecea — Zina îi studiase la Kolpaşev, însă orăşelul cu case din bîrne nu dovedea să ţină pasul cu schimbările atît de năvalnice ale vieţii. În schimb Tomsk-ul se schimbase atît de repede, încît nu mai recunoştea nici bulevardul Frunze, deşi acum un an se plimbase

pe el, împreună cu taică-său, cînd veniseră după cumpărături.

Zina își trecu examenele de admitere cu bine, dar nu strălucit. Nota de trecere era douăzeci și patru, și chiar o căpătase, dar cînd nu-și găsi numele pe liste, nu fu cîtuși de puțin surprinsă : notă de trecere obținuseră mulți. Zina avea nervi sănătoși și-o privire lucidă asupra vieții, așa că-i spuse Valei :

— Au dreptate!

După ce Zinaida se întoarse acasă, vreme de trei zile în șir își aranjă altfel odaia, făcînd o sumedenie de schimbări, mai stătu încă trei zile la biblioteca clubului și-apoi, deodată, nu se mai îndeletnici cu nimic : dormea, mînca, citea, pleca în vizite și se ducea la fiecare film nou care rula la clubul din sat. În casa lor se înfățișa din ce în ce mai des Malîghina, tînăra și vesela profesoară de matematică, mai venea și noul zootehnician al colhozului și, aproape în fiecare zi, se ivea și Jenea Starkov — student la Institutul politehnic. Aducea cu el o ghitară coșcovită și cînta cu glas dogit : „Cît fu noaptea de lungă, nu se arătă dimineața".

Lui Aniskin nu-i plăcea viața pe care-o ducea fie-sa. Pînă la el răzbăteau doar zvonul de ghitară și rîsetele musafirilor Zinaidei, dar n-auzea și celelalte lucruri : discuțiile lor despre viață. Taică-său nu era în stare să înțeleagă că fata avea nevoie să se vadă anume cu asemenea oameni, ca profesoara Malîghina sau Jenea Starkov.. Și, pe zi ce trecea, o iscodea pe Zinaida cu tot mai multă luare aminte, mormăia cînd o vedea îmbrăcîndu-se cu bluze moderne și se mînia cînd se scula tîrziu.

Pînă în octombrie, Zina se certă cu taică-său doar o singură dată ; dar pe la jumătatea lunii se și împăcaseră : începuse să lucreze ca pontatoare la uzina de lactate.

Tatăl își dădu seama că Zina învață mult, că citește, așa că se liniști, deși o dată îi spuse pe jumătate în glumă :

— Acu, neapărat ar trebui să ieși doctoriță, ca să-ncerci să-ți speli vina că te-ndeletnicești cu-o muncă atît de neînsemnată !

Drept răspuns, Zina rîse :

— Tăticule, zău că ești caraghios !

Zina își iubea tatăl, și-o iubea și el, căci era singura lui fată, deci cu-atît mai neașteptat fu ceea ce se petrecu după sărbătorile din noiembrie. Pe la jumătatea lui octombrie, Zina se întîlnise pentru întîia oară cu directorul tehnic al centrului forestier, Stepanov. Se împrieteniră numaidecît : Stepanov se dovedi a fi omul de care avea ea nevoie în clipele acelea. Stepanov își petrecea cu Zina aproape tot timpul său liber. De-acum se lăsa frigul, pornise să plouă, și pămîntul se pregătea să-și primească învelișul de zăpadă, dar directorul tehnic venea în fiecare zi în casa milițianului și zăbovea pînă tîrziu. Cînta împreună cu Starkov, ținînd vocea a doua, își rîdea de Malîghina căreia îi plăcea să se așeze lîngă el, stînd pieziș, căci se socotea mai frumoasă din profil decît din față, și se uita la Zina, privind-o pe sub sprîncene. Zina se simțea ușoară, la largul ei, vorbea inteligent și limpede, atîta timp cît în odaie ședea și tăcea directorul tehnic Stepanov.

În noiembrie, se petrecu întîmplarea aceea atît de neașteptată. Zina și cu Stepanov se aflau în

odaie, discutînd în fel și chip, cînd la ușă se auzi o bătaie și în prag se ivi Aniskin, privind la Stepanov cu ochi îngîndurați, milițienește.

— Zina, vină, te rog, o țîră pîn-afară, — îi spuse taică-său.

Și se duse după dînsul în odaia cea mare.

— De bună seamă, ai să mă ierți, Zina, — spuse tatăl, răsuflînd anevoie, — dar trebuie să isprăvești o dată cu tărăgăneala asta... Se-nsoară sau nu se-nsoară cu tine, asta-i altă treabă, oricum însă viața ți-o vatămă. Tu-ți-nchipui că ăsta-i om, dar te-nșeli, e-un al doilea Veriutin! — Taică-său se înăbuși și, pe neașteptate, porni să vorbească tînguitor: — Oare nu-ți dai seama că te-ai întors de la oraș atît de înstrăinată, încît nu te mai cunoaște omul? Vai, Zina, ai să mi te prăpădești!

Zinaida simți că pălește: ochii lui taică-său erau podidiți de lacrimi. Zina habar n-avea cine era Veriutin, dar taică-său rostise numele acesta necunoscut cu-o scîrbă nemaipomenită. Îl apucă de mînă, dar Aniskin nu se opri.

— Ai să mi te prăpădești! — mai spuse o dată, în șoaptă, taică-său. — Starkov îți îmbuibă capul cu cîntece deșănțate, Malîghina merge pe-al treilea an de cînd nu-i în stare să se mărite, iar Stepanov ăsta...

Deodată, Aniskin o împinse la o parte pe Zina, se îndreptă către odaia ei, pășind cu picioarele înțepenite, de parcă-i înlemniseră, și deschise ușa, trîntind-o de perete. Cu glasul răgușit și grav spuse:

— Tovarășe Stepanov, ei, tovarășe Stepanov!...

...Ce se petrecu după aceea era rușinos de amintit. Stepanov plecă pentru totdeauna din casa lor și, în clipa cînd ușa de la tindă se închise cu zgo-

mot, înțeleptul și bunul ei tată gîrbovi deodată și se îndreptă spre bucătărie, cu brațele și spinarea moleșite. Iar Zina, trecînd-o toate răcorile, rămăsese încremenită în mijlocul odăii mari, care, dintr-o dată, se prăbușise în beznă. Către seară, Zina fu cuprinsă de fierbințeli, iar capul îi amețea într-un chip neplăcut. Pesemne, se făcea simțită încordarea din lunile trecute : nopțile nedormite din vremea examenelor, viața fără rost și cearta de neînțeles cu taică-său.

...Zina trecu agale prin odaie, atinse cu degetele masa, cotoarele cărților. Dincolo de ferestre vuia vîntul, zăpada se auzea scrîșnind, iar maică-sa trebăluia prin bucătărie. Tatăl nu-i pe-acasă, iar noaptea vine tîrziu sau chiar nu vine de fel. Se gîndea că în ultimele luni, în viața ei se petrecuseră atîtea fapte însemnate, cîte nu se întîmplaseră înainte ani în șir : absolvirea școlii, contactul cu orașul, nereușita de la Institut, cunoștința cu Stepanov.

Zina se așeză înaintea oglinzii. Își văzu chipul în ea : bărbia îndărătnică, precum o avea și taică-său, boltirea frunții, buzele frumos desenate. Șezu așa, pînă ce intră în odaie maică-sa. Văzînd-o pe fiică-sa îmbrăcată și pieptănată, Glafira se bucură, dar după cum îi era obiceiul, își dădu pe față simțămîntul într-un chip stăpînit : îi zîmbi doar.

— Ei, iac-așa-mi place ! — spuse ea. — Că și cina-i gata.

Tăcură un răstimp, uitîndu-se liniștit una la alta, apoi Glafira spuse pe același ton :

— Iar taică-tău, e-a doua zi de cînd n-a luat nimic în gură... Mi se rupe inima de el ! Că lui îi vine mai greu, decît nouă tuturor...

6

Vifornița bîntuia mînios. Trîmbele învîrtejite de nea năpusteau în chipurile oamenilor fuioare de fulgi și pumni de omăt ; vîntul nu vuia, ci urla sălbatic, bezmetic, spulberînd nămeții, smulgînd paiele din clăi, prefirîndu-se pe deasupra acoperișurilor de lemn ; mlădiu, ca un șuvoi de apă, de-a valma cu fulgii de zăpadă țepoși, se furișa pe după guler, se strecura în mîneci, înșfăca omul de-l oprea locului, țintuindu-l la pămînt.

Satul era potopit pînă peste poate de aerul îndesat, de fulgii de nea ghimpoși și, totuși, se părea că nu-i de ajuns aer să poți răsufla. Cînd Kaciușin, împins de vînt lîngă gard, își deschidea gura, aerul i se îmbulzea înăuntru, îi umfla obrajii, dar nu-i ajungea în plămîni. Tăind pieziș vîntoasa cu umărul, ținîndu-și șapca cu-o mînă și cu cealaltă pulpanele paltonului ce i se umfla pe spate, Kaciușin pășea după șeful de post. Își trăsese capul între umeri și se rostuise astfel în spațiu, încît fulgii de zăpadă să nu-i mai pătrundă pe după guler. Prin neînsemnata despicătură ce-i mai rămăsese între fular și cozorocul șepcii trase pe ochi, zărea spinarea mătăhăloasă și rotundă a lui Aniskin, legănîndu-se în beznă.

Kaciușin îl ajunsese din urmă pe șeful de post, cînd din întuneric porniră să iasă la iveală umbrele încremenite ale oamenilor ce așteptau, așezați pe lavițele de lîngă casa lui Stepan Murzin. Lumea se întorcea către șeful de post și anchetator, se foia, iar de pe spinările cocîrjate ale oamenilor lunecau ghe-

motoace flocănoase de omăt. Sătenii, tăcuți și țepeni, stăteau ca la priveghiul unui mort ; abia arareori mai răsuna cîte un glas înăbușit sau scăpăra vreun chibrit.

Kaciușin și șeful de post merseră și tot merseră : trecură de școală și de club, spintecară nămeții ulicioarei, afundîndu-se în zăpadă pînă la genunchi, apucară pe ulița care se întindea alături de ulița mare și se pomeniră într-o parte a satului unde nu se zărea nici o fereastră luminată, iar zăpada așternută rămăsese neîntinată. Apoi, în față, li se ivi un gard căptușit cu șomoioage de zăpadă. Poarta dintre cei doi stîlpi ascuțiți se înălța ca un meterez de necucerit ; din beznă, canaturile ei se înfățișau ferecate în fiare, cu zăvor trainic, aninat de-un suport lipit prin sudură.

— Mitri n-are cîini ! — strigă Aniskin în întuneric. — Nu-i ține din hrăpăreție.

Șeful de post, care se deslușea tulbure în noapte, deschise portița, făcînd să zăngănească fiarele, îi dădu întîietate lui Kaciușin, după care intră și el. Închise portița și, deodată, se înstăpîni tăcerea, liniștea și lumina, căci în ograda casei lui Palțev nu răzbătea nici o pală de vînt, iar dinspre cele trei ferestre se revărsa o lumină electrică orbitoare, scăldînd cu razele ei bătătura măturată cu osebită grijă.

Curtea Palțevilor semăna c-un fagure de albine. Se puteau vedea acolo nenumărate magazioare și pătule, cotinețe și hambare, chioșcuri și șoproane ; șeful de post și anchetatorul erau priviți, din trei laturi ale ogrăzii, de-o sumedenie de uși și lăcate. Uși mici și mari, mai înalte sau mai bondoace, pe lat

sau pe lung, cu două sau numai cu un singur canat. Mai erau și alte uși, din cele apărate de grilaje de fier, cu împletitură deasă și măruntă, iar unele din ele aveau cîte două lăcate prinse pe canaturi — și sus, și jos.

— Iată cum stau treburile ! — spuse oftînd șeful de post. — Ca să vezi ce soi de om îi Mitri Palțev ! Toată lumea se-ndeasă lîngă casa lui Stiopka Murzin, iar el s-a zăvorit în ogradă.

Într-adevăr, Dmitri Palțev era în casă. Într-o odaie încăpătoare, dar teșită și joasă, cu pereții netencuiți și soba cam soioasă, un bărbat în maiou și-n niște pantaloni boțiți ședea pe o laviță lată, care încingea aproape toată odaia. Făcuseră atîta foc în cameră, încît umerii goi și obrazul lui Palțev luceau, de parcă ar fi fost date cu lac. Înăuntru mirosea strașnic a pîine caldă și-a ierburi uscate, ierburi ce se zăreau atîrnate în mănunchiuri prin unghere.

Kaciușin nu văzuse niciodată un om de soiul lui Dmitri Palțev. Și într-adevăr, pe lavița lată din odaia încinsă și joasă, ședea un om neobișnuit de ciudat. Șeful de post și anchetatorul erau priviți de niște ochi îngerești, ca de icoană a maicii preciste rusești ; din ei, pe pieptul lui Palțev, se scurgea o gingășie firavă și bolnăvicioasă, iar buzele gingașe îi fremătau. Dar minunăția cea mare era mai jos — grumazul acesta neputincios și căpșorul de copilandru, stăteau sprijinite pe-un trunchi vînjos de luptător. Umerii largi și de necuprins se lățeau fără sfîrșit, iar mușchii îi zvîcneau de la sine, cine știe din ce și pentru ce pricină, învîrtoșindu-se și deznodîndu-se necontenit pe trupul strălucind de nă-

dușeală ; picioarele bondoace, ca niște buturugi, îi stăteau proțăpite zdravăn în dușumea.

— Să fim sănătoși ! — rosti cu glas tare șeful de post. — N-am mai fost cam de multișor pe la tine, Mitri !

— Cam de multișor ! îi răspunse zeflemisitor Palțev. — Cam de multișor !

Își încrucișă brațele la piept, le arătă cu degetul două scaune vieneze așezate lîngă masă și, fără să contenească din zîmbetul plin de vioiciune al ochilor săi de icoană, își săltă picioarele pe lavița cea lată. Pesemne că-i era mai la îndemînă să șadă astfel și să privească la Aniskin. Dmitri Palțev își îmbrățișă genunchii cu mîinile și și-i strînse la piept, ca să-i țină în frîu. Tăcu o clipită, apoi porni să chicotească pe înfundate.

— Bună treabă a mai făcut, cine-a făcut ! — spuse Palțev din cale-afară de vesel. — I-ați luat omului taigaua. L-ați văduvit de apele Obi-ului, și iacă, s-au apucat să vă-mpuște...

Mușchii scăldați de sudoare ai umerilor lui Dmitri Palțev porniră să zvîcnească, iar ura, încordată ca un arc de pușcă, îi învălui tot trupul. Dmitri Palțev ședea pe laviță încrîncenat, împietrit, strîngîndu-și cu patimă genunchii la piept și privind la șeful de post cu niște ochi atît de înfricoșători, încît Kaciușin simți cum îl trece un fior pe șira spinării. Vreme de-o clipă, i se păru că Palțev e gata-gata să sară și să se năpustească asupra șefului de post, răcnind și horcăind. Atît de puternic era simțămîntul primejdiei, încît Kaciușin făcu un pas înainte și se întoarse iute către Aniskin, dar rămase cu gura căscată : șeful de post zîmbea foarte înveselit.

— Nu lua seama la treburile astea, Igor Valentinovici ! — spuse el. — Daraverile mele cu Mitri Palţev dăinuiesc încă din anii treizeci, aşa că nu te mira la auzul unor asemenea vorbe. Eu unul aşa socotesc, iacă, Mitri Palţev ăsta-i cea din urmă unealtă chiaburească din sat...

Aniskin îşi lăsă capul pe-un umăr şi, deodată se uită la Palţev cu nişte ochi liniştiţi, îngînduraţi. Cîteva clipe nu-şi luă privirile de la Palţev, apoi rosti :

— Ia dă-ncoa, măi Mitri, cazanul în care fierbi basamacul !

— Vai de mine, Fiodor Ivanovici, vai, da cum e cu putinţă să spui aşa ceva ! — răspunse Palţev cu glas cîntat, chiar în aceeaşi clipă. — Da cum de eşti în stare să scorneşti una ca asta, c-aş avea în casă cazan de fiert basamacul, da cum de poţi să spui că-ncalc legea, că-i fur Puterii Sovietice monopolul vodcăi. Da cum de eşti în stare să spui aşa ceva, da cum de-i cu putinţă să-ţi treacă prin cap una ca asta...

Cîntîndu-şi vorbele, Palţev nu-şi întrerupea aproape nici o clipă spusele, cuvintele i se revărsau de pe buzele roşii ca un şiroi subţire de apă dintr-o căldare găurită, privirea i se înceţoşase şi ochii albaştri i se făcuseră întocmai ca ochii pe care-i pictau zugravii de icoane, cînd înfăţişau patimile lui Isus. Obrajii de heruvim arătau obijduiţi, plini de rugăminţi fierbinţi, iar mîinile i se frămîntau fără-ncetare pe pieptul vînjos. Ar fi cîntat la nesfîrşit, dacă şeful de post nu l-ar fi întrerupt cu glas politicos, zîmbindu-i cu blîndeţe.

— Iată cum stă treaba, Igor Valentinovici, — spuse el — Păi, dacă Mitri se pune pe cîntat, asta-nseamnă că minte de rupe ! Asta-nseamnă că are în casă cazanul de fiert basamacul !

După aceste spuse, șeful de post se trezi din amorțeală și-și recăpătă agerimea — pășind sprinten, dădu fuga pînă la soba rusească și se plecă peste lăcașul unde se afla deschizătura în care stăteau cujbele și vătraiele, fără ca-n răstimpul acesta să-l slăbească din vedere pe Dmitri Palțev, spre care căta cu ochiul stîng. Pesemne că Aniskin băgase ceva de seamă pe chipul și pe trupul lui Dmitri Palțev, căci își îndreptă degrabă spatele, răsuflă din adînc și dădu fuga, de lîngă sobă, drept către bufetul burduhănos de țară, unde se opri iarăși, cam la un metru de el, privind chiorîș la Palțev. Șeful de post bodogăni ceva de unul singur, își umflă caraghios obrajii și bătu întărîtat din picior. Mătăhălos cum era și pufnind pe nas, semăna nespus de mult c-un cîine care adulmecă o urmă.

— Aha-aha ! — cotcodăci Aniskin, neașteptat de bucuros. — Iacătă-l, unde-i cazanul !

Pășind ușor, șeful de post se apropie de dulap și fără să se simtă cîtuși de puțin stingherit, deschise ușița de jos și scoase doi săculeți borțoși cu făină, iar după aceea trase afară și serpentina de aramă a cazanului pentru fiert basamacul. După ce puse grijuliu la loc săculeții, Aniskin duse la nas serpentina, o mirosi de cîteva ori și dădu din cap a plăcere.

— Nu, măi fîrtate ! — spuse el tărăgănat. — Nu-i prost Mitri, să fiarbă basamac după sărbătorile din noiembrie ! Zău că nu-i prost de loc !

Pornind în trap mărunt, șeful de post dădu iarăși o fugă pînă la soba rusească, îndepărtă pologul din stambă înflorată care acoperea lavița pentru culcușul de după sobă și, cu băgare de seamă, scoase de-acolo un polobocel rotofei, cu-o canea de aramă la unul din funduri.

— Păi, că trăscăul iese mai ieftin decît basamacul, — mormăi șeful de post. — Iese mult mai ieftin, dacă-i mai bagi și puțin zahăr și-așezi polobocelul pe frunze de tutun...

Ridicîndu-se în vîrful picioarelor, Aniskin cotrobăi cu mîna pe lavița de după sobă, mai întîi își supse cu amărăciune dintele, iar apoi prinse să zîmbească încîntat : ținea în palmă cîteva frunze uscate de tutun. Le așeză lîngă picioare, iar după ce mai stătu o clipă pe gînduri, ridică polobocelul cel rotofei și-l clătină într-o parte și-n alta. Cînd pe fundul polobocelului se auzi ceva duruind, șeful de post se bucură ca un copil.

— Asta era ! — spuse el. — Cocoloșul din miez de pîine pentru maia !

Casa era construită din niște bîrne de lariță atît de groase, încît prin ele și prin cercevelele duble de la ferestre, cioplite din trunchiuri întregi de cedru, nu răzbătea nici unul din zgomotele uliței. În odaie domnea o liniște atît de adîncă, așa cum numai într-o casă ca asta se putea întîlni ; casă împrejmuită cu gard înalt și așezată la două sute de metri de cea mai apropiată locuință omenească. Și, în această liniște sălbatică, de parcă ar fi fost un semnal de primejdie, răsună bătaia unei drăgălașe pendule cu greutăți. Pe cadranul ei era zugrăvit un mîț frumușel și mustăcios, care-și plimba ochii verzi de la

dreapta la stînga — uitîndu-se cînd la portretul Valentinei Tereșkova, tăiat dintr-o revistă și prins cu pioneze pe perete, cînd la fotografia stăpînului casei, înfățișîndu-l într-o haină lungă și cu cravată lată la gît, pe un fundal muntos.

— Păi, Stiopka Murzin era mai bun decît tine, Aniskine ! — spuse șoptit Palțev. — Nu pe el ar fi trebuit să-l omoare, ci...

Anchetatorul Kaciușin oftă înăbușit, se mișcă și simți — din pricina liniștii de-acolo, a motanului mustăcios și-a chipului de heruvim al lui Dmitri Palțev — că măsura timpului se spulberă și piere. Lui Kaciușin i se părea, cu-o înspăimîntătoare ascuțime, că nu mai ființează nimic pe pămînt, în afara celor ce i se aflau înaintea ochilor. Și, întocmai ca din negura vremilor, de parcă ar fi răsunat dintr-o pustie, glasul șefului de post Aniskin se auzea fără încetare.

— Nu-mi trebuie nici un mandat, Mitri, — spunea el, — de vreme ce te prind asupra faptului. Iacă, te-am prins cu basamacul, uite că-ți fac zob cazanul, păi pentru mine, asta-i adevărată sărbătoare...

Și întocmai ca și glasul ce i se deslușea răsunînd din pustie și din negură de vremi, tot așa și însăși făptura șefului de post Aniskin se deslușea din mijlocul umbrelor, din veșnicie — iacă-l crescînd neîncetat, iacă-l cuprinzînd iarăși un sfert din încăpere cu trupul lui mătăhălos. De data aceasta aievea, ființînd în timp și spațiu, șeful de post se îndreptă spre ușă. Ca întotdeauna se opri lîngă ea, își supse întristat dintele și spuse :

— Iată, făcui mai mare tărăboiul, dar acu știu prea bine că Palțev nu s-a bătut cu Stepan Murzin.

Mai întîi trebuie spus că-i un fricos atît de mare, încît n-ar fi fost în stare să se încaiere cu Stiopșa, iar în al doilea rînd, în noaptea aia era beat ca un cizmar de cea mai josnică teapă ! Cocoloșul din miez de pîine, plămădit cu spirt, tocmai d-aia se vîră în trăscău, ca să te doboare la pămînt. Iar tutunul, din aceeași pricină. — Și șeful de post prinse a rîde. — Cînd trăscăul îi iese ieftin, Mitri îl bea de-l zvîntă ; așa că-n noaptea de pomină nu mai era în stare să plece în taiga.

Ieșind afară, în ograda Palțevilor, Aniskin își luă vînt și izbi serpentina de grinzile groase de cedru din pridvor, apoi o mai izbi o dată de razul de fier pentru curățatul picioarelor și, după ce din serpentină nu mai rămăseseră decît niște spărturi, le călcă în picioare. Aniskin dănțui un joc furios, nebunesc, pe rămășițele serpentinei de aramă, iar apoi scoase un strigăt răgușit și plin de falā :

— Așa ! Iac-așa !

Porțile grele scîrțîiau încetișor, scîndurile trainice ale gardului gemeau cînd și cînd sub opintirile vîntului, iar peste vîrfurile lor ascuțite, ce se pierdeau sus în cer, fumegau, învîrtejindu-se, fuioare de omăt. Șeful de post încă mai dănțuia deasupra spărturilor serpentinei, cînd, pe neașteptate, lumina se stinse la tustrele ferestrele casei, și ograda se înecă în beznă. Și, învăluit de noaptea plină de vrăji și de vuiete, iată, trebuia să-ți bagi degetele în ochi, iar anchetatorul își ridică mîinile — întocmai ca un orb.

— Ai văzut, Igor Valentinovici, ce lepădătură-i și Mitri Palțev ăsta, — răsună din beznă glasul lui Aniskin. — Păi, dinadins a stins lumina ! — Șeful

de post prinse să rîdă răgușit. — Iată cum stau treburile, Igor Valentinovici ! Acu ți se pare că nu se află pe lume sat mai rău decît al nostru. D-apăi, trebuie să ții seama c-am colindat amîndoi pe la cei mai înrăiți mujici. Iacă, Palțev ăsta, o adevărată unealtă chiaburească, iar ceilalți doi, Bocinin și Kolotovkin, nici ăia nu-s mai breji... Nouă nu ne e dat să-ntîlnim un adevărat țăran muncitor. Asta ni-i meseria !

7

Biroul centrului forestier nu stătea pe loc : acum două zile, vagonul în care se afla biroul fusese la capătul de la marginea pădurii, iar astăzi nu mai erau nici vagonul, nici marginea pădurii. Centrul forestier al directorului tehnic Stepanov pustiise în două zile cinci hectare de cedri, tăiase copacii și, croindu-și drum prin marginea pădurii, ajunsese pe culme, de unde năvălea asupra satului cu urlete și detunături.

Deasupra Vasiuganului și peste Obi, deasupra mlaștinilor și a taigalei, vifornița vuia și-și făcea mai înainte de cap, copacii uriași se încovoiau și gemeau, troienele de zăpadă se strămutau dintr-un loc într-altul, însă acolo unde lucra centrul forestier, vifornița se potolea plină de smerenie. Tractoarele forestiere, care încă nu se zăreau, răgeau din motoare, făcînd să trosnească trunchiurile cedrilor, ferăstraiele urlau, stația electrică duduia înverșunată,

iar din depărtare, ca niște greieri de cîmp, țăcăneau motorașele ferăstraielor cu benzină. Directorul tehnic Stepanov își înfigea colții în taiga cu tot ce-i stătea la îndemînă — electricitate și benzină, topoare și bărdițe, tractoare și macarale zbîrnîind din pricina sforțărilor.

Iar cînd, biruind vîntul, anchetatorul Kaciușin, împreună cu șeful de post Aniskin, răzbiră pînă la marginea pădurii, înaintea privirilor li se înfățișă o priveliște neașteptată. Printre trîmbele și gheizerele de zăpadă învîrtejite, sub bolta joasă, ca un acoperiș, a cerului, printre cedrii legănători, în bătaia luminii cîtorva proiectoare puternice, strălucea un vălmășag plin de culoare, bucurînd și înveselind ochiul : vagoane roșii, albastre, și verzi, stația electrică bătînd în galben și tractoare forestiere crem-gălbui. Mașinile de la centrul forestier al directorului tehnic Stepanov erau vopsite în fel și fel de culori vii, iar după ce anchetatorul și șeful de post mai străbătură vreo sută de metri, în lumina ochilor le arse cu vîlvătăi, ca niște artificii la paradă, răsfrîngerea purpurie a steagului ce flutura, zbuciumîndu-se, pe brațul înalt al unei macarale albastre.

Pe acel petic de pămînt răscolit, luminat și însuflețit, nu se vedea nici urmă de vifornița — dînd bir cu fugiții în fața năvălirii mașinilor, a proiectoarelor și-a culorilor pestrițe, de bîlci, vifornița se zbătea ca turbată la hotarul peticului de pămînt, fără să se încumete să calce pe întinderea plină de vuiet a acestuia. Și aici, pe țarina încălzită și blîndă, chiar în buricul oazei de liniște, Evgheni Tarasovici Stepanov, directorul tehnic al centrului forestier, stătea cu mîinile vîrîte în buzunarele paltonașului, scoțîndu-și

neînfricat nasul zgîrcios de sub blana căciulii. Asupră-i se aţintiseră, din patru părţi, proiectoarele, din dreapta şi din stînga tractoarele dădeau năvală spre el, iar deasupra capului, o macara albastră îşi legăna braţul lung, împodobit c-un steag roşu. Directorul tehnic Stepanov stătea nepăsător, de parcă ar fi fost o stană de piatră, însă tot ce se afla în văzul ochilor se îndrepta către trupul său spătos şi chipu-i cutezător : şi goana grăbită a tractoarelor, şi razele proiectoarelor, şi huruitul îndărătnic al maşinilor şi privirile lui Kaciuşin şi-ale lui Aniskin.

— Noroc ! — răspunse la salutul lor, cu răceală, directorul tehnic Stepanov. — Vă rog să mă urmaţi în birou.

Uşa vagonului roşu se deschidea în secolul douăzeci : încă de pe platforma vagonului de cale ferată îngustă se simţeau mirosul linoleumului şi aroma lemnului de păr ; de sus, o plafonieră mată răspîndea o lumină dulce, iar sub picioare se întindea un covoraş elastic de culoare închisă ; apoi uşa dădu la iveală nişte flori fantastice, imprimate pe-un material plastic verzui, un şirag de plafoniere, luminînd molcom, şi un aparat de radio cu tranzistori, care-şi avea antena întinsă la spate, ca o mustăcioară în furculiţă. Prin împletiturile de pe pereţii tranzistorului se strecura o muzică dulceagă, lemnul lăcuit strălucea orbitor, şiragul plafonierelor se pierdea în prelungirea vagonului amenajat nespus de plăcut, iar în mijlocul acestui rai, în mijlocul acestei deşertăciuni contemporane, zăceau nişte pîslari negri şi mari.

— Poftiţi ! — spuse Stepanov încet şi cu aceeaşi răceală de mai înainte. — Aici aveţi cuierul !

Directorul tehnic și anchetatorul se dezbrăcară și, după ce se pieptănară, se îndreptară spre masă, în vreme ce șeful de post Aniskin mai stătea încă lîngă cuier, cu scurta în brațe. Se uita pe sub sprîncene la paltoanele lui Kaciușin și al directorului tehnic, atîrnate acolo, își muta privirile de la unul la altul, iar pe chip i se întipărea o expresie atît de ciudată, de parcă ar fi avut în față nu niște paltoane oarecare, ci cu totul altceva. „Ia te uită, ce mai poveste !" — cugetă Aniskin.

Abia acum, în vagon, șeful de post își dădu seama de cine-i amintea anchetatorul Kaciușin. În tot timpul cît ținuse această zi grea, Aniskin se pomenise mereu că i se par cunoscute gesturile și purtările lui Kaciușin, că parcă mai auzise mlădierile din glasul lui și parcă mai zărise undeva trăsăturile chipului și statura anchetatorului. Și-abia acum, sub lumina ștearsă a plafonierelor, privind la cele două paltonașe întru totul asemănătoare, șeful de post își dădu seama că anchetatorul Kaciușin semăna cu directorul tehnic Stepanov. „Doamne Dumnezeule ! — gîndi Aniskin. — Parc-ar fi frați !"

După ce, în sfîrșit, își agăță scurta în cuier, șeful de post se întoarse spre masă. Chiar așa și era — directorul tehnic și anchetatorul semănau unul cu altul, ca două picături de apă. Amîndoi se așezaseră în jurul unei măsuțe joase, punîndu-și la fel picior peste picior și privindu-se aidoma. Se asemănau și la chip, și la statură, la umerii sportivi și spătoși, la picioarele alungite și drepte, precum și la ochii ce păreau mult mai vîrstnici decît pielea obrazului. Încă din timpul dimineții, șeful de post băgase de

seamă că fața lui Kaciușin îi era mai tînără decît privirea.

— Luați loc, tovarășe șef de post! — îl pofti Stepanov.

Vagonul se cutremura din pricina pămîntului zguduit de tractoare, a vîntului și a izbiturilor înăbușite ale buștenilor. Dopul de la garafa de cristal tresălta, antena aparatului de radio cu tranzistori se clătina, materialul plastic înflorat ce căptușea pereții era străbătut de-un tremur mărunt și, adunînd toate acestea la un loc, se părea că vagonul înaintează încet sau, dimpotrivă, că gonește năvalnic prin vînt, zăpadă și taiga. Simțămîntul de mișcare era atît de adevărat, încît aveai impresia că stîlpii de telegraf aleargă prin fața ferestrelor, și podurile trec în goană, zvîcnind sub roți — de fapt era macaraua de încărcat, care aruncase un buștean înghețat pe-o stivă de lemne.

— Puneți-mi întrebările! — spuse Stepanov. — Cunosc întîmplarea, să trecem de-a dreptul la problemă...

După aceste cuvinte, directorul tehnic se lăsă pe pernele canapelei, tolănindu-se boierește, își scoase din buzunar un pachet de țigări, trase cu dinții una din ele și, țăcănind zgomotos cu bricheta, o aprinse. Apoi, pachetul zbură și descrise o traiectorie, căzînd înaintea anchetatorului. Dînd zvîcnit din cap, Kaciușin își luă o țigară, o aprinse de la bricheta care încă mai ardea și, cu țigările între dinți, directorul tehnic și anchetatorul căpătară o asemănare atît de mare, încît șeful de post se înveseli. „Ah, lua-v-ar dracu!“ — gîndea el, rîzînd nedeslușit.

Apoi, Aniskin pufni scurt pe nas și-și curmă rîsul. Nu-l mai interesa asemănarea dintre directorul tehnic și anchetator. Încordat și mîhnit, șeful de post urmărea acum doar felul în care se înfiripa, între Kaciușin și Stepanov, firul subțire, dar trainic, al înțelegerii. Schimbară vreo două sau trei vorbe, dar aceleași rotocoale de fum pluteau deasupra țigărilor, aceeași înfățișare de dîrzenie se ascundea pe buzele lor.

— Ce v-aduce la centrul nostru forestier ? — întrebă directorul tehnic, ironic și nepăsător. — N-am să răspund la întrebările dumneavoastră, decît numai în cazul cînd vor fi îndeajuns de întemeiate.

— Rieslingul ! — răspunse Kaciușin, la fel de ironic și nepăsător. — Nimeni din locuitorii satului n-a cumpărat Riesling de la magazin. Își zîmbiră politicos, apoi directorul tehnic Stepanov, poreclit de săteni „americanul“, își aruncă în scrumieră țigara încă nefumată pînă la capăt și făcu din mîini un gest ospitalier „Fie, n-ai ce-i face — aveți toate temeiurile !“ Stepanov purta pantaloni strîmți de velur, pe umeri îi flutura un veston dintr-un material moale și călduros, iar pe pieptul cămășii de nailon îi atîrna o cravată trainică și neșifonabilă. Nepăsător, lăsînd să se creadă că-i îmbrăcat la întîmplare, directorul tehnic părea să poarte haine scumpe și frumoase : într-atît îi veneau de bine pantalonii de velur, într-atît de dibaci îi cădeau pliurile de la veston și într-atît de iscusit îi cuprindea gîtul gulerul neted și alb ca neaua al cămășii. Era frumos directorul tehnic.

— Am să vă rog să nu-i întrerupeți de la lucru pe muncitori, fără permisiunea mea ! — spuse el.

— Luaţi legătura cu ei, vă rog, numai prin intermediul adjunctului meu, Titarenko. Numaidecît are să fie aici.

Rîzîndu-i ochii, păşind întins, iute şi hotărît, Stepanov se apropie de cuier, îşi îmbrăcă paltonul şi-şi puse căciula şi, deodată, plecîndu-şi capul politicos, rosti cu un glas şi mai zeflemisitor :

— Tovarăşe şef de post, îngăduiţi-mi să vă spun cîteva vorbe între patru ochi...

Fără să fie cîtuşi de puţin uimit, şeful de post se apropie alene de directorul tehnic, zîmbi la fel de ironic, numai din priviri, şi, tot atît de politicos îşi plecă şi el capul mare şi cărunt. După aceea, Aniskin ieşi pe platforma vagonului şi, în aşteptarea directorului tehnic, se trase într-un colţ ca să nu umple tot locul cu trupul său din cale-afară de mătăhălos, ba încă şi înalt de doi metri. Iar cînd Stepanov închise uşa după el, împingînd-o cu nădejde, şeful de post privi lung la chipul atît de cunoscut. Luă aminte la pielea tînără şi pîrjolită de vînt, la ochii dîrji şi lucioşi, la puful gingaş de deasupra buzei şi adulmecă un miros plăcut de ţigări aromate, de apă de colonie şi de prospeţime. „Ah, viaţă, viaţă ! — se gîndi şeful de post. — Iacă, ce-o mai cîrmeşte !"

— Nu mă priviţi cu ochii ăştia de miliţian ! — spuse încet, dar ironic, directorul tehnic. — Nu mă ocup cu fiertul basamacului !

Era limpede că directorul tehnic Stepanov nu se îndeletnicea cu fiertul basamacului şi nu se bătuse cu Murzin, că nu furase niciodată foi de tablă de oţel de la fierărie şi nu împuşcase vătui de elan, dar totuşi şeful de post Aniskin se uita la el cu nişte

ochi atît de îngînduraţi, încît ai fi zis că-s aceiaşi ochi cu care s-ar fi uitat la omul care, c-un ceas mai înainte, îl prădase pe poştaş. Ceva nevăzut, dar care se putea simţi, ceva apăsător se revărsa din ochii gînditori ai şefului de post, învăluindu-l pe Stepanov, paralizîndu-i mişcările şi împiedicîndu-l să cugete. Pesemne că asta era pricina pentru care directorul tehnic simţi că i se usucă gura, că-l îneacă ceva, dar după aceea porni să rîdă în hohote.

— Ei, măi fîrtate ! — spuse cu uimire directorul tehnic. — Ca-n basme !

Totuşi rîsul nu-l ajută cu nimic : şeful de post îl privea mai departe, tot atît de gînditor, iar directorul tehnic, neînţelegînd nici el ce se petrece cu dînsul, rosti cu glas tare :

— Eşti un înapoiat şi-un necioplit, şefule de post ! Nici gînd să fii un om bun şi înţelept, după cum multă lume încearcă să mă îndemne să cred.

Pe lîngă uşiţa platformei, trîmbele uriaşe de zăpadă goneau urlînd, se izbeau de pereţii vagonului şi se învîrtejeau, alcătuind havuze de nea, după care, potolite, se aşterneau pe trepte, în muşuroaie de fulgi uscaţi de zăpadă. Muşuroaiele creşteau văzînd cu ochii, şi şeful de post simţi cum spre pîslarii săi se furişează ceva îndesat şi rece. Se lăsă de pe un picior pe altul şi-şi ridică mirat sprîncenele, căci deodată Stepanov, cu o mişcare molatecă şi lină care nu-i era în obişnuinţă, îşi lipi mîna dreaptă de pieptul îmbrăcat în haina de antilopă. Directorului tehnic i se îngustară luminile mari ale ochilor şi-o înfăţişare neobişnuită, de îngîndurare şi duioşie, i se aşternu pe buzele la fel de patrate ca şi ale lui Kaciuşin.

— Eh, ce înapoiat poţi să fii, ce înapoiat! — spuse mustrător Stepanov. — Cum să pricepi dumneata, rămas în urmă cum eşti, ce fel de om e Zinaida! — Şi se porni să rîdă cu glas străin. — Bagă de seamă, şefule de post, să n-o nenoroceşti! Nu-ţi seamănă cîtuşi de puţin: căci ea e bună, inteligentă şi simţitoare.

După ce dădu smucit din mînă, directorul tehnic coborî din vagonaş dintr-o săritură. Vîntul îl înşfăcă iute de pulpanele paltonului, îi smulse fularul de sub guler şi prinse să-l vînzolească în bezna potopită de ninsoare, de vuietul maşinilor şi de gerul pişcător. Prin zăpadă şi prin gropi, printre cioturi şi hîrtoape, directorul tehnic Stepanov se îndepărtă spre taiga, pe calea ce i-o luminau proiectoarele. La început înaintă anevoie, luptîndu-se cu paltonul şi fularul, apoi, după ce le astîmpără zbaterea, mergea cu paşi mari şi obişnuiţi — de-acum iată-l, şi-a vîrît mîinile în buzunare, iată-l, şi-a şi ridicat capul să înfrunte viforniţa, iată că proiectoarele şi maşinile s-au şi îndreptat către el. Iar după aceea, directorul tehnic se opri în mijlocul estacadei, argintat din pricina luminii, şi-şi ocupă locul unde stătuse mai înainte — la fel de înalt, spătos şi dîrz.

După ce se întoarse în vagon, şeful de post se aşeză încetişor acolo unde mai şezuse şi, punîndu-şi mîinile sub bărbie, porni să urmărească felul în care anchetatorul Kaciuşin învîrtea pe îndelete butonul tranzistorului, în căutarea posturilor. În difuzor se auzeau nişte ţiuituri şi chiţăituri asurzitoare, răsunau glasuri ce nu vorbeau ruseşte, iar un transmiţător Morse ţăcănea cu îndărătnicie; după

aceea, răzbătu limpede un glas rusesc care rosti politicos : „Începem emisiunea noastră..." Mobilierul din vagon sclipea, radiatoarele argintii ale caloriferului cu apă răspîndeau o căldură plăcută, iar ca un adaos la toate acestea, pe masă se afla o carte viu colorată, cu litere străine și cu un tractor pe copertă, tot străin și el.

— Igor Valentinovici, — spuse șeful de post. — De data asta ai dobîndit atîta ajutor de la mine cît lapte de la un țap ! Uite, cu Titarenko ăsta, care trebuie să vină acuși, mai pot schimba cîteva vorbulițe, dar de-ndată ce-ai să-l iei pe Saranțev la rînd, păi, în clipa aia ți-am și spus la bună vedere !

Șeful de post căzu pe gînduri și-și lăsă capul în jos. Nu apucă să zărească zbaterea uimită a genelor, cum anchetatorul își strîmbase poznaș buza de jos și se oprise din învîrtirea butonului de la tranzistor.

— Care Saranțev ? — întrebă tărăgănat Kaciușin.

— Păi, unul de pe-aci ! — răspunse fără chef Aniskin. — Pe lîngă faptul că și-a cumpărat de curînd, de la vînzătoarea Duska, o pușcă de vînătoare „IJ", calibrul doișpe, dar mai bea și Riesling, ba și mai mult de-atît, în noaptea cînd moartea l-a înșfăcat pe Stiopșa n-a dormit la casa lui. Iacă, ăsta-i Saranțev. Același care săptămîna trecută s-a luat la harță cu Murzin, gata-gata s-ajungă la bătaie, ba chiar l-a și amenințat pe Stiopșa. „Ah, — zis-a el, — de mi-ai cădea în mînă-n taiga..."

Cînd șeful de post isprăvi ce-avea de spus, se auziră răsunînd două zgomote deodată : întrerupătorul tranzistorului țăcăni a pustiu, și Kaciușin fluieră uluit. Apoi sări în pripă, își luă geamantanașul de pe canapea și-l deschise. După ce co-

trobăi prin el cîteva clipe, Kaciușin scoase o hîrtie oarecare, își aruncă ochii pe ea și mai fluieră o dată. După aceea, Kaciușin se domoli numaidecît și, închizîndu-și la loc geamantanașul, spuse liniștit :

— De ce nu mi-ai vorbit pînă acum, Fiodor Ivanovici ? Oare nu știi că primejdia...

— Ba știu, — îl întrerupse zîmbitor, fără să se grăbească, șeful de post. — O știu prea bine, Igor Valentinovici, dar iată cum stă treaba, nu puteam să-ți vorbesc dintr-o dată..

— De ce ?

Aniskin își puse mîna pe fața lucioasă a tranzistorului. Pipăi cu degetele vîrful neted al antenei, le trecu apoi peste butoanele albe și, în sfîrșit, bătu pe tranzistor cu palma sa aspră.

— Fiindcă deodată s-ar putea să ne pomenim că nu cei de la centrul forestier s-au bătut cu Stepan ! — spuse înăbușit șeful de post. — Fiindcă s-ar putea să ne pomenim că l-a ciomăgit careva din sat...

Chipul șefului de post împietri, căpătînd înfățișarea aceea tainică și de nepătruns, care toată ziua nu-i dăduse pace lui Kaciușin. Pentru cea de-a patra oară se ivise pe chipul lui Aniskin aceeași înfățișare de opreliște și de înstrăinare, de nerăzbătut, pe care Kaciușin o văzuse pe fața lui Bocinin și pe-a lui Kolotovkin.

„Ce se petrece aici ? — se gîndea Kaciușin îngrijorat. — Ce anume apără Aniskin ? Ce-ascunde ?" Cîteodată nu-i venea să creadă că-i cu putință așa ceva, ca un anchetator de la secția raională de miliție să-l chestioneze, de dimineață pînă-n seară, treptat, cu băgare de seamă și pe neobservate, pe-un șef de post cu depline împuterniciri în sat, ba să-l mai și urmărească cu ochii în patru...

— Titarenko își răzuie picioarele, — spuse Aniskin, trăgînd cu urechea. — Are să ne povestească tot ce știe, Igor Valentinovici ! Nu-i un mujic dintr-ăia, să trebuiască să-i dai ghes...

8

Mihail Vasilievici Titarenko, adjunctul directorului tehnic, abia apucase să intre în vagon, că anchetatorul Kaciușin se și porni să zîmbească în sinea lui de înfățișarea acestuia, înfățișare în care se împleteau într-un chip hazliu satul și orașul. Titarenko, maimuțărindu-l pe directorul tehnic, purta în picioare niște ghete scumpe, îmblănite, dar peste ele atîrnau niște pantaloni largi, ca niște nădragi, dintr-o dimie mai subțire ; Titarenko era îmbrăcat și el, întocmai ca Stepanov, într-un veston care-i venea strîns pe corp, dar n-avea cravată și nici cămașă, iar gîtul îi era cuprins de-un pulover de bumbac, bătînd într-un siniliu spălăcit. Și dacă în buzunarul vestonului lui Stepanov stătea agățat un stilou, apăi din buzunarul lui Titarenko ieșea la iveală un creion turtit de tîmplar. Și, întocmai ca în înfățișarea lui exterioară, vechiul și noul dădeau o luptă de moarte și în înfățișarea lui lăuntrică. Pășea deprins și cu dibăcie pe covorașul lung și moale de culoare închisă, dar se apropie cu sfială de scaunul pe care, cu-o mișcare a capului, i-l arătase anchetatorul. Așezîndu-se, Titarenko își scoase căciula, dar iată că genunchii, din pricina scaunului

prea jos, i se răşchirară, iar căciula îl stingherea şi ea îngrozitor, căci nu ştia unde să şi-o pună. Aşa că Titarenko zîmbi ruşinat căciulii şi picioarelor, apoi lui Kaciuşin şi şefului de post, şi abia după aceea îşi puse căciula pe podea.

— Ei, iacă, m-am aşezat! — spuse Titarenko. — Nu m-apuc să mă dezbrac, căci Evgheni Tarasovici mi-a zis că n-o să am prea mult de stat cu dumneavoastră...

Pregătindu-se să asculte, Titarenko îşi lăsă capul pe-un umăr, zîmbi din nou şi, din zîmbetul acesta, anchetatorul dezlegă, într-o clipită, taina metodei de lucru în brigadă a lui Titarenko — sîrguinţa. Orice făcea adjunctul directorului tehnic — fie că mergea, că şedea, vorbea, clipea din genele sale bălane sau că răsufla, toate astea le înfăptuia cu-o nespusă sîrguinţă. Titarenko rostea fiecare literă a fiecărui cuvînt, gesticula conştiincios acolo unde se cădea, şedea pe scaun cu fiecare părticică a acelei părţi a trupului cu care se cuvenea să şadă. Şi de răsuflat, de asemenea, răsufla tot cu sîrguinţă, pe cît se putea. Privind la anchetator cu ochi de cîine credincios, Titarenko povesti în două-trei minute că la centrul forestier se găsesc două puşti de vînătoare „IJ" 12, că în noaptea morţii lui Stepan Murzin, el, adjunctul directorului tehnic, lucrase în schimbul al doilea şi, datorită acestui fapt, ştia cît se poate de bine cine anume dormise la vagoane şi cine nu. Fără să se oprească din vorbă şi fără să-i aştepte întrebările, adjunctul directorului tehnic îi făcu cunoscut lui Kaciuşin că la centru se află şase foşti deţinuţi, dar că, de bună seamă, trebuie să lămurească ce fel de oameni sînt şi cum. După un răgaz de-o clipă, Titarenko îşi frecătă

sîrguincios genele roșcate, își strînse buzele și spuse cu băgare de seamă :

— Evgheni Tarasovici, directorul nostru tehnic. ne învață să stăm de vorbă, de la om la om, cu fiecare muncitor. Pornind de la aceste îndrumări, tovarășe anchetator, pe cînd veneam la întîlnirea cu dumneavoastră, m-am gîndit la un șir întreg de fapte.

Titarenko mai tăcu un răstimp, își încreți fruntea, stînd o clipă pe gînduri, și, după ce privi în stînga și-n dreapta, își apropie șovăielnic palma de buze.

— Sarantev n-a mas peste noapte la vagon ! — spuse în șoaptă Titarenko. — Dar lucrurile nu se opresc aici. Directorul tehnic, Evgheni Tarasovici, cere ca lucrătorii să anunțe cînd pleacă noaptea în sat, iar Saranțev n-a făcut treaba asta. Datorită acestui fapt, a trebuit să stau cu el de vorbă, numai între noi...

Adjunctul directorului tehnic își apropie și-a doua palmă de buze, privi înspăimîntat în juru-i și spuse abia auzit :

— Saranțev a lipsit împreună cu pușca !

Dumnezeu mai știe încotro gonea vagonul... Cînd și cînd, roțile inexistente hurducăiau, trecînd peste joantele șinelor care nici ele nu existau, pe lîngă ferestre zbura în goană un aer îmbîcsit, cu iz de omăt, vîntul legăna pereții vagonului și vîjîia pe sub podea ; luminile semafoarelor și ale substațiilor de control licăreau — erau tractoarele care-și aprinseseră farurile, — puternicul motor al locomotivei Diesel se auzea duduind, din cînd în cînd șuiera o sirenă — era macaraua care dădea de veste că-și rotește brațul. Da, vagonul înainta, de asemenea se

făcu simțită și părerea că, iată, ușa are să se deschidă, dată de perete, iar conductorul, cu felinarul în mînă, are să intre înăuntru și-o să spună : „La gara următoare nu oprim !"

— După ce-am stat de vorbă, de la om la om, cu Saranțev, — spuse mai departe Titarenko în șoaptă, de asemenea am constatat că se afla într-o stare de beție potrivită, nici prea-prea, nici foarte-foarte... Chit că directorul tehnic Evgheni Tarasovici nu ia aminte la bețiile lucrătorilor din timpul lor liber, am constatat că Saranțev băuse aseară în vagon o sticlă de Riesling...

Basul sîrguincios al vorbărețului Titarenko murmura, luminile tractoarelor licăreau în ferestre, podeaua se legăna și se cutremura din cînd în cînd ; plafonierele mate ardeau plăcut pe tavan, iar șeful de post simțea că vagonul îl duce într-un iureș cumplit către zări îndepărtate. Cu-o ureche, Aniskin asculta povestea detectivului voluntar Titarenko, iar cu cealaltă auzea vorbele directorului tehnic : „Să nu-ți nenorocești fata !" Sîrguinciosul și tainicul Titarenko șușotea că Saranțev băuse Riesling în vagon, iar șeful de post auzea : „Cum să pricepi dumneata, necioplit cum ești, ce fel de om este Zina !" Ducîndu-și amîndouă palmele la buze, adjunctul directorului tehnic șoptea, plin de respect, că Evgheni Tarasovici se supără dacă el, Titarenko, se leagă de lucrători, punîndu-le întrebări despre viața lor personală, iar șeful de post zărea chipul întristat al fiică-si, îi surprindea glasul înăbușit : „Mulțumesc, tăticule, nu, mi-e mai bine, tăticule, degeaba îți faci griji, tăticule !" Sînge din sîngele tău, ființă care ți-e apropiată pînă la lacrimi, care-i aidoma făpturii tale.

Mîhnit, simțind răceala și pustiul bîntuindu-i în inimă, Aniskin vroia, dar nu era în stare, să-l asculte pe Titarenko. Îi vedea doar nasul gălbejit și posomorît, ochii plini de sîrguință, și simțea cum își iese din pepeni din pricina adjunctului directorului tehnic care, din ce în ce mai des, își ducea palmele la gură, iar în lumina ochilor i se oglindea, din ce în ce mai des, chipul răsturnat al lui Kaciușin — erau plecăciunile pline de supușenie pe care le făcea înaintea anchetatorului. Iar basul acela lingușitor nu contenea să murmure, iar ciuful caraghios de păr roșcat nu înceta să i se clatine pe creștet, iar glasul răsuna fără de istov : „Evgheni Tarasovici n-a dat voie, Evgheni Tarasovici a îngăduit, lui Evgheni Tarasovici nu-i place..." Aniskin avu o ușoară tresărire cînd lîngă el se stîrni oarecare mișcare, iar lumina arse cu vîlvătăi și păli. Șeful de post își miji ochii nedumerit și, după o clipă, își dădu seama că Titarenko isprăvise de povestit, ba chiar se și ridicase în picioare, iar Kaciușin îi spunea politicos :

— La revedere, la revedere, tovarășe Titarenko !

Ridicîndu-și grijuliu căciula de pe podea, adjunctul directorului tehnic se trăgea îndărăt, zîmbind des, cu supușenie și sîrguință, șoptind în cîteva rînduri : „La revedere, tovarășe anchetator", — după care își puse căciula și — tot de-andăratelea — ieși din vagon. Ușa se deschise pentru o clipă și încăperea fu plină de șuierături și pocnete, lumina orbitoare a proiectoarelor pătrunse înăuntru, iar podeaua fu măturată de-un val albăstrui de ger. Un uragan, un adevărat uragan se dezlănțuise bezmetic asupra ținuturilor tăinuite în beznă ale Vasiuganului.

— Pentru ce s-au certat Murzin și Saranțev? — întrebă Kaciușin, închizîndu-și la loc bloc-notesul de culoare aprinsă. — Dumneata știi ceva, Fiodor Ivanovici?

— Știu chiar foarte bine, — răspunse îngîndurat Aniskin. — Încă mai înainte de sărbători s-au luat la harță, la popa Striganov în casă...

Șeful de post cugetă nițel, dădu din cap pentru sine și spuse mai departe: — Iar cînd s-au certat la club, asta era tot gîlceava de mai înainte, care nu se terminase...

Aniskin stătea ghemuit, la fel cum mai stătuse, cu capul plecat, rășchirîndu-și larg și cu stîngăcie picioarele butucănoase. Nu se simțea la îndemînă pe scaunul jos, unul din scaunele acelea pe care începuseră să le facă în anii din urmă și pe care trebuia să șezi cîș, cu picioarele întinse. Șeful de post nu știa să șadă în felul acesta și genunchii îi ieșeau în sus, într-un chip caraghios, așa cum îi ieșiseră cu cîteva minute mai înainte și brigadierului Titarenko. Și, îndeobște, cu trupeșia sa de elefant, cu mîinile și picioarele lui cît toate zilele, cu capul mătăhălos și cămașa descheiată, ca la el acasă, Aniskin părea de prisos în vagon. Nu intra, nu se înscria în confortul de dimensiuni reduse al încăperii, nu putea fi cuprins în luciul sclipitor al lacului, în lumina mată a plafonierelor; șeful de post se simțea nespus de stînjenit în vagonul neîncăpător, așa că toate mișcările lui păreau întrerupte, neduse pînă la capăt. Și se părea că tot atît de răvășite erau și gîndurile răzlețe ale șefului de post.

— Așa că la club, de-acuma, își vedeau mai de-

parte de gîlceava lor de dinainte, — spuse din nou Aniskin. — Și de astă dată Saranțev era băut...

Și iarăși, fără să-și ducă gîndul pînă la capăt, șeful de post prinse să tacă. Așteptînd urmarea, Kaciușin îl privea încordat, legănîndu-și piciorul și amintindu-și că la secția raională de miliție comandantul îi spusese : „Să ai încredere în Aniskin : e-un Dumnezeu în meseria noastră !" Și-acum, iacă, anchetatorul îl urmărea cu încordată luare aminte pe șeful de post și, rîzînd în sinea lui, gîndea : „Zău, dacă nu seamănă c-un tainic idol chinezesc !"

— Așa că la club s-au luat pentru a doua oară la harță, — spuse Aniskin, înverșunîndu-se cu încăpățînare asupra unuia și aceluiași gînd. Dar din ce pricină s-au luat la harță, Igor Valentinovici, iacă asta nu se poate povesti dintr-o dată. Ai să-nțelegi mai tîrziu, cînd ai să te-ntîlnești cu popa Striganov...

— Pentru a doua oară aud de popă ! — răspunse Kaciușin, hîmîind posomorît. — Într-adevăr, ăsta-i un popă misterios !

Aniskin nu răspunse numaidecît — se îndreptă, își încheie doi nasturi de sus la cămașă și, încruntîndu-și cu asprime sprîncenele, privi pieziș la Kaciușin.

— Nu ! — spuse el tăios. — Ăsta nu-i un popă misterios ! Vorbele astea ale mele, Igor Valentinovici să nu le iei deocamdată în seamă, vezi-ți liniștit mai departe de cercetările dumitale, dar cînd te uiți la mine cu ochi bănuitori și nu poți înțelege ce se petrece cu mine, apăi să știi : cu popa Striganov vorbesc ca și cum aș vorbi cu mine...

Șeful de post se îndreptă în toată legea, își ridică amîndouă sprîncenele pe bolta frunții și, la rînd, înfăptui ceea ce-l deosebea întru totul de ceilalți oameni : Aniskin își supse dintele, își holbă ochii și-și puse mîinile butucănoase pe pîntecul ieșit în afară. Și, o dată cu asta, prinse să semene de-a binelea cu un tainic zeu oriental.

— Popa Striganov este și el, în clipa de față, neliniștit ! — spuse autoritar șeful de post. — Acu se gîndește la mine.

9

Muncitorul Sarանțev, care la centrul forestier lucra de toate, intră în vagon pășind repede și arătînd vesel. Pomenindu-se în lumina mată a plafonierelor, la căldură și înconjurat de luciul lemnului, nu zăbovi la ușă nici o clipă, ci, scoțîndu-și din mers căciula și mănușile de pînză impregnată, porni de-a dreptul spre scaunul pe care i-l pusese la îndemînă anchetatorul. Saranțev își lăsă căciula și mănușile pe masă, se așeză pieziș pe scaunul scund și-și potrivi singur chipul în așa fel, încît lumina lămpii de birou să cadă asupră-i. După ce se aranjă astfel, Saranțev își alungă surîsul de pe buze și, întinzîndu-și liniștit mîinile pe genunchi, rosti batjocoritor :

— Păi, cam mult am așteptat ! Gîndeam c-o să mă chemați de ieri...

Lampa de birou lumina un chip puternic și expresiv : o bărbie lată și neînduplecată, un obraz cu trăsături scofîlcite, un nas retezat, bont și niște buze de african, mari și pătimașe, de-un roșu atît de aprins, încît s-ar fi zis că-s date cu ruj. În afară de asta, Saranțev avea frunte înaltă de intelectual, ochi nespus de inteligenți, iar salopeta albastră de lucrător, desfăcută la guler, dădea la iveală un grumaz vînjos, cu piele tînără, de care atîrna un lănțișor masiv, pesemne de aur, terminat cu nu se știe ce — poate o cruciuliță sau poate un medalion cu fotografia vreunei femei. Și mai avea Saranțev încă ceva neobișnuit pentru un muncitor forestier — niște ochelari cu ramă frumoasă și modernă.

— Sînt gata să răspund la întrebări ! — spuse el. — Pînă la urmă am ajuns și-aici !

Și în clipa aceea se petrecu ceva ciudat — anchetatorul începu să arate la fel ca și Saranțev. Kaciușin nu era îmbrăcat în salopetă albastră și nu purta pîslari grosolani, n-avea părul răvășit și leoarcă de sudoare, lipit de țeasta capului, dar șeful de post văzu că anchetatorul se transformase într-un al doilea Saranțev. Kaciușin zîmbea ironic, își săltase o sprînceană și-și plecase și el capul într-o parte, la fel ca forestierul. Apoi deveni tot atît de vioi și energic.

— Și-așa ! — spuse tare Kaciușin. — Va să zică dumneata ești Iuri Mihailovici Saranțev ! Născut în anul douăzeci și cinci, studii superioare neterminate, căsătorit, situația socială, în clipa de față, muncitor. Ai lucrat cinci ani la uzina de utilaj din Tomsk, un an la uzina electromecanică. Ai fost dat în judecată și

pus sub anchetă penală. Am memorat bine totul, Iuri Mihailovici ?

— Da ! — răspunse Saranţev. — Excelent !

— Şi cea din urmă problemă ! — spuse rîzînd Kaciuşin. — Este vădit că încalc legalitatea socialistă, dat fiindcă n-am nici un temei să stau de vorbă cu dumneata, Iuri Mihailovici ! Cu plecăciune, rog să fiu iertat ! Te aranjează scuzele mele, din punct de vedere formal ?

— Pe deplin ! — răspunse Saranţev. — Puteţi să redactaţi şi procesul verbal.

— Fără procese verbale, fără procese verbale, Iuri Mihailovici ! — începu să hohotească Kaciuşin, ameninţînd în glumă cu degetul. — Şmecherie ! Să m-apuc să-ţi dresez un proces-verbal, iar dumneata, pe urmă, haţ ! Vai, ce şmecher eşti ! Doar îmi dau seama ce gîndeşti dumneata în clipa de faţă. — Kaciuşin se sculă mlădiu, porni să se plimbe repede cu picioarele sale lungane pe covorul moale, frecîndu-şi mîinile una de alta. — Acum gîndeşti c-am încălcat principiul prezumţiei de culpă. Ce te-a îndemnat să gîndeşti la ideea asta ; faptul că ţi-am cunoscut dosarul încă de la raion ?

— Exact aşa ! — se învoi Saranţev. — Încă de cînd eram în faţa uşii, aveam de gînd să mă răţoiesc la dumneavoastră. Acum am renunţat ! — vorbi el ceva mai tare. — Fiindcă totuşi am cumpărat puşca aia blestemată, şi, fiindcă totuşi, n-am dormit la vagon, în noaptea cu pricina...

Cînd vorbele şi frazele s-ar fi zis că zboară de pe buzele lui Saranţev pe buzele lui Kaciuşin, şeful de post Aniskin scotea cîte-un „hm" mirat şi-şi sucea capul, privind şi la unul, şi la celălalt. Nici n-apucase

Aniskin să-l cerceteze ca lumea pe forestier, din clipa în care se așezase în bătaia luminii de la lampa de birou, că anchetatorul și cu Saranțev ajunseseră atît de departe, încît lui Aniskin îi reveneau numai crîmpeie de gînduri. Minunîndu-se în continuare și scoțînd din cînd în cînd cîte un „hm", șeful de post își mai mută, cu repeziciune, de cîteva ori ochii de la forestier la anchetator, dar se opri în clipa în care se petrecu ceva și mai uimitor: Saranțev începuse să rîdă în toată puterea cuvîntului, înveselit și ușurat.

— Ei, maestre! — spuse el. — N-ai nici o carte cîștigătoare în mînă!

Abia acum puteai să-ți dai seama că tot ce făcuse pînă atunci Saranțev fusese doar un joc: și faptul că zîmbise forțat, și faptul că pășise cu atîta dîrzenie, deoarece așa era silit să meargă, și faptul că se așezase pe scaun cu nepăsare, căci orice altă purtare nu i s-ar fi potrivit. Dar acum Saranțev zîmbea frumos, cu un zîmbet adevărat, și avea o față plăcută, nițel cam ostenită, dar plină de cumsecădenie. Apoi privea în așa fel în juru-i, încît Aniskin pricepu: Saranțev se simțea la îndemînă și era deprins să stea în vagonul încălzit și confortabil, să-și mijească ochii din pricina luminii prea vii și să-și țină picioarele întinse.

— Atunci, dă-i drumul! — îl rugă Kaciușin. — Așa, fără să te grăbești, în ordinea faptelor...

În clipa în care prinse să vorbească, cu un glas cam răgușit și plăcut, Saranțev nu se schimbă prea mult, ci deveni doar un pic mai serios și-și astîmpără într-o oarecare măsură zîmbetul încîntător. Ajutîndu-se ușor cu mîna, alegîndu-și vorbele, fără să-și

stingherească ascultătorii, povesti că de la ceasurile șapte spre seară și pînă la două din noapte, fusese în ospeție la popa Striganov, răspopitul. Faptul acesta, spuse Saranțev, îl pot adeveri Privalov și cu Filippov, locuitori din sat, care fuseseră și ei în ospeție la popă și plecaseră acasă mai tîrziu decît Saranțev. Apoi, după ce se gîndi puțin, forestierul spuse cam încurcat :

— M-am întors la vagon cam pe la două și cincisprezece minute, dar lucrul acesta nu-l poate confirma nimeni : toată lumea dormea. Schimbul al doilea de la tăierea parchetului își isprăvise lucrul dar mi se pare... — Saranțev dădu din miini cu stîngăcie — mi se pare că nici Titarenko nu mi-a observat întoarcerea. Își închipuie că m-am întors abia spre dimineață.

Saranțev oftă stăpînit și amuți. Își ciuli și el urechile la vifornița care se dezlănțuise bezmetică în afara vagonului, simțea tremurul podelei și, pesemne, avea și el aceeași iluzie a mersului, căci fața forestierului deveni îngîndurată, de parcă ar fi privit pe fereastra vagonului gonind pe șine.

— După ce m-am întors, n-am fost în stare s-adorm, — spuse încet Saranțev. — Discuțiile cu popa mă scot din sărite. Se pare că pe la ceasurile patru m-am sculat, m-am îmbrăcat și-am ieșit din vagon. Și-am colindat prin taiga pînă la gustarea de dimineață, adică pînă la șapte. Am la ce să gîndesc, cînd rămîn singur, numai cu mine.

Pe neașteptate, Saranțev amuți. Aerul cald de la radiatorul caloriferului se înălța dinspre podea, i se prelingea vădit pe obraji și se zărea cum îi prefira încetișor părul subțire care apuca să se usuce.

— Iar pușca... — spuse el mai departe cu glasul înăbușit. — O luasem cu mine. Pesemne din pricina nopții, a taigalei, a lunii... Și Striganov, popa ăsta !

Saranțev își lăsă capul în jos, căzînd pe gînduri. Avea niște urechi rotunde și trandafirii, de băiețandru. „Cînd un om are asemenea urechi, gîndea Kaciușin, către patruzeci de ani se îngrașă, toarnă vreo cinci copii, după cină se așează într-un fotoliu, cu ziarul în mînă și picotește pînă ce-l scapă jos. Dar iată, nici pomeneală de-așa ceva..." Kaciușin se plimbă nițel prin vagon, apoi se opri locului.

— Acum o serie de întrebări ! — spuse anchetatorul zîmbind. — Străduiește-te să-mi răspunzi repede...

Se așeză în așa fel, încît să aibă putința de-a vedea chipul bătut de lumină al lui Saranțev : după ce-și încruntă sprîncenele, porni deodată să privească la forestier cu niște ochi ciudați — luminile ochilor îi stăteau pe verticală, ca la capre. Chipul lui Kaciușin căpătase o înfățișare energică, gata de atac.

— Arunci tuburile cartușelor ? — întrebă el repede.

— Da !

— Cartușele le porți în cartușieră ?

— Da !

Kaciușin răsuflă grăbit, apoi întrebările porniră să curgă cu-o iuțeală fulgerătoare :

— Cînd ai tras ultima dată ?

— Acum trei zile, într-o dimineață.

— Ai curățat arma ?

— Da.

— Ai cumpărat Riesling ?

— Da.
— Cînd ai băut ultima sticlă ? Și unde ?
— La popa Striganov. În seara aia...
— Cum ai fost îmbrăcat în noaptea întîmplării ?
— Palton, cizme, căciula asta...
— Care-au fost condițiile de la ora aceea, trei din noapte ? Timpul, lumina, zgomotele...
— Liniște, lună, cîinii lătrau, se pregătea să ningă...
— Pe cine-ai întîlnit în sat, pe uliță ?
— Pe nimeni.
— De ce l-ai amenințat pe inspectorul de vînătoare Murzin ? Și cînd anume ?

Și, deodată, șuvoiul năvalnic al vorbelor se opri, de parcă trainica legătură dintre Iuri Saranțev și Kaciușin ar fi explodat, fărîmîndu-se în bucăți. Forestierul păli ușor, se lăsă pe spate și încremeni într-o poziție stingheritoare, iar Kaciușin îl privea cu niște ochi care se aprinseseră pe neașteptate, strălucind ca niște nestemate. Luminile ochilor, mărindu-se, nu mai erau pe verticală. Pesemne că tăcerea apăsătoare, zdrobitoare și plină de zbucium ținu aproape un minut, după care se auzi glasul înfrigurat al lui Saranțev.

— Cît o să trăiesc, am să pălesc la văzul unui milițian ! — spuse el. — Chiar de-ar fi să trăiesc și la Moscova, un omor săvîrșit la celălalt capăt al orașului mă atinge și pe mine, așa cum se atinge cuțitul de unt, întinzîndu-l pe pîine... Și n-ai unde să te duci, n-ai unde să te-ascunzi...

Vagonul viu luminat gonea prin spații, legănîndu-se ; roțile care nu existau țăcăneau la trecerea peste joantele șinelor inexistente. În vagonul în-

călzit și plăcut, situația lui Iuri Mihailovici Saranțev se încurcase rău de tot, chiar foarte rău ! Iar între el și anchetator se și afla granița tăioasă și rece a înstrăinării, ca între doi călători, din care unul privește voios la șinele pline de făgăduinți ce se îngustează spre zare, iar celălalt cată la felinarul roșu al ultimului vagon ce-și aruncă razele asupra chipului veghetor al conductorului.

— Spune mai departe ! — îl rugă Kaciușin. Te-ascult !

— Îmi vine greu ! — răspunse Saranțev, la fel de înfrigurat ca și mai înainte. — Ca să vă dați seama de ce mă duc la popa Striganov, trebuie să ne întoarcem la dosarul meu...

— Poftim și te întoarce !

Saranțev își schimbă poziția. Își trase picioarele și și-le așeză drept, genunchi lîngă genunchi ; își îndreptă capul, își supse buzele, de parcă s-ar fi străduit să ascundă tot ce era de prisos, îl încurca sau ieșea în afară. După cîteva clipe, ședea înaintea lui Kaciușin așa cum se cuvenea să șadă o persoană aflată sub anchetă penală : drept, cu atenția încordată și nemișcat.

— Am fost arestat pentru tentativă de omor împotriva unui ticălos. Asta s-a-ntîmplat cînd eram în al treilea an la facultate, — spuse limpede Saranțev. — Mergeam pe douăzeci și unu de ani, dar eram considerat un bun cunoscător al istoriei religiilor. Profesorul Grinevici presupunea c-am să mă ocup de Egipt și Ierusalim... După cum vă dați seama și singur, n-am mai apucat să mă ocup de ele, dar după ieșirea de la închisoare, m-am simțit atras de irațional. Mă-nțelegeți ?

— Da !

— Striganov e-un om interesant. Teoria sa e veche de cînd luna și stelele, dar în gura de semidoct a popii sună tare ispititoare. Un pic de malthusianism, cu un adaos de creștinism din prima perioadă, și ăsta-i popa Striganov, filozoful rural ! Și filozofia lui rudimentară, în cea mai simplificată accepție, arată cam așa : natura este Dumnezeul, iar mai presus de Dumnezeu nu-i decît natura. Dar Striganov, pur și simplu, are o personalitate puternică și este interesant de ascultat.

Lui Aniskin, șeful de post, i se părea ciudat că Saranțev umblă într-o salopetă albastră de doc, cu pîslari ponosiți, cu o cămașă ieftină, cu fața plină toată de pecinginile arsurilor de zăpadă. Pesemne că asta era pricina pentru care cuvintele străine sunau neobișnuit în gura lui Saranțev, iar înfățișarea pe care s-ar fi cuvenit s-o aibă un om în stare să rostească asemenea vorbe răzbătea cu greu de sub puzderia arsurilor de zăpadă. Și iată de ce se părea că Saranțev repetă ceva străin, că se poticnește la fiecare cuvînt străin. „Ah, viață, viață ! — gîndea șeful de post. — Uite ce poate să facă viața din om !"

— Dar cum îmi poruncești să tălmăcesc visul ăsta ? — întrebă Kaciușin, neașteptat de vioi. — L-ai amenințat pe Murzin deoarece căzuseși sub influența părerilor popii, sau fiindcă singur erai de părere că ocrotirea naturii este ceva împotriva firii ?

— Mult mai simplu ! — răspunse întristat Saranțev. — Cînd mi-am cumpărat pușca, inspectorul de vînătoare Murzin s-a poftit pe la mine : „De ce

nu ţi-ai declarat arma ?“ Vă daţi seama, cînd o persoană oficială, cu-o cută de îngîmfare lîngă buze, ţi se înfăţişează şi-ţi vorbeşte cu „tu“...

Saranţev amuţi, uimit deodată de liniştea ce se aşternuse şi de faptul că plafonierele şi lampa de birou îşi măriseră lumina, strălucind orbitoare. Vuietul şi duduitul maşinilor se curmară ; vagonul încremeni ca poticnit în mijlocul vîntoasei, al scrîşnetului copacilor şi-al vîrtejurilor urlînde — vagonul se oprise într-o haltă părăsită.

— Se schimbă tura ! — spuse Saranţev, ferindu-şi chipul cu palma de lumina vie a lămpii de birou. Apoi continuă încet : — Cînd am fost la club, eram beat. De cînd am ieşit de la puşcărie, mă simt atras nu numai de iraţional. Îmbătîndu-mă, devin sentimental şi îngîmfat, ca un adevărat criminal.

Vagonul stătea pe loc. Lumina proiectoarelor ce-şi încetau lucrul, galbenă ca şofranul, bătea în ferestre, iar pe-afară se perindau o sumedenie de umbre omeneşti — umeri, capete. Erau muncitorii care treceau pe lîngă vagon.

— Ei ! spuse Saranţev. — Scoateţi textul ăla, mai dinainte imprimat la tipografie...

— N-am s-o fac ! — spuse Kaciuşin, după o clipă de gîndire. — N-am nevoie de angajamentul dumitale de nepărăsire a localităţii !

Ochii li se întîlniră : anchetatorul privea la Saranţev înveselit şi simplu, iar forestierul încruntat dureros şi strîngînd din dinţi. Trăsăturile feţii i se ascuţiseră, şi şeful de post simţi că Saranţev era încordat ca un arc, sub salopeta sa albastră. Se mai scurse o clipă, iar omul care era anchetat deveni de

nerecunoscut — tot chipul i se crîmpoțise de ură și scîrbă.

— Generozitatea dumneavoastră nu face nici cît o ceapă degerată ! — spuse Saranțev, cu glasul străbătut de fiori. Viscolul de-afară e-atît de cumplit, încît nici o vietate nu-i în stare să răzbească afară din sat. Pînă și dumneavoastră sînteți îngrijorat că tractorul n-o să poată străbate de la raion încoace și n-o să primiți datele expertizei.

Ura Crimei față de Lege ; ura celui aflat sub anchetă penală față de anchetator ; ura omului care stă cu chipul în bătaia vie a luminii, față de omul care acum stă în umbră — ura aceasta se auzi scrîșnind din dințișorii ei ascuțiți, în glasul lui Saranțev, și i se smulse de pe buze într-un horcăit nervos, pentru ca vreme de-o clipă să se răsfrîngă de fața lui Kaciușin. Anchetatorul își duse alene țigara la gură, trase adînc în piept fumul ei dulce și întrebă cu răceală :

— Cine ți-a spus că aștept datele expertizei ?

— Nenorocul ! — răspunse răutăcios Saranțev. — Încă din clipa în care s-a aflat de uciderea lui Murzin, îmi caut un alibi. Dar nu-l am, și mă gîndesc cu groază la sticla de Riesling pe care mi s-ar putea găsi amprentele digitale...

Așteptînd o întrebare care să-l dea gata, Saranțev făcu o mișcare zvîcnită și nervoasă, dar Kaciușin își slobozi liniștit fumul țigării, suflîndu-l cu buzele țuguiate în formă de inimioară, apoi, după ce cugetă o clipă, spuse nepăsător :

— Da, ar fi și asta o variantă posibilă ! — Și se uită pieziș la șeful de post. — Am constatat, la au-

dierea vînzătoarei Pronina de la magazinul cooperației sătești, c-ai cumpărat trei sticle de Riesling. Nici unul din locuitorii satului nu obișnuiește să cumpere Riesling. Așa că-i firesc ca pe fiecare din sticle să se afle amprentele dumitale digitale... Misiunea mea este să-mi dau seama cum se face că una din sticle s-a aflat la locul crimei.

Kaciușin se sculă, umblă nițel prin odaie, apoi se așeză din nou, pe colțul biroului. Era concentrat, îngîndurat, liniștit ; anchetatorul chibzuia, confrunta, cerceta, și-acum nu mai avea nevoie să facă pe naivul sau să producă impresie prin tăcerea sa enigmatică. Acum lucra și, din pricina asta, era fățiș și ușor de înțeles.

— Există două variante, — continuă Kaciușin. — Ori într-adevăr l-ai ucis pe Murzin, ori te-ai aflat la locul crimei cu totul întîmplător. Deocamdată faptele sînt împotriva dumitale, cu toate că n-am încă datele expertizei... — Anchetatorul se întoarse cu fața către șeful de post. — Sînt fapte care demonstrează și contrariul. Fiodor Ivanovici a găsit la locul crimei un inel de cuțit care aparține unuia din vînători. — Deodată zîmbi. — Într-un cuvînt, sticla de Riesling contra ineluşului de la cuțit... Nu-mi închipui că puteai lăsa la locul crimei și sticla și inelul, deși și asta-i cu putință... Trăim doar în secolul al douăzecilea, Iuri Mihailovici !

Anchetatorul iarăși se sculă, mai păși prin încăpere și, după aceea, isprăvi liniștit :

— La revedere !... La revedere ! — mai spuse o dată, căci forestierul încă n-avea de gînd să se clintească din loc. — Pe mîine, tovarășe Saranțev !

Kaciușin apăsă pe cuvîntul „tovarășe", glasul îi suna politicos și prietenos, iar Saranțev se îndreptă spre ușă. Anchetatorul și șeful de post priveau la spatele lui, dar forestierul nu se gîrbovise, nu dăduse din umeri și nici nu-și încetinise pasul. Saranțev mergea atît de liniștit și-și ținea spinarea atît de slobod, așa cum putea să plece de la anchetator numai un om care nu făcea treaba asta pentru întîia oară. Ușa se închise în urma lui, pentru o clipă se făcu liniște, apoi pereții vagonului se clătinară, se strîmbară de parcă-l răsturna cineva ; văzduhul care turbase apăsa asupra vagonului cu furie și disperare, geamurile oftau jăluindu-se și fură iarăși scăldate de legănarea razelor de la proiectoarele reînsuflețite, și vagonul porni din nou să se miște. Iată cît de puțin ținea schimbarea turei la centrul forestier al directorului Stepanov !

— Pe cine-a-ncercat să omoare Saranțev ? — întrebă Aniskin.

— La dosar sînt o mie de pagini, — răspunse gînditor Kaciușin. — Pe-un coleg de facultate. Toate astea s-au întîmplat demult, prin patruzeci și nouă.

La centrul forestier al directorului tehnic Stepanov tractoarele duduiau, ferăstraiele șuierau, iar sub norii joși, lumina orbitoare și albă, de cretă, a unui proiector puternic nu-și mai găsea astîmpăr. Pe peticul de pămînt răscolit, cel de-al treilea schimb pornea la lucru, și directorul tehnic Stepanov, care-și începuse ziua de muncă de la șase dimineața, intră grăbit în vagon, pentru o clipă, să fumeze o țigară și să se mai încălzească. Vesel la

înfățișare și sprinten, răsări în coridor tropăind din ghetele înghețate și spunînd zeflemisitor :

— Dragii mei detectivi, pe Saranțev n-o să vi-l dau ! În primul rînd, n-a ucis pe nimeni, iar în al doilea, nu veți avea inima să mă lipsiți de relațiile mele intelectuale. Scumpul meu Maigret, știi dumneata că omul ăsta a citit o groază de cărți la închisoare și chiar și după aceea ? Este o enciclopedie ambulantă și, cu toate acestea, refuză categoric să-l înlocuiască pe Titarenko.

Stepanov se tolăni pe canapea, rîzînd în hohote, își puse picioarele cu ghetele murdare pe materialul buclat și viu colorat și, pe neașteptate, îi spuse lui Aniskin :

— Dar dumneata ce părere ai despre Saranțev ? — întrebă el sfidător. — Ce gînduri ți-a trezit chipul său ?

— Păi, n-am nici o părere ! — răspunse șeful de post după o clipă de răgaz și zîmbi tainic. — Ce să gîndesc despre el cînd spune : „malthusianism" ! — Cuvîntul acesta străin, șeful de post îl rosti pe îndelete și cu băgare de seamă, aproape silabisit, dar totuși corect. Apoi își înălță zeflemisitor sprînceana stîngă, miji ochii și zise : — Uite, popa Striganov nu cunoaște cuvinte dintr-astea ciudate, și totuși Saranțev e nelipsit din casa lui. De cum se-nserează, stă tot timpul la Striganov și-i cată-n gură... Așa că nu-n vorbe stă treaba, tovarășe Stepanov ! Necazul, dragă tovarășe, este că tubul gol al cartușului vine de la pușca lui Saranțev. Îi din carton, iar la noi nimeni nu trage cu așa ceva. — Aniskin zîmbi stăpînit. — Numai vînătorii de la oraș își cumpără cartușe de soiul ăstora !

10

Ca să mergi împotriva vîntului, pe șuvoaiele lui înstrunate, mai trebuie să și cazi ! În bătaia luminii de la proiectoarele ce rămăseseră în urmă, vîrtejurile de zăpadă dănțuiau bezmetic, focurile ardeau învolburîndu-se ; trîmbele pluteau alene, în ritm de vals, una după alta, întocmai ca la un bal unde lumea nu prea se înghesuie. Vîntul purtător de zăpadă șfichiuia și zdrelea pielea, ghetele anchetatorului se afundau pînă mai sus de gleznă în troienele de pe care viscolul spulbera stratul pufos depus dimineața. Era întuneric, deși în spatele norilor ființa o lună plină și tînără. Nu aveai cum să răsufli. Cînd Kaciușin își deschidea gura, vîntul îi îndesa înăuntru un căluș vîrtos, și răsuflarea i se tăia, aerul nu-i mai ajungea, cu toate că universul dezlănțuit și plin de urlete era încărcat numai și numai cu aer. Licăririle satului revărsau o lumină gălbejită și mocnită, întocmai ca tăciunii unui foc pe cale să se stingă.

Anchetatorul și șeful de post trecură pe lîngă satul pustiit și plin de zgomote, străbătură marginea șuierătoare a mestecănișului și dădură în cîmp ; vifornița le bătea în față cu o nerușinare destrăbălată. În calea vîntului nu se afla nici o piedică, așa că se năpustea cu-atîta tărie asupra șefului de post și-a anchetatorului, încît s-ar fi zis că dă năvală cel de-al nouălea val, cel de pe urmă, asupra unor naufragiați.

Timpul se oprise în loc, și viața pierise de pe pămînt. Într-adevăr, anchetatorului i se năzărea că

timpul dăduse îndărăt, şi că pe lume nu mai rămăsese nimic, în afară de vîntul acesta, din pricina căruia trebuia să cazi, și de picioarele ce se afundau în zăpadă, pînă la genunchi.

Niciodată şi nicăieri pe lumea asta nu existaseră trotuare, beton, oţel, electricitate, soare, filme, fotolii, cuie, sau scula aia caraghioasă ce se chema ceas. Nu existase nici omul care se numea Kaciuşin, căci nu se mai putea numi om, fiinţa ale cărei simţăminte şi gînduri stăteau toate concentrate numai asupra vîntului, a cărării şi-a ghetelor. Kaciuşin părea dizolvat în beznă şi-n timpul oprit pe loc ; înainta tot aşa cum, pesemne, înaintează o cămilă bătrînă şi istovită printr-un pustiu fără de margini şi mort ; fie că răzbeşte pînă la vreo oază, fie că nu, cămilei nu-i mai pasă. Clipele şi minutele se scurgeau şi, treptat, se simţea cuprins de-un sentiment atît de ciudat, încît orice oprire i s-ar fi părut o năpastă. Lui Kaciuşin i se părea că dacă va înceta să mai cadă din cauza vîntului, iar picioarele n-aveau să i se mai afunde în zăpadă pînă la genunchi, atunci din lumea asta nu va mai rămîne decît un pustiu.

— Ajunserăm, flăcăul taichii !

Alb ca o nălucă, şeful de post se desluşea în beznă din ce în ce mai apăsat, mai uriaş, zbătîndu-se în zăpada care îi clocotea în jur şi pe trup. În vreme ce se apropia încet de Aniskin, Kaciuşin parcă se aduna din bucăţi : îşi recăpăta văzul, scormonea în adîncuri după dorinţele pierdute şi-şi aduna gîndurile cu de-amănuntul. Cînd se dovedi că pe lume mai era şi-altceva, în afară de vînt, de cărare şi de ghete, Kaciuşin descoperi că se afla lîngă un gard,

că prin crăpăturile acestuia străbătea o lumină dulce, revărsată de fereastra unei căsuțe mititele care, datorită acoperișului ascuțit și bîrnelor ieșite în afară, semăna cu un foișor. Asta însemna că, în sfîrșit, ajunseseră la cula, la casa vînătorului și pescarului Flegont Verșkov.

— Ajunserăm, ajunserăm ! — încuviință din beznă glasul șefului de post. — N-a fost glumă : cinci kilometri ! Dar Flegont e-acasă. Strașnică viforniță !

Stăpînul culei, pescarul și vînătorul Flegont Verșkov, ședea pe-un scăunel cizmăresc în mijlocul odăii, iar de la un perete la altul stătea întinsă o sfoară pe care se legănau niște cîrlige mari, mult înconvoiate. Verșkov purta un șorț de piele, pe cap — căciulă, iar în picioare — niște cizme uriașe de blană. În odaie mirosea amețitor a dohot, a untură de pește, a praf de pușcă și-a piele nedubită. De fapt acestea erau mirosurile care se simt la vînătoare și la pescuit și, dacă te înțepa la nas, era numai din pricina lor, deși erau niște mirosuri tare plăcute. Sub tavan ardea o lampă cu gaz, luminînd laolaltă ungherele încăperii, pe stăpînul casei și pe cei trei zăvozi tolăniți în spatele lui.

— Noroc, noroc, Flegontușka ! — îi dădu bineţe șeful de post, intrînd în odaie. — Nu lua în seamă că mai sînt cu cineva. — Aniskin se întoarse către Kaciușin. — E-un prietenaș de-al meu, de la raion. Îl interesează vînătoarea și pescuitul.

Vorbele acestea, Aniskin le rosti pripit și făcînd anchetatorului un semn cu ochiul, fără să se bage de seamă, ba chiar și acoperindu-l nițel cu spatele din văzul lui Verșkov. Apoi își scoase la iuțeală,

scurta și căciula, le atîrnă pe pironul de lemn de lîngă ușă și, trecînd grijuliu în odaie, se așeză pe lavița de lîngă perete.

— Pute la tine a dohot, Flegontușka, de parcă ar fi prăvălie de vopsele, — spuse el zîmbind. — De bună seamă că fără dohot, ești ca și vierul fără păr, dar mai deunăzi am fost pe la magazin : nu se mai găsea nici picătură de dohot ! Nu cumva l-ai cumpărat tu pe tot ?

— Eu ! — răspunse Verșov, zîmbind și el la fel. — Eu, Fedionka, eu l-am luat, chit că dohotul, în zilele de azi, nu-i o marfă căutată. Înainte vreme ungeai cu el — și căruța, și copturile, și buboaiele, ba și porțile vreunei muieri rele de muscă ! Dar acu, dohotul nu-i marfă cu căutare.

Șeful de post se schimbă, văzînd cu ochii, în fața anchetatorului Kaciușin : pe chip i se așternu o înfățișare plină de înțelepciune, de parc-ar fi fost un filozof, iar viclenia țărănească și stăpînirea de sine îi încremeniră în ochi, în vreme ce pe trăsăturile feții i se iviră trăinicia și temeinicia. Acum, șeful de post, prin fiecare părticică a trupului său mătăhălos, prin fiece mișcare și prin expresia chipului, se asemăna cu pescarul și vînătorul Flegont Verșkov. Iar pe laviță, Aniskin ședea tot atît de trainic și temeinic, cum știu să șadă numai pescarii și vînătorii — bărbați de-adevăratelea, stăpîni pe viață, talpa tuturor temeliilor.

— Îți merge pescuitul, Flegontușka ? — întrebă șeful de post cu chibzuială și plin de tîlc. — Ce crezi, se potolește curînd vifornița asta ?

— Cam pe poimîine, o să se astîmpere, — spuse Verșkov, după ce se gîndi nițel. — Cată, doar, și-al

să vezi și după Belolobîi că zbînțuiala-i pe sfîrșite. Cată la el și vezi-l cum se linge și-și sloboade ghearele...

Belolobîi, dulăul mare cît un vițel, își lingea, într-adevăr, cu limba lui roșie și aspră, părul roșcat-cenușiu de pe piept, iar labele și le ținea întinse în voie pe dușumea, cu ghearele scoase ca pisicile. Alături de Belolobîi, care era un new-foundland, mai stăteau tolănite o ogarcă și-o cățea tînără, ciobănească. Tustrei zăvozii se țineau atît de liniștiți, de parcă, în afara stăpînului lor n-ar fi fost nimeni în odaie, însă îi urmăreau din ochi cu multă luare aminte pe cei sosiți, mutîndu-și cîte puțin privirea, iar din cînd în cînd dînd drumul, pe neașteptate, unor scăpărări cu răsfrîngeri verzui și tăioase. Fiecare din ei își avea preșul său, pe care stătea culcat.

— Fac mult tărăboi ? — întrebă Aniskin, iscodind cîinii cu băgare de seamă. — Ogarca nu se-ncaieră cu ciobăneasca ?

— De ce să se-ncaiere ? — Cîinii se mănîncă între ei atîta vreme cît nu se cunosc, dar îndată după aceea, dacă mai și robotesc împreună, nu-i mai desparți nici de-arunci cu apă pe ei.

Înăuntrul culei era o liniște asurzitoare : atît de groși îi erau pereții de zadă și-atît de strașnic îi apăsa tavanul netencuit, din bîrne, încît în casă nu pătrundea nici un zgomot. Liniștea era răsunătoare și legănătoare, acuma pălea, acuma se lumina, iar Kaciușin simți din nou că vremea încremenește pe loc. Aniskin, care deodată pornise să vorbească în cialdonă, un grai de prin partea locului ; cîrligele pentru capcanele cu care se dobîndește străvechiul pește al pămîntului — cega ; blănile de urs

și de ezan de pe pereți ; mirosul de dohot ; atenția încordată, de fiare, a cîinilor, afumătura de pe pereții netencuiți ca și pîlpîirea fitilului de la lampa cu gaz — totul făcea ca lumea să fie o nălucire, văzută parcă în vis. Și doar un singur liman de odihnă, de ușurare, se afla în odaie — un aparat de radio, mare și scump, așezat pe-un scaun bondoc, într-un ungher al încăperii.

— Flegoante, măi Flegoante, — spuse Aniskin, — ție, de bună seamă, nu prea ți-e pe plac cînd îți vine lume pe cap, dar spune-mi de la bun început : îmi iei prietenașul cu tine la pescuit, au nici că-l bagi în seamă ?

Pila își curmă cîrîitul ei pe metal — era Verșkov care pe neașteptate părăsise ascuțitul cîrligelor pentru capcane. Își ridicase alene capul mare și încîrlionțat, cu ochi mășcați, înnegurați și larg deschiși pe chipul său de mucenic, și privea cu luare aminte și asprime la Kaciușin. Vînătorul arăta ca și cînd l-ar fi înșfăcat pe anchetator de gulerul vestonului, l-ar fi răsucit în văzduh, ținîndu-l atîrnat înaintea lămpii cu gaz, și-acum îl punea zîmbind la loc, de unde-l ridicase.

— Nu-l iau la pescuit pe prietenașul tău ! — răspunse Verșkov. — Peștele n-o să-l îngăduie... Așa că, Fiodor, rogu-te, iartă-mă, iar dumneavoastră, tovarășe, de asemenea să mă iertați...

Tustrei zăvozii își zbîrliră deodată părul de pe spinare ; simțiseră și auziseră ceva prin pereții groși ai culei — șase urechi se ciuliră, scăpărară șase ochi de fiară. Apoi cîinii se liniștiră.

— Forfota șobolanilor de sub dușumea ! — spuse oftînd Verșkov. — Asta-i ca și cu libărcile tale, Fiodore, nu-i chip să pricepi de unde s-or fi prăsit...

Kaciușin se mișcă cu grijă, de teamă să nu sperie tăcerea și liniștea cîinilor, își așeză pe îndelete mîinile pe genunchi și-și întoarse urechea într-acolo, unde se găsea aparatul de radio. De sub lemnul lustruit se auzea un glas : „Metalurgiștii din Zaporojie ne bucură cu noi și mari succese în muncă..."

— Va să zică, n-o să-l iei pe prietenașul meu nici la pescuit și nici la vînătoare ? Nu ți-a plăcut de el ?

— Nu mi-a plăcut. Fie-mi cu iertare !

— Atunci, am plecat ! — spuse șeful de post, ridicîndu-se. — Și tu să ne ierți, că te-am luat de la treburi, iartă-ne.

Cînd Aniskin se îndreptă spre ușă, străduindu-se să nu scîrțîie scîndurile dușumelei, zăvozii se sculară de pe preșurile lor ; fiecare înaintă cu cîte-un pas, dar după aceea se opriră locului și se așezară din nou, scoțîndu-și limbile. Șeful de post se uită la ei, zîmbi fără nici o pricină și întrebă :

— Flegoante, dar alaltăieri noapte, cînd erai în taiga, nu s-a fost auzit și-o a doua împușcătură ?

Lampa cu gaz stătea atîrnată de mijlocul tavanului și scăunelul cizmăresc se afla în inima odăii, astfel încît chipul vînătorului se vedea atît de limpede, de parcă ar fi fost luminat anume ; fiecare zbîrcitură și fiecare mușchi îi erau viu luminate, însă Kaciușin nu era în stare să deslușească nimic pe fața inteligentă și vînjoasă a lui Verșkov : era nepăsătoare și închisă, nepătrunsă și sălbatică, întocmai ca și fața arămie a indienilor din romanele lui Cooper.

— Ba s-a auzit și-o a doua împușcătură ! — răspunse în sfîrșit Verșkov. — Negreșit c-așa a fost, s-a auzit și-o a doua împușcătură.

Cu toate acestea, șeful de post își luă scurta din pironul de lemn și, ținînd-o în mînă, se întoarse către vînător, în care vreme cîinii porniră să mîrîie pe înfundate. Lucindu-le părul pe mușchii în neîncetată frămîntare, se apropiară lenevoși de șeful de post și, după ce-l încercuiră pe jumătate, se așezară, scoțîndu-și iarăși limbile înfierbîntate. Dresați anume pentru alungarea străinilor, doar atît așteptau, un semn din partea stăpînului, ca, de la locul unde stăteau întinși la pămînt, să se arunce asupra șefului de post dintr-o săritură aprigă și tăcută.

— Treci la loc ! — spuse Verșkov, fără să ridice glasul. — Nu face pe nebunul, Belolobîi...

Ochii zăvozilor se astîmpărară, părul li se culcă la loc, iar greabănele li se încovrigară ca la pisici ; se traseră îndărăt și se culcară domesticiți și blînzi ca niște iepuri de casă.

— Dar cum se face așa ceva ! — spuse mirat Aniskin. — Neapărat să-mi spui, Flegoante, ce fel de împușcătură a fost aia, de-a doua ? Și cum se face că nu știu nimic despre ea ? Și-apoi, cum rămîne treaba cu năstrușnicii ăia de Bocinin și Kolotovkin ?

Atîrnîndu-și în grabă scurta la locul ei de mai înainte, Aniskin se întoarse la laviță, se așeză, își puse mîinile pe pîntec și prinse să-și învîrtească și să-și tot rotească degetele mari, cînd încolo și-ncoa, cînd încoa și-ncolo. Apoi își încordă grumazul și porni să-și sugă îngîndurat dintele găunos.

— Doar asta schimbă toată treaba ! — spuse cu răceală șeful de post. — Căci, cînd s-a auzit împușcătura a doua ? Mai înainte de împușcătura lui Stepan, sau după aia ?

— Mai înainte ! — răspunse Verșkov. — Împușcătura lui Stepan, după cum prea bine știi și singur, a răsunat înăbușit, ca într-o pernă, în schimb cealaltă a bubuit asurzitor. O fi tras careva de la centrul forestier. — Verșkov tăcu, stătu o clipă pe gînduri și-și puse pila pe genunchi. Apoi continuă încet : — Era o pușcă de calibrul doișpe.

— De unde știi c-au fost ăia de la centrul forestier ?

— Cum să nu știu ! — răspunse Verșkov, zîmbind neașteptat de vesel. — Ce, parcă tu nu te pricepi la încărcătura cartușelor de prăvălie ?

Din pricina zîmbetului, chipul vînătorului întineri, acum se putu vedea că n-avea nici șaizeci de ani, zbîrciturile de pe frunte și de lîngă colțurile gurii nu-i erau adînci, iar buzele-i arătau pline de prospețime. Vînătorul zîmbea, și brăzdătura aceea dureroasă de pe frunte i se netezi, așa cum se întîmplă cu actorii buni și cu femeile singuratice.

— Așa ! — spuse Aniskin. — Iac-așa !

Șeful de post ședea pe laviță, cu ochii limpezi, cu fruntea semeață și plină de hotărîre ; cu mișcări largi și răspicate, își descheie toți nasturii de la cămașa groasă, își netezi cu palma părul cărunt de pe piept și, mijindu-și ochii visător, îl măsură pe vînător din cap pînă-n picioare.

— De ce nu te-ai dus, Flegoante, într-acolo de unde-a răsunat împușcătura ? — întrebă Aniskin. — Iacă, doar îți dădusei seama c-a fost o-mpușcă-

tură ciudată, de ce nu te-ai dus într-acolo ? Ai, te-ntreb ? !

Obrajii lui Verșkov fură străbătuți de-o umbră, pleoapele îi tresăriră, iar buzele i se crîmpoțiră amarnic. Asta dăinui doar o clipită, o fărîmă de secundă și, după aceea, chipul vînătorului încremeni din nou, la fel de liniștit.

— Păi, nu vroiam, Aniskine ! — răspunse înăbușit Verșkov. — Nu vroiam să mă duc în partea împușcăturilor ! — Își coborî glasul și mai mult. — La ce să mă fi dus, de vreme ce trăgeau ăia de la centrul forestier...

Zăvozii, ațipiți pașnic pe preșurile lor,. își ridicară îngrijorați capetele : pesemne că în glasul vînătorului răsunase ceva care îi neliniștise. Iarăși își ciuliră urechile ascuțite, li se îmbîrligă părul și-și arătară colții, rînjindu-și boturile. New-found-land-ul clănțăni și dădu să mîrîie înfundat, ca un tunet îndepărtat.

— Ia te uită, ce se-ntîmplă cu ei ! — spuse Aniskin și, pe neașteptate, se adresă vînătorului : — Flegoante, parcă ai o pușcă din ălea fără cocoș ? Ia dă-o-ncoa, să-mi arunc ochii la ea.

Ridicîndu-se, șeful de post luă de pe coarnele de elan o pușcă nouă, un „IJ“ 12, cu două țevi, așezate una peste alta, și cu o netezitură acolo unde la puștile obișnuite se află încordat cocoșul. Dintr-o mișcare bruscă și puternică, Aniskin îndoi pușca, făcînd-o să țăcănească, și-i întoarse țevile de-a-ndoaselea, după care, deodată, îi întinse arma lui Kaciușin.

— Igor Valentinovici, eşti atît de tulburat din pricina pescuitului, încît taci ca un lup singuratic! — spuse vesel șeful de post. — Măcar uită-te nițel la ticăloasa asta fără cocoș. Și poftim de-mi spune: are „IJ"-ul ăsta siguranța pusă, au ba?

Arma grea îi ședea plăcut în mînă, patul era neted și mîngîietor la pipăit, dar, privind la piedică, Kaciușin își aduse aminte de povestea cu miriapodul care ologise din pricină că șovăise prea mult, neștiind cu care picior să calce mai întîi. Acum un minut, anchetatorul știa că pentru a îngădui puștii să intre în funcțiune, plăcuța piedicii se cuvine să fie împinsă înainte, dar de astă dată, iată, nu mai știa, stătea la îndoială: „Nu cumva trebuie împinsă înapoi?"

— Ticăloșii ăștia de ingineri! — porni să rîdă Aniskin. — Măcar să fi scris ceva pe ea sau să fi pus o săgeată.

— Mai mare grozăvenia, Fiodore, de cîte ori n-am tras după vreo pasăre cu piedica pusă! — spuse Verșkov. — Prinzi rățoiul în cătarea puștii, iar ticăloasa nici nu țăcănește măcar! Iar alteori se slobozește de la sine. Iacă ce mai rahat e și pușca asta fără cocoș!

— Să vezi că nu-i place nici popii Striganov! — spuse Aniskin.

Pentru a doua oară, chipul vînătorului își pierdu liniștea, dar de data aceasta nu din cauza zîmbetului. Buzele pline ale lui Verșkov se crîmpoțiră plictisite, ochii i se muiară, iar chipul îi fu din nou scăldat

de-o umbră adîncă ce-i învălui zbîrciturile și pomeții de schimnic ieșiți în afară. Și iarăși se înfăptui o minune ciudată înaintea ochilor lui Kaciușin : cîinii săriră. Cum de putuseră oare avea de știință, stînd culcați la spatele vînătorului, că fața i se făcuse pămîntie de-atîta întristare ?

— La loc ! — spuse înăbușit Verșkov, fără să se întoarcă. — La loc !

Zăvozii se potoliră, iar Aniskin porni către ușă. Își luă scurta din pironul de lemn, o îmbrăcă și, în așteptarea lui Kaciușin, se opri locului, mătăhălos și trupeș, răsuflînd ușor, căci era vreme de iarnă.

— Dar de la cine-ai auzit, măi Flegontușka, de moartea lui Stepan ? — întrebă Aniskin. — Că doar te duci destul de rar prin sat.

— A fost pe la mine melița aia de Suzghiniha. Să-i meșteresc o căciulă din blană de veveriță, pentru ăla micu...

Șeful de post și anchetatorul se apropiară de ușă, petrecuți de zăvozi, își luară rămas bun de la vînător și, înfășurîndu-se și ridicîndu-și gulerele, ieșiră în tinda întunecoasă. Venind de la lumina lămpii cu gaz, se opriră orbiți, stînd să se deprindă cu bezna și urletele viforniței. Merseră în tăcere cîteva clipe, după care răsună glasul liniștit al lui Aniskin :

— Ce crezi despre Verșkov, Igor Valentinovici ?

Vîntul își înteți urletele și și le curmă, apoi iarăși porni să urle și din nou conteni. Iar după aceea, bezna grăi cu glasul batjocoritor al lui Kaciușin :

— Ce să cred despre Verșkov, cînd spune : „Rahat“ !

11

Kaciușin stătea culcat în odaia mare și caldă a lui Aniskin, sub plapuma de puf. Mîinile și picioarele îl dureau, capul îi zvîcnea, degetul mare de la piciorul drept i se umflase, îl simțea de prisos, nefiindu-i de trebuință. Nu-i venea somnul. Se întorcea de pe o parte pe alta, număra pînă la o mie și bătea cu pumnii în perna înfierbîntată.

Era ceasul trei din noapte, dar din odaia învecinată se auzea cînd și cînd foșnet de pagini, cîte un oftat înăbușit. Era Zinaida, tainica și neînțeleasa fată a șefului de post, care citea. Kaciușin n-o văzuse la față, iar șeful de post și nevastă-sa treceau prin fața odăii copilei lor pășind în vîrful picioarelor. Înainte de cină venise un om hazliu, osos — felcerul satului — stătuse în odaia Zinaidei vreo douăzeci de minute, iar cînd ieșise spusese posomorît și nedeslușit : „Boală sufletească, și nu trupească !" După plecarea acestuia, șeful de post și nevastă-sa tăcuseră vreme îndelungată, iar Zinaida, zăvorîtă în odaia ei, începu să i se pară lui Kaciușin și mai misterioasă, de neînțeles și, — cel mai ciudat — legată, într-un fel oarecare, de cele petrecute în noaptea morții lui Stepan Murzin.

Tocmai din pricina asta Kaciușin nu era în stare să adoarmă, căci călătorind tot timpul, în gînd, de la biroul miliției la culă, de la culă la vagon, și de la vagon iarăși la culă, se întorcea fără greș cu mintea la Zinaida, fata șefului de post, care citea în camera de-alături. Legăturile dintre ea și directorul tehnic Stepanov, dintre Aniskin și vînătorul Verș-

kov, dintre ciudatul popă Striganov și iarăși Aniskin, șeful de post, erau vădite, dar încă nu li se putea prinde firul. În toate astea nu exista nici o logică, și totuși boala Zinaidei, într-un fel oarecare, avea o legătură cu directorul tehnic Stepanov, iar prin acesta legătura se întindea pînă la întîmplarea din noaptea de pomină, ca și cum directorul tehnic Stepanov ar fi fost o figură tot atît de însemnată, în această afacere, ca și popa Striganov.

În vreme ce se zvîrcolea în așternut, chinuindu-se din cauza nesomnului, anchetatorul își dăduse de-acum seama, cu limpezime, că se prea putea ca tocmai popa Striganov să fie omul în jurul căruia să se învîrtă caruselul acestei întîmplări atît de ciudate și încîlcite. Totul : și glasul lui Aniskin, cînd vorbea despre Striganov, și ochii lui Saranțev, și foșnetele îndoielnice din cula lui Verșkov — totul ducea la popa Striganov. Dar Zinaida, fata șefului de post ? Dar însuși șeful de post ? Cum de simțea Kaciușin legătura lor cu Striganov ? De ce credea anchetatorul despre Aniskin nu numai că-l cunoaște pe omul pe care Stepan Murzin îl întîlnise în toiul nopții, ci și că-i părtaș la această întîmplare, într-un chip adînc, firesc și îngrozitor. Oare ce puteau să însemne toate astea ?

De după ușa subțire, paginile se auzeau foșnind, lumina gălbuie se lăbărța pe tavan, iar viscolul nopții urla ca turbat în jurul casei. Neliniștea domnea în odaia mare și caldă, și tot atît de neliniștite erau și gîndurile lui Kaciușin, scăpate din frîul supunerii. Și totuși, trebuia să doarmă, căci aseară telefonaseră de la secția raională : tractorul avea să plece de-acolo în revărsatul zorilor, iar șoferul nă-

dăjduia să fie către seară în sat. Cu același tractor pleca și căpitanul de miliție Iulia Borisovna, și, de dimineață, Kaciușin urma să aibă mult de lucru, iar el nu putea să adoarmă din pricina gîndurilor prostești ce i se perindau prin cap.

Din odaia învecinată se auziră foșnete, un scîrțîit de scînduri și-o smiorcăială înăbușită. Apoi răsună un lipăit de picioare desculțe pe dușumea, un fîșîit de pînză, iar în clipa de răgaz care urmă un oftat greoi și niște pași călcînd cu multă băgare de seamă. Pe de-a-ntregul în alb, șeful de post Aniskin ieși de după pologul de stambă, își întoarse capul, privind cu ochii în patru într-acolo unde se afla Kaciușin, și-și ciuli nervos urechile, ca o jivină. După aceea, Aniskin începu să se îmbrace la iuțeală și fără să facă vreun zgomot : își vîrî picioarele în niște pantaloni vătuiți, își trase cămașa și, stînd într-un picior, își înfășură strîns și grijuliu obielele. Se îmbrăcă de parcă s-ar fi pregătit să plece la drum lung, după care, ascultînd iarăși cu luare-aminte la răsuflarea lui Kaciușin, se îndreptă spre ușă. Ușa dinspre uliță se deschise, vuietele viforniței dădură năvală, apoi se curmară, și iarăși se așternu liniștea, liniștea cea mai deplină.

De după pologul de stambă iarăși se auzi foșnind ceva : se mișca nevasta șefului de post, Glafira. Ieși pe tăcute din zăpucul ce domnea în spatele pologului și trecu desculță spre odaia fiică-si, pierind ca o nălucă dincolo de ușă.

— A plecat ! — răzbi pînă la Kaciușin un glas șoptit.

De cealaltă parte a peretelui se vorbea șușotind, cu îndelungi clipe de tăcere.

Nici un pic de îngrijorare sau zbucium nu înfiora glasul mamei și al fiicei ; sunau obișnuit, de parcă nu s-ar fi întîmpat nimic. Într-una din clipele de tăcere, foșni o filă de carte, răsună un oftat și se auzi scîrțîind patul. În odaia de-alături nu se petrecea nimic, deși nevasta șefului de post se trezise și se dusese la fiică-sa. De cealaltă parte a peretelui se tăcea, iar Kaciușin simțea cum îi revine liniștea, lăsîndu-se din nou cuprins de starea pe care-o avusese cînd șeful de post îl interogase pe Bocinin.

În răstimpul cît se liniștea, Kaciușin cugetă că toate astea se datorau schimbărilor intervenite în ritmul său de viață. Abia un an și cîteva luni îl despărțeau de forfota orașului, de traiul slobod și lipsit de griji de la universitatea din Tomsk, de căminul Peatihatki, de viața tinerească și fără cine știe ce preocupări. În schimb aici, satul de necuprins, în tot lungul și latul său, întîmplarea aceasta din taiga, un șef de post ca din basme, viața gîlgîind din glie, din buricul pămîntului, ca de la începutul începuturilor...

— Să nu-l învinuiești pe taică-tău ! — se auzi deodată, rostit în gura mare, dincolo de ușă. — Și-așa-i nespus de necăjit și încolțit din toate părțile...

Și iarăși o clipă de răgaz, de tăcere, de liniște. „Narîm, Narîm, — gîndi Kaciușin, — tărîm cu flori fără parfum și ierni de nouă luni !“ Înaintea ochilor porniră să i se rotească curcubee în cercuri, în vreme ce o puzderie de puncte vișinii împopistrară bagdadia cu scînteieri de stele. Kaciușin dădea să ațipească, cugetînd că-n clipa de față nu trebuia să adoarmă, căci era silit să priceapă ce vor să însemne

vorbele Glafirei : „Şi-aşa-i nespus de necăjit şi încolţit din toate părţile !" — şi ce se petrece totuşi de cealaltă parte a peretelui. Însă adormi, fără să mai apuce să priceapă ceva. Anchetatorul de douăzeci şi cinci de ani, Kaciuşin, obosise din cale-afară peste zi.

12

Şeful de post Aniskin bătu vreo zece minute darabana la uşa casei Striganovilor, pînă se făcu auzit. Rebegit, biciuit de vînt şi pufnind pe nas nemulţumit intră, în sfîrşit, într-o încăpere luminată de pîlpîirea tremurătoare a unei lumînări de stearină, căci popa Striganov nu încuviinţa nici gazul, şi nici electricitatea.

Peretele mai mare al odăii, din tavan şi pînă-n laviţă, era acoperit cu etichete de sticle de vin şi de vodcă. De la un ungher la altul, cu nişte frînghii pentru întins rufele, stăteau înşirate ghirlande făurite cu ajutorul dopurilor de tablă ale sticlelor. Cînd se umbla prin odaie, ghirlandele se legănau şi sunau ca nişte zurgălăi.

Însăşi popa Striganov era un om nemaipomenit, întru totul neobişnuit. Stînd sub ghirlandele din dopuri, avînd în spate peretele tapiţat cu etichete, părea să răspîndească şi din făptura sa un sunet gingaş, fiind tot atît de pestriţ şi voios, ca şi peretele împopistrat şi inveselitor. Striganov îşi zvîrlise pe

umeri o podiovcă[1] ponosită, iar chipul lătăreț, cu-o claie de păr negru pe creștetul capului și acoperit de-o barbă asiriană cîrlionțată, zîmbea voios. Striganov fremăta, tresălta de bucurie, abia atingînd dușumeaua cu picioarele, de parcă ar fi dănțuit, iar podiovca înaripată îl făcea să semene c-un fluture de noapte.

— Ce oaspete ! spunea popa Striganov, dîndu-se îndărăt și desfăcîndu-și larg brațele. — Dumnezeule, ce mai oaspete !

Între barba și mustățile popii, sticleau orbitor niște dinți tineri și deși, gura i se ivea proaspătă, cu buze roșii, în vreme ce ochii mari, cenușii și umezi, rîdeau vădit a batjocură, iar spatele și-l pleca slugarnic, doar în rîs. Zbînțuindu-se, popa făcea niște gesturi, de parcă s-ar fi pregătit să-l îmbrățișeze, să-l așeze și să-l mîngîie pe șeful de post, dar de fapt căta să-l oprească să intre în odaie.

— Ce oaspete ! Dumnezeule, ce mai oaspete !

Ocolindu-l pe Striganov, Aniskin se așeză pe laviță și se liniști, așteptînd să înceteze zurgălăii ghirlandelor. Petrecîndu-și pulpanele podiovcăi, popa se întoarse cu fața spre el și, cîteva minute, priviră cu luare aminte unul la altul — tulburați și oarecum surprinși de faptul că stăpînul stă în mijlocul odăii, iar oaspetele șade pe laviță. În cele din urmă, dopurile își curmară clinchetul.

— Ce-o să ne facem acu, Vasili? — întrebă Aniskin. — Ei, ia spune-mi, ce-o să ne facem acu ?

---

[1] podiovcă — haină bărbătească lungă, încrețită de la talie în jos și cu pulpane largi. (n.tr.)

Aniskin oftă lung și privi la popă cu niște ochi atît de întristați și îndurerați, încît popa se zgribuli și se așeză tăcut pe laviță, ghemuindu-și strîns picioarele sub el. Podiovca i se desfăcu, dînd la iveală un maiou albastru și niște chiloți decolorați de-atîta spălare, barba i se zbîrli, încîrlionțîndu-se și făcîndu-se mai mică, iar părul i se risipi pe umeri.

— Fedea, — răspunse popa încet, — și-n bucăți de m-ai tăia, dar cine l-a omorît pe Stepan tot nu știu...

Luminarea ardea trosnind din cînd în cînd, ghirlandele își legănau umbrele fantastice pe pereții nedrișcuiți, alături de umbrele tot atît de fantastice ale bărbii ascuțite a popii și ale umerilor săi aduși. Erau ceasurile patru din noapte și vifornița se întețise într-atît, încît ajunsese la punctul cînd urletul vîntului nu mai îngăduia nici o clipă de răgaz, nici o fărîmă de tăcere. Vîntul vuia cu o încordare deznădăjduită și-o statornicie atît de întristătoare, încît părea că dacă urletul i se va curma pentru o clipă sau se va mai înteți, atunci, dincolo de ferestre, ceva se va sfărîma în bucăți, detunînd, și se va prăbuși pentru totdeauna. Și toată înfățișarea istovită a popii Striganov răspîndea și ea același simțămînt al unei pieiri de neînlăturat. Părea că dacă se va mai gîrbovi nițel, dacă podiovca grea o să-l mai apese pe umeri doar cu un pic mai mult, atunci popa se va prăbuși la dușumea. Popa Striganov ședea pe laviță cuprins de-o tristețe de nepătruns, și șeful de post simți deodată că-n odaie nu se mai poate respira. Tot aerul fusese absorbit de etichetele de vin și de vodcă, de ghirlandele din

dopuri, de icoanele de pe pereți și de singurul pat din odaie, răvășit într-un ungher.

Lumînarea de stearină își arunca searbăda ei lumină asupra unui așternut boțit, răsucit cumplit ca o funie, asupra pernei cu colțul sfîșiat și zdrențuit, asupra plapumei cu cearceaful mototolit în dușmănie. Patul țipa că-i e scîrbă de omul care, amețit și îngrozit de mahmureala ce urma după necontenitele beții, suferea în sinea lui din pricina singurătății și-a plictiselii. Şi, ca pe un butuc pentru tăierea căpățînilor celor osîndiți la moarte, pe pernă se zărea, ceva mai întunecată, o adîncitură lăsată pentru cap.

— Vaska, — spuse în șoaptă șeful de post, — ce-ai făcut din tine, Vaska ?

Popa Striganov plîngea. Lacrimile i se rostogoleau încetişor pe obraji, pierzîndu-i-se în barba care-i rămăsese la fel de zbîrlită și de semeață ca și mai înainte. Cînd șeful de post se apropie de el și-i puse mîna grea pe umăr, popa tresări abia văzut. Stătură așa timp îndelungat : Aniskin cu mîna pe umărul lui Striganov, iar popa plîngînd înăbușit. Pereții pestriți erau cutreierați de umbre, iar casa se cutremura ușor și rar, sub apăsarea viscolului. Striganov își ridică încet capul.

— Vezi, măi Fedka, — spuse el cu glasul întretăiat. — M-am hodorogit rău de tot, întocmai ca și podiovca asta ponosită. Ești cu șase ani mai în vîrstă ca mine, dar arăți mai tînăr. Toată viața am căutat credința, am umblat după ea, iar tu ai trăit într-o singură credință și d-asta ești fericit...

Striganov îndepărtă mîna șefului de post de pe umăr și, zîmbind, spuse îndreptîndu-și spatele :

— Nici tu nevastă, nici tu copii, și nici credință! Iată cum stau lucrurile, Fedka! Apăi, cît se poate trăi în chipul ăsta?

Rîzînd pe sub mustață, popa se schimonosi, își flutură barba și se rezemă cu spatele de peretele pestriț, apoi porni să privească, zîmbind și dîndu-și la iveală dinții albi, spre ungherul de unde sclipea aurul icoanelor. Își plimba privirea de la Aniskin la icoane, de la icoane la Aniskin, iar pe chipul brăzdat de lacrimi i se întipărea un zîmbet batjocoritor.

— Tu, Fiodore, ești ca și un sfînt, — spuse în sfîrșit Striganov, — cîrmuirea ar trebui să te facă icoană. Păi, să-ți vină să-nnebunești, nu altceva; muncești ca milițian de aproape patruzeci de ani, iar credința ți-a rămas de fier. Uite, din pricina asta te pismuiesc, dar acuma am trecut la o credință atît de trainică, încît față de ea nu mai ai nici o putere, ești neajutorat. Fiecare, Fiodore, ar vrea să fie profet, așa că și eu, la anii bătrîneții, m-am agățat de-o dreptate a mea, și numai a mea. Acum trăiesc și eu cu bucurie, întocmai ca și tine!

Striganov se îndreptă de spate: spinarea îi stătea țeapănă, barba semeață, lumina lumînării îi tremura pe cîrlionții părului, iar buzele i se împreunaseră într-o înflorire trufașă și plină de fudulie. Se sculă și, înfășurîndu-se în podiovcă, de parc-ar fi fost un halat, se plimbă prin odaie drept, batjocoritor și vajnic.

— Mi-am găsit și eu credința! — spuse popa. — Nicicînd nu voi mai avea asemenea prilej, să mi se-ntîmple să fiu pe calea cea bună. Așa că și eu, Vaska Striganov, mă simt un soi de Avvakum, pro-

povăduitor de credință. Poate că nu mi-am trăit viața în zadar !

Striganov răspîndea putere, cutezanță. Nu prea mare de statură, era totuși sprinten și drept de spate ; popa avea o bărbie semeață și hotărîtă, iar ochii-i erau atît de îndrăzneți, încît te lua cu frig cînd te uitai în ei. Acuma nu-ți mai venea să crezi că popa Striganov fusese în stare să plîngă, că, numai cu cinci minute mai înainte, umerii i se cutremuraseră, jalnic și întristător, sub mîna șefului de post.

— Acum trăiesc în bucurie ! — spuse popa răsunător. — Acum sînt trebuincios vieții, Fiodore, iată cum stau lucrurile ! Poate c-am fost întîiul din toți care-am înțeles că adevărul se află în viața cea mai de rînd. Pescuitul, vînătoarea, aratul țarinei iacă, ăsta-i adevărul, iar toate celelalte-s minciună ! Cu-atît îi mai bine omului, cu cît îi mai simplu ! Iar tu înseamnă c-ai ajuns să fii orb, de nu vezi că-n curînd n-o să mai fim în stare să răsuflăm, întocmai ca cega în văzduh. Vezi bine c-au doborît la pămînt coamele de pădure de la Kolomen...

Barba popii Striganov flutura vioaie și neînduplecată, umbra îi tresălta pe perete, podiovca mătura dușumeaua, căci popa se plimba cu pași hotărîți și mînioși prin încăpere. Glasul îi răsuna și mai tare, iar ochii i se umpleau de-o lumină în care ardea inteligența. Ghirlandele cu dopuri, peretele acoperit cu etichete, icoanele din unghere, lumina de biserică a lumînărilor, mîinile de aur, răstignite în văzduh, — acum toate acestea i se păreau și lui Aniskin ciudate, cu neputință de crezut, și șeful de post se făcu mic de tot, ghemuindu-se în tăcerea lui.

— Întotdeauna ai fost cinstit, Fedka, — continuă întărîtat Striganov, — dar uite că de data asta taci mîlc, deși l-ai dat afară din casă, cu mîinile tale, pe directorul tehnic Stepanov... Se află pe lumea asta un neam de oameni pitici, cărora li se zice pigmei — continuă Striganov grăbit și din ce în ce mai ațîțat. — Sînt toți de statura unui copil, dar în pădure-s ca la ei acasă. Și-astfel, unul din ei, care învățase un grai străin, a spus odată : „Noi, pigmeii, — zicea el, atît o să trăim, cît o să trăiască și pădurea !—" — Striganov dădu înciudat din mînă. — Atunci, cum să poată trăi pe pămînt, fără taiga, Vanka Bocinin ?

De data aceasta, înaintea șefului de post se afla acel Striganov pe care Aniskin se obișnuise să-l vadă arătînd întocmai ca acum : cu ochii strălucindu-i fanatic și cu părul parcă spulberat de vînt. Pentru întîia oară, de cincizeci și ceva de ani încoace, șeful de post îl auzise plîngînd pe Vaska Striganov, în schimb, însă, îl văzuse de zeci de ori în starea și cu-același chip de acum, cînd Striganov semăna într-adevăr cu un profet dezlănțuit care găsise, în sfîrșit, adevărul.

— Așa ! — spuse încet Aniskin. — Iac-așa !

Nu era în stare să-l privească în ochi pe Striganov : o flăcăruie nebună se mistuia în ei. Dreapta popii stătea ridicată deasupra capului, într-un gest de chemare la credință, însuflețitor, iar chipul i se ațintise și i se plecase înainte, de parcă dădea să cadă, și din această cauză popa arătă ca o nălucire, căci un om obișnuit n-ar fi fost în stare să stea într-o asemenea poziție, să-și țină astfel mîna și să privească în felul în care privea Striganov. Întris-

tat, Aniskin își luă ochii de la dînsul și rosti înăbușit :

— Iarăși n-ai dreptate, Vasili ! Încă nici eu nu știu prea bine, în ce anume privințe n-ai dreptate, dar credința ta are vederi înguste. Nu-i cu putință ca tu să ai dreptate în toate lucrurile, iar directorul tehnic Stepanov în nici unul. În viață nu se-ntîmplă niciodată așa ceva, Vasili ! — Aniskin clătină încet din cap. Șeful de post se gîndi greoi și îndelung, apoi spuse : — Am fost nebun cînd l-am alungat din casă pe directorul tehnic.

Șeful de post se ridică și arătă cu două capete mai înalt decît Striganov, apoi se opri în fața lui. Aniskin părea simplu, fără ifose și ușor de înțeles. Gîndirea sa era greoaie, greoaie îi era și fiecare vorbă, dar în sinceritatea și-n îndoielile lui, Aniskin era fățiș și cinstit.

— Tu, Vasili, în orice lucru pe care-l faci, nu cunoști margini ! — spuse cu amărăciune șeful de post. — Cînd, în tinerețe, ai căutat aur tătăresc prin gorgane, te-ai ales numai cu bătături în palme, iar acuma te-ai așezat de-a curmezișul în calea lui Stepan Murzin. Iar asta nu-i din pricina credinței, Vasili...

Oare pentru a cîta oară în viață, de cincizeci și ceva de ani încoace, stăteau, iac-așa — unul în fața celuilalt — Aniskin și cu Striganov ! Gîndindu-se la lucrul acesta, șeful de post zîmbi tainic, clătină iarăși din cap, căci Striganov privea la el cu măreție : podiovca ponosită îi cădea regește pe umeri, părul i se făcuse vîlvoi în dîrdora însuflețirii de care părea pătruns, iar ochii îi sticleau aprinși.

— Dumnezeu să te judece, Vasili! — spuse Aniskin deznădăjduit. — C-ai plîns, n-am văzut așa ceva,

dar totuși. Vaska, viața noastră ni se apropie de capăt. La asta te-ai gîndit vreodată ?

Lumînarea se stingea trosnind. Iacă fitilul cum se pleacă, se gîrbovește, dă să cadă, și-ar fi căzut chiar, dacă Striganov n-ar fi dovedit să-l oprească c-un băț de chibrit. După care, fitilul prinse din nou să lumineze slab, pîlpîi, și pînă la urmă, se stinse de tot. Din bezna deasă și de nepătruns, se auzi deodată răsunînd glasul îndurerat și stins al lui Striganov :

— Stăi pe loc, Fiodore, că-i pivnița deschisă.

CAPITOLUL AL DOILEA

1

În neîncăpătoarea odăiță din casa lui Aniskin, dușumeaua vopsită lucea în bătaia luminii electrice, mușcatele stăteau la fereastră cu frunzele lor grase și verzi, iar perdelele, cuverturile dantelate de pe perini și paturi, ca și fața de masă din pînză de in sclipeau ca omătul, mîndrindu-se cu-o curățenie de spital. Tavanul cămăruței era înalt, iar pereții frumos văruiți, și în odaie se simțea cum dăinuie atmosfera aceea plăcută, fără de ifose, pe care-o dobîndește orice încăpere în care domnește curățenia, căldura și orînduiala. Gălbejiți la chip, nedormiți, anchetatorul și șeful de post ședeau la o masă pe care sforăia samovarul și se afla o sumedenie de farfurioare și farfurii purtînd inscripția Narpit. Mirosea plăcut a pîine de grîu coaptă în casă, iar bucățile de slănină groasă și deasă răspîndeau un ispititor iz de usturoi. Anchetatorul și șeful de post mîncau pe îndelete și tăcuți, ascultînd radioul.

Avioanele armatei populare de eliberare a Vietnamului bombardaseră niște vase americane; Nasser rostise o cuvîntare la un miting preelectoral; Johnson plecase în țările Americii Latine, iar ansamblul Beriozka — în cele din Orient. Metalurgiștii din Zaporojie turnaseră aceeași cantitate de oțel ca și cu o zi în urmă, iar minerii trustului Kemerovugol își îndepliniseră sarcinile planului anual. Iată

ce se întîmpla pe-acest Pămînt cald și rotund, în vreme ce dincolo de ferestrele casei lui Aniskin zdrăngănea un tractor cu șenile, claxona un camion și, de bună seamă, răsuna șuierul istovitor și mecanic al viforniței, șuier ce se asemăna cu vuietul unui motor de avion cu reacție, care-și face încălzirea. Urletul, șuierul și vîjîitul viforniței acopereau zgomotele casei, și, de aceea, nevasta șefului de post, Glafira, nici nu se auzea umblînd de la masă la bucătărie și de-acolo înapoi, iar fiică-sa, Zinaida, se purta în așa fel, de parcă nici nu s-ar fi aflat la masă.

Zinaida se dovedi a fi o fată atît de frumoasă, încît Kaciușin amuți de uluire. Ieșise din odaia ei acum zece minute și, pînă-n clipa de față, apucase să bea două pahare de lapte fierbinte, dar anchetatorul îi mai simțea încă atingerea degetelor gingașe pe mînă, îi mai auzea încă glasul plăpînd, dar melodios: „Pe mine mă cheamă Zina!“ Cînd făcuseră cunoștință, fata venise pînă în apropierea lui, îl privise cu băgare de seamă în față, răspîndind un parfum ciudat, necunoscut, și stătuse alături de anchetator, pînă ce acesta bîiguise cu sfială: „Iacă, după cum vedeți, sînt oaspetele tatălui dumneavoastră...“

Kaciușin se purtase, vădit, ca un nătăntol, și-acum privea pe furiș la fața pală a fetei, la părul castaniu, la fruntea ei boltită și senină, la ochii cenușii, înfricoșători prin aceea că erau neobișnuit de frumoși. Zinaida purta o rochie de culoare închisă, încheindu-se într-o parte c-un fermoar; îi cuprindea umerii firavi cu gingășie și strîns, după care, arcuin-

du-se pe neașteptate, îi cobora pe coapsele alungi și din plin rotunde.

Iar anchetatorul Kaciușin nici nu exista pentru fata șefului de post. Frămîntînd între degetele subțiri un gogoloi din miez de pîine, Zinaida privea pierdută, pe gînduri, la fereastra întunecată. Se afla acolo, unde duduia tractorul cu șenile și urla vifornița, unde proiectoarele directorului tehnic de la centrul forestier mobil nu se stingeau cît era noaptea de lungă.

După ce se mai uită o dată la Zinaida pe furiș, anchetatorul își mută privirile asupra șefului de post și, pe neașteptate, își dădu seama ce se petrecuse în casa aceasta. Se înmănuncheau laolaltă crîmpeie de fraze și de gînduri, îi revăzu pe șeful de post și pe directorul tehnic ieșind pe platforma vagonului, precum și schimbarea la față a lui Stepanov cînd se uitase la Aniskin. Și-și aminti și de glasul de peste noapte, ce se auzise din spatele ușii subțiri: „Nu-l învinuiesc pe tăticu!“

Cînd isprăviră de băut ceaiul, și colacii din făină de grîu fură mîncați pînă la unul, șeful de post își slobozi zgomotos aerul din piept și-și întoarse capul către nevastă-sa, care între timp se așezase și ea la masă. O privi tăcut cîteva clipe, apoi își mută privirea asupra fiică-si, și, după ce zăbovi nițel, se sculă greoi. Pe cînd se îndrepta spre ușă, Aniskin spuse:

— Nu-i de-ajuns că temperatura-i normală! Zinaida n-are voie să meargă la înmormîntare...

Aniskin se duse la bucătărie, stătu acolo cîteva clipe, apoi se întoarse ținînd în mînă o scurtă îmblănită, în vreme ce în odaie dăinuia aceeași liniște de mai înainte, iar mama și fiica stăteau cu capetele

plecate, gîndindu-se în continuare la vorbele rostite de şeful de post. Apoi, Zinaida se ridică fără zgomot, surîse și se îndreptă spre odaia ei. Picioarele lungi ale Zinaidei, încălţate în cizmuliţe îmblănite, păşeau cu un tîrșîit abia auzit pe dușumeaua dată cu vopsea, mijlocul subţire i se mlădia, şi trupul cu umeri strîmţi și încordaţi străbătea lin întreaga încăpere. În unduirea spatelui și a mijlocului se citea o supușenie apăsătoare. „Voinţa ta, tăticule, este să stau acasă. Poftim !" — spunea spatele Zinaidei. Deschise ușa, pătrunse pe jumătate de cealaltă parte, dar se întoarse brusc şi repede. Sprîncenele fetei se arcuiră poruncitoare și bărbia i se semeţi. Preţ de-o clipă stătu neclintită, apoi, fără pic de zgomot, întocmai ca și maică-sa, pieri în odaia ei. După două-trei clipe, dincolo de ușa subţire foșni o filă de carte și se auzi un oftat înăbușit — și asta fu tot.

— Îmbracă-ţi scurta asta, Igor Valentinovici, — spuse Aniskin în liniștea încăperii. — Ai să degeri, dac-ai să mergi doar în paltonașul tău... Îmbracă-te și tu, Glafiro !

Cînd ieșiră pe uliţă, becurile electrice din pridvorul birourilor colhozului încă mai ardeau şi, la lumina lor, steagul roşu de pe acoperiş stătea în văzduh drept ca o săgeată — într-atît îl întinsese vîntul. Viforniţa se dezlănţuise bezmetică, nu mai exista pe lumea aceasta cuprinsă de întuneric nici pămînt și nici cer, însă din bezna de nepătruns răzbăteau glasuri omenești și se aprindeau lanterne de buzunar, în vreme ce de-a lungul uliţei, luminînd zăpada cu farurile, înainta încet un tractor cu șenile și lamă de buldozer — croind o pîrtie de la casa Murzinilor și pînă la cimitirul aflat pe un mic muncel. După trac-

tor se tîra un camion, iar cînd se uită în întuneric cu mai multă băgare de seamă, Kaciușin văzu ulița înțesată de lume și mulțimea ce se înșiruia pe lîngă garduri, tocmai apucînd să cotească pe ulicioară. Era atît de multă omenire, încît anchetatorul rămase uimit — de unde se ivise ? Pînă atunci i se păruse că satul are mai puțin de jumătate din locuitorii ce se aflau acum la înmormîntare.

În mulțimea învăluită de neguri, scăpărau chibrituri ce luminau chipuri de bărbați, se auzea șopocăitul înăbușit al femeilor, din cînd în cînd strigăte de copii, în timp ce bătrînii și bătrînele satului stăteau ca niște stane de piatră. Vifornița urla, dezlănțuită ca o turbată, șenilele tractorului zdrăngăneau ; trîmbele omătului învîrtejit se așterneau peste mulțime, iar pe spinările femeilor, bărbaților și copiilor se îngrămădeau ghemotoace de zăpadă, fiindcă oamenii stăteau cu spatele la vînt. Mergînd după Aniskin, pe pîrtia făcută de tractor, Kaciușin și Glafira se apropiară de coada mulțimii, amestecîndu-se printre cei veniți de curînd, — tractoriști, combaineri, șoferi, — și se așezară cu fața la gardul de nuiele, încremenind și ei locului.

Porniră să se scurgă îndelungi clipe și minute de tăcere în mijlocul beznei, al îndureratei amuțiri, al șuierului viforniței și-al legănării mulțimii, ce lui Kaciușin i se părea o taină de neînțeles. Un umăr al scurtei purtată de Kaciușin se atingea de spatele șefului de post, celălalt — de umărul cojocului unui necunoscut, între buzele căruia ardea mocnit o țigară de mahorcă, răsucită din foiță, luminînd niște ochi înguști și-o bărbie nerasă. Buldozerul se îndepărta din ce în ce mai mult de inima satului, lu-

mina farurilor se pierdea în depărtarea albăstruie a ulicioarei, becul de semnalizare al camionului care patina arunca o văpaie roșie îngrijorătoare, ca un strigăt de ajutor. Iar mulțimea se legăna și se tot legăna fără de istov, vecinul nebărbierit de lîngă Kaciușin se legăna și el, iar anchetatorul își dădu seama, în sfîrșit, că vecinul său sălta de pe un picior pe altul, căci nu se putea sta multă vreme neclintit : gerul și vîntul răzbăteau pe sub cojoc, iar picioarele păreau că simt în pîslari răceala de fier a pămîntului.

Încet, încetișor, fără să bage de seamă, Kaciușin începu să se legene și el ca toți ceilalți și, în curînd, i se păru că și el, și mulțimea, și pămîntul de sub picioare, parcă pluteau. Numai gardul de nuiele rămînea nemișcat, în schimb toate celelalte se mișcau, fără să se știe de ce și încotro. Cînd Kaciușin se întoarse cu fața spre șeful de post, văzu în clipa ceea că Aniskin privea în direcția către care se îndepărta duduind buldozerul, spre muncelul cimitirului.

Șeful de post zărea razele prăfoase ale farurilor puternice scăldîndu-se printre mesteceni, trîmbele dănțuitoare ale viforniței învîrtejindu-le crestele golașe și prăvălindu-se peste gărdulețele întunecate. Aniskin își dăduse capul pe spate, ținîndu-și pleoapele mijite dureros și mușcîndu-și buza de jos ; cît îi era chipul de mare și plin, acum arăta răscolit de strîmbătura unei mîhniri tăcute și tainice. Kaciușin simți cum îi lunecă pe gît un nod fierbinte și tare. Deodată își dădu seama la ce gîndea Aniskin, luînd aminte la felul în care privea mestecenii cimitirului, și-l apucă o dorință de nestăvilit să îmbrățișeze umerii șefului de post, să-l privească drept în față și să-i spună vorbe de mîngîiere fără șir.

Trecîndu-l un fior rece, de milă, Kaciușin cugeta că Aniskin are șaizeci și trei de ani, că îi mai rămăsese de trăit doar o fărîmă de viață și că, în curînd, o mulțime tăcută și înghesuită, întocmai ca și asta de acum, va sta în jurul casei șefului de post. Lui Kaciușin i se tăie suflarea și-i încremeniră obrajii cînd se gîndi : „Aniskin și-a petrecut toată viața în satul ăsta !"

Curînd porniră să se reverse zorile, dacă zori se puteau chema cele ce se petreceau în satul apăsat la pămînt de vifornița care turbase. Cu toate acestea, pe uliță se făcu ceva mai multă lumină, deși geana dinspre răsărit a cerului încă nu se roșise, razele soarelui nu străpunseseră norii, iar copacii încă nu se deșteptaseră din somnul de peste noapte, să dea binețe, cu crăcile lor răsfirate, zilei celei noi. Nimic altceva, decît că lumea devenise oarecum mai luminoasă, de cînd soarele dădea să se ridice cine știe unde. Și totuși el se afla dincolo de norii îngrămădiți, dincolo de pătura groasă a vîntoasei care gonea și urla neîncetat ; acum se putea desluși prin pîclă umărul vecinului de alături, urechea zgîrcioasă cu lobul degerat, nasul mare și posomorît. Era Mihail Kolotovkin, care nu mai semăna cu dînsul, fiindcă nu se mai zărea nimic caraghios pe chipul său. Mai trecură cîteva minute îndelungi, după care mulțimea porni să se miște, să șopocăiască și să freamăte : „Îl scoate, îl scoate". Din pridvorul casei Murzinilor, răsunară niște zgomote greoaie, rare, parcă numărate, apoi se potoliră, iar în răgazul acesta răzbătu iarăși urletul vîntului, după care — din nou se auziră zgomotele de mai înainte.

Cîțiva bărbați coborau din pridvor coșciugul care, în lumina pîcloasă de-afară, părea negru, dar de

fapt era îmbrăcat într-o pînză de stambă roșie. Coșciugul pluti pe deasupra mulțimii, pentru o clipă coborî, apoi iarăși se ridică — chiar mai sus decît fusese mai înainte. Încremenise în văzduh, de parcă ar fi stat în așteptare, pînă ce lumea se va da la o parte de lîngă gardul de nuiele, încetișor și fără zgomot, pentru ca după aceea să se reverse într-un puhoi arcuit pe toată lungimea uliței. Nimeni nu conducea mulțimea, nu se auzea nici un glas, însă locuitorii satului se orînduiseră într-o coloană dreaptă, disciplinată.

Vifornița bîntuia cu furie. Scoțînd un urlet bezmetic, vîntul smulse de pe acoperișul casei o fîșie de omăt, de-ai fi zis că-i din hîrtie, o ferfeniți în mii și răsmii de bucățele și-o aruncă peste capetele și spinările oamenilor; de sub acoperiș răsunară bocete, bocănituri, iar în mulțime se auzi un țipăt subțire și jăluitor de copil. Apoi deasupra coloanei, deasupra coșciugului, deasupra mulțimii îmbulzite, răsunară cele dintîi măsuri ale marșului funebru de Chopin. Bătea o tobă, o trompetă sufla de una singură, iar un flaut, ivit de nu se știe unde, se îneca la fiecare măsură. Cînta orchestra clubului.

Pe pîrtia croită adînc de buldozer printre nămeți, lumea se îndreptă spre muncelul pe care creșteau mestecenii aceia deși, și unde întotdeauna, vara, pe una din cruci, stătea o bufniță de tablă, iar iarna — un corb cu penele ciufulite. Panglica alcătuită de mulțime, se strecura ca un tren șerpuitor, urmînd meandrele drumului făurit de buldozer, se scurgea întunecată și închegată, ca un rîu paralel cu apele Obi-ului. Marșul funebru, bocetele femeilor, urletul vîntului, scrîșnetul monoton al omătului sub tălpile pîslarilor...

Cînd mulţimea ajunse să dea ocol marginii satului, şeful de post, cu capul plecat pe umăr, purta partea din faţă a coşciugului.

Coşciugul urca spre muncel : pluti printre mestecenii de la margine, se înălţă, apoi începu să coboare agale spre mormanul de pămînt galben, de curînd scormonit. Mai întîi, mulţimea şerpui ca o panglică printre mesteceni, apoi, după ce se opri în loc, prinse să se strîngă ca burduful unei armonici uriaşe, pînă ce se transformă într-un arc uriaş, cuprinzînd mestecenii şi muşuroiul de lut gălbui. Orchestra porni să cînte din răsputeri, dar, acoperită de celelalte zgomote, amuţi, şi-atunci, din toiul vaierelor viforniţei, sub muncel răzbătură vaietele glasurilor omeneşti.

Muncitorii de la centrul forestier se îndreptau spre cimitir cu paşi măsuraţi şi grei. Îmbrăcaţi cu toţii la fel, în salopete albastre, înalţi, vînjoşi, urcau repede şi hotărît, unul după altul, iar în fruntea lor, într-un paltonaş şi cu ghete îmblănite în picioare, cu capul descoperit păşea directorul tehnic Stepanov. Urcă pe muncel, cu un gest de comandant opri înaintarea muncitorilor, îşi croi drum prin mulţimea îmbulzită şi puse pe mormînt o coroană din flori de ceară.

Bulgări tari de pămînt îngheţat porniră să bubuie pe capacul coşciugului, lopata începu să hîrşîie şi se auzi un plînset înăbuşit de femeie. Apoi bulgării se apucară să bocănească în lemn ca o grindină. Deasupra Obi-ului, deasupra locului unde trebuia să se afle fluviul, se lumina un crîmpei de cer tulbure ; trunchiurile mestecenilor din cimitir se întretăiau şi se împleteau în zarea pîcloasă. Pe po-

vîrnișul muncelului părăsit de lume, cîțiva cîini de pripas rămăseseră cu boturile înălțate spre cer.

După ce oamenii se împrăștiaseră, unul cîte unul sau în grupuri, după ce creasta muncelului fu pustie, atunci se putu desluși frămîntarea unor siluete întunecate de femei, adunate ca o cruce în jurul mormîntului proaspăt acoperit. Din pricina nevestei lui Murzin care zăcea pe pămînt, lîngă mormînt, ele se tot plecau și se înălțau neîncetat. Nu izbuteau cu nici un preț s-o ridice, s-o pună pe picioare. Se frămîntau deasupra Marinei, fără zgomot, fără astîmpăr, ca niște lilieci, și toate astea făceau ca priveliștea să semene cu un film mut de groază. Apoi de pe muncel se auzi răsunînd un țipăt subțire, prelung, pe care însă vîntul îl sugrumă, frîngîndu-l și înghesuindu-l în strunga dintre pini.

2

Picior peste picior, zîmbind șmecherește pe sub mustață, Striganov răspundea la interogatoriu. La lumina zilei, chipul popii, dres după beție, părea proaspăt, rumen, cu părul bogat cîrlionțat. Anchetatorul Kaciușin ședea pe-un colț de masă, zîmbind și el pe sub mustață, la fel ca și popa, frămîntînd între buzele pătrățoase un chiștoc stins de țigară; era întru totul neserios, arătînd ca un firțăngău.

— Cu toate acestea, cînd a plecat Saranțev de la dumneata ? — întrebă Kaciușin. — Măcar cu aproximație să-mi spui, cetățene Striganov.

— Noaptea! — răspunse însufleţit popa. — Noaptea, cetăţene anchetator, căci nu-mi măsor mişcările şi faptele după ceas. Cele douăzeci şi patru de ceasuri, eu le împart doar în noapte dimineaţă, zi şi seară.

Striganov chicoti scurt, legănîndu-şi pîslarul de bună calitate şi mijindu-şi îngăduitor ochii. Pe chipul rumen al lui Striganov se citeau blîndeţea, batjocura, zeflemeaua, iar ochii îi semănau ciudat cu ochii şefului de post şi ai fiică-si, Zinaida — tot atît de mari, de umezi şi de frumoşi, iar din cauza acestei frumuseţi, oarecum înfricoşători.

— Dar nu s-ar putea oare mai precis, Striganove? Pînă în miezul nopţii, după miezul nopţii ?...

În vreme ce punea întrebări fără nici o însemnătate, pentru a cîştiga timp, Kaciuşin simţea cum îl trec fiorii unui tremur de veselie şi cum îl cuprinde senzaţia pe care o încearcă omul cînd izbuteşte, în sfîrşit, să iasă la un liman, după o mare încurcătură. Aceeaşi senzaţie care-l cuprinde pe cel ce, învăţînd să umble pe bicicletă, descoperă deodată, după nesfîrşite căderi, lovituri, chinuri şi spaime, că se ţine în şa. Adierea vîntului îi răcoreşte faţa înfierbîntată, picioarele îi stau dibace pe pedale, iar drumul ce se îngustează în depărtare ca o panglică pestriţă i se lipeşte de roată. Înflăcărarea, zborul înaripat, simţămîntul pierderii greutăţii...

— Ai băut mult ? — întrebă Kaciuşin cu gîndul aiurea.

— Pe măsura puterilor, tovarăşe anchetator ! Printre celelalte păcate care m-au lipsit de harul preoţiei, se numără de asemenea şi faptul că nu mă potrivesc cu părinţii bisericii în privinţa sîngelui

lui Hristos. Atît băutura, cît și timpul, nu le măsor cu litrul și cu ceasul.

Simțămîntul de înseninare, de înaripare nu trecea și, așteptînd ca Striganov să contenească din zîmbetul său, Kaciușin coborî de pe birou, oftă teatral și strînse nedumerit din umeri.

— Un adevărat chin să te ancheteze omul, Striganove ! — spuse el cu amărăciune. — Dumneata ești priceput în treburile astea !

Kaciușin se apropie de preotul răspopit, se plecă spre el, privindu-l drept în ochi, îi spuse încet și răspicat :

— În dimineața asta, Saranțev a fost pe la dumneata. Pentru ce ?

Zîmbind ca și mai înainte, Kaciușin aștepta răspunsul la întrebare, deși nu știa dacă Saranțev fusese într-adevăr la Striganov, răspopitul. Întrebarea pe care-o pusese, îi fusese stîrnită lui Kaciușin tocmai de senzația de înseninare care-l cuprinsese în clipa cînd îl văzuse pentru întîia oară pe Striganov. Ce anume îi stîrnise această senzație, era tot atît de greu de răspuns, precum e greu de înțeles ce-i inspirația. Și, așteptînd reacția lui Striganov, privindu-l ca și pînă atunci stăruitor în ochi, Kaciușin își dădu seama că nimerise la țintă : popa pălise.

— Răspunde, Striganove !

De cealaltă parte a pereților, potolindu-se pe ceas ce trecea, vifornița își mai făcea încă de cap, și geamurile mai erau biciuite de zăpada spulberată, însă în clipele cînd vîntul se astîmpăra, părea că în odaie se pompează o liniște încordată și nespus de grea.

— Despre ce-ai vorbit cu Saranțev ?

Kaciușin împlinise abia de curînd douăzeci și cinci de ani, conducea întîia sa anchetă de mai mare însemnătate, dar nu fu în stare să se stăpînească : porni să hohotească mulțumit și triumfător în clipa cînd Striganov își întoarse privirea și încetă să-și mai semețească bărbuța cîrlionțată. Kaciușin se apropie de masă, se așeză și așteptă plin de hotărîre ca Striganov să-și vină în fire. Privind la spinarea prăbușită și gîrbovită a popii, anchetatorul se simțea ușor ca un balonaș, căruia i se dăduse drumul în văzduh.

— Răspunde, răspunde, Striganove !

Kaciușin fu străbătut din cap pînă-n picioare de simțul că acum, în aceste clipe, fiecare vorbă pe care-o rostea, fiecare gînd, erau inteligente, folositoare, că îndruma ancheta pe calea cea mai dreaptă, singura cu putință. Într-o stare asemănătoare cu beția, anchetatorul se întoarse către șeful de post care ședea lîngă fereastră. Zări ochii încețoșați ai lui Aniskin, mîinile butucănoase, care-i atîrnau greoaie pe genunchi, neobișnuita întoarcere a capului, și-atunci, înflăcărarea năvăli cu forțe împrospătate asupra lui Kaciușin, făcîndu-l să simtă un nod în gît. Își aminti de noaptea trecută : de foșnetele de dincolo de perete, de tainica plecare noptatică a șefului de post, de discuția nevesti-si cu fata lor. Simțindu-se ușor, cu sufletul împăcat, Kaciușin se îndreptă deasupra mesei și, înmănunchindu-i cu privirea pe șeful de post și pe Str ganov, rosti încet și șters, cu teama de-a nu da greș :

— Fiodor Ivanovici, interoghează-l mata pe Striganov. De bună seamă, dumitale îți va povesti mai bucuros ce-a vorbit cu Saranțev.

Înflăcărarea mai clocotea în pieptul lui Kaciușin, atunci cînd îl văzu pe șeful de post lăsîndu-se pe spate și luîndu-și mîinile de pe genunchi. Totodată, Striganov își întoarse repede chipul către șeful de post, pierzîndu-și vădit cumpătul, și-l privi în așa fel, încît fața popii deveni dintr-o dată foarte simplă, fără nici un soi de ifose : peste trăsăturile ei se așternuse o înfățișare de familie, țărănească. Amîndoi — și șeful de post, și Striganov păreau buimăciți.

— Așază-te mata pe locul meu, Fiodor Ivanovici !

Liniștea mai dăinui cîteva clipe, iar după aceea șeful de post porni să rîdă. Pentru întîia oară, în aceste trei zile, rîdea în hohote înaintea lui Kaciușin, și anchetatorul văzu fața groasă a șefului de post acoperindu-se de niște zbîrcituri rotunde, iar ochii cenușii înveselindu-i-se ca unui copilandru. Din pricina hohotelor de rîs, șeful de post se schimbă : nu mai părea gras și mătăhălos, nu mai dădea impresia că seamănă cu un tainic idol oriental. Aniskin deveni plăcut, simplu și, rîzînd fără încetare, se ridică de pe scaun, se apropie încetișor de anchetator și-i atinse grijuliu cotul.

— Igor Valentinovici, — spuse cu blîndețe șeful de post, — să știi că greșești dacă-ți-nchipui că-l cunosc îndeaproape pe ucigașul lui Stepan. De bănuit, bănuiesc eu ceva, dar iată că prea bine încă nu știu...

Șeful de post își trecu degetele peste mîna lui Kaciușin și, deodată, îi puse palma caldă pe umăr. Astfel se apropie și mai mult, și Kaciușin simți că șeful ăsta de post, Aniskin, e-un om cum nu se poate mai bun, moale, plăcut în toate cele, și că avea o mînă ușoară, bună și prietenoasă.

— Nu-s în stare să-l interoghez chiar eu pe Striganov ! — spuse Aniskin. — Mi-e frate de sînge, frate bun.

Şeful de post zîmbea mai departe, cu duioşie, părinteşte, în clipa în care Kaciuşin, zvîrlindu-şi stiloul cu pastă pe birou, lăsă să-i cadă capul pe mîinile încrucişate şi izbucni într-un hohot de rîs atît de nestăpînit, de vesel şi de sincer, cum numai un om la vîrsta lui o poate face. Şi-atîta vreme cît Kaciuşin hohoti, şeful de post stătu plecat asupră-i şi aşteptă răbdător ca anchetatorul să contenească din rîs, căci Aniskin îşi dădea seama că anchetatorul Kaciuşin nu se putea purta altfel. Chiar şi el, Aniskin, ar fi rîs la fel, cu lacrimi, dacă ar fi fost în locul lui.

Şeful de post îşi ţinea mîna pe umărul lui Kaciuşin, care se cutremura de rîs, îi făcea plăcere să stea lîngă tînărul anchetator şi, fără să aibă cunoştinţă de asta, simţea aceleaşi lucruri ca şi Kaciuşin : prietenie, recunoştinţă. Lăsîndu-l pe Kaciuşin să-şi isprăvească rîsul cutremurător, Aniskin aruncă o privire în ochii scăldaţi de lacrimi ai acestuia şi, bătîndu-l mîngîietor pe umărul vînjos, îi spuse încetişor :

— Nu ţi-a spus nimeni, Igor Valentinovici, că sîntem fraţi, de teamă să n-am neplăceri. De bună seamă, oamenii şi-au închipuit că-mi apăr fratele...

Mîna caldă a şefului de post stătea pe umărul lui Kaciuşin, ochii săi cenuşii îl priveau părinteşte, iar dinspre el răzbătea o mireasmă de pîine caldă de grîu, de zăpadă şi acel iz dulce de casă pe care-l răspîndesc rufele proaspăt spălate. Toate acestea îi erau atît de cunoscute, încît Kaciuşin simţi deodată că-i este nespus de bine, ca atunci cînd, în copilărie,

deasupra patului său se apleca chipul drag al tatălui. Dorința din dimineața aceea, de a-l îmbrățișa pe șeful de post, îl cuprinse din nou pe anchetator, deși această pornire era cu neputință de adus la îndeplinire, ba chiar caraghioasă, în situația unui locotenent de miliție.

— Nu sîntem din același tată, — spuse mai departe șeful de post, încet. — Eu mă trag din Ivan Sevastianîci, iar Vasili din Daniil Pavlovici. Mama ni-i aceeași, Maria Semionovna...

Aniskin se îndreptă agale către fereastra al cărei geam, din pricina zăpezii lipite pe el, era tulbure ; după ce se opri, se gîrbovi și-și trase capul între umeri. O sarcină mare și grea împovăra umerii șefului de post ; în clipa în care, după ce stătuse cîteva secunde de neclintit, se întoarse în mijlocul odăii, către popa Striganov, pe chipul lui Aniskin se ivi ceva anevoie de deslușit.

— Iacă ce vrei tu, Vasili ! — spuse Aniskin. — Rîvnești s-ajungi în rîndul mucenicilor. M-am gîndit noaptea trecută la cele vorbite și mi-am dat seama că dreptatea nu-i de partea ta. Așa că va trebui să-ți spun acum vorbe grele, obijduitoare Și să fiu iertat pentru asta, Vaska !

Față de cele ce se petreceau în sufletul lui Aniskin, anchetatorului i se păru că gîndurile și simțămintele lui sînt niște fleacuri, că n-au nici o însemnătate. Ce însemnătate să aibă bănuielile și gîndurile sale în privința sticlei de Riesling, a tremurului ce cuprinsese degetul cel mic al lui Saranțev și în legătură cu popa Striganov, față de cele ce spunea acum șeful de post ! Viața și moartea, veșnicia și putreziciunea, cele trecătoare și zădărni-

cia — ce însemnătate să mai aibă înseninarea de-o clipă a lui Kaciuşin faţă de toate acestea ?

Doar moartea lui Stepan Murzin, doar crucile negre profilate pe cerul jos al cimitirului, bubuitul bulgărilor de ţărînă îngheţată pe capacul coşciugului, doar ele mai puteau sta alături de şeful de post şi de fratele său, Vasili. Toate celelalte nu mai încăpeau în locul rămas slobod între ei, şi nici Kaciuşin nu încăpea acolo, chiar de-ar fi fost numai c-un colţişor din puloverul lui albastru sau măcar cu gîndul. Zeci de ani, zile şi nopţi de suferinţe şi bucurii, de naşteri şi morţi, — toate acestea se aflau între anchetator şi cei doi fraţi.

— Tu, nu de adevăr ai nevoie, Vasili, ci de tine însuţi ai nevoie, ca să te afli lîngă adevărul tău, — — spuse Aniskin. — Tu, nu te poţi încălzi cu adevărul ăsta, ci doar îţi capeţi strălucirea de la el, ca să ai putinţa de-a fi văzut de la o poştă.

Pentru Kaciuşin, şeful de post era mare, de neatins, dar şi Striganov se schimbase. De pe chipul popii se ştersese, întocmai ca o poleială de aur falsă, tot ce se putea înţelege şi lămuri, toate cele privitoare la ziua de azi, la cele trecătoare. Popa arăta înţelept şi simplu, fiindcă-şi recăpătase înfăţişarea pămînteană şi creştinească a chipului. Acum, Striganov semăna foarte mult cu frate-său mai vîrstnic.

— Iac-aşa-nţeleg eu lucrurile-acum, Vasili ! — vorbi mai departe Aniskin, cu glas tărăgănat. — Ţi-ai născocit o credinţă, un adevăr, ca să te îndreptăţeşti în faţa conştiinţei tale... Urăşti oraşul, pentru că nu te-a primit.

Aniskin se opri într-un ungher întunecos şi, lăsîndu-şi capul în jos, tăcu în aşteptarea spuselor lui Striganov. Şeful de post era liniştit, dar avea totuşi înfăţişarea unui om care încă nu înţelesese totul, era frămîntat de îndoieli şi, deşi vorbise foarte încredinţat de adevărul celor grăite de el, aştepta mereu o încuviinţare din partea celui care-l asculta. Iată că şi la Striganov şeful de post se uita în aşa fel, de parcă ar fi vrut să spună : „Haide, Vasili, zi-mi că n-am dreptate. M-aş simţi uşurat, dac-aş afla că greşesc". S-ar fi spus că Aniskin îl roagă pe Striganov să dezmintă, să se apere, şi-atunci, popa, oftînd, îşi ridică privirea :

— Într-un singur chip ai dreptate, Fiodore, — spuse el, — cînd zici că fiecare-şi are adevărul său. Şi mai ştiu un lucru : nu eşti în stare să gîndeşti despre mine altfel, decît aşa cum gîndeşti acu. Aşa că nu te frămînta pentru mine, ci mai bine ascultă ce-ţi strigă adevărul meu. Iacă-l afară, dincolo de fereastră, adevărul meu !

Striganov îşi ridică mîna şi-o întinse către fereastra prin care răzbăteau zgomotele, din ce în ce mai puternice, de la centrul forestier, căci de dimineaţă cei de la exploatarea lemnului porniseră să iasă pieziş, spre marginea satului. Directorului tehnic Stepanov nu-i mai trebuiau decît preţ de cîteva ceasuri ca să doboare şi cel din urmă cedru bătrîn, de dincolo de grădini. Ferăstraiele cu benzină urlau, opintindu-se şi hohotind, tractoarele zdravene răgeau din răsputeri, iar buştenii se prăvăleau, cutremurînd pămîntul. De-acum se auzeau pînă şi-n

casele satului, glasurile răsunătoare ale oamenilor cu ferăstraiele : „Păzea !" — vestind din vreme că încă un cedru își clatină creasta și-i gata să se prăbușească.

— Ascultă, ascultă oleacă la adevărul meu !

Șeful de post asculta ; o brazdă adîncă îi spinteca fruntea boltită, buzele i se crîmpoțiseră, genele-i tresăreau de fiecare dată cînd un copac se prăbușea la pămînt cu zgomot înăbușit. Ascultă la glasurile taigalei, pînă în clipa cînd următoarea izbucnire a viscolului acoperi tot ce putea răzbate prin ferestre. Apoi, șeful de post mai făcu un pas, apropiindu-se de Striganov care, lăsîndu-și mîna în jos, încă mai stătea în picioare. Pe chip i se așternuse o expresie înălțătoare, curată, ochii îi priveau deschis și în buzele strînse dăinuia o durere ascunsă. Și pe popa Striganov, răspopitul, îl durea la fel, ca și pe Aniskin, cînd copacii se prăvăleau la pămînt, cînd ferăstraiele urlau lacome și orbește, înfigîndu-și colții în lemn.

— Așa ! — spuse șeful de post. — Iac-așa !

Șeful de post îndepărtă perdeluțele de stambă de la fereastră, se plimbă de la un capăt la altul al odăii, își duse mîinile la spate și, vorbindu-i numai lui Kaciușin, spuse :

— E vorba de coamele de pădure ale Kolomenului. Anul trecut, directorul tehnic Veriutin, după cum îl chema pe numele de familie, le-a tăiat, le-a ras de pe fața pămîntului, iar pădurile ălea adăposteau satul de urgia vînturilor. Chiar și tu ai simțit asta pe pielea ta, Igor Valentinovici, cînd mergeam spre Verșkov.

Apoi șeful de post se întoarse, pe neașteptate, către popă și, ridicînd din sprîncene, spuse mai departe cu hotărîre :

— Directorul tehnic Stepanov n-ar fi tăiat pădurea de la Kolomen. Iacă, și-ăsta-i tot un adevăr, Vasili.

Vifornița izbea în pereții de bîrne cu izbucniri din ce în ce mai stăpînite și mai rare, iar omul acela părelnic, care mai înainte se crezuse că umblă cu pași măsurați pe tavan, de data aceasta, nici una, nici două, se oprea locului, își ținea suflarea, de parcă și-ar fi adunat puterile pentru alți pași stăruitori. În odaie, dăinuia ceva de nepătruns, țărănesc, și Kaciușin se gîndi deodată, cuprins de-o senzație ciudată de ușurare și eliberare, că biografia lui de anchetator abia acum începe. De unde și pînă unde-i veniseră asemenea gînduri, încă nu-și putea da seama, dar, șezînd față în față cu popa Striganov, răspopitul, privind la domolul șef de post, Kaciușin simțea cum îl pătrunde o răceală pe sub picioare, de parcă ar fi stat pe pămînt. Nedîndu-și încă bine seama ce se întîmplă cu dînsul, anchetatorul simțea ceva nespus de ciudat, parcă se făcea că în el, înlăuntrul său, se aflau pinii coamelor de pădure de la Kolomen, cedrii din marginea satului, soarele Obi-ului înainte de asfințit, fîlfîitul molatec al aripilor rațelor sălbatice deasupra lacurilor rotunde, și petele rămase de-astă toamnă, ale mestecenilor înghețați.

Aniskin și Striganov ședeau față în față ; se așternuse o tăcere apăsătoare, iar în răstimpul acesta

Kaciuşin se gîndi deodată : „În taiga a avut loc o încăierare necruţătoare !“ Zări zăpada, răscolită şi călcată în picioare, doi oameni încleştaţi într-un ghem, auzi urletul înfricoşător, deznădăjduit, al cîinelui. Cei doi se rostogoleau pe pămînt, horcăiau cu beregăţile sugrumate, se întindeau spre cuţite şi arme ; inelul sări de pe cuţit, sclipindu-şi alama, apoi se mai petrecu ceva — străfulgerarea împuşcăturii...

— Stai jos, Striganove ! — spuse tăios Kaciuşin, ştergîndu-şi năduşeala de pe frunte. — Stai jos şi răspunde-mi : de ce-a fost Saranţev la dumneata ? — Şi, în general, ce s-a petrecut la locuinţa dumitale în ajunul crimei ?

— Dară n-am nimic de spus, — şopti Striganov, aşezîndu-se. — Dumneavoastră i-aţi audiat pe toţi : pe Kolotovkin, pe Bocinin, pe Verşkov. Şi nimeni nu v-a spus nimic ! Iar acuma, nici lui Aniskin n-or să-i spună : căci aşa le-am poruncit !

Striganov îşi puse din nou picior peste picior, îşi semeţi bărbuţa şi privi la Kaciuşin, senin şi strălucitor.

— Iac-ai văzut, Igor Valentinovici, — spuse cu răceală şeful de post, — ai văzut ce fel de om este Striganov ăsta ? Vezi, cum se-ndeasă să facă pe profetul unei noi credinţe ? — Deodată îşi ridică glasul. — Ei, nu-i nimica, Igor Valentinovici, o să-l interogăm pe Semion Privalov. Mujicul ăsta o să ne povestească tot... Trebuie să-l ţii minte : despre el ne vorbea Saranţev.

— Păi, nu-i Privalov omul pe care să-l ieie cineva în seamă ! — strigă popa.

3

În răstimpul cît Kaciușin îl interogă pe combainerul Semion Privalov, șeful de post șezu într-un ungher întunecat, cu mîinile puse pe pîntec și învîrtindu-și degetele neîncetat. Își ținea ochii închiși, fruntea îi era încruntată, și se părea că Aniskin picotește. Iar interogatoriul își urma cursul...

Kaciușin. Ce-a spus Sarانțev înainte de-a pleca ?

Privalov. N-a spus nimic. Și-a luat sticla cu ceva vin în ea și-a plecat. La revedere, zice...

Kaciușin. Verșkov a plecat mai devreme sau mai tîrziu ?

Privalov. Cum putea să plece mai devreme, dacă Striganov a vrut să-l trimeată, la-nceput, pe el după vodcă, iar pe urmă, după ce plecase Saranțev, l-a luat și l-a dat afară ?

Kaciușin. Din ce pricină l-a dat Striganov afară pe Verșkov ?

Privalov. Eram cu toții cherchelіți, parcă mai puteam înțelege ceva.

Kaciușin. Totuși ce s-a-ntîmplat ?

Privalov. Păi, nu s-a-ntîmplat nimic ! Flegont, așa-i el : tace, tace și-odată spune una boacănă.

Kaciușin. Dar, ce-a spus ?

Privalov. Ce putea să spună ? O prostie !

Kaciușin. Totuși, ce anume ?

Privalov. Că n-am scris, doară. Însă, cam așa spunea. Voi, popii, zice, sînteți niște proști. Trăncăniți și bălmăjiți, zice, dar folos de la voi, nici cît o ceapă degerată : străinașii îi dau înainte, fără-ncetare, va-

tămă taigaua, seacă Obi-ul, stîrpesc elanii, iar voi trăncăniţi într-una !

Kaciuşin. Aşa, interesant ! Dar ce, chiar e-adevărat că orăşenii vin deseori pe-aici ?

Privalov. Cînd vremea-i bună, în fiştecare săptămînă. La noi îs locurile cu cei mai mulţi elani. Şi iată-i că vin cu duiumul, cărîndu-şi termosele cu ei.

Kaciuşin. Ce fel de termose ? Şi de ce rîzi ?

Privalov. Păi, cum să nu rîd, de vreme ce nu mi-s cu nimic vinovat. Pentru mine elanii — ptfu ! Mie să-mi dai raţe sălbatice, cocoşi de munte, gîşte sau orice altă orătanie. Nu-s ahotnic după jivine, mi-i milă de ele. Să vezi ce mai plînge elăniţa, cînd o răneşti. Aşa că eu unul, nu dau decît la zburătoare...

Kaciuşin. Şi de ce-ai pornit să rîzi ?

Privalov. Vine pe la noi unul, care-i funcţionar în comerţ, vine să vîneze elani. Doboară elanul, hăcuieşte carnea — cea mai bună — iar rămăşiţele le dă. Pe urmă, se-aşază pe-un ciot şi bea ceai din termos. Altminteri, om de treabă !

Kaciuşin. Cine mai vine de la regiune ?

Privalov. Păi, îs o droaie... Iacă şi directorul magazinului cel mare, şi el vine. Straşnic de prost mai trage şi-ăsta !

Kaciuşin. Să ne întoarcem la oile noastre.. Ce-a mai spus Verşkov ?

Privalov. N-a mai spus nimic. Aci s-a băgat în vorbă Stepaşa Murzin.

Kaciuşin. Cum, Murzin ? Păi ce, a fost şi el la Striganov ?

Privalov. Ei, na ! Asta-i bună ! A fost chiar de la bunul început. A venit cu-o juma de litru, dar uite drăcie, — acum așa ne chibzuim între noi, — Stiopșa n-a băut din vodcă. D-asta am băgat eu de seamă, că se tot dă pe lîngă ficus. Negreșit că turna vodca în ghiveci.

Kaciușin. Dar Murzin de ce-a venit ?

Privalov. Noi, așa-nțelegem acu, c-a venit ademenit. Băut, nu mergea niciodată prin taiga, așa că Bocinin și Kolotovkin s-au gîndit că pot păcătui.

Kaciușin. Nu-nțeleg !

Privalov. Ce-i aici de ne-nțeles ! D-asta au și șters-o din ospeție, Kolotovkin și cu Bocinin, ca s-o tulească după elan, pînă ce-și bea Stiopșa vodca. Că doară și spun : a venit acolo ademenit. Noi, așa înțelegem acu, că și Fiodor Ivanovici e-amestecat în treaba asta.

Kaciușin. Cum așa ! De ce ?

Privalov. Păi, fiindcă-mpreună cu Stiopșa au pus la cale toată comedia asta. Cînd Stiopșa-i în taiga, nu se duce nimeni la vînătoare de elani. Stiopșa, așa-i el, vede și prin copaci !

Kaciușin. Așa... S-a certat Murzin cu careva ?

Privalov. Cu toți s-a luat la gîlceavă. De bună seamă, el era țăran drept, cinstit și ținea mult cu stăpînirea. Încă ceva, Stiopșa nu se temea de nimeni. „Ei, zice, prietenii mei buni, astăzi o să-mi jucați oleacă : pun mîna pe toți braconierii“ !

Kaciușin. Dar ce-a vorbit Striganov ?

Privalov. Vaska a trăncănit toată seara. Făcea propagandă împotriva orășenilor.

Kaciușin. Anume, ce-a vorbit ?

Privalov. D-apăi ce trăncănește el totdeauna... Frați țărani, zice, curînd o să trăiți pe pămîntul gol, secătuit de apă. Ba, într-un loc, îl țin minte pe dinafară cum a rostit, repede și cu glas răsunător, vorbele astea : „Și nu va rămîne pe pămînt nici fiară, nici pasăre și nici pește, iar în rîuri nu va mai fi apă..." Numai fierul, zice, numai el va domni pe pămînt. A vorbit cu tîlc !

Kaciușin. Și ce i-a spus Murzin ?

Privalov. Păi, ce putea să-i spună Stiopșa, de vreme ce nu primește leafă de la colhoz, ci de la cîrmuire ? „Eu, zice, pe tine, Striganove, o să te pun cu botul pe labe, fiindcă răzvrătești lumea". Dar, aci, Saranțev se bagă și el în vorbă. Iacă și ăsta-i om de treabă ; chit că-i orășean de felul lui, dar e de partea noastră.

Kaciușin. Ce-a spus Saranțev ?

Privalov. Pe el nu-l poți înțelege, cînd îi băut. Noi, firește c-am rîs, în clipa în care a prins să vorbească.

Kaciușin. Dar de ce-ați rîs ?

Privalov. Era tare șod ! „Fie, zice, ca însăși matricea primară a pămîntului să ți se deschidă sub picioarele tale, Murzine. Pînă cînd, zice..."

Kaciușin. Care-a plecat mai devreme : Saranțev sau Murzin ?

Privalov. Murzin. El a plecat cel dintii. Se clătina, de parcă era beat...

Kaciușin. Nu vreau să te jignesc, dar de ce-a spus Striganov : „Privalov nu-i un om pe care să-l ieie cineva în seamă ?"

Privalov. Dar nu mă jignești de fel. Eu îmi văd de treaba mea, nu m-amestec. Ei se ceartă, dară eu

nici cu popa, nici cu Stiopșa Murzin. Eu mi-s de sine stătător, nici încolo, nici încoa, taman la mijloc. Pentru mine elanii și taigaua — ptfu! Elanul are carne tare și ațoasă. Pot trăi și fără el, dac-am rațe și gîște. Piere taigaua, piere și Obi-ul, dar lacurile rămîn. Eu așa cred: Dacă scade apa din Obi, atunci or fi și mai multe rațe pe întinderile lui. Rața nu iubește Obi-ul, din pricina repeziciunii cu care curge. Rața nu se simte la îndemînă pe firul apei: n-are pic de liniște!

Kaciușin. Ei, Privalov, dacă dumneata ești de mijloc, ia spune-mi: cine putea să-l ucidă pe Murzin?

Privalov. Iete na! Asta-i bună! Mai întîi trebuie spus că nu l-a ucis nimeni pe Stiopșa. A pierit într-o încăierare.

Kaciușin. De ce gîndești dumneata așa?

Privalov. Aci, nici n-ai la ce gîndi. Nici unul din oamenii noștri din sat nu era în stare să-l ucidă pe Stiopșa. Într-o încăierare — asta-i altă socoteală! Noi doar nu sîntem ca forestierii...

Kaciușin. Va să zică, Saranțev putea să-l ucidă pe Murzin?

Privalov. Cine să-l știe pe forestierul ăsta... Era prieten cu Kazbek.

Kaciușin. Cu alte cuvinte, Saranțev era unul din cei asupra cărora cîinele nu s-ar fi năpustit? Așa trebuie să-nțeleg?

Privalov. Saranțev se împrietenise cu Kazbek, datorită lui Flenka Verșkov...

Kaciușin. Pentru numele lui Dumnezeu, Privalov, vorbește mai deslușit.

Privalov. Nici că se poate mai deslușit! Saranțev și cu Verșkov au fost împreună la vînătoare, la

lucru, iar cățeaua lui Flegont îi vine mamă lui Kazbek. Anul trecut, cînd Stepan a fost bolnav de apendicită, Kazbek a stat la Verșkov.

Kaciușin. Care va să zică, Verșkov și Murzin erau prieteni ?

Privalov. Înc-o dată, iete, na ! Au luptat în aceeași companie. Iacătă-i că-s patru prietenași : Fiodor Ivanovici, Luca Semionov, Stiopșa Murzin și Flegont Verșkov. Luca, bineînțeles, a plecat la oraș, așa că din compania lor au mai rămas doar trei.

Kaciușin. Ascultă, Privalov, dar dacă pun întrebarea așa : Verșkov sau Saranțev ? Care dintre ei s-a încăierat cu Murzin ?

Privalov. Saranțev.

Kaciușin. De ce ?

Privalov. Fiindcă-i de la forestieri...

Kaciușin. Doar pentru faptul că-i de la forestieri...

Privalov. Așa-s ăștia de la centrul forestier...

Kaciușin. Cum anume ?

Privalov. De toate soiurile... da ce mă tot iscodiți atîta, tovarășe anchetator, de ce taman pe mine, cînd uite-l pe Fiodor Ivanovici cum stă ? Știe mai bine decît mine cu cine s-a întîlnit Stiopșa. Nene Aniskin, hei, nene Aniskine, nu care cumva ai adormit ? Nu cumva dormi, nene Aniskine ?

...Deschizîndu-și ochii, șeful de post zîmbi și se gîndi că sunetul ce răzbătea din cînd în cînd, ca un zumzet de țînțar, prin duduitul mașinilor și prin freamătul viforniței pe cale să se astîmpere, trebuia să fie chiar glasul multașteptatului tractor care, după toate semnele, de-acum trecea mai lesne prin dreptul coamei pădurii de la Kolomen, îndepărtînd cu lama buldozerului troienele de peste trei metri,

nu departe de marginea satului. Ascultînd cu luare aminte, șeful de post ieși din ungherul său întunecat și se apropie de Privalov — un țăran mărunțel și slăbuț, cu ochi mari și albaștri, îndepărtați. Dar luat și pe de-a-ntregul, Privalov părea smucit, se clătina de parcă în omul ăsta nu se afla o oiște care să-i poată ține într-o poziție dreaptă capul, miinile lungane și spatele îngust. Șeful de post se apropie de Privalov, și acesta îl întîmpină cu toată făptura lui pe Aniskin. Ochii albaștri priveau la șeful de post cu credință și cu duioșie, gura i se strîmba de plăcere, iar gîtul subțire i se alungea.

— Că doar adevăru-l spun, nene Aniskine! — rosti plin de bucurie Privalov. — Care altul să se fi încăierat cu Stiopșa, dacă nu careva de la centrul forestier? Ieri, la cooperativă, despre asta se vorbea, apăi toți ziceau că numai ăștia de la centrul forestier l-au băgat în pămînt pe Stepan... Și iată că Lioha Zaremba se lua în bețe cu toți...

În odaie se auzeau zgomotele de la centrul forestier și urletul viforniței pe cale să se potolească, apoi răsună duduitul tractorului care se apropia, înaintînd acum pe ulița satului. Șenilele zornăiau înăbușit, motorul gîfîia împovărat, căci tractorul străbătea și pe uliță, tot prin troiene. Mai rămîneau cîteva minute pînă ce tractorul avea să ajungă lîngă clădirea miliției, și șeful de post se opri la doi pași, mai înainte de-a fi lîngă Privalov.

Aniskin își mai încetini mersul, și-acum avea înfățișarea omului căruia nu-i mai pasă de nimic: se uita la Privalov cu privirea pustie, fără să-l bage în seamă pe Kaciușin, și părea că se gîndește la altceva decît la ceea ce ar fi trebuit să se gîndească un milițian căruia i se povestește că la

magazin a avut loc o discuție înverșunată. După aceea, Aniskin își scutură capul, descătușîndu-se parcă de ceva chinuitor, sîcîitor, își ridică privirile spre Privalov și întrebă încet :

— Dar ce spunea Zaremba ?

— Păi, ce putea să spună ! — răspunse Privalov. Nevastă-sa îi venetică, așa că și el le ține partea veneticilor. Ea așa zice : vînătorii voștri l-au băgat pe Stepan în pămînt.

De data asta și Kaciușin își dădu seama de zornăitul și duduitul cumplit ce răzbătea dinspre uliță. Dintr-un salt, anchetatorul se repezi către ușă, bucuros și sprinten ca un băiețandru, cu-o asemenea expresie întipărită pe chip, de parcă ar fi plecat pentru totdeauna din odaia în care libărcile forfoteau în dosul sobei, ferestrele erau luminate de-o strălucire sinilie și înghețată, și-n care mai dăinuiau încă glasul catifelat al popii Striganov, răspopitul, tăcerea înstrăinată a lui Ivan Bocinin și vrăjmășia lui Kolotovkin. Anchetatorul Kaciușin, care se apropia bucuros de ușă, arăta iarăși aidoma celui pe care-l văzuse șeful de post — cînd coborîse din elicopter.

Niște cizme grele bocăniră în tindă, se auziră un glas de bas și-un rîset înăbușit de femeie ; motorul tractorului mergea ușor, odihnitor, cu turație redusă, centrul forestier al directorului Stepanov zbîrnîia la fel ca și mai înainte, iar vifornița urla mai departe. Toate zgomotele de mai sus se învălmășeau într-o hărmălaie veselă, iar cînd ușa se deschise larg, lăsîndu-l pe Grigori Storojevoi să intre, acesta păru că irumpe tocmai din hărmălaia de-afară, din mijlocul noilor zgomote care curmaseră amor-

țeala din odaia miliției. Tractoristul ținea în brațele sale întinse o femeie înfășurată într-o șubă, iar lucrul acesta părea, de asemenea, vesel și neobișnuit. Chipul femeii nu se vedea, dar de sub gulerul acoperit de promoroacă i se auzea rîsetul înăbușit.

— Luați în primire una bucată femeie degerată ! — spuse tractoristul, zîmbind cu sfială. — Unde-aș putea-o pune ?

După cîteva minute, în biroul miliției era dîrdoră mare : Kaciușin freca cu zăpadă picioarele micuțe ale femeii, șeful de post întindea pe sobă obielele și ciorapii de lînă, iar tractoristul căra în odaie o sumedenie de cutii galbene, de eprubete și lădițe. Femeia își mijea fericită ochii, stînd cu spatele lipit de sobă, iar cînd picioarele i se înroșiră de-a binelea, se sculă și, pășind șovăielnic, ca o chinezoaică, umblă nițel prin odaie, după care privi la șeful de post pe sub sprîncene, plină de veselie. Îl privi două-trei clipe, iar după aceea se petrecu ceva neașteptat pentru Kaciușin : căpitanul de miliție se apropie deodată de Aniskin, fără multe fasoane, și, ridicîndu-se pe vîrful picioarelor, îl sărută pe obrazul neras, și-și lipi capul de pieptul lui mătăhălos.

— Bună ziua, om bun și gras ! — spuse ea, privind cu grijă în ochii lui Aniskin. — Ei, măi lăudăros nenorocit ! „La mine-n sat nu se petrec cine știe ce întîmplări de seamă" ! Te-ai lăudat pînă n-ai mai putut ! Mi-e și silă să mă uit la tine, lăudărosule !

— Grozavă-mi ești și tu, femeie înghețată ! — răspunse șeful de post, sărutîndu-i părul. — Uită-te numai la Iulia asta, Igor Valentinovici, și-ai să vezi că i-a degerat pînă și părul.

Într-adevăr, deasupra chipului micuț, de copil, al căpitanului Iulia Borisovna se înălța o claie de păr încărunțit, atît de înfoiat, încît nu părea să fie părul ei. Iulia Borisovna, — fiind mai mică de statură, îi venea șefului de post pînă la piept — era o femeie slăbuță, cu ochi mari. Desprinzîndu-se de la pieptul lui Aniskin, se uită la el cu-o privire lungă și pătrunzătoare, își încruntă sprîncenele subțiri și clătină din cap osînditor. Apoi, Iulia Borisovna făcu cîțiva pași la o parte, și, în bătaia luminii verzui și ucigător de necruțătoare a ferestrei, chipul ei arătă așa cum era în realitate, — chipul unei femei ce se îndeletnicește cu-o meserie bărbătească. Purta un costum pe jumătate militar, cu bluza ridicată într-o parte, din pricina revolverului.

— Locotenent Kaciușin, — spuse nu prea tare Iulia Borisovna, — mai aveți nevoie de Semion Privalov ?

Și-atunci își dădură seama că Semion Privalov ședea ca și mai înainte pe scaun și privea zîmbitor la Iulia Borisovna. Se uita la ea, așa cum te uiți îndeobște la o veche cunoștință.

— Văd că nu mai e nevoie de Privalov, — continuă Iulia Borisovna. — La revedere, Semion !

După plecarea lui Privalov, Iulia Borisovna se apropie de sobă și se rezemă cu spatele de ea, făcîndu-se iarăși micuță, de parcă ar fi fost o puștancă. Alintîndu-se ca o pisică pe lîngă cărămizile sobei, se zgribuli cu plăcere, își îndreptă părul care-i căzuse peste ochi și privi rece la Aniskin.

— Mă interesează doi oameni, — spuse Iulia Borisovna, — Saranțev de la centrul forestier și

vînătorul Verșkov. Chestiunea-i următoarea, datele expertizei... Fiodor Ivanovici, ce-i cu tine ?

Călcînd cu pași mari și apăsați, șeful de post trecu spre ușă și, luîndu-și scurta din cui, începu să se îmbrace, pufnind și opintindu-se, sugîndu-și dintele găunos. După ce-și puse, în sfîrșit, scurta pe spatele gîrbovit, Aniskin își luă căciula, o îndreptă, dar nu și-o puse pe cap. De altfel așa și păși mai departe : cu căciula în mîini. Se plecă pentru a încăpea pe ușă, păși greoi cu pîslarii peste prag, din care pricină se încovoie și mai mult, iar apoi dispăru. În odaia deschisă năvăliră duduitul mașinilor și șuieratul vîntoasei, mirosind a ger și-a omăt. După aceea, ușa se închise fără zgomot, iar fulgii de nea, rotindu-se un pic, pieriră.

— Întocmai cum îmi închipuiam ! — spuse Iulia Borisovna, după un îndelungat răgaz. — Știam dinainte că lui Fiodor Ivanovici îi e nespus de greu, ca niciodată de greu...

Scoase o țigară, o aprinse, slobozind îngîndurată fumul spre tavan, și se apropie de fereastra lîngă care stătuse Aniskin. Iulia Borisovna fumă tăcută multă vreme, apoi se întoarse spre Kaciușin, care iarăși ședea pe marginea mesei și-și legăna ușor piciorul.

— Ce se-ntîmplă aici, Igore ? — întrebă ea cu glas încet. — Nu vă mai trebuie expertiza ?

— Ne trebuie ! — răspunse anchetatorul, tot după o clipă de răgaz, dar cu glas tare, fără să se poată spune de ce. — Ne trebuie, cu toate că pot dovedi că nu Saranțev, de la exploatarea forestieră, l-a ucis pe inspectorul de vînătoare. Mă bucură venirea dumitale, Iulia !

Mai tăcură niţel, apoi pe chip li se ivi o expresie deosebită, profesională ; priviră de cîteva ori unul la altul şi Iulia Borisovna, dînd afirmativ din cap, spuse :

— Începem cu interogatoriul lui Saranţev. Iar expertiza ca atare...

4

Vifornița era pe cale să se potolească, însă vîntul cel rece dinspre mlaştinile Vasiuganului trebuia să mai lupte, şi încă să lupte din greu, cu vîntul dinspre miazăzi, pentru ca pe lume să se reaşeze cumpăna firii : liniştea, gerul şi soarele. Dar acum, vremea era tot vîntoasă, norii pluteau joşi, negri, învălmăşindu-se, răspîndindu-se în toate părţile, de parcă nu ştiau încotro să se urnească — spre vîntul de la miazăzi sau spre cel de la miazănoapte. De aceea, şi vagonul în care se aflau şeful de post şi directorul tehnic Stepanov se purta şi el tot într-un fel ciudat şi nestatornic : cînd îşi pleca spre miazăzi peretele ce zbîrnîia în bătaia vîntului, cînd spre miazănoapte, fără să înceteze o clipă, de-atîta şovăială pentru a lua o hotărîre, să tremure şi să se bîţîie.

Lacul mobilelor arunca în vagon luciri tulburi, o căldură aromată şi plăcută se revărsa din toate ungherele, iar tranzistorul aruncat cu nepăsare pe canapea, cînta molcom. Aparatul stătea într-o rînă, cîş, dar din cutia de plastic răsuna glasul Liudmilei

Zikina, chinuitor de adînc, tulburînd sufletul lui Aniskin. Zikina cînta despre cei şaptesprezece ani, despre vîrsta tinereţii, despre părul încărunţit, iar cînd ruga şi implora : „...fă să-ţi coboare palmele în undele Volgăi“, în pieptul şefului de post se punea un nod rece şi umblător.

Neclintit, Aniskin ascultă cîntăreaţa pînă la capăt, zîmbi cam strîmb şi, pentru întîia oară, cătă lung şi drept la chipul directorului tehnic. Şeful de post îi văzu buzele pătrăţoase, ca ale anchetatorului, ochii căprui liniştiţi, şi-atunci, în pieptul lui Aniskin, deodată se făcu cald, şi nu rece. Glasul cîntăreţei îi mai răsuna încă în urechi, iar vorbele îi dădeau ghes să le slobodă, simţind că se înăbuşă în gîtul lui, cînd Aniskin, de teamă să nu-şi înspăimînte căldura de sub inimă, spuse neaşteptat chiar şi pentru el însuşi, c-un glas răguşit şi deznădăjduit :

— Ca să vezi ce mai istorie, Evgheni Tarasovici ! Cînd om cu om nu se poate înţelege, iese-o istorie tare caraghioasă. Din pricina asta, Evgheni Tarasovici, îţi vine să te dai cu capul de pereţi.

Însă directorul tehnic Stepanov înţelegea totul. Se sculă de pe canapeluţa joasă şi, mutîndu-se pe scaun, se pomeni la un metru de Aniskin. Stepanov privea la el înţelegător şi simplu, plin de răbdare, iar Aniskin, pe neaşteptate, se gîndea la ceva ce i se părea că niciodată n-ar fi putut să-i treacă prin cap. „Fetiţele seamănă totdeauna cu taţii, — cugeta şeful de post, — aşa că Zina, dacă o să nască o fetiţă, copila o să-i semene lui Stepanov !“ Adînc tulburat de gîndul acesta, Aniskin înmărmuri, simţi că nu-i mai ajunge aerul, că-n vagon căldura-i prea mare, şi, fără să vrea, se îndepărtă de directorul teh-

nic. Încă nu înțelegea nimic din ceea ce se întîmpla în sinea lui, dar un rău nespus și-o mînie neînțeleasă îi năvăliră în gît ca un val. Pesemne că fața șefului de post se schimonosise, căci în privirile lui Stepanov licări uimirea :

— Ce-i cu dumneata, ți-e rău ?

— Nu ! Nimic ! — răspunse șeful de post, zîmbind silit. — O să-mi treacă !

De fapt îi era rău, foarte rău !

— S-aduc niște apă ? — se auzi, parcă din depărtare, glasul lui Stepanov.

— Nu-i nevoie de apă ! — răspunse speriat șeful de post. — Ce apă...

După cîteva minute, Aniskin își veni în fire. Zîmbi cu sfială și stîngaci, își făcu un semn din cap sieși, ba chiar și spuse, fără să stea prea mult pe gînduri :

— Vai, într-adevăr, zău că iese o istorie tare caraghioasă. Ah, Ah ! Iacă, nici una, nici două să-ți vină să mori de rîs !

Dar directorul tehnic nu se învoia cu tonul glumeț al șefului de post. Ședea serios, stăpînit, trăgînd din obișnuință cu urechea la zgomotul mașinilor, căci el era totdeauna reglat pe unda de emisie a centrului forestier, ca un aparat de radio. Stepanov arăta oficial, din cap și pînă-n picioare, dichisit, îngrijit, deși era greu de înțeles cum de izbutea, fiind zile de-a rîndul în taiga, să-și păstreze dunga de la pantaloni, atît de tăioasă, să poarte niște cămăși albe ca neaua și să-și aibă unghiile curate, pilite cu grijă.

Ca și mai înainte, Stepanov înțelegea totul și se vedea că, de data asta, directorului tehnic îi plăcea

Aniskin: cum ședea și cum se uita la tranzistor, și cum încerca să-și ascundă buimăceala, și cum zîmbea silit. Dar glasul directorului tehnic răsună totuși cu răceală oficială, cînd spuse:

— Îmi este cunoscută povestea cu așa numitele coame de pădure de la Kolomen.

Întinzîndu-și mîna spre tranzistor, Stepanov îl închise. Glasul Liudmilei Zikina care începuse să cînte altă melodie se întrerupse, și în vagon se făcu o liniște de pustiu.

— Veriutin a fost destituit! — continua directorul tehnic, făcînd din mînă un gest tăios și răspicat. — S-ar fi cuvenit ca Veriutin să fie dat în judecată, însă socotesc că-i nedrept. Și știi de ce? — directorul tehnic își strînse cu răceală buzele. — Veriutin este aproape analfabet. În industria forestieră, din păcate, mai sînt și-acum directori de centre fără diplomă. Ca studii, Veriutin n-are decît șase clase.

Directorul tehnic tăcu cîteva clipe, parcă vrînd să se încredințeze că lui Aniskin nu-i scăpase nimic: nici intonația cu care fusese rostit cuvîntul „diplomă", și nici zîmbetul cu care Stepanov își însoțise ultimele cuvinte pe care le spusese. Șeful de post asculta cu băgare de seamă, și directorul tehnic continuă:

— Veriutin este ziua de ieri, iar noi ne aflăm în a doua jumătate a secolului al douăzecilea. La patruzeci de kilometri de satul dumitale, s-a descoperit țiței. După trei sau patru ani, totul va arăta altfel pe aceste meleaguri.

Abia acum băgă de seamă șeful de post că Stepanov zîmbește subțire, mînzește; și iarăși semăna

nespus de mult cu anchetatorul Kaciușin. Directorul tehnic nu mai rosti nici o vorbă, deși șeful de post era în așteptare. Stepanov se ridică frămîntat de gînduri, își îmbrăcă paltonul ce se afla lîngă tranzistor și, după o clipă de șovăială, il pofti pe Aniskin :

— Să ne ducem la estacadă, Fiodor Ivanovici !

Vîrîndu-și mîinile în buzunare, directorul tehnic ieși din vagon și, fără să se mai uite în urmă, se îndreptă spre estacadă. Deși era nămiaza mare, geruia, culorile aprinse ale mașinilor păreau acoperite de-o brumă, iar brădetul cedrilor se-asemuia c-un cîmp de bătălie. Omătul afînat era străpuns de cioturi răzlețe și stinghere, vîlvătăi înalte fumegau, de parc-ar fi fost niște tancuri cuprinse de pîrjol și pe cale de-a se stinge ; zăngănitul de tanc al șenilelor plutea tîrîndu-se pe sub norii joși.

Stepanov mergea cu pași grăbiți de la un ciot la altul. Ținea în mînă o nuielușă cu care lovea zgomotos peste cioturi și spunea : „Putregai“ ! Șeful de post pășea pe urmele lui și zărea, pe cioturile lovite de Stepanov cu nuielușa, putregaiul galben și găunos, semănînd cu pulpa unui măr putrezit. Străbătură astfel vreo trei sute de metri, după care se opriră locului. Directorul tehnic se întoarse și, odihnindu-se, porni să privească în spatele lor. Aniskin — de asemenea. Zări pe locul rămas golaș, ce semăna c-un cîmp pe care abia se potolise o bătălie, trei cedri înalți și tineri, ridicîndu-se cît mai departe unul de altul. Copacii străpungeau ca niște antene cerul jos, deasupra lor norii se zvîrcoleau destrămîndu-se, iar cedrii păreau că dănțuiesc înlănțuiți într-o horă. Distanța dintre copaci era aceeași.

— Semincerii ! — spuse încet Stepanov ! — Ei vor regenera brădetul cedrilor !

Cei trei copaci își clătinau alene creștele, de parc-ar fi privit împrejur, uimiți de lărgimea lumii ce se desfășura la poalele lor. Zăreau cotul înzăpezit al Obi-ului, bătrînul plop negru — al lui Aniskin — înălțîndu-se pe mal, satul care se întindea ca o potcoavă. Pe toate acestea le vedea și șeful de post : casele, ulițele ce alergau strîmbe, două steaguri roșii — pe sfatul sătesc și pe birourile colhozului, — micuța piață de lîngă magazin.

— În regiune mai trebuiesc înălțate încă o sută de centre de industrializare a lemnului, și asta numai pentru prelucrarea excedentului anual, — spuse Stepanov pe același ton de mai înainte. — Peste cinci ani, pădurea cedrilor de-aici ar fi pierit.

Aniskin zîmbi. Că doar și el știa că pădurea de cedri avea să piară peste vreo cinci ani. Nu erau nici două luni, pe la sfîrșitul lui septembrie, de cînd trecuse prin pădure, călcase pe acele ei moi și se gîndea întristat că pădurea de conifere nu mai dădea recolta de conuri de mai înainte. Aniskin nu întîlnise, trecînd prin toată pădurea, nici urmă de veveriță, nici urmă de burunduc, și seara îi povestise Glafirei despre această întîmplare.

— Așa ! — spuse șeful de post. — Iac-așa !

Trei dintre cei mai zdraveni, tineri și sănătoși cedri se înălțau în fața ochilor lui Aniskin și nu se ploconeau înaintea vîntului care tot mai năvălea în rafale dinspre miazăzi. Iar vîntului care gonea dinspre miazănoapte, nici lui nu i se supuneau cei trei copaci vînjoși.

— Ei bine, Evgheni Tarasovici ! — spuse Aniskin. — Dară pentru asta te-am luat de la treburi, c-aveam nevoie să stau de vorbă cu tine despre Veriutin. Acum știu ce gîndești despre el. Fiindcă se află în sat un om care-și închipuie că dînsu-i singurul apărător al taigalei...

Întors pe jumătate cu spatele către Stepanov, gata să pornească mai departe la treburile lui milițienești, șeful de post, după cum îi era obiceiul, nu plecă deodată. Zîmbind pieziș, spuse :

— Pe drept cuvînt, tovarășe Stepanov, m-ai făcut bădăran. Cu ce mi-s eu mai bun decît Veriutin, dacă nu gîndesc la ziua de mîine, ci numai la cea de ieri ? Așa că, să mă ierți, tovarășe Stepanov, pentru prostia mea ! Iar acu, uite ce-i : am plecat. La revedere, Evgheni Tarasovici !

Și, într-adevăr, șeful de post dădu să iasă din parchetul în tăiere. Privea ca și mai înainte la satul în care se născuse, căci acum îl zărea din partea din care Aniskin nu-l văzuse niciodată : pădurea de cedri îl ascundea văzului. Și iată că, de data asta, șeful de post se uita la sat, de parcă nu l-ar fi cunoscut. Se împiedica de cioturi și de buturi, răsufla anevoie, zbuciumat, și în felul ăsta nici nu băgă de seamă cînd ieși din parchetul în tăiere. Luînd-o pe scurtătură, prinse să meargă mai lesne, satul se mări, iar lozinca roșie de pe școală se zărea de pe acum ca o fîșie prelungă și nu ca o pată viu colorată.

Aniskin intră în satul în care se născuse, ca într-unul străin. Îi plăcură clădirile neobișnuite și tinere ale mecanizatorilor, înșirate pe coastă ; cele cinci căsuțe negre pentru grauri de pe locuința Se-

menihinilor i se părură necunoscute, apoi atenția îi fu ispitită de casa cea mai de la margine, dintre cele nu de mult construite. Casa era tot a unui mecanizator, dar lui Aniskin i se păru că n-o văzuse niciodată. Casa cea nouă n-avea încă nici împrejmuire, nici grădiniță, nu creștea lîngă ea nici un pom, iar în spatele ei nu se întindea nici grădina pentru zarzavaturi. Casa golașă stătea la marginea satului, în bătaia tuturor vînturilor ; era ceva singuratic în ferestrele ei fără obloane, în pridvorul care dădea fără pic de rușine pînă-n marginea uliței.

Aniskin nu văzuse niciodată clădirea asta. Cum și cînd răsărise ? Și asta tocmai în satul lui, unde șeful de post cunoștea pe fiecare om și putea să spună ce se gătește pentru cină în zidirea de sub cele cinci căsuțe pentru grauri ! Apoi, după ce chibzui îndelung și anevoie, Aniskin își aminti că în casa de la margine, înainte de sărbători, se instalaseră Alexei Zaremba cu tînăra-i soție. Aha ! Chiar Zaremba cel cu pricina...

— Așa ! — spuse cu glas tare șeful de post. — Iac-așa !

Se vede treaba că se afla și-n satul lui, în care se născuse, ceva pe care să nu-l știe, pe care să nu-l fi văzut. Oare ce stă înfipt pe acoperișul locuinței Tolokonnikovilor ? După toate semnele — o antenă de televizor : va să zică, Vaska Tolokonnikov, întorcîndu-se de la armată, căuta să meșterească ceva, să poată prinde Tomsk-ul, cu toate că era cale lungă pîn-la el. Aniskin își supse zgomotos dintele și zîmbi din nou. Vai, cît de necunoscut i se părea satul, văzut dinspre maidanul cel nou !

— Interesant, interesant !

Cățărîndu-se alene în pridvorul nou, șeful de post își mătură zăpada de pe pîslari și, îndreptîndu-și spatele, stătu pe loc o clipă, pentru ca fața înfierbîntată să i se răcorească nițel. Apoi săltă din sprînceana stîngă și, scăpărînd sever și milițienește din ochi, bătu la ușă, deoarece casa încă n-avea tindă.

— Noroc, stăpîni ai casei ! — spuse prietenos șeful de post, intrînd în casă și oprindu-se lîngă prag. — Noroc, Lioha, noroc, Oxana !

Doi oameni, foarte tineri și foarte fîstîciți priveau la șeful de post din fundul odăii pe jumătate goală și mirosind a rășină, a dohot și-a lemn proaspăt tăiat. Pereții casei încă nu erau tencuiți, dușumeaua rămăsese nevopsită, iar despărțitura din scînduri subțiri, cu care se cuvenea să fie împărțită în două odaia cea mare, încă nu era nici ea pusă. Numai bucătăria fusese despărțită, și, de-acolo, dînd la o parte perdelele, se uita la șeful de post o fetiță de vreo trei anișori, bălaie, pesemne speriată de statura și trupeșia lui Aniskin.

— Noroc ! — îi spuse și ei șeful de post. — Ai face mai bine să nu te holbezi la mine, ci să-mi spui : „Noroc" !

— Noroc ! — răspunse fetița, abia auzit.

Poftit „să se simtă ca la el acasă", șeful de post își scoase scurta, o agăță de-un cui nu prea trainic, după aceea privi în jur și merse agale către masă. În casă nu se afla nimic altceva, decît două scaune, două paturi — unul obișnuit și unul mic, pentru copii — și-o armonică pusă pe prichiciul ferestrei. Șeful de post iscodi totul cu multă luare aminte, hîmîi de cîteva ori, iar după aceea își ridică mîna și-l chemă la dînsul pe stăpînul casei.

— Te-ascult, nene Aniskine !

Zaremba era un armonist de ţară tipic : un moţ cîrlionţat şi semeţ îi cădea peste ochii obraznici, cămaşa pestriţă îi venea ca turnată pe umeri, iar picioarele şi le mişca cu-atîta dibăcie, de parcă erau gata să pornească la joc. Avea mîini lungi şi vioaie, de asemenea gata să-şi ia zborul şi ele.

— Iată-mă-s, nene Aniskine ! — spuse el. — Stau, ca frunza-n faţa ierbii.

— De bună seamă c-ai să stai ! — răspunse cu asprime Aniskin. — Aici fiecare o să stea, de vreme ce-n casă nu-s decît două scaune.

Şeful de post prinse să rîdă, porniră să rîdă cu toţii, pînă şi fetiţa. Lipăind zgomotos cu picioruşele-i goale, trecu pe duşumeaua albă şi se vîrî în poalele maică-si. Pentru o clipă, îşi ascunse chipul în fusta mumă-si, iar după aceea aţinti asupra lui Aniskin un nas cîrn ca al lui Zaremba şi nişte priviri iscoditoare.

Oxana Zaremba era o femeie mărunţică, liniştită şi ştearsă. Cozile negre îi atîrnau pînă-n brîu, iar pe şorţul ei alb se ţanţoşeau nişte cocoşi roşii : toată blîndeţea ţinuturilor ei calde şi îndepărtate i se aşternea pe chipul plăcut, bun şi oacheş. Iacă, întocmai aşa fusese cîndva şi nevasta lui Aniskin, iar în lada ei şi-acum stătea pus la naftalină un şorţ ucrainean cu nişte cocoşi aidoma ăstora, iar cozile-i negre ca pana corbului măturaseră pe vremuri duşumeaua. „Fă să-ţi coboare palmele în undele Volgăi..." îşi aduse aminte şeful de post, şi-un val de duioşie îi învălui inima.

Aşa, va să zică, iaca unde plecase Alexei Zaremba de lîngă bătrîna sa mamă. Schimbase casa aceea uriaşă cu cinci odăi, îndesată pînă peste poate cu

fel şi fel de lucruri, pe nişte pereţi golaşi, pe singurătatea asta de la marginea satului; nici ladă, nici dulap burduhănos, nimic nu se afla în casa mirosind proaspăt a talaj şi a răşină de pin. Ca să vezi, din toate lucrurile, îşi luase doar armonica bătută în sidef şi-o claie de perini borţoase, ce se îngrămădeau una peste alta pe patul soţilor.

Aniskin mai zăbovi niţel pe scaun, se mai uită o dată la Zaremba care stătea vesel înaintea lui şi, pe neaşteptate, se simţi atît de bine, cum nu se mai simţise de multă vreme. Da, totul îi plăcea: Zaremba, nevastă-sa şi copila lor de trei anişori. Erau, nu se ştie cum, slobozi, tot atît de deschişi, precum era şi casa lor goală. Înţelegîndu-se şi neînţelegîndu-se pe sine, Aniskin zîmbea, înflorea şi, cu totul pe neaşteptate, întrebă simplu:

— Lioha, măi Lioha, de ce crezi tu că oamenii din sat l-au băgat în pămînt pe Stepan?

Întrebarea era neaşteptată, neobişnuită, dar combainerul nu rămase uimit. Îl ascultă liniştit pe Aniskin, dădu din cap, însă înainte de-a răspunde, se întoarse spre Oxana, de parcă nu şeful de post i-ar fi pus întrebarea, ci nevastă-sa. Se uitară o clipă unul la altul.

— Despre asta, nu pe mine trebuie să mă-ntrebi, ci, uite-o, pe ea! — răspunse nemulţumit Zaremba. Dînsa o să spună mai bine ca mine.

— Da ce să spun eu! — grăi Oxana, după ce se gîndi niţel. — Nu mă priveşte pe mine, care pe cine-a ucis.

Femeia vorbea fără tragere de inimă, îşi ţinea mîinile înţepenite sub şorţ, aţintindu-şi ochii în duşumea, şi, după toate aceste semne, şeful de post îşi dădu seama că Oxana nu-i răspundea lui, ci con-

ținua o discuție mai dinainte începută. Gingașa piele a Oxanei se făcu zmeurie, în vreme ce mîinile de sub șorț i se frămîntau neliniștite. Pesemne că pînă la venirea lui Aniskin, bărbatul și nevasta vorbiseră despre moartea lui Stepan. De aceea, nici Zaremba nu rămăsese uimit la întrebarea șefului de post.

Soții tăceau, aruncîndu-și priviri înstrăinate. Fetița ieși de după spatele mamă-si, se așeză încetișor într-un colț, îngînînd ceva tărăgănat, și porni să-și așeze cuburile viu colorate. Va să zică, și ea își dăduse seama, după tonul cu care glăsuiseră taică-său și maică-sa, că părinții ei n-aveau acuma vreme de dînsa.

— Tu, să nu taci ! — îi spuse Zaremba nevesti-si, ursuz. — Doară omul așteaptă. Cînd îi vorba să te-ncontrezi cu mine, atunci îți merge melița, iar cînd e vorba de nenea Aniskin, dai bir cu fugiții.

— D-apăi că nici nu m-am încontrat. Rosteam adevărul, cînd ziceam că bărbatul Marinei a fost omorît de careva din săteni. Tu, Lioșa, singur ai să vii la vorbele mele, căci am dreptate.

Nevasta combainerului era măruntică, durdulie și plăcută, avea un glas tărăgănat, melodios.

— D-apăi că nici nu m-am încontrat ! — mai spuse o dată Oxana. — Doar atîta zic, cei care-s în sat venetici, ăștia țin cu oamenii de la centrul forestier, iar băștinașii — cu ăi din sat. Păi, și eu mi-s venetică...

Glasul femeii aducea liniște nu numai celor din jur, ci și însăși Oxanei. Mîinile, sub șorț, încetaseră să se mai frămînte, pieptul îi răsufla mai regulat,

iar pe chip i se așternuse o asemenea seninătate, încît și ea liniștea: „Și de ce să mă frămînt: că doară spun adevărul!" Liniștea femeii, împăcarea ei cu sine, se transmitea lui Aniskin și fetiței, care se juca potolită cu cuburile, numai Zaremba nu era în stare să-și găsească astîmpărul.

— Ce rău ți-au făcut cei din sat? — întrebă el, întărîtînd-o. — Trăiești de cinci ani aici, și-i tot dai mereu: „Venetică, venetică!"

Dar Oxana nici de data aceasta nu se apucă să se încontreze cu bărbatu-său. Își zîmbi sieși, oftă prelung, iar pe obraji i se iviră niște gropițe plăcute, atrăgătoare. Însă Zaremba stătea ursuz, înstrăinat.

— Și de ce se mîniază! — spuse blajină Oxana, strîngînd din umerii ei durdulii. — Or să mai treacă încă vreo cinci anișori, și-abia atunci vor uita cu toții că mi-s venetică...

Șeful de post stătea neclintit, ciulindu-și urechile, căci abia acum își dădu seama de ce i se păruse că-n casă se făcuse mai multă lumină, mai multă lărgime și înălțime: dincolo de ferestre, vîntul se potolise. Abia de se mai prefira ușurel pe geamurile dezghețate; în adierea vîntului, se presimțeau de pe acum stelele înalte ale unei seri senine, o noapte liniștită ferecată de ger, scîrțîitul cumpenelor de la fîntîni care, în zilele geroase, se legănau de la un capăt la altul al satului.

— Bine că s-a oprit vifornița! — spuse șeful de post. — Iată cum stau lucrurile, Oxana Lukinicina, văz că te-ai supărat pe tot satul!

— Nu mi-s supărată! — spuse blajină Oxana. — De cum am intrat în colhoz, apăi toți m-au aju-

tat. Colhozul mi-a ridicat casa asta, mi-a dat un vițel, și nu mulg vacile mai rău decît altele.

Femeia asta grăia întotdeauna adevărul și numai adevărul : omul care privea la Aniskin cu aceiași ochi cu care se uita la cuburile colorate copila ei de numai trei anișori, nu putea fi viclean.

— Așa că mă simt mulțumită de toate. Iar dacă oamenii nu-mi îngăduie să mă apropii de sufletul lor, apăi asta înseamnă că-s venetică...

După ce Oxana se liniști și tăcu, Zaremba își scutură mînios moțul de păr de pe frunte și bătu uimit din palme.

— Uite, nene Aniskine ! — exclamă el. — A născocit nu știu ce suflet, de nu mai poți s-o faci să-nțeleagă ceva, pare-ai vorbi la pereți ! Numai asta auzi în casă. Suflet, și iar suflet ! Și adineaea am sporovăit despre sufletul ăsta, iar mai deunăzi tot așa...

Cele din urmă cuvinte, Zaremba le rosti mult mai încet decît pe cele dintîi, în vreme ce-și lăsa ușurel mîna în jos, căci șeful de post, zîmbind nedeslușit, căta cu foarte multă luare aminte la Zaremba. Pe Aniskin îl interesa cum sună în gura lui Zaremba cuvintele „adineaea“ și „mai deunăzi“. Cu șeful de post iarăși se petrecea ceva ciudat : vorbele pe care le cunoștea, de la obîrșia lor, acum îi sunau necunoscut, de parcă pînă-n clipa aceea fuseseră mult prea mult spuse. De asemenea își pierduseră și înțelesul precis, după cum și-l pierdeau toate vorbele care erau prea des întrebuințate.

— Apăi, dă-i-nainte cu sufletul ăla, Xiușa ! — o rugă șeful de post. — Nu-l asculta pe Lioșka, el vîră zîzanie.

Femeia încuviință din cap.

— De cînd m-am măritat cu Lioșa, — spuse ea, — iacă, mi s-a făcut mai ușor. Căci mai înainte eram cu totul singură. Iacă, intru la separator, unde se aciuiesc mulgătoarele, d-apăi, ce să vezi, deodată se face tăcere. Da, deodată încetează orice vorbă ! Iar mama lui Lioșa se uită la mine chiorîș...

Toate acestea erau adevărate. Aniskin o văzuse în sala separatoarelor, unde se adună mulgătoarele înainte de-a pleca la muls, pe mama lui Alexei Zaremba — Natalia, o femeie înaltă și osoasă. Într-adevăr, acolo, în sala separatoarelor, prin unghere, mocnea o tăcere vrăjmașă, iar sub tavan plutea o liniște apăsătoare și încă mai stăruiau vorbe de obidă, nedrepte : „Mișună pe-aici tot felul de oameni !" Mama lui Alexei umbla prin casa cea mare călcînd bărbătește, răspicat, și-n trupul ei nu se afla nici un locușor unde să-și poată găsi cineva, pitulindu-se, un pic de mîngîiere și nădejde...

— Așa ! — spuse înăbușit Aniskin. — Iac-așa !

Dincolo de ferestre se așternuse liniștea care se și cuvenea. Viscolul pierise dintr-o dată, tot atît de repede precum se și stîrnise, iar geamurile se luminau, dînd la iveală ulița înzăpezită și-o bucată din malul povîrnit al fluviului, învăluit în nămeți sinilii. Era cu putință să se arate și soarele, să-și reverse razele peste sat, ca să se vadă ce săvîrșise vifornița.

— Ei, mare belea și cu voi, măi copii ! — spuse șeful de post rîzînd. — Ce să mai lungim vorba, necaz mare de tot. Și iată ce-am să vă spun !

Aniskin dădu să se ridice de pe scaun : se sprijini cu mîinile de masă, își urni trupul greoi și începu să ofteze, iar cînd se ridică de-a binelea, era de-acum

Aniskin cel de toate zilele. Păşind stîngaci cu picioarele-i butucănoase, se apropie de fetiţă şi, aplecîndu-se, o gîdilă la ceafă, iar cînd aceasta prinse să rîdă, îşi încruntă autoritar sprîncenele, fără să să poată spune din ce pricină. Nemaibăgînd pe nimeni în seamă, de parcă ar fi fost singur în casă, şeful de post îşi luă scurta grea din cuiul nevolnic, o îmbrăcă anevoie, se încheie la toţi nasturii şi se opri şovăielnic — să-şi pună căciula acum sau să şi-o pună afară, pe uliţă. Şeful de post îşi puse căciula pe cap în casă şi, apucînd clanţa uşii, mai zăbovi o clipă pînă să iasă. Stătu nemişcat cîteva secunde, apoi spuse :

— Oxana asta are dreptate ! Oamenii din sat l-au băgat în pămînt pe Stiopa Murzin.

5

Către ceasurile patru din ziuă, de după marginea vineţie şi zdrenţuită a norilor, se ivi şi soarele, mare, sîngeriu, întocmai ca o monedă de cinci kopeici încinsă în jur. Lumina cu dărnicie, la întîmplare, sătucul micuţ, plăcut şi drag. Întocmai ca într-un tablou semnat de-un pictor dăruit şi optimist, casele stăteau pe jumătate troienite sub omăt, firele aeriene atîrnau de-a lungul uliţei de-un alb neprihănit, ca nişte frînghii, iar copacii nefireşti îşi pleeau crengile sub dantelele de zăpadă ; tot ce se vedea cu ochiul, era învelit de mîna grijulie şi

îndemînatică a omătului. Nu lăsase la bunăvoința gerului nici cea mai neînsemnată crăpătură.

Din coșurile caselor se înălțau fumuri drepte, geamurile ferestrelor se înalbăstriseră și o puzderie de umbre adînci vrîstau omătul cu fel și chip de plăsmuiri. Satul lui Aniskin arăta alinător, liniștit și prietenos în bătaia razelor soarelui ce răzbătea de după nori, iar șeful de post, după ce urcă în pridvorul casei sale împreună cu anchetatorul Kaciușin și cu Iulia Borisovna, se gîndi deodată că, poate, toate se vor aranja, totul o să fie bine, deși știa că nimeni n-avea putința să-l ajute. Și totuși, simțind cum îl pătrunde lumina curată și mîngîietoare a omătului tînăr, cum răsfrîngerile soarelui i se aștern pe obraji, Aniskin își dădu seama că-i mai ușor, ba chiar și zîmbi înveselit, privind cum Iulia Borisovna intra cea dintîi în odaia mare, iar nevastă-sa, Glafira, îi ieșea în întîmpinare, de lîngă masa gata pusă.

Nevasta șefului de post și Iulia Borisovna se îmbrățișară, se strînseră îndelung una pe alta, căci trecuse aproape un an de cînd nu se mai văzuseră. Apoi se sărutară de trei ori la rînd și așteptară împreună ca fata șefului de post să se apropie de ele. De asemenea, o sărută și ea pe Iulia Borisovna și-o îmbrățișă, după care tustrele rămaseră în mijlocul odăii mari, cu ochii podidiți de lacrimi.

Căpitanul de miliție Iulia Borisovna locuise cîndva patru ani în șir la Aniskin, în gazdă, și era socotită în casa lui ca făcînd parte din familie, iar Glafira încă de ieri seară se tot pregătea pentru primirea oaspetelui. Pe fața de masă neprihănită se aflau un castron mare de porțelan, cu borș de cegă, și far-

furii adînci, iar un serviciu nichelat — pentru piper, sare și muștar — își zvîrlea răsfrîngerile strălucitoare ; fața de masă fusese scrobită cu mult crohmal, lîngă fiecare tacîm se afla cîte-un șervet, scrobit și el, iar alături, pe o măsuță dintr-un colț al odăii, stăteau puse teanc, farfuriile întinse, pentru friptură.

În vreme ce Iulia Borisovna, nevasta și fata șefului de post încă nu isprăviseră cu îmbrățișările, iar Kaciușin tot mai zăbovea stîngaci lîngă ușă, Aniskin o și pornise agale spre masă. Cercetînd fața de masă și tacîmurile, sticlele întunecate cu etichete ciudate, ridică din umeri înciudat, oarecum parcă mirat. Apoi Aniskin se întoarse cu spatele la masă și prinse să se uite la nevastă-sa și la fiică-sa.

Șeful de post privea la ele, întocmai cum privise și la masă. I se părea că vede pentru întîia oară rochia neagră de pe Glafira și jerseul tricotat și pufos purtat de fiică-sa. Materialul pentru rochia neagră îl cumpărase însuși Aniskin, la Tomsk, și-l cususe o croitoreasă din sat. Glafira o îmbrăcase doar de cîteva ori, cînd se duseseră în ospeție, însă de data aceasta rochia i se părea necunoscută pe umerii căzuți ai soției, descoperindu-i, din pricina scurtimii, picioarele osoase îmbrăcate în ciorapi lucioși, și — iacă, asta n-o mai pomenise niciodată ! — pe pieptul Glafirei sclipea o broșă. Iar bluza purtată de Zinaida îi era întru totul necunoscută.

— Spălați-vă pe mîini, tovarăși bărbați, — se auzi un glas din spatele șefului de post. — Iulia, condu-l pe Igor Valentinovici la bucătărie.

Glasul era al Glafirei, dar suna străin. Pînă și vorbele astea „tovarăși bărbați", pînă și intonația cu care fuseseră rostite, ca și expresia ochilor nevestei-si, toate îi erau la fel de necunoscute, de stră-

ine, întocmai ca și broșa de pe pieptul ei. Apoi, Aniskin auzi un scîrțîit de pantof, — era nevastă-sa care trecuse prin odaie. Șeful de post făcu „hm“, căci abia acum băgă de seamă că Glafira purta pantofi cu tocuri înalte. Iată de ce picioarele ei păreau atît de lungi, de lucioase și necunoscute...

Așteptînd să plece cu toții în bucătărie, Aniskin luă după aceea, cu multă grijă, serviciul de piper, sare și muștar. Îl suci și-l răsuci între degete, și pe-o parte, și pe alta, dînd din cap și mijindu-și ochii. Cînd se ivise oare serviciul ăsta în casa lui? Și de cînd, drăcia dracului, încetase nevastă-sa să mai poarte batistă în mîna stîngă, așa cum se obișnuiește la țară? Dar pantofii? Oare cînd încălțase pentru întîia oară pantofii ăștia cu tocuri înalte, dacă era în stare să umble în ei fără să se împiedice?

Tustrele femeile, în frunte cu un Kaciușin, plin de veselie, se întorceau de la bucătărie: Glafira, din pricina pantofilor, mai înaltă, Zinaida, nespus de frumoasă și de-o eleganță înspăimîntătoare, iar Iulia Borisovna, în îmbrăcămintea ei pe jumătate militară, deosebit de severă.

— La masă, la masă! — îi pofti Glafira cu vorbe străine și glas străin. — Iulia se așază lîngă mine, iar ceilalți unde vor.

Fata se așeză față în față cu șeful de post, și-atunci Aniskin descoperi la masă un om străin — atît de neobișnuit își ținea mîinile, se mișca și se uita. Alături de Zinaida, ședea Kaciușin — tot așa și el, un străin, ciudat, arătînd altfel decît în biroul miliției. Iscodind la meseni, șeful de post își sorbea borșul ca un automat, fără să-i simtă nici aroma,

și nici gustul, vîrîndu-și în gură lingură după lingură de zeamă fierbinte, și părîndu-i-se că, fără să se știe din ce pricină, privea la sine însuși, de parc-ar fi stat alături : își cerceta pantalonii mototoliți și cămașa descheiată la piept. Își vedea mîna butucănoasă în care ținea lingura, capul mare cu părul vîlvoi, înălțîndu-se deasupra tuturor celor de la masă. Era dubos, grosolan și respingător.

Aniskin își dădu seama că la masă se petrece ceva, deși n-auzea glasurile mesenilor, tot așa cum nu simțea nici gustul borșului. Cu toate acestea, luă aminte că anchetatorul avea chipul mîhnit într-adins, că în preajma lui irumpeau vîrtejuri de veselie, că se purta pesemne o discuție foarte interesantă. Silindu-se să-și concentreze atenția, șeful de post se încredință că întocmai așa și era. Kaciușin ofta prefăcut, uitîndu-se compătimitor la Iulia Borisovna și dînd din umeri.

— Dar ăsta-i principalul : că n-are talent ! — spunea el amărît. — Giulietta Massina asta, a dumneavoastră este cu desăvîrșire lipsită de talent. Ca să nu mai vorbim c-a devenit actriță, numai datorită faptului că soțul ei este regizor. Dar Fellini, unde i-or fi fost ochii lui Fellini ?

Kaciușin privea pieziș și cu sfială la Iulia Borisovna, îi făcea pe-ascuns cu ochiul Zinaidei, iar la Glafira se uita de parcă-i cerea să-i ia apărarea, ceea ce, de bună seamă, nu era lucru de șagă, căci, deodată, Iulia Borisovna îl apucă pe anchetator de ureche, trase și-l întrebă cu-o șoaptă rău prevestitoare :

— Doare ?

— Doare ! Aoleu, doare !

Ehei, ce mai veselie la masa lor ! Obrajii Zinaidei erau podidiți de-o rumeneală proaspătă, ochii cenușii îi străluceau plini de vioiciune, iar buzele-i gingașe fremătau de rîs. Iacă, va să zică, așa arăta, de fapt, fata lui Aniskin. Știa cine sînt Massina și Fellini, era în stare să țină furculița în mîna stîngă și să se uite la tînărul — după cum, în cele din urmă, se dovedise a fi — și la frumușelul anchetator Kaciușin atît de firesc, cum nici Aniskin nu putea să se uite la propria sa fiică. Dar de unde se iviseră în casă șervetele alea scrobite, farfuriile frumoase, uite, și măsuța aia de sub aparatul de radio Nipru ? Ei, bine, aparatul de radio îl cumpărase chiar el, dar măsuța de lemn lustruit ?

— Vă rog să mă iertați, — spuse pe neașteptate șeful de post, nepricepînd ce-l apucase, — iertați-mă...

Mototolindu-și șervetul, Aniskin îl aruncă pe masă și, ridicîndu-se smucit, se îndreptă în toată înălțimea lui. Iarăși se văzu pe sine, de parcă ar fi stat alături : cămașa descheiată și boțită pe pieptul flocănos, ochii bulbucați, și sunetul acela, prelung și țiuitor, pe care-l scotea sugîndu-și dintele găunos. Șeful de post își simți întreaga făptură atît de neîndemînatică, de parc-ar fi fost un elefant într-un salon !

— Vă rog să mă iertați, iertați-mă !

Intrînd în odaia fie-si, șeful de post se așeză pe-un scaun, își lăsă mîinile pe genunchi și porni să privească pe îndelete în jurul său. Un pat îngust, acoperit cu-o cuvertură imprimată ca o blană de tigru, pe cuvertură o revistă, o măsuță încărcată cu cărți și caiete, rafturi cu cărți și cu jucării pline de haz, dulapul cu rochiile fetei și un mic tablou

aninat deasupra patului. Şeful de post știuse și pînă acum că deasupra patului fiică-si se aflä o pată viu colorată, dar ce anume era nu știa. Acum se uită cu băgare de seamă la tablou. În mijlocul unui cer roșu și al unor pietre galbene și albastre, în apropierea unei cocioabe din bîrne, ședea o femeie pe-un bolovan roșu. În viață, cerul nu avea niciodată culoarea asta de pătlăgică, pietrele nu erau roșii și nici apa nu era verde. Se aplecă deasupra tabloului și citi : „Rerih. Cea care așteaptă."

„Sînt și eu vinovat de omorîrea lui Stiopșa", — se gîndi deodată șeful de post. Și rămase ca încremenit, în aerul răcoros din odaia fiică-si. „Cea care așteaptă", din tabloul lui Rerih, se uita la el ; dincolo de ferestre, satul se întindea pașnic și liniștit, iar în pieptul lui Aniskin se auzea bătîndu-i inima. Apoi prinseră să scîrțîie scîndurile dușumelei, ușa se închise fără zgomot și, nemaifiind nevoie să se întoarcă, își dădu seama că în odaie intrase Iulia Borisovna. Se rezemă cu umărul de spatele lui Aniskin și stătu vreme îndelungată, tăcînd mîlc. Apoi mîna Iuliei Borisovna îi îmbrățișă umărul și șeful de post simți un ușor parfum.

— Ei, ei, om bun și gras ! — spuse Iulia Borisovna. — Ia uită-te la Zina... Sînt doar patru luni de cînd n-am mai văzut-o, dar acum este cu totul alt om ! De la mine a plecat încă fetiță, iar acu...

Fără să se uite la Iulia Borisovna, Aniskin îi îndepărtă mîna de pe umăr, îi strînse încetișor degetele calde, și se gîndi la înfățișarea fiică-si de-acum patru luni, cînd o luaseră din orașul raional Kolpașev, unde învățase clasele a noua și-a zecea și stătuse în gazdă la Iulia Borisovna, ca s-o ducă la examene...

— Fetița devine un om al zilelor de azi ! — spuse veselă Iulia Borisovna, în spatele lui Aniskin. — Ai băgat de seamă cum trăgea cu coada ochiului la locotenentul nostru ?... Iar cînd s-a urcat pe vapor, arăta ca o provincială nespus de sfioasă.

Șeful de post nu răspunse : privea la o carte ce se tăvălea la întîmplare pe masă și pe care scria : V. Veresaev „Însemnările unui medic".

6

În odaia miliției, totul era cum fusese și mai înainte, dar lîngă sobă, încălzindu-și spinarea, stătea o femeiușcă măruntă, în veșminte pe jumătate militare, mijindu-și mioapă ochii și iscodindu-l fără cruțare pe Saranțev. Totul era profesional în ea, desăvîrșit, și Saranțev, cu toate că femeia nu prea vorbea, ci stătea modestă la locul ei, își dădu dintr-o dată seama că ea avea cea mai mare însemnătate în camera asta. Femeii îi plăcea să-și încălzească spinarea la sobă, dar pînă și-n asta zăcea ceva care-ți cerea să fii cu mai multă luare aminte ; sub masca liniștii și-a înfățișării ei pașnice, se simțea de asemenea profesionalismul și stăpînirea de sine.

De data aceasta era un interogatoriu autentic : Kaciușin scria procesul verbal, întreba numele și vîrsta, starea socială, relații în privința serviciului militar. Notînd cele de mai sus cu repeziciune, anchetatorul se lăsă pe speteaza scaunului, privi la becul atîrnat de tavan, să-și dea seama dacă luminează

îndeajuns chipul lui Saranțev și, după o clipă de zăbavă, întrebă pe un ton obișnuit :

— Te rog să-mi explici, cetățene Saranțev : cum de-a ajuns sticla cu amprentele dumitale la locul crimei ?

Tocmai asta era întrebarea pe care Saranțev o aștepta de mult și de care se temea nespus. Toți cei din odaie observară acest lucru, căci Saranțev păli dintr-o dată. Înainte de interogatoriu, Kaciușin coborîse becul necruțător de jos, și-acum lumina orbitor, iar trei perechi de ochi stăteau ațintite asupra lui Saranțev. Acesta tăcu cîteva clipe, apoi își luă inima în dinți.

— Nu pot să explic așa ceva — răspunse Saranțev. — Bănuiam că una din sticlele mele s-a dovedit a fi la locul crimei... tocmai de aceea m-am dus la Striganov, după înmormîntare. Nu mai era nici o sticlă goală de Riesling.

Iulia Borisovna se întorcea mereu cu partea stîngă a trupului către sobă. Se lipise de cărămizile calde, mijindu-și ochii și, pe neobservate, îi făcu un semn cu capul lui Kaciușin. Anchetatorul se ridică, se așeză pe marginea mesei și începu să tacă profesional. Își legăna piciorul, se prefăcea că se gîndește la altceva, dar chipul îi era plin de mustrare : „Ei, ce-i cu dumneata, cetățene Saranțev, nu ești în stare să răspunzi la o întrebare atît de simplă ? Ah, Saranțev, Saranțev, nu mă așteptam la așa ceva din partea dumitale !“

Se scurse un minut de tăcere, iar după ce se depănă, își dădură seama cu toții, printre care și Saranțev, că acesta era cel mai însemnat minut al interogatoriului. Iulia Borisovna își rezemase acum spatele

de sobă, căsca prefăcut, şi-şi acoperea buzele cu micuţa ei palmă. Kaciuşin se întoarse la locul său, ţăcăni cu stiloul de pastă şi se plecă deasupra procesului verbal.

— Totuşi, apără-te, Saranţev, — îl sfătui Iulia Borisovna.

Dar Saranţev avea înfăţişarea omului care nu mai este în stare să se apere. Şedea moleşit şi nepăsător pe scaun, privea ca vrăjit la sticla goală de Riesling, pe-al cărei gît sclipea răsfrîngerea luminii electrice.

— Atunci cum rămîne, Saranţev ? Te aperi sau nu ? Răspunde odată !

Iulia Borisovna mai rosti de două ori aceste cuvinte, dar Saranţev n-o auzi. Atunci Iulia Borisovna şi Kaciuşin se uitară iute unul la altul, cu priviri pline de înţeles şi hotărîte. Apoi, fără nici o tragere de inimă, Iulia Borisovna îşi dezlipi spinarea de sobă, se plimbă agale prin odaie şi se opri în faţa lui Saranţev :

— Ia te uită la papiţoiul ăsta ! Nu vrea să se apere !

Continuînd să zîmbească batjocoritor, Iulia Borisovna se aşeză în faţa lui Saranţev şi-şi puse picior peste picior, lăsînd să i se vadă genunchiul slab şi colţuros.

Apoi se întoarse spre Kaciuşin, îl pofti să vină lîngă ea, printr-o mişcare a capului şi, după ce anchetatorul se apropie, îi spuse :

— Să-ncepem, poate, după cum se obişnuia în trecut...

Anchetatorul şi Iulia Borisovna se mai uitară o dată unul la altul, şi şeful de post, care şedea în colţul său întunecat, îşi schimbă poziţia. Se îndreptă,

așezîndu-și mîinile pe pîntec, și începu să privească la cei trei din odaie, cu ochi liniștiți, îngîndurați. „Iacă, deci, cum stau lucrurile !" — cugetă el nehotărît. Era curios să vadă cum vor proceda mai departe Iulia Borisovna și Kaciușin, pentru a se încredința că Saranțev nu se bătuse cu Murzin și că nu trăsese în el. Se puse să-i asculte, de parcă nu s-ar fi aflat acolo, pe Iulia Borisovna și pe Kaciușin care, de mai înainte înțeleși, porneau laolaltă să-l prelucreze pe Saranțev...

— Și-așa, la ceasurile șapte seara, s-au adunat la Striganov cîțiva cetățeni, — începu Kaciușin. — Kolotovkin, Bocinin, Verșkov, Privalov, Saranțev și-un oarecare Filippov, care nu prezintă nici un interes, deoarece de la bun început era beat criță. Se pare că se adunaseră la un chefuleț între prieteni, dar două împrejurări sînt foarte ciudate : vînătorii Kolotovkin, Bocinin și Verșkov aproape că nu beau de loc, parcă așteptînd ceva — asta-i una la mînă ; iar în mijlocul celor întruniți acolo se discută situația inspectorului de vînătoare Murzin — cu asta, două la mînă... Răspunde-mi, te rog, Saranțev : ce se vorbea despre Murzin ?

Anchetatorul ședea într-o poziție lipsită de seriozitate, ca un copilandru, pe marginea mesei, iar părul încîlcit i se zbîrlise într-un moț răzvrătit pe frunte, însă șeful de post avea înaintea ochilor un Kaciușin cum nu mai văzuse în toate cele trei zile de-a rîndul : parcă îmbătrînise, iar lîngă buze i se brăzdase o cută adîncă, în vreme ce ochii îi sticleau acum mai severi, mai întunecați. Strașnic de mult mai semăna Kaciușin, în clipa de față, cu directorul tehnic Stepanov.

— Aşadar, ce spuneau despre inspectorul de vînătoare ?

— Discutau ce-o să facă Murzin, dac-o să se ducă în taiga sau nu, — răspunse Saranţev. — De dimineaţă, Murzin cumpărase de la magazin o sticlă de vodcă, iar faptul ăsta, după toate semnele care se iau în consideraţie prin partea locului, se întîmpla numai atunci cînd se pregătea să meargă la baie...

La cele din urmă vorbe, lucrătorul de la exploatarea forestieră zîmbi mîhnit, strîmbînd din buze, dar acum nu mai era acel Iuri Saranţev care cunoştea cuvîntul „malthusianism" şi care şezuse înaintea anchetatorului, ca de la egal la egal. Plecîndu-şi capul, pe care se ivea un început de pleşuvie, forestierul îşi aţintea deznădăjduit privirea în duşumea, iar umerii i se îngustaseră, de parcă n-ar mai fi fost umeri de bărbat.

— Mergem mai departe ! — spuse Kaciuşin. — Pornind de la faptul că vînătorii continuau să stea la îndoială, se poate trage concluzia că mai era ceva care-i reţinea în sat. Spune-mi, Saranţev, ce anume îi reţinea ?

Şeful de post închise ochii : îl supăra lumina prea vie. La urma urmei, el, Aniskin, ştia ce-i reţinea pe vînători, şi-şi dădu seama că Saranţev privea în direcţia lui.

— Vorbeau despre şeful de post Aniskin, — răspunse în cele din urmă Saranţev. — Se susţinea bănuiala că avea să se ducă în taiga.

Aniskin deschise ochii şi parcă iarăşi îl văzu pe Iuri Saranţev şezînd într-o odaie supraîncălzită, suferind de căldură şi de deznădejde, de blestemul acela amarnic care la el se chema viaţă. Saranţev

n-avea puteri să se împotrivească şi nici nu le putea avea, fiindcă în ungherul întunecat al odăii miliţiei se afla el, şeful de post din sat, care încă de-acum două zile îl socotise vinovat pe Saranţev, numai datorită faptului că lucra la centrul forestier şi pentru că stătuse la puşcărie.

Rupt întru totul de cele ce se petreceau în odaia supraîncălzită şi supraîncărcată de tristeţe, şeful de post se surprinse, pe neaşteptate, nu numai că-şi deschisese ochii şi se uita la Saranţev, ci şi că pornise să se urnească din ungherul său. Aniskin îşi dădu seama că de-acum se afla la trei paşi de forestier şi că zîmbeşte c-un surîs neplăcut, stînjenit. Şi întocmai după cum se întîmplase şi la masă, Aniskin se văzu pe de-a întregul, parcă cu ochii altuia.

Şeful de post desluşea un om mătăhălos, buimac, zîmbind prosteşte şi stînd în mijlocul odăii cu umerii prăbuşiţi, ca un vinovat, şi cu capul ciufulit. Era chiar el, Aniskin, omul care-l alungase din casa sa pe directorul tehnic Stepanov, care nu văzuse niciodată cum arată satul în care se născuse, în partea dinspre brădetul de cedri, şi care nu-şi aducea aminte de cînd începuseră să se scrobească şervetele de masă în propria lui casă.

Aniskin şedea nemişcat, cu capul lăsat în jos şi urmărea absent cum Iulia Borisovna îi face cu mîna un semn de prevenire, iar Kaciuşin îşi duce mîna la gură. Fireşte că-i înţelesese, dar nu luă seama la semnele lor şi spuse înăbuşit :

— Am vrut să mă duc împreună cu Stiopşa în taiga, dar s-a dus numai el, iar eu nu : mi se-mbolnăvise Zinaida !

— Mulţumesc, Fiodor Ivanovici ! — spuse politicos Kaciuşin, — şi-aşa ştiam că prinderea braconie-

rilor fusese pregătită din timp, însă pentru mai multă siguranță, inspectorul de vînătoare Murzin își face el însuși apariția în casa fostului preot Striganov. Se preface că bea vodcă, dar în realitate o varsă în ghiveciul de flori... La început, se stă de vorbă în chip pașnic, dar apoi se iscă o gîlceavă al cărei tîlc era următorul : nimeni n-are dreptul să stea în calea vînătorilor, oprindu-i să împuște elanii. Asta o spune fostul preot Striganov, și, luîndu-se după el, și toți ceilalți, bineînțeles, în afară de Murzin... Spune-mi, te rog, Saranțev : cu cine dintre cei de față s-a certat mai aprig inspectorul de vînătoare ?

— Cu Verșkov, — răspunse Saranțev după o clipă de zăbavă. — Asta mi-o explic prin faptul că Flegont Vasilievici e socotit cel mai iscusit vînător din sat. Murzin i-a spus : „N-ai numai zece elani pe sufletul tău, măi Verșkove !"

— E de înțeles !

Coborînd de pe marginea mesei, Kaciușin se așeză la locul cuvenit anchetatorului și, cu un gest hotărît, trase spre el un teanc de hîrtie albă. Pe fila de deasupra scrise cîteva rînduri, cu niște litere lăbărțate, puse un punct zdravăn și spuse pe un ton oficial :

— Poftiți, Iulia Borisovna !

După ce-l așteptase pe Kaciușin să-și noteze întîile depoziții ale lui Saranțev, Iulia Borisovna se ridică, își vîrî mîinile în buzunarele veșmintelor pe jumătate militare și porni să se plimbe ca o stăpînă, de-a lungul și de-a latul odăii miliției. Era atît de domoală și de îngîndurată, cum sînt anchetatorii numai în clipa cînd interogatoriul se apropie de momentul cel mai însemnat, momentul hotărîtor. Anchetatorii cu experiență devin, în aceste clipe, de

nepătruns, își ascund cu grijă încordarea, iar glasului îi dau o notă de nepăsare. Iată că și Iulia Borisovna se plimbă agale, își încrucișează mîinile pe piept și spune reținut :

— Dumneata îți închipui, Saranțev, că s-a găsit numai sticla cu amprentele, dar asta nu-i tot. S-a găsit și tubul cartușului de la arma dumitale. Și pe el se află aceleași amprente, între altele fie spus, amprente ce se pot lăsa numai cînd scoți tubul din cartușieră.

Kaciușin, Aniskin și Iulia Borisovna însăși, fără să-și ia privirile de la Saranțev, fără să răsufle, se uitau la forestier, în vreme ce acesta se lăsa pe scaun, încet-încetișor, întocmai de parcă s-ar fi scufundat într-un lichid vîscos. Chipul palid i se lăbărță, se umflă într-o clipită, mîinile i se prăbușiră, iar printre dinții încleștați icni un geamăt subțire.

— Gata ! — horcăi Saranțev. — De-acuma s-a isprăvit !

Mai trecu o clipă și, în liniștea cumplită, se auziră din nou pașii lini și arari ai Iuliei Borisovna care se îndrepta spre Kaciușin ; se uitau unul la altul în așa fel încît Saranțev nu le putea vedea chipul — Iulia Borisovna îl acoperise cu spatele pe anchetator. Schimbară priviri îndelungi și pline de înțeles, iar pe fața anchetatorului, mai tînăr în grad decît căpitanul de miliție, se putea citi : „Doar vă spuneam că Saranțev ii nevinovat !" Însă Iulia Borisovna ajunse pînă lîngă Kaciușin, apoi se întoarse dintr-o mișcare neașteptată și rosti răspicat :

— De asemenea ne este cunoscut și faptul că nu dumneata l-ai omorît pe Murzin, cetățene Saranțev ! Murzin a fost ucis c-o încărcătură de alice mari, din

cele făcute în casă, pe cînd dumneata foloseai cartușe de fabrică.

Pășind mărunt și, nu s-ar putea spune de ce, cu multă băgare de seamă, Iulia Borisovna se întoarse la sobă, își lipi palmele de cărămizi și dădu din umeri în așa chip, de parcă ar fi vrut să zică : „Zău că cel mai bun loc din odaia asta este totuși soba !“ Și, iac-așa, ținîndu-și mîinile ridicate și încălzindu-și palmele, spuse oftînd :

— Povestește, ia povestește-ne, Saranțev : cum se face de te-ai pomenit așa, tam-nisam, la locul crimei ? Să știi că n-are nici o noimă să faci pe prostul !

Vreme de cîteva minute, Iulia Borisovna, Kaciușin și șeful de post fură absorbiți de faptul că se străduiau din răsputeri să nu se uite la Saranțev. Și, într-adevăr, era greu de privit un om de patruzeci de ani, sănătos, puternic, care rîdea subțirel și fericit, și-și ferea de lumină chipul ce i se roșise într-o clipită și mîinile tremurînde. Cînd, în cele din urmă, Saranțev își veni în fire, în odaia miliției se făcuse din nou cald, liniște și pace. Se părea că becul electric luminează mai blînd decît pînă atunci și că în aer plutește un iz de prospețime. Spatele lui Saranțev nu mai era îngustat și lipsit de bărbăție.

— În toate zilele ăstea mă așteptam să fiu arestat ! — rosti cu glas înăbușit forestierul. — S-au petrecut atîtea coincidențe, încît...

Nu-și isprăvi spusele, dar și fără asta era limpede cît de mult suferise Iuri Saranțev în răstimpul acestor zile. Și, de bună seamă, din pricina asta anchetatorul Kaciușin începu să vorbească de la sine.

— Mergem mai departe ! — propuse el nepăsător. — După gîlceava cu vînătorii, Murzin a plecat

acasă. Acum nimeni nu mai stătea la îndoială, și vînătorii și-au zis cu hotărîre : „Calea e liberă !“ Ce-a fost mai departe ?

Dar Iuri Saranțev mai avu nevoie de încă cinci minute bune, pînă să-și vină în fire ca lumea. Scoase din buzunar un pachet de țigări ieftine și, frîngînd o sumedenie de bețe de chibrit pe cutie, își aprinse o țigară și trase lacom cîteva fumuri în piept, fără să scoată o vorbă. Mîinile nu încetaseră să-i tremure.

— Mai departe, lucrurile s-au desfășurat în felul următor, — izbuti, în sfîrșit, să vorbească Saranțev. — Îndată după plecarea lui Murzin, vînătorii se apucară de pregătirile pentru plecarea în taiga, ca să care în sat vînatul de peste zi, fără să fie văzuți. Un elan fusese doborît de Kolotovkin și Bocinin, iar celălaltul — de Verșkov...

Din ungherul unde ședea șeful de post, răsună un țîcîit prelung — Aniskin își sugea dintele găunos.

— Ah, ah ! — exclamă el uluit. — Iacă ce nu știam, deci era vorba de-un al doilea elan. Eu și cu Stiopșa ne-nchipuiam că fusese doborît doar un singur elan, cel al lui Kolotovkin și-al lui Bocinin. — Șeful de post veni grăbit în mijlocul odăii și dădu din mîini. — Păi, eu-mi închipuiam că Flegont se dusese să-i ajute pe Kolotovkin și pe Bocinin. Credeam că mint, cînd spuneau c-au fost numai ei doi împreună ! Iată cît îi de ascuns Verșkov ăsta, nici eu, și nici Stiopșa n-am fost în stare să dăm de elanul lui !

Șeful de post mai dădu o dată din mîini și porni stîngaci de-a-ndaratelea, lăsîndu-se cu zgomot la locul său de mai înainte — uluit și plin de necaz. În răstimp ce se pregăti să asculte mai departe, Aniski

se potoli, dar încă mult timp după aceea își mai supse pe tăcute dintele găunos, dînd din cap neîmpăcat și învîrtindu-și încolo și-ncoa degetele mîinilor încleștate. Iar Saranțev continua să povestească:

— La vreo douăzeci de minute după plecarea vînătorilor, am pornit și eu spre casă. În noaptea aceea, vagoanele centrului forestier se aflau la jumătatea drumului dintre sat și locul întîmplării... Nu tăinuiesc, eram beat criță, la ceasurile opt de dimineață începea schimbul meu și sticla cu rămășița de Riesling o luasem cu mine. — Saranțev tăcu nițel, ca să-și aducă aminte. — Era o noapte luminoasă, cu lună, și, cam la vreo jumătate de kilometru de vagoane, se ivi deodată un om. Luneca repede cu schiurile prin pădure. Dintr-o dată, l-am recunoscut pe Murzin... Nu știu ce-aș face acum, dar atunci, fără șovăire, am luat hotărîrea să-i vestesc pe vînători.

Saranțev se opri, deoarece Kaciușin se încruntase nemulțumit: nu izbutea să noteze. Așa că Saranțev mai zăbovi nițel, mai trase din țigară și continuă:

— Mai întîi, m-am luat după Murzin, apoi am cîrnit-o într-o parte, ca nu cumva din întîmplare să dea ochi cu mine. După trei sau patru kilometri m-am oprit și-am tras un foc în aer, asta era de ajuns pentru a le vesti primejdia. Apoi am băut tot Rieslingul și-am aruncat sticla... Totul s-a petrecut în locul unde, după aceea...

Saranțev își aprinse o nouă țigară de la cea pe care-o isprăvise, și, neștiind unde s-arunce chiștocul, îl strivi între degete, dar nu-i simți arsura.

— Dimineața, cînd am aflat de moartea lui Murzin și de sticla găsită, — spuse Saranțev, — mai tră-

geam nădejde că-i vorba de-o altă sticlă. De aceea am dat fuga la Striganov. Pe masă se mai aflau doar două sticle...

Iuri Saranțev strivi între degete și cea de-a doua țigară arzîndă. Și în odaie iarăși se făcu liniște, tăcînd cu toții vreme îndelungată. Apoi, Iulia Borisovna spuse :

— Și totuși ești un papițoi, Saranțev ! Ți-ai primit după merit sorocul de temniță... Atunci, la ce dracu nu te-ncrezi în oameni ? — Ieșindu-și din fire, își rînji buza de sus. — De ce socotești că principiul prezumției nevinovăției nu se referă și la anchetatorul Kaciușin ? Cine ți-a dat dreptul să gîndești despre dînsul ca despre un criminal ? Sau dumneata nu socotești că-i o crimă arestarea unui nevinovat ? Ne aflăm în șaizeci și șase, și te anchetează trei comuniști... Privește la șeful de post Aniskin ! S-a îmbolnăvit din pricină că te-a pus sub anchetă penală, deși erau milioane de temeiuri pentru asta...

Plecînd mîniată de lîngă sobă, Iulia Borisovna aruncă o privire procesului verbal de anchetă, peste umărul lui Kaciușin, citi ultima pagină și spuse tărăgănat, răutăcioasă :

— Igor Valentinovici, ia-i o declarație scrisă lui Saranțev, referitoare la comportarea lui. M-aș bucura dacă direcția centrului forestier i-ar trage o săpuneală în toată legea. Iar acum, eliberați-l pe anchetat. Lasă-l să-și scrie declarația acasă. M-a scos din sărite papițoiul ăsta. Dați-i drumul !

— Ești liber, tovarășe Saranțev ! — spuse Kaciușin.

Lucrătorul de la exploatarea forestieră își trecu mîna peste obrajii nerași de multă vreme, clătină

din cap, de parcă s-ar fi scuturat de ceva şi, trăgînd aerul, puţin cîte puţin în piept, il dădu apoi afară cu multă grijă. Se ridică, vreme de-o clipă şovăi, neştiind cum să-şi ia rămas bun. Pesemne că nu vroia să spună „La revedere !", iar ca să zică „Rămîneţi cu bine !", nu avea destul curaj. Apoi se apropie de cuier, îşi îmbrăcă paltonul, bîiguind ceva nedesluşit, dădu să deschidă uşa şi, în clipa aceea, nu se mai putu stăpîni : cu buzele strîmbe şi tremurînde, cu schimonositura fericirii şi-a durerii aşternută pe chip, smuci atît de brusc clanţa uşii, încît geamurile ferestrelor zbîrniiră, iar becul atîrnat de şnurul lung începu să se legene.

— La revedere ! — strigă Saranţev din tindă. — La revedere !

Afară era linişte, vîntul încetase să mai bată, iar paşii lui Saranţev se auziră timp îndelungat — voioşi, răsunători, înaripaţi.

— Papiţoi nenorocit ! — spuse în batjocură Iulia Borisovna. — L-aţi văzut pe papiţoiul ăsta ?

Iulia Borisovna stătea cu spinarea lipită de sobă, Kaciuşin îşi legăna piciorul, aşezat pe marginea mesei, iar şeful de post continua să stea în picioare. Era cenuşiu la chip, arăta ca bolnav, căci nu dormise trei nopţi la rînd, şi-n răstimp de trei zile şi trei nopţi nu mîncase aproape nimic. Din cînd în cînd, simţea cum i se învîrte capul şi nu se putea uita, ca mai înainte, la lumina electrică : il supăra la ochi.

— A mai rămas doar Flegont Verşkov, — spuse îngîndurat şeful de post, lăsîndu-se pe un picior. — Mai încolo am să dau o fugă pîn-la el, numai că mai am un gînd, şi anume c-ar trebui să stau înc-o dată de vorbă cu Striganov. N-ai nimic împotrivă, Iulia, dac-o să discut iarăşi cu Vasili ?

Iulia Borisovna nu răspunse numaidecît. Cu capul lăsat pe spate, stătea dreaptă, întinsă, încordată. Părul cărunt şi bogat îi încununa chipul mărunţel, iar umerii îi erau drepţi, ofiţereşti.

— Fiodor Ivanovici, — întrebă ea, — ăsta-i acelaşi Flegont Verşkov, care s-a întors şchiop de pe front ?

— El !

Iulia Borisovna mai tăcu cîteva clipe.

— Adu-l pe Striganov, Fiodor Ivanovici ! — spuse ea, în cele din urmă. — Să-l arestăm pe Verşkov, nu-i cine ştie ce problemă ! Ia, haide, adu-l încoace pe frătînele Vasilie !

7

Drept şi înalt, gata să dea cu capul de tavan, şeful de post se plimbă prin odaie, gîfîind anevoios şi îndelung, după care se aşeză la masă. Se mişca prin încăpere, se aşeza şi-şi ţinea capul în aşa fel, de parcă în birou n-ar mai fi fost nimeni în afară de el, iar chipul şefului de post grăia : „Sînt Aniskin, am şaizeci şi trei de ani, şi-s fratele lui Striganov !“ Încă din răstimpul cît se aşezase şi se aranjase la masă, şeful de post măsurase de nenumărate ori, din priviri, distanţa de la el şi pînă la Striganov şi, mulţumit de ea, tot ochind şi măsurînd fără încetare, porni să-şi sugă dintele găunos. Aniskin era rece şi oficial, nasturii de la gulerul cămăşii îi erau toţi încheiaţi, iar fruntea îi era brăzdată de-o cută înaltă şi severă.

— Așa ! — spuse răsunător Aniskin. — Iac-așa !

Striganov se așezase și el în același chip. Zîmbind, se uitase la becul electric ce atîrna foarte jos, îl dăduse la o parte, fără să aibă însă curajul de-a-și muta scaunul din loc. Mai zîmbind o dată, se așeză, își puse picior peste picior și abia atunci, liniștit și sigur pe sine, privi în jurul său. Văzînd-o pe Iulia Borisovna stînd lîngă sobă, Striganov își ridică nițel sprînceana și, după ce chibzui o clipă, o salută dînd din cap. La Kaciușin, popa Striganov, răspopitul, nu se uită măcar o secundă.

— Ei, iată-mă-s așezat ! — spuse el. — E cald, luminos, liniște.

Ceva sălbatic, țigănesc, de stepă, irumpsese pe chipul lui Striganov. Iată-l semețindu-și amenințător barba cîrlionțată, strîngîndu-și buzele prelungi și fățarnice, și-n odaie păru că se aud fornăit de cai și pocnete de bici ; noaptea înecată în beznă, noaptea tîlhărească era străpunsă din cînd în cînd de sulițele stelelor, ințesată de aromele pelinului și de pălălaia focurilor de tabără. Ochii lui Striganov, îndrăzneți pînă la înverșunare, revărsau peste chipul său o boare ciudată, o dorință nespusă de chef și destrăbălare. Pe frunte, tot atît de boltită ca și a lui Aniskin, pielea i se întindea uscată și gălbejită.

— Interogați-mă ! — spuse Striganov.. — Astăzi mi-s vesel și pus pe vorbă...

Iulia Borisovna și Kaciușin, stînd la o parte, nu scoteau o vorbă. Căpitanul de miliție se lipise cu toată spinarea de sobă, făcîndu-se dintr-o dată micuță, subțirică și neajutorată, ca o femeie oarecare : iar, în colțul său, Kaciușin răsufla cu băgare de seamă, devenit și el dintr-o dată șters, tînăr și lipsit de însemnătate. Atît Iulia Borisovna, cît și Kaciușin,

erau stăpiniţi de unul şi acelaşi simţămînt : ce însemnătate mai aveau amprentele digitale de pe sticla goală de Riesling, faţă de ceea ce vedeau acum ? Ce preţ mai putea avea inelul de alamă al cuţitului, faţă de ceea ce se petrecea pe cei cinci metri care-i despărţeau pe Aniskin şi pe Striganov ? Doar moartea lui Stepan Murzin, mestecenii de dincolo de zăplazul cimitirului, precum şi stelele de pe cerul de mătase, doar ele mai puteau fi la aceeaşi înălţime cu cele ce se petreceau pe cei cinci metri ! Despre viaţă şi moarte, despre omul care vieţuieşte pe Pămîntul cald şi rotund, despre toate acestea tăceau cei cinci metri care-i despărţeau pe Aniskin şi Striganov.

Şeful de post Aniskin avea şaizeci şi trei de ani, iar Striganov — cincizeci şi şapte ; de zece ani mama lor zăcea pe muncelul cimitirului şi taţii pieriseră din pricina feluritelor necazuri ale vieţii. Revoluţii şi războaie, primăveri fericite şi ierni nenorocite, ţipetele copiilor ce se năşteau şi gemetele neamurilor care mureau, rîurile care-şi schimbau făgaşul şi aiurarea înăbuşitoare a bolilor — totul se afla aici, pe cei cinci metri de tăcere a celor doi fraţi.

Numai viaţa şi moartea puteau să fie la aceeaşi înălţime cu ceea ce mocnea şi se mistuia în ochii cenuşii ai lui Aniskin. Privi la frate-său simplu şi pe îndelete, firesc şi plin de cuminţenie, şi spuse :

— Din pricina mea s-a prăpădit Stepan Murzin ! — Din pricina asta n-a mai rămas în viaţă, fiindcă, în seara aia, nu i-am ieşit în cale. Iar toate astea s-au săvîrşit datorită mie, Vasili, pentru că-ţi semăn întru totul...

Aniskin era potolit, înţelept şi simplu. Nu se plîngea, nu cerea compătimire, nu se milogea nimănui,

ci numai lui însuşi. Şeful de post stătea de vorbă numai cu el însuşi, şi cuvintele pe care şi le spunea semănau cu o sentinţă definitivă, de parcă Aniskin şi-ar fi hotărît singur judecata ce i se cuvenea.

— Nu m-am dus în taiga, — continuă tărăgănat şeful de post, — deoarece chiar eu am pricinuit îmbolnăvirea fiică-mi. L-am dat afară din casă pe Stepanov. Că doară prin asta îţi semăn ţie, Vasili, fiindcă pentru mine nu se află pe lumea asta alt pămînt, decît cel al satului meu. Tot pămîntul se află aici, adunat pe vatra satului !

Şeful de post îşi puse amîndouă mîinile pe masă şi, cîteva clipe, ascultă cum dincolo de ferestre se auzea un scrîşnet vioi şi îndesat de omăt geruit, sub picioarele unui om necunoscut. Cineva trecea pe uliţă.

— Îţi mai semăn, Vasili, şi-n felul în care n-am izbutit să desluşesc în directorul tehnic Stepanov ceva mai mult decît un neisprăvit de Veriutin, cel care-a doborît coamele de pădure de la Kolomen, ceva mai mult decît un director de magazin care ucide elani. Aşa că şi eu am desluşit doar un singur adevăr, iar adevărul cînd îi numai unul — înseamnă că nu-i desăvîrşit... Deoarece viaţa-i mai cuprinzătoare decît un sat oareşcare...

Aniskin se uita la Iulia Borisovna şi la Kaciuşin cu nişte ochi ce te ţineau la depărtare, iar aceştia, amîndoi deodată şi pe neaşteptate, făcură o mişcare, de parcă ar fi vrut să spună ceva sau să se apropie de şeful de post. „Tăceţi, tăceţi, tovarăşi dragi !“ — îi opri din privire Aniskin şi vorbi mai departe, pe acelaşi ton :

— Şi tu, de asemenea, l-ai omorît pe Murzin, frate Vasili ! Credinţa ta mincinoasă s-a abătut asu-

pra lui Stiopşa... Aşa că amîndoi ni sîntem vinovaţi. — Acum şeful de post se întoarse către Iulia Borisovna şi Kaciuşin. Neîngăduindu-le, nici de data aceasta, să se apropie de el, înlăturînd orice încercare de-a pătrunde cu vorba sau cu privirea în acel ceva măreţ şi înalt care sălăşluia în el, Aniskin spuse tărăgănat : — Că Verşkov era cel care a tras în Murzin, îmi dădusem seama încă de acum două zile. În treaba asta, cea mai mare însemnătate a avut-o puşca aia, fără cocoş... Asta-i povestea, Igor Valentinovici. De vreme ce lui Verşkov nu-i place puşca fără cocoş, înseamnă că s-a dus în taiga cu-o altă armă. Iar la cea de-a doua armă a lui Verşkov, la puşca fabricată la Tula, aruncătorul de cartuşe nu merge ca lumea de vreo şapte ani, aşa că Flegont a fost silit să scoată cartuşele cu cuţitul. Iacă, taman atunci şi-a pierdut ineluşul de la cuţit : îi tremurau mîinile ! — Şeful de post zîmbi stăpînit. — Sînt fel şi fel de dovezi mărunte... Şi Verşkov, cînd îşi ascuţea cîrligele pentru capcane, ţinea pila în mîna stîngă : dreapta îi era rănită sau lovită. — Şeful de post zăbovi o clipă şi, ştergîndu-şi zîmbetul de pe chip, se întoarse către Kaciuşin şi-i vorbi numai lui : — N-am crezut, Igor Valentinovici, că un ţăran este în stare s-omoare un alt ţăran din sat ! Nu gîndeam, ca Striganov, că răul vine numai de la venetici, dar înlăuntrul meu, ca să zic aşa, credinţa asta sălăşluia ca vrabia într-o căsuţă pusă pentru grauri în copaci... Şi iată că ţi-am îndreptat gîndurile asupra celor de la exploatarea forestieră, Igor Valentinovici, cu toate că n-aveam o precugetare anume... Lucrul ăsta poţi să-l crezi şi datorită faptului c-am făcut-o să se îmbolnăvească chiar şi pe fiică-mea. Iaca ce se-ntîmplă, tovarăşii mei dragi, cînd nu vezi pămîntul de

dincolo de sat !... Ai auzit, Igor Valentinovici, ce zicea Privalov : „Murzin nu-şi primeşte leafa de la colhoz, ci de la cîrmuire..." Ce vroia să-nsemne asta, tovarăşi ? Vroia să-nsemne că şi Stepan era străin de sat, iac-aşa, întocmai ca mulgătoarea Zaremba, care nu-i cu nimic vinovată. Drept a grăit Stepanov : „Trăim în veacul al douăzecilea !" Iar noi măsurăm viaţa după chipul lui Veriutin, chit că şi noi îi semănăm lui...

Şeful de post tăcu. Lăsîndu-şi capul în jos, îşi tot frămînta creionul între degete. Paşii de dincolo de ferestre se potoliră şi începu să se audă forfota libărcilor din dosul sobei. De unde se iviseră în casă, cum de trăiau flămînde, Aniskin nu era nicicum în stare să priceapă. După ce tăcu cîteva clipe, se ridică fără grabă.

— Casa ţi-a fost vegheată, Striganove ! — spuse el. — Învăţătorul Ludwig Ivanovici a vegheat asupra ei... Verşkov a mas peste noapte la tine. Unde-i acum ?

Erau fraţi de sînge, şeful de post şi Striganov. Ce însemnătate mai avea faptul că Vasili era cu un cap mai mic decît Aniskin şi mai strîmt în umeri decît fratele mai vîrstnic, — ochii lui priveau plini de inteligenţă, buzele bine întinse i se crîmpoţeau într-o schimonositură ce vroia să însemne că nu se lasă cumpărat şi, fără să răspundă la întrebare, Striganov se învălui într-o tăcere tot atît de încordată şi adîncită în gînduri, ca şi aceea cu care ştia să se învăluie şeful de post.

Striganov îşi ridică privirea, aruncă o uitătură limpede spre chipul lui Aniskin şi, deodată, porni să hohotească răsunător. Dinţii albi şi tineri îi sticliră, bărbuţa i se semeţi şi începu să-i tremure şi,

dîndu-se pe spate, bătînd din mîini şi şuierînd, popa chiui şi pocni din degete ca un surugiu.

— Păi, parcă pot să ştiu eu, Fiodore, unde-i Verşkov ! — exclamă popa. — Nu ştiu aşa ceva, chit că-mi este cel mai bun prieten. Dacă-s propovăduitor de credinţă, păi trebuie să am şi posluşnici ! Cum să ţi-l vînd eu pe Flegont ?... Că doară nu mi-s Iuda !

Striganov arăta groaznic la înfăţişare, iar şeful de post se ridică în grabă. Din trei paşi, îşi îndreptă trupul greoi spre uşă, dintr-o mişcare îşi trase scurta pe el şi se întoarse — crunt, înfricoşător, semănînd iarăşi cu un tainic zeu oriental. Anchetatorul se ridică şi el şi i se alătură.

— N-ai s-ajungi mucenic, Striganove ! — îi spuse şeful de post. — Eu, după ce-am greşit, m-am întors către adevăr, dar tu nu vrei. Eşti mic la suflet, Vasili ! Pasămite, oricît de mincinos mi-ar fi adevărul, dar e-al meu...

Aniskin deschise smucit uşa şi, după ce aşteptă să iasă Kaciuşin mai întîi, porunci :

— Să ne-aştepţi, Striganove ! Uite, şezi colo pe scaun şi aşteaptă-ne...

8

Bolta cerului împopistrată de stele măşcate stătea aninată deasupra satului, luna strălucea peste fluviul înzăpezit ; scăldată de lumina gălbuie, întinderea era înfricoşător de uriaşă, stelele se pierdeau în infinit şi tot într-acolo se îndrepta şi fîşia de

lună pe care pășeau grăbiți șeful de post și Kaciușin, spre cula lui Verșkov.

Pișca un geruleț pătrunzător și lin, văzduhul era uscat și străveziu, iar pașii celor doi se auzeau pînă în sat, pe fluviu și dincolo de apele sale înghețate. Cînd mai rămăseseră doar vreo cinci sute de metri pînă la culă, șeful de post se opri locului, se ridică în vîrful pîslarilor, privi în adîncul întinderii gălbui, și porni și mai grăbit înainte. Cu fiecare pas pe care-l călca, spatele său arăta din ce în ce mai îngrijorat și, după cîteva minute, băgă și Kaciușin de seamă că la ferestrele culei nu se zărea nici pic de lumină.

Iuțiră și mai mult pasul, dar cînd fură lîngă culă, șeful de post înaintă cu luare aminte, străduindu-se să nu scîrțîie omătul.

Luna strălucea viu, căsuța cu acoperișul ei țuguiat se deslușea cu multă ușurință, zărindu-i-se stîlpii pe care stătea înfiptă, ca un sălaș de poveste, pe piciorușe de găină. Doi cocoși de lemn cu creste lungi priveau cu băgare de seamă de pe streașina acoperișului, o sfîrlează, de asemenea tăiată și ea tot din lemn, cu chip de știucă, își căsca botul cu dinți ascuțiți. O tăcere ca de basme domnea în preajma culei.

Șeful de post pășea cu picioarele pe jumătate încovoiate și fără să facă pic de zgomot, omătul strălucea ca o placă de cuarț, fîșia gălbuie făurită de lună spinteca pămîntul în două părți, iar căsuța stătea cocoțată pe picioroangele ei — totul arăta nespus de frumos, nălucitor, întocmai ca într-o înfricoșătoare poveste cu tîlhari și muma-pădurii. Apropiindu-se de ușă, Aniskin ascultă la liniștea casei și, după ce se întoarse pe jumătate spre anchetator,

dădu din cap mărunt, bătrînește. Apoi, șeful de post scoase cu luare aminte scîndurica cu care era proptită ușa, trase zăvorul și iarăși ascultă cu multă băgare de seamă.

— Ferește-te, Igor Valentinovici ! — spuse în șoaptă Aniskin. — Dă-te la o parte.

Cînd șeful de post deschise ușa, doi zăvozi săriră fără zgomot în pridvor — ogarca și cățeaua ciobănească. O luară la goană spre poartă, încremeniră acolo pentru o clipă, iar după aceea, alungindu-se ca lupii și lipindu-și urechile ascuțite de cap, o zbughiră într-o fugă înspăimîntătoare și tăcută pe cărăruia gălbuie a lunii, care despărțea pămîntul în două. Alergau bezmetici spre lună, parcă ispitiți de străvechea și sălbatica ei lumină hipnotizatoare. Cu fiecare clipă ce trecea, trupurile alungite li se zăreau din ce în ce mai mici, apoi zăvozii pieriră, de parcă se topiseră în lumina lunii.

— Dar Belolobîi nu-i ! — spuse șeful de post cu glas răgușit din pricina tulburării. — Verșkov l-a luat pe Belolobîi cu el...

Ajuns în culă, Aniskin aprinse lampa de gaz. Cînd fitilul dădu o lumină ca lumea, zăriră odaia răvășită și pe jumătate pustie : lavița din spatele sobei era golită de așternut, puștile și capcanele nu mai erau atîrnate pe piroanele din pereți, lada stătea cu capacul dat peste cap, goală și căscînd a pustiu. Și-atîta liniște era în casă, încît se auzea cum arde lampa.

— Flegont a-ntins-o, așadară ! — spuse cu asprime Aniskin, așezîndu-se pe laviță. — Va să zică, Flegont a-ntins-o !

Aniskin își rezemă capul de bîrna aproape înnegrită a peretelui și încremeni îndelung în liniștea

ce nu era curmată decît, de două ori pe secundă, de bătaia cumplită a pendulei. În odaia pustie și rece a lui Verșkov, pendula cu greutăți mai mergea, motănelul hazliu de pe cadran rotindu-și încă ochii. Pendula aceasta cu greutăți și cu motănel zugrăvit pe cadran se afla în cel puțin douăzeci de case din sat, căci, într-o vreme, la magazinul cooperativei, fuseseră aduse vreo douăzeci de pendule dintr-astea, cu greutăți și cu botișor vesel de pisoi. Așa că în cula părăsită a lui Verșkov, motanul continua să-și rotească ochii, cu toate că greutatea se apropiase de partea de jos a pendulei. Cam după o jumătate de ceas, lănțișorul se va sfîrși, iar ornicul va fi nevoit să se oprească.

— Păi, ce să-i faci, — spuse șeful de post. — Geaba stăm aici, că-n sat tot trebuie să ne-ntoarcem. Iar pe Verșkov pun eu mîna ! Că doar și eu mi-s vînător, Igor Valentinovici... Așa că ucigașul n-o să ne scape !

Ieșind afară din culă, șeful de post ridică scîndurica din pridvor, trase zăvorul la loc și propti ușa. Apoi își încheie scurta, trase căciula pe cap și coborî din pridvor. Înalt, drept, privind către sat, în vreme ce stătea proțăpit pe picioarele larg rășchirate, șeful de post zăbovi o clipă, apoi se plecă înainte, călcă un pas cît o poștă — și porni la drum, făcînd să scrîșnească omătul sub picioare, pășind peste scînteierile gălbui de pe fîșia așternută de lună și care spinteca lumea în două.

Erau la jumătate calea spre sat, cînd în liniștea nopții răsună un bîrîit de motor și, luminat de proiectoare, pe malul Obi-ului ieși tîrîș un tractor forestier care, după ce se întoarse pe loc, ca un tanc,

de parcă s-ar fi aflat pe-un soi de platformă, încremeni la marginea rîpei. Din tractor, sări un om într-o bundă soioasă, ce aducea a haină de piele. și, lucind și sclipind în bătaia lunii, se opri lîngă motor.

Mai trecură cîteva clipe şi, pe malul Obi-ului, unul după altul, porniră să se ivească tîrîş și celelalte tractoare. Duduind, desfășurîndu-se ca la instrucție, tractoarele se aliniau în același rînd cu întîiul tractor și, în puțină vreme, din ele se alcătui un lanț de fier viu colorat, detunător şi mînios în dorința lui de-a porni mai departe.

Centrul forestier al directorului tehnic Stepanov sfîrșise de tăiat coama de pădure a cedrilor. Asta se întîmpla la patru zile după ce pierise Stepan Murzin.

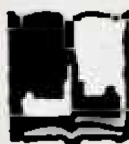
Pe umărul stîng al lui Aniskin, care păşea furtunos pe cărarea lunii, luminile satului se așterneau licăritoare. Din partea asta, dinspre culă, satul nu mai părea, ca mai înainte, să facă parte din cer, din pămînt și din apele fluviilor, ci se desfășura osebit de ele — liniștit și ciulindu-și urechea la toate zgomotele taigalei.

SFÎRȘIT

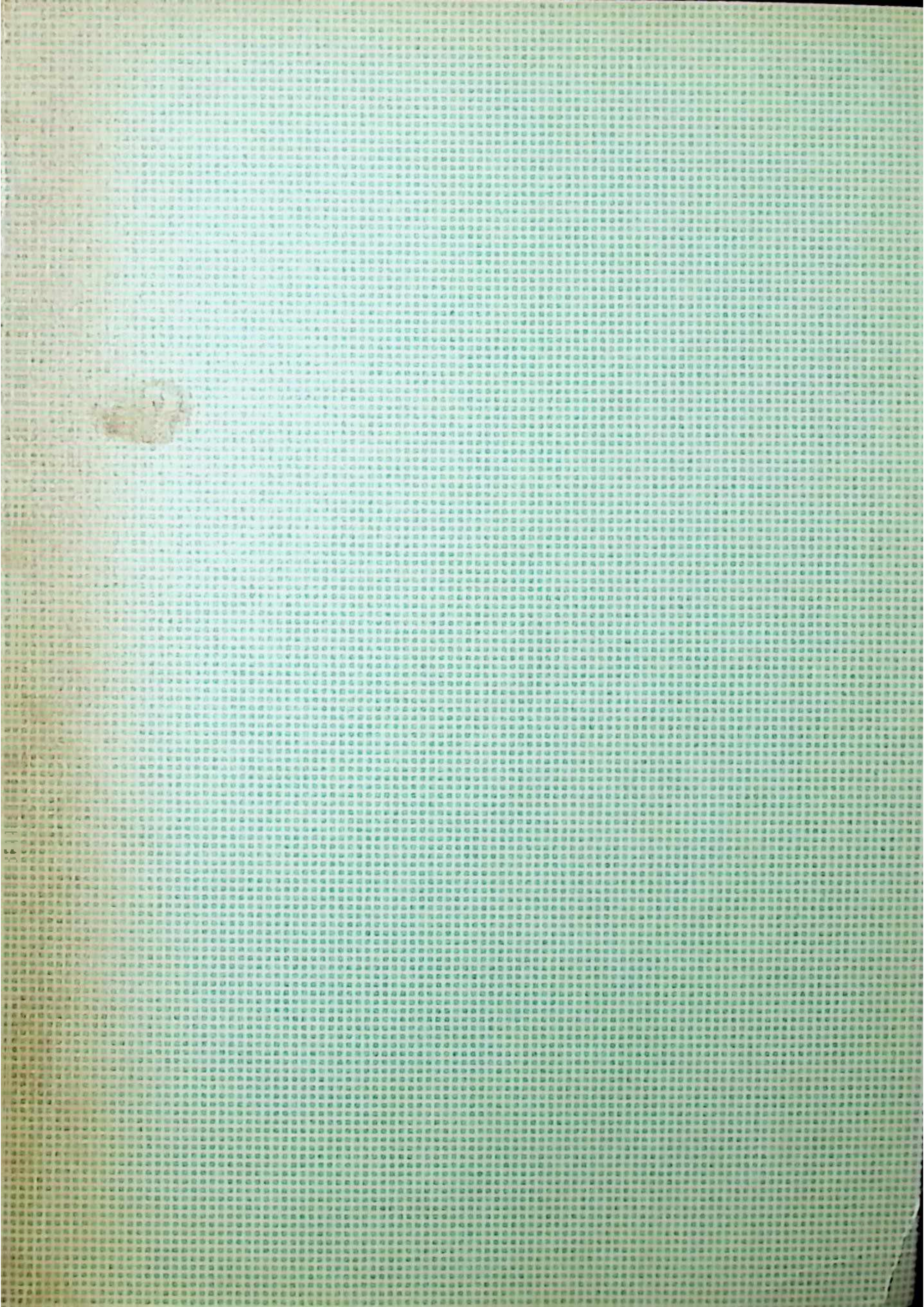
CUPRINS

Lector: RODICA IOAN
Tehnoredactor: CORNEL CRISTESCU

Apărut 1971. Coli tipar 12,5

Tiparul executat sub comanda nr. 10 047 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București. Republica Socialistă România

colecția aventura

VIL LIPATOV

Vil Lipatov (n. 1927) originar din Siberia, se remarcă prin mai multe volume publicate începînd din 1956. Menționăm: «Cei doi în maiouri», «Căpitanul de pe Smelnîi», «Propria sa povară nu atîrnă greu», «Isma din desiș», «Măseaua de minte», «Străinul».
«Un detectiv rural» apare în 1963 și evocă oamenii și viața din ținuturile natale siberiene. Romanul s-a bucurat de o bună primire, prilejuind și un scenariu pentru un film de succes.

UN DETECTIV RURAL

«...pe albul neprihănit al zăpezii, dulăul zăcea însîngerat. Totul părea sălbatic, cu neputință de înțeles, ciudat. Apoi se isprăvi și cu liniștea. Marina se clătină parcă legănată de valuri, își înfipse mîinile în păr și răcni și mai groaznic:
— L-au omorît pe Stepan!»

Lei 7,50